

Dabas parka "PAPE" dabas aizsardzības plāns 2007.–2018.g.

DABAS PARKS "PAPE" DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS

Liepājas rajons
Rucavas un Nīcas pagasti

Plāns izstrādāts laikposmam
no 2007. gada līdz 2018. gadam

Izstrādātājs: SIA "Grupa 93"	<u>Grupa 93</u>
Projekta vadītāja: Marita Nikmane	

Pape 2007.gads

Dabas aizsardzības plāna izstrādē iesaistītie eksperti/speciālisti

Vārds, uzvārds	Specialitāte
Ilze Rēriha	Ezera, tā piekrastes, pļavu biotopi un augi
Māra Pakalne, Dr.biol.	Purva biotopi un augi
Irēna Berga	Jūras krasta biotopi
Sandra Ikauniece	Meža biotopi un augi
Mārtiņš Lūkins	Ornitoloģija
Kārlis Millers	Ornitoloģija
Māris Plikšs	Ihtiologs (jūras ihtiofauna)
Ēriks Aleksejevs	Ihtiologs (iekšzemes ūdeņu ihtiofauna)
Ēvalds Urtāns	Ihtiologs (iekšzemes ūdeņu ihtiofauna)
Ineta Salmane	Zooloģija (bezmugurkaulnieki, rāpuļi, abinieki)
Nikolajs Savenkovs	Zooloģija (bezmugurkaulnieki – tauriņu fauna)
Guntis Eberhards, Dr.hab.ģeogr.	Ģeoloģija, reljefs, hidroloģija
J.Vlasaker, Flaxfield Nature Consultancy	Hidroloģija
Elza Juhansone	Hidroloģija
Sarma Krautmane	Klimats, augsnes
Alīgirts Lazdauskis	Kartogrāfiskais materiāls
Līga Ozoliņa	Teritorijas plānošana, sabiedriskās attiecības
Marita Nikmane	Dabas parka apsaimniekošana

Plāna izstrādes uzraudzības grupa

Vārds, uzvārds	Iestāde, kuru pārstāv	Amats
Gundega Freimane	Dabas aizsardzības pārvalde	sugu un biotopu daļas vadītāja
Viktors Čamans	Rucavas pagasta padome	pagasta padomes priekšsēdētājs
Agris Petermanis	Nīcas pagasta padome	pagasta padomes priekšsēdētājs
Maruta Kaminska	Liepājas reģionālā vides pārvalde	dabas aizsardzības daļas vadītāja
Laima Arāja	VMD Liepājas virsmežniecība	mežzine
Monika Jansone	Nīcas mežniecība	inženiere vides aizsardzības jautājumos
Solvita Reine	VMD Liepājas virsmežniecība	vides speciāliste
Kārlis Altītis	AS "Latvijas valsts meži"	Nīcas meža iecirkņa vadītājs
Ligita Laipeniece	Dienvidkurzemes mežsaimniecība	
Voldemārs Timbra	AS "Latvijas valsts meži"	
Gunārs Mielavs	Dienvidkurzemes mežsaimniecība	
Aivars Šlisers	SO "Rucavas tradīciju klubs"	
Ainārs Priediens	Privātais zemes īpašnieks	
Gunta Ozoliņa	Privātais zemes īpašnieks	
Viesturs Vintulis	Privātais zemes īpašnieks	
Oskars Keišs	Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde	Liepājas jūras kontroles sektora vadītājs
Imants Rožkalns	Valsts zivsaimniecības pārvalde	zvejniecības un zivju resursu nodalas vadītāja vietniece
Edmunds Račinskis	LU Bioloģijas fakultāte	
Ints Mednis	LU Bioloģijas institūts	
	LAD Dienvidkurzemes RLP	valdes priekšsēdētājs
	Latvijas Ornitoloģijas biedrība	Papes ezera projekta direktors
	Pasaules dabas fonds	

SATURS

KOPSAVILKUMS	6
1. DABAS PARKA "PAPE" APRAKSTS	9
1.1 Vispārēja informācija.....	9
1.1.1. Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas, platība	9
1.1.2. Zemes lietošanas veidu raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts	9
1.1.3. Pašvaldību teritoriju plānojumos noteiktā teritorijas izmantošana un atļautā (plānotā) izmantošana	12
1.1.4. Esošais funkcionālais zonējums.....	15
1.1.5. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture	16
1.1.6. Kultūrvēsturiskais raksturojums	17
1.1.7. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība aizsargājamā teritorijā	18
1.2 Normatīvo aktu normas, kas attiecas uz dabas parku "Pape"	19
1.2.1. Latvijas Republikas normatīvie akti	19
1.2.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības	26
1.2.3. Pašvaldību saistošie noteikumi	28
1.3 Fiziski ģeogrāfiskais raksturojums	28
1.3.1. Klimatiskie apstākļi	28
1.3.2. Ģeoloģija, ģeomorfoloģija	30
1.3.3. Reljefs	31
1.3.4. Hidroloģija	33
1.3.5. Augsnes.....	38
1.4 Sociālās un ekonomiskās situācijas apraksts	39
1.4.1. Iedzīvotāji, nodarbinātība	39
1.4.2. Dabas parka teritorijas apdzīvojuma raksturojums.....	39
1.4.3. Rucavas un Nīcas pagastu vispārīgs raksturojums	41
1.4.4. Teritorijas pieejamība	43
2. DABAS PARKA "PAPE" TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS	45
2.1 Teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un to ietekmējošie faktori	45
2.2 Biotopi	47
2.2.1. Pludmale	49
2.2.2. Kāpas	49
2.2.3. Sausi virsāji.....	50
2.2.4. Meži un krūmāji.....	51
2.2.5. Pļavas	54
2.2.6. Purvi.....	56
2.2.7. Stāvoši saldūdeņi	58
2.2.8. Mazo upju grīvas un lejteces	58
2.2.9. Jūras biotopi.....	58
2.2.10. Cilvēka pārveidototi biotopi	59
2.2.11. Biotopi kā dabas aizsardzības vērtība, to sociālekonominiskā vērtība un tos ietekmējošie faktori	59
2.3 Sugas.....	62
2.3.1. Flora	62
2.3.2. Fauna	66
2.3.3. Sugas kā dabas aizsardzības vērtība, to sociālekonominiskā vērtība un tās ietekmējošie faktori	81
2.4 Citas teritorijas vērtības un tās ietekmējošie faktori	83
2.5 Teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums	84
3. TERITORIJAS SAGLABĀŠANAS MĒRKI	86
3.1. Teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķi.....	86
3.2. Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi plānā apskatītajam apsaimniekošanas periodam.....	86

4. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMI.....	87
4.1. Administratīvie pasākumi	88
4.2. Teritorijas hidroloģiskā režīma stabilizēšanas pasākumi	98
4.3. Teritorijas dabas vērtību saglabāšana.....	108
4.4. Sabiedrības informēšanas un teritorijas labiekārtošanas pasākumi.....	123
4.5. Monitoringa un teritorijas turpmākās izpētes pasākumi	134
5. NEPIECIEŠAMIE INDIVIDUĀLO AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMU UN FUNKCIONĀLĀ ZONĒJUMA GROZĪJUMI	144
5.1. Priekšlikumi individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu grozījumiem	144
5.2. Priekšlikumi dabas parka funkcionālā zonējuma grozījumiem.....	148
IZMANTOTIE AVOTI.....	149

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNĀ LIETOTIE SAĪSINĀJUMI

AS "LVM" – Akciju sabiedrība "Latvijas valsts meži"
BVF – Baltijas vides forums
DMB – dabiskais meža biotops
DP – dabas parks
DP fonds – Papes dabas parka fonds
LVAF – Latvijas vides aizsardzības fonds
LVGMA – Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra
MSAF – medību saimniecības attīstības fonds
NīLM – nekustamā īpašuma lietosanas mērķis
PDMB - potenciālais dabiskais meža biotops
PDF – Pasaules dabas fonds, nodibinājums
Papes ezera projekts - LIFE-Nature projekts "Papes ezers – saglabāšana, aizsardzība un attīstība"
Piekrastes projekts – LIFE-Nature programmas projekts "Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana"
RVP – reģionālā vides pārvalde
VidM – Vides ministrija
VŪK – valsts ūdeņu kadastrs

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNĀ LIETOTO JĒDZIENU SKAIDROJUMS

antropogēnā slodze - vielas, objekti un procesi, kas rada slodzes uz dabas komponentiem vai teritorijām un ir saistīti ar cilvēka saimniecisko un cita veida darbību,

bioloģiskā daudzveidība – dažādu dzīvības formu daudzveidība. Ietver ekosistēmu, sugu un ģenētisko daudzveidību,

biotops - kādas biocenozes aizņemtais Zemes virsas (sauszemes vai ūdens) nogabals ar samērā vienveidīgiem vides apstākļiem (reljefu, augsnī, klimatu),

boreāls - tāds, kas attiecas uz ziemeļu puslodes mērenā klimata joslu,

dabas parks – īpaši aizsargājama dabas teritorija, kas pārstāv noteikta apvidus dabas un kultūrvēsturiskās vērtības un, kas ir piemērota sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai,

dabiskais meža biotops - biotops, kurā ir atrodamas speciālās biotopu sugars, kas izzūd koksnes ražas iegūšanai apsaimniekojamos mežos. Indikatorsugas un struktūras elementi biotopā liecina par speciālo biotopu sugu klātbūtni, un tas ir pamats, lai mežaudzi novērtētu kā mežaudžu atslēgas biotopu jeb dabisko meža biotopu (**DMB**),

potenciālais dabiskais meža biotops (PDMB) ir meža biotops, kurš, apsaimniekots bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai priežu, egļu audzēs 20 gadu, ozolu, ošu, liepu, gobu un vīksnu audzēs 30 gadu, apšu, bērzu un melnalkšņu audzēs 10 gadu laikā varētu klūt par DMB,

ekosistēma - funkcionāla sistēma, kurā ietilpst noteiktā teritorijā sastopamās organismu populācijas (biocenoze) un nedzīvā to eksistences vide (ekotops) un kurā notiek vielas, enerģijas un informācijas apmaiņa,

fauna - vēsturiski izveidojies dzīvnieku sugu komplekss kādā noteiktā teritorijā,

flora - vēsturiski izveidojies augu sugu kopums kādā noteiktā teritorijā,

īpaši aizsargājamas dabas teritorijas – teritorijas, kas izveidotas, lai aizsargātu un saglabātu dabas vērtības – sugas, to dzīvesvietas, kā arī savdabīgas un skaitas ainavas, izcilus kokus, akmeņus, avotus un tml. Šīs teritorijas atrodas īpašā valsts aizsardzībā, to konkrētās platības un robežas nosaka ar likumu vai Ministru kabineta noteikumiem. Likums nosaka, ka tās ir ģeogrāfiski noteiktas platības, kuras atrodas īpašā valsts aizsardzībā saskaņā ar kompetentu valsts varas un pārvaldes institūciju lēmumu un tiek izveidotas, aizsargātas un apsaimniekotas nolūkā:

- 1) aizsargāt un saglabāt dabas daudzveidību;
- 2) nodrošināt zinātniskos pētījumus un vides pārraudzību;
- 3) saglabāt sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai nozīmīgas teritorijas,

īpaši aizsargājamās sugas – sugas, kas ir Latvijā apdraudētas, izzūdošas, retas vai sastopamas savdabīgās vietās. Ir arī ierobežoti izmantojamās aizsargājamās sugas,

monitorings - sistemātisku vides stāvokļa novērojumu veikšana dažādās dabas vidēs, lai konstatētu un novērtētu pārmaiņas, ko izraisa dabas procesi vai antropogēnā ietekme, efektīvi plānotu un kontrolētu vides aizsardzības pasākumus,

ornitofauna - putnu fauna,

ruderālās sugas – spontāni veidojies augu sabiedrību kopums teritorijā, kurā cilvēka darbības dēļ pilnīgi vai daļēji iznīcināta iepriekšējā augu sega, viens no sinantropās veģetācijas veidiem,

sinantropa suga - neraksturīga, sveša augu suga, kura ieviesusies saimniekošanas un vides rādītāju pārmaiņu dēļ,

invazīvās sugas – sugas, kas nav raksturīgas biotopam, kurā tās ieviesušās un agresīvi izspiež biotopam raksturīgās sugas,

veģetācija - vēsturiski izveidojies kāda reģiona augu kopu (fitocenožu) kopums.

Kopsavilkums

Dabas parks “Pape” ir īpaši aizsargājama dabas teritorija, kura izveidota 2003.gadā. Tas izveidots ar mērķi aizsargāt unikālu starptautiskas nozīmes mitrāju kompleksu un ligzdojošos un caurceļojošos putnus. Dabas parka kopējā platība ir 51777 ha, t.sk. 10886 ha iekšzemes teritorija un 40891 ha Baltijas jūras akvatorija (līdz 30 m izobātai).

Dabas parks atrodas Latvijas galējos dienvidrietumos (1.attēls) Liepājas rajonā - Rucavas un Nīcas pagastos, aizņemot 5 līdz 20 km platu joslu Baltijas jūras piekrastē Bārtavas līdzenumā.

Dabas parka statuss teritorijai piešķirts, izvērtējot vairāku pētījumu un projektu rezultātus. Kopš 1966.gada LU Bioloģijas institūta Ornitoloģiskais stacionārs Papes ezerā un tā apkārtnē veic sistemātiskus putnu novērojumus un uzskaites. Jau 1977.gadā, lai aizsargātu gājputnu atpūtas un barošanās vietas Papes ezerā, tika izveidots ornitoloģiskais liegums. Nidas purvs ir vienīgais purvs Latvijā, kurš atrodas tik tuvu Baltijas jūrai. Tajā sastopami visi trīs Latvijā zināmie purva tipi - augstie, zemie un pārejas purvi ar daudzveidīgām augu sabiedrībām, tostarp retām un aizsargājām augu sugām. 1999. gadā Nidas purvam un Papes ezeram tika noteikts valsts nozīmes dabas liegumu statuss. Nidas purva ekosistēma un Papes ezers ir Starptautiskas nozīmes mitrājs (Ramsāres vieta). Dabas parkā atrodas divas teritorijas, kuras ir iekļautas Eiropas Savienības nozīmes putniem nozīmīgo vietu (PNV) sarakstā: Pape – kods LV068 un daļa Baltijas jūras akvatorijas - piekraste no Nidas līdz Pērkonei – kods 060.

Dabas parks “Pape” ir iekļauts Eiropas nozīmes īpaši aizsargājama dabas teritoriju tīklā - Natura 2000.

Dabas parka teritorijā novērojama liela biotopu dažādība. To nosaka klimatiskie apstākļi un novietojums, īpatnējais reljefs un hidroloģiskie apstākļi. Te sastopami gan jūras un jūras krastu, gan mežu, pļavu un purvu, kā arī cilvēka pārveidototi biotopi. Dabas parkā “Pape” līdzšinējos pētījumos konstatēti 22 Eiropas nozīmes aizsargājamie biotopi, t.sk. 11 no tiem ir prioritārie biotopi, un 14 Latvijā īpaši aizsargājami biotopi. Nozīmīgākie no tiem - ezeri un to piekrastes ar dižās aslapes *Cladium mariscus* audzēm, mezotrofi ezeri ar mieturalģu *Charophyta* augāju, neskarti augstie purvi, melnalkšnu staignāji, jūrmalas mežainās kāpas, ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas, priekškāpas un citi.

Dabas parka “Pape” teritorijā konstatētas 632 vaskulāro un 135 sūnaugu sugaras, tostarp 62 Latvijā īpaši aizsargājamas vaskulāro augu un 10 sūnaugu sugaras, kā arī 2 Eiropas Savienībā aizsargājamas augu sugaras.

Dabas parkā konstatētas 277 putnu, 1298 tauriņu, 376 citu bezmugurkaulnieku, 11 abinieku un rāpuļu, 34 zīdītāju, 21 zivju - iekšzemes ūdeņos, 32 zivju - Baltijas jūras akvatorijā, 632 vaskulāro un 135 sūnaugu sugaras. No tām 84 putnu, 17 zīdītāju, 16 bezmugurkaulnieku, 62 augu un 10 sūnaugu sugaras ir iekļautas Latvijas īpaši aizsargājamo sugu sarakstā, bet 2 augu, 75 putnu un 19 citu dzīvnieku grupu sugaras ir aizsargājamas Eiropas Savienībā.

Dabas parku šķērso Baltās - Baltijas jūras putnu migrācijas ceļš. Dabas parka piekrastes zona ir īpaši nozīmīga zvirbuļveidīgo putnu un sikspārņu migrācijas dēļ, jo starp Papes ezeru un jūras piekrasti veidojas t.s. „pudeles kakla” efekts, kas veidojas migrējošiem dzīvniekiem, virzoties gar jūras piekrasti uz dienvidiem un koncentrējas šaurajā sauszemes joslā jūras krastā. Sezonā caurceļojošo putnu skaits pārsniedz vienu miljonu.

Dabas parka “Pape” dabas aizsardzības plāna izstrādes pasūtītājs ir Pasaules dabas fonds. Plāna izstrāde ir veikta Pasaules dabas fonda vadītā LIFE-Nature projekta “Papes ezers –

saglabāšana, aizsardzība un attīstība" ietvaros. Plāna izstrādātājs ir SIA "Grupa 93". Plāna izstrāde uzsākta 2005.gadā, kad dabas aizsardzības plānu sagatavošanas kārtību noteica Vides ministra rīkojums Nr. 120 "Par ieteikumiem dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai" (04.07.2002.). Tā kā 2006.gadā LR Ministru Kabinets pieņēma noteikumus Nr. 234 "Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību" (28.03.2006.), šā dabas aizsardzības plāna izstrāde pabeigta atbilstoši minēto noteikumu nosacījumiem. Dabas aizsardzības plāns izstrādāts dabas parka iekšzemes teritorijai divpadsmit gadu laikposmam. Dabas parka teritorijai Baltijas jūras akvatorijā robežu un statusa precizēšana, kā arī apsaimniekošanas pasākumu izstrāde plānota Baltijas vides forumā vadītajā LIFE-Nature projektā "Jūras īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Baltijas jūras austrumu daļā".

Galvenās dabas aizsardzības plāna izstrādē pielietotās metodes ir lauka pētījumi, iepriekšējo pētījumu apkopošana un analīze, darbs ar kartēm, konsultēšanās ar speciālistiem un ekspertiem. Dabas parka "Pape" dabas aizsardzības plāna izstrādē ir iesaistīti 18 speciālisti un eksperti bioloģijas un hidroloģijas jomās. 2004. un 2005. gados ir veiktas Nidas purva, Papes ezera un tā piekrastes, mežu un pļavu biotopu kartēšana, aizsargājamo augu inventarizācija, teritorijas ornitofaunas un bezmugurkaulnieku, Papes ezera un kanāla ihtiofaunas izpēte, apkopota informācija par teritorijā veiktajiem tauriņu, zivju un putnu faunas pētījumiem un to rezultātiem, veikta teritorijas hidroloģiskā izpēte un izstrādāti priekšlikumi hidroloģiskā režīma regulēšanai. Jūras krasta biotopu novērtēšanai izmantoti LIFE-Nature projekta "Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā" 2003.gadā veiktās biotopu kartēšanas rezultāti.

Par plāna izstrādes uzsākšanu sabiedrība tika informēta informatīvajā sanāksmē 2005. gada 10. februārī (protokols 21.pielikumā). Dabas aizsardzības plāna izstrādes gaita izskatīta uzraudzības grupas sanāksmēs (17.08.2005. un 24.08.2006.) (protokoli 22. un 23. pielikumā). Dabas aizsardzības plāna projekta sabiedriskā apspriešana notika no 2006.gada 29.septembra līdz 13.oktobrim, sabiedriskās apspriešanas sanāksme – 2006.gada 13.oktobrī (protokols – 24. pielikumā, pārskats – 25. pielikumā). Plāna izstrādes pēdējā uzraudzības grupas sanāksme notika 2007.gada 14. februārī (protokols – 29. pielikumā).

Par dabas aizsardzības plāna projektu pašvaldības bija sniegušas negatīvus atzinumus (kopijas 25. pielikumā). Tādēļ 2007.gada 23.martā Vides ministrija atbilstoši MK 28.03.2006. noteikumu Nr. 234 „Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību” 35. pantā noteiktajai plāna apstiprināšanas kārtībai organizēja sanāksmi, kurā izskatīja un izvērtēja pašvaldību izteiktos iebildumus. Sanāksmes protokols ir pievienots plānam 29. pielikumā.

Teritorijas aizsardzībai un saglabāšanai dabas aizsardzības plānā tiek izvirzīts ilgtermiņa mērķis "saglabāt, aizsargāt un atjaunot vienotu mitrāju ekosistēmu kompleksu – Nidas purvu, Papes ezeru, jūras krasta kāpas, pļavas un mežus ar daudzveidīgu floru un faunu kā dabisku dzīvotni putnu, zīdītāju un bezmugurkaulnieku sugām".

Tuvākajam apsaimniekošanas periodam 6 gadiem, t.i. no 2007. līdz 2012. gadam ir izvirzīts 21 īstermiņa mērķis. No tiem prioritārie mērķi ir "stabilizēts un atjaunots Papes ezera hidroloģiskais režīms", "saglabāti Latvijā un Eiropas Savienībā aizsargājamie jūras krasta kāpu biotopi 120 ha platībā", "saglabāti dabiskie un maz ietekmētie zāļu, pārejas un augstā purva biotopi, tur sastopamās retās un aizsargāmās augu un dzīvniekuugas 1913 ha platībā", "saglabāti dabiskie meža biotopi un Latvijā un Eiropas Savienībā aizsargājamie meža biotopi 980 ha platībā" un "saglabāta un atjaunota Papes ezera bioloģiskā daudzveidība".

Īstermiņa mērķu sasniegšanai ir īstenojams apsaimniekošanas pasākumu komplekss, kas ietver administratīvos, hidroloģiskā režīma stabilizēšanas, dabas vērtību saglabāšanas, sabiedrības informēšanas un teritorijas labiekārtošanas, kā arī monitoringa un teritorijas turpmākās izpētes pasākumus. Katrā pasākumu grupā ir noteikti prioritārie pasākumi. Dabas parka apsaimniekošanai pavisam izstrādāts 110 pasākums. No tiem nozīmīgākie ir pasākumi Papes ezera hidroloģiskā režīma daļejai atjaunošanai, tā ekosistēmas saglabāšanai, Nidas augstā purva, kāpu, pļavu un meža aizsardzībai, dabas parka pārvaldes izveidošana un darbības nodrošināšana, kā arī regulāra sabiedrības informēšana par dabas parku un tā apsaimniekošanu. Dabas parkā plānotā Papes kanāla aizsprosta rekonstrukcija ar zivju ceļa izveidi, Paurupes un Līgupes gultņu atjaunošana, to atjaunoto ieteku Papes ezerā uzturēšana, projekta izstrāde hidroloģiskā režīma stabilizēšanai un susināšanas ietekmes novēršanai un dambju būve Nidas purvā, pļavu, Papes ezera piekrastes, un lauksaimniecības zemju noganīšana, dabisko meža biotopu un īpaši aizsargājamo meža biotopu saglabāšana, kāpu biotopu degradācijas pārtraukšana, organizējot atpūtnieku plūsmas un labiekārtojot teritoriju un daudzi citi pasākumi.

Dabas parkam ar ir apstiprināti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un noteiktas 3 funkcionālās zonas: dabas lieguma, dabas parka un neitrālā zona (LR MK 08.04.2004. noteikumi Nr. 263, 5. attēls). Lai nodrošinātu migrējošo putnu, to atpūtas un barošanās vietu, aizsargājamo biotopu saglabāšanu un atjaunošanu, plāna izstrādes gaitā ir sagatavoti priekšlikumi dabas parka un neitrālās zonas, kā arī individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu grozījumiem (5.nodaļa, karte "Dabas parka "Pape" plānotais funkcionālais zonējums").

Dabas parka „Pape” novietojums Latvijā

1.attēls. Dabas parka "Pape" novietojums Latvijā

1. Dabas parka “Pape” apraksts

1.1 Vispārēja informācija

1.1.1. Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas, platība

Dabas parks “Pape” atrodas Latvijas galējos dienvidrietumos (1.attēls) Liepājas rajonā - Rucavas un Nīca pagastos. Visa dabas parka teritorija ietilpst Piejūras zemienē Bārtavas līdzenumā, kas aizņem no 5 līdz 20 km platu joslu Baltijas jūras piekrastē un stiepjas apmēram 70 km garumā līdz robežai ar Piemares līdzenumu uz ziemeļiem no Medzes. Dabas parks izvietojas Bārtavas līdzenuma dienvidrietumos. Tas ietilpst Piejūras ģeobotāniskajā rajonā.

Dabas parka centra koordinātas:

garums: $20^{\circ} 55' 5''$ platums: $56^{\circ} 9' 60''$

LKS: X 308647 Y 228898

Dabas parks dienvidos robežojas ar Lietuvas Republikas teritoriju. Tajā ietilpst Baltijas jūras akvatorija līdz 30 m izobātai iepretim visai Rucavas pagasta un Nīcas pagasta teritorijai līdz iedomātai līnijai no rietumiem uz austrumiem līdz “Zāžu” mājām, jūras krasta josla minētajā posmā, Nidas purvs, Papes ezers, tā piekrastes josla ar plavām, Papes polderis un mežu josla, vietām sasniedzot Liepājas - Klaipēdas šoseju.

Dabas parka kopējā platība 51777 ha, no tiem 10891 ha sauszeme un iekšzemes ūdeņi, 40891 ha Baltijas jūras akvatorija (līdz 30 m izobātai).

Uz dabas parku “Pape” ved valsts galvenais autoceļš Liepāja – Lietuvas Robeža (A11) – Klaipēda. Dabas parka teritorijā var iekļūt pa trīs ceļiem: 2.šķiras valsts autoceļu Rucava – Pape (V 1221), Rucavas pagasta pašvaldības ceļu „Liepāja – Lietuvas Robeža (Rucava) – Nida un Nīcas pagasta pašvaldības ceļu „Kalnišķi – Pape”.

1.1.2. Zemes lietošanas veidu raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts

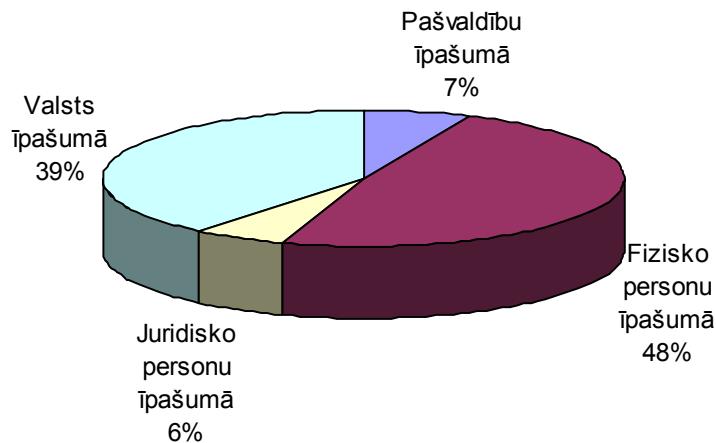
Pēc Valsts zemes dienesta datiem¹, dabas parka teritorijā atrodas 768 zemes īpašumi, t.sk. 206 dabas parka daļā, kas atrodas Nīcas pagastā, un 562 – Rucavas pagastā. To platība 6680 ha (platība, par kuru Valsts zemes dienestā pieejami dati par dabas parku) sadalās sekojoši: 43% no minētās platības atrodas Nīcas pagastā, 57% - Rucavas pagastā.

Fizisku personu īpašumā atrodas 593 zemes īpašumi, juridisku personu īpašumā – 57, valsts – 63 un pašvaldību īpašumā – 55 zemes īpašumi.

Lielākā daļa dabas parka “Pape” teritorijas atrodas fizisku personu (48%) un valsts īpašumā (39 %). Pašvaldību īpašumā ir tikai 7 % jeb 447 ha (2.attēls).

Papes ezers (platība 2854,9 ha), kas atrodas valsts valdījumā, nav ietverts Valsts zemes dienesta informācijā. Tādēļ kopumā, izvērtējot īpašniekus un lietotājus dabas parkā, var secināt, ka lielākais zemes īpašumu apsaimniekotājs ir valsts.

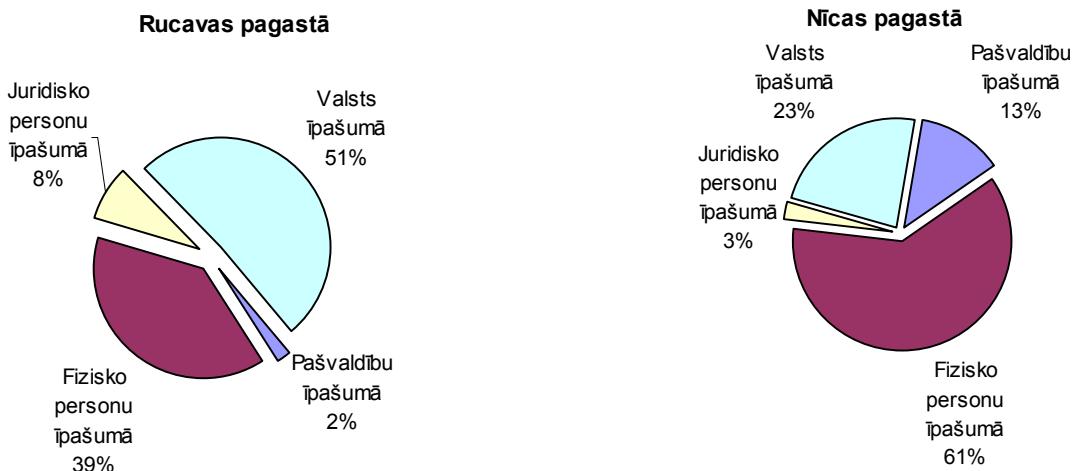
¹ Valsts Zemes dienesta Dienvidkurzemes reģionālā nodaļas, Kadastra daļas dati uz 01.01.2005.

2.attēls. Dabas parka “Pape” zemes platību % sadalījums pēc īpašuma piederība veida

Pēc platības lielākie zemes īpašumi Nīcas pagastā ir valsts meži 660,5 ha platībā. Otrs lielākais zemes īpašnieks dabas parka teritorijā ir Nīcas pagasta padome, kurai pieder 2 zemes gabali 126,1 ha un 65,5 ha platībā. Fiziskajām personām pieder pārsvarā nelieli zemes īpašumi, no kuriem lielākie ir „Vēju ferma” (īpašnieks: Belte Māris) 68,63 ha un „Brušviti” (īpašnieks: Brušvits Imants) 49,4 ha.

Rucavas pagastā lielākie zemes īpašumi ir valsts meži 1407,7 ha platībā un SIA „Purva dzērvenīte” īpašumā esošais purvs 101,55 ha platībā.

3.attēls. Zemes platību % sadalījums Rucavas un Nīcas pagastā pēc īpašuma piederība veida

Salīdzinot pašvaldības dabas parka teritorijā, redzams, ka Nīcas pagastā lielākā daļa pieder privātpašniekiem, un Rucavas pagastā – valstij (3.attēls).

Pēc galvenā nekustamā īpašuma lietošanas mērķa (NīLM) dabas parkā pārsvarā ir lauksaimniecības zemes (3156,29 ha jeb 47%) un mežsaimniecības zemes (2762,24 ha jeb 41%) (1.tabula).

1. tabula. Zemju sadalījums dabas parkā “Pape” pēc NĪLM

NĪLM	Platība, ha	%, salīdzinot ar kopējo platību
Lauksaimniecība	3156,3	47,25
Mežsaimniecība	2762,2	41,35
Ūdeņi	11,4	0,17
Derīgie izrakteņi	49,6	0,74
Individuālā apbūve un mazdārziņi	125,1	1,87
Daudzdzīvokļu apbūve	2,9	0,04
Darījumu iestādes	0,4	0,01
Sabiedriskās iestādes	538,4	8,06
Ražošana	0,4	0,01
Satiksmes infrastruktūra	32,6	0,49
Elektroapgāde	0,8	0,01
KOPĀ	6680,1	100,00

Ievērojamu platību aizņem zemes zem sabiedrisko iestāžu objektiem – 538,8 ha jeb 8% no parka sauszemes kopējās platības.

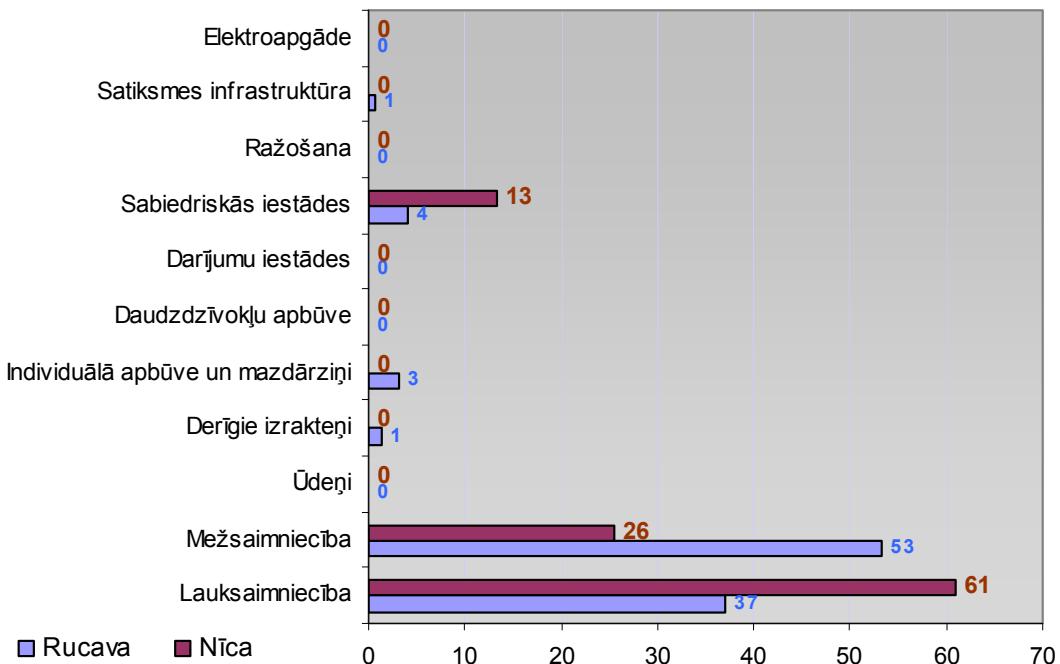
Kopā dzīvojamai apbūvei paredzēti ir 127,98 ha jeb 2%, tai skaitā 125,08 ha individuālai apbūvei (0601 un 0602), 2,14 ha daudzdzīvokļu mājas (0701, 0702).

Ar NĪLM “ūdeņi un ar tiem saistītās būves” dabas parkā ir 3 īpašumi - Papes ezers (7,7 ha), apvedkanāls un Papes poldera sūkņu stacija.

Ar NĪLM “ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde” dabas parkā ir 2 īpašumi – SIA „Melioratoram” (1,69 ha) un SIA „Purva dzērvenīte” (47,86 ha).

Ar NĪLM “ražošana” dabas parkā atrodas viens īpašums Rucavas pagasta padomes īpašums Zivju pieņemšanas punkts (0,4 ha).

Rucavas pagastā ir lielāks mežu īpatsvars, Nīcas pagastā dominē lauksaimniecībā izmantojamās zemes (skat. 4. attēlu).

4.attēls. Zemes platību sadalījums pēc NīLM Rucavas un Nīcas pagastos, %

1.1.3. Pašvaldību teritoriju plānojumos noteiktā teritorijas izmantošana un atlautā (plānotā) izmantošana

Rucavas pagastā ir spēkā esošs teritorijas plānojums. Rucavas pagasta padome (21.07.2004., sēdes prot. Nr. 16, § 6.4) izstrādā teritorijas plānojuma grozījumus. Pašlaik ir izstrādāta plānojuma grozījumu galīgā redakcija, kas iesniegta Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijā, vienlaikus notiek ciemu robežu skaņošana. Izstrādātājs PA „Kurzemes attīstības aģentūra”. Plānojums ir apstiprināts 2006. gadā, bet šobrīd tas līdz galam nav saskaņots Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijā.

Nīcas pagastam nav spēkā esošs teritorijas plānojums. Nīcas pagasta padome teritorijas plānojuma izstrādi uzsāka 2003.gadā. Pašlaik ir izstrādāta plānojuma pirmā redakcija, kas iesniegta institūcijām saskaņošanai. Izstrādātājs: SIA „Reģionālo studiju centrs”.

Dabas parka “Pape” dabas aizsardzības plānā apskatītas teritorijas plānojumu izstrādātajās redakcijās noteiktās atlautās izmantošanas (zonējums) un aprobežojumi teritoriju izmantošanai un apbūvei (noteikumi).

Abu pagastu teritoriju plānojumos parādītas dabas parka “Pape” robežas un iekšējais zonējums.

Esošajā dabas lieguma zonā ievērotas dabas aizsardzības prasības un režīms – apbūve tajā nav paredzēta.

Dabas parka un neitrālajā zonā teritorijas plānojuma grozījumos plānotas jaunas apbūves iespējas ar dažādu intensitāti - ģimeņu māju dzīvojamās apbūves teritorijas, retinātās un blīvas apbūves ģimeņu māju dzīvojamās teritorijas. Šīs teritorijas pamatā plānotas starp piekrasti un Papes ezeru. Ģimeņu māju dzīvojamās apbūves teritorijās zemes platība nedrīkst būt mazāka par 0,35 ha. Maksimālais stāvu skaits – 2 stāvi un mansarda izbūve, maksimālais apbūves blīvums – 30%. Vienlaikus ierosināta Papes ciema paplašināšana. Pie ceļa Pape – Rucava paredzētas jauktas izmantošanas teritorijas – blīvas apbūves

dzīvojamās un rekreācijas teritorijas, kurās atļauta arī atpūtas objektu būvniecība (kempingu mājas, telšu laukumi, sporta un atpūtas būves). Zemes vienība - 0,35 ha, stāvu augstums – 1,5 stāvi, ietverot mansardu. Maksimālais apbūves blīvums – 30%. Retinātajās apbūves teritorijās zemes vienības platība nedrīkst būt mazāka par 1 ha. Papes ciemā plānota ostas teritorija, kurai ir obligāti izstrādājams detālplānojums.

Rucavas pagasta plānojumā noteikta vēsturiskās apbūves teritorijā, lai saglabātu piekrastei raksturīgo vēsturisko apbūvi.

Dabas parka Nīcas pagasta daļā teritorijas turpmākajā izmantošanā lielākoties saglabāts līdzšinējais izmantošanas veids – mežu un lauksaimniecības zemju teritorijas. Šajās teritorijās pieļaujamā apbūve – viensētas. Vienā zemes vienībā var būvēt vienu viensētu. Jaunas zemes vienības nedrīkst veidot mazākas kā 3 ha.

Atbilstoši teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas zonējumam, redzams, ka visblīvākās apbūves teritorijas plānotas vēsturiskajā apdzīvotajā vietā – Kalnišķu ciemā. Dabas parkā atrodas tikai daļa ciema teritorijas. Saskaņā ar Ministru kabineta 08. 04. 2004. noteikumiem Nr.263 „Dabas parka “Pape” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”, Nīcas pagasta plānojumā neprecīzi attēlota neitrālā parka zona un nav uzrādīta dabas parka “Pape” dabas parka zona. Saskaņā ar iepriekšminētajiem noteikumiem, dabas parka zonā ir spēkā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas noteikumu prasības, kas attiecas uz dabas parkiem.

Ar plānojumu tiek noteiktas apdzīvotās vietas Kalnišķu ciema robežas. Paredzētas jaunas apbūves teritorijas Kalnišķu ciema tiešā tuvumā. Kalnišķu ciems atrodas dabas parka zonā.

Secinājumi

Rucavas pagasta teritorijas plānojumā jaunai apbūvei blīvas apbūves teritorijas paredzētas esošajos ciemos un to tiešā tuvumā. Vienlaikus dabas parka un neitrālajā zonā atrodas Latvijā un Eiropas Savienībā aizsargājami biotopi (ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas, priekškāpas, mežainas jūrmalas kāpas), neitrālajā zonā pie Rucavas – Papes ceļā un Nidas ciema lielā koncentrācijā konstatētas Latvijā un Eiropas Savienībā aizsargājama putnu suga – grieze. Gar piekrasti iet zvirbuļveidīgo putnu un siksīspārņu migrācijas ceļš, kuram pie Papes ciema veidojas 2 atzari (viens - gar jūras krastu, otrs – gar ezera piekrasti). Minēto dabas vērtību aizsardzība netiks nodrošināta ar teritorijas plānojuma grozījumos plānoto izmantošanu. Šobrīd teritorijas plānojuma un Nidas un Papes ciemu robežu apstiprināšanas procesā ir ievērtējamas minētās dabas vērtības (RAPLM, VidM). Apbūve ir pieļaujama ciemu robežās, paredzot Latvijā un Eiropas Savienībā aizsargājamo biotopu un aizsargājamo putnu ligzdošanas vietu saglabāšanu ciemos (skat. 2.2. nodaļu un pielikumos karti “Dabas parka „Pape” dabas un kultūrvēsturiskās vērtības”). Izvērtējot aizsargājamo biotopu izvietojumu un aizsargājamo putnu ligzdošanas vietu nozīmību ciemiem pieguļošajās teritorijās, šā plāna izstrādes gaitā ir izstrādāti priekšlikumi zonējuma maiņai no neitrālās uz dabas parka zonu Nidas un Papes ciemu apkārtnē, pie Rucava - Papes ceļa, izstrādātajos kūdras purvos. No neitrālās zonas uz dabas lieguma zonu joslā starp Papes ezeru un Papes – Jūrmalciema ceļu (skat. 5.nodaļu un pielikumos kartes “Dabas parka “Pape” esošais funkcionālais zonējums un plānotais funkcionālais zonējums, kā arī karti “Dabas parka “Pape” dabas un kultūrvēsturiskās vērtības”).

Ne dabas parka teritorijā, ne tai pieguļošajā daļā netiek plānotas ražošanas teritorijas un lieli darījumu objekti. Izņēmums ir Rucavas ostas teritorija, par kurās atjaunošanu norisinās ilgstošas diskusijas. Rucavas teritorijas plānojumā paredzēta apbūves veidošana

piekrastē pie Papes kanāla iztekas. Šajā plānā ietverts pasākums 4.2.7.4. Ieteikmes uz vidi novērtējuma veikšana ostas būvniecībai Papes kanāla iztekā. Šā plāna izstrādāji uzskata, ka ostas projektešana un būvniecība ir veicama tikai pēc pozitīva IVN slēdziena un tikai šajā gadījumā ir plānojama ostas darbības nodrošināšanai nepieciešamā apbūve pie Papes kanāla iztekas, veicot kompensējošus pasākumus citur dabas parka teritorijā, jo būvniecība šajā vietā ir saistīta ar Latvijā un Eiropas Savienībā aizsargājamā biotopa ar lakstaugiem klātu pelēko kāpu apbūvi.

Rucavas pagasta teritorijas plānojumā piekrastē starp Nidas un Papes ciemu ir plānotā detālplānojuma izstrāde teritorijas izmantošanas precizēšanai. Ir paredzams, ka plānotā apbūve ir saistīta ar šajā plānā ietverto dabas parka tūrisma infrastruktūras izveidi, neapbūvētas teritorijas ir plānojamas šaurajā piekrastes joslā starp Nidas purvu un jūru, apbūve konkrētos zemes gabalos jāizvieto ārpus Latvijā un Eiropas Savienībā aizsargājamiem biotopiem.

Pārējā teritorijā Rucavas pagastā saglabāta līdzšinējā izmantošana, nemainot mežsaimniecisko un lauksaimniecisko izmantošanu.

Nīcas pagasta teritorijas plānojuma pirmajā redakcijā paredzēta Kalnišķu ciema paplašināšanās, kas vērtējot no šajās teritorijās esošajām dabas vērtībām, ir pieļaujama.

Pirmajā redakcijā konstatējamas šādas pretrunas ar dabas aizsardzības normatīvajiem aktiem:

Nīcas pagasta teritorijas plānojuma pirmajā redakcijā noteikta mazāka nesadalāmā zemes vienības platība (mežu teritorijām un lauksaimniecības teritorijām Baltijas jūras aizsargjoslas ierobežotas saimnieciskās darbības joslā 3 ha un pārējās lauksaimniecības zemēs – 5 ha) kā to paredz Ministru kabineta 22.07.2003. noteikumu Nr.415 „Ipaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” VI. nodaļas 18.11.punkts: (Aizliegts) „sadalīt zemes īpašumus zemes vienībās, kas mazākas par 10 hektāriem”.

Rucavas pagasta teritorijas plānojumā tāpat noteikta mazāka nesadalāmā zemes vienības platība – ciemos 0,35 ha un ārpus tiem plānotajā apbūves teritorijā – 1 ha.

Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā attēlotais zonējums neatbilst Ministru kabineta 08.04.2004. noteikumu Nr.263 „Dabas parka “Pape” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 1.pielikumam. Iztrūkst dabas parka zonas, kartē tā aizvietota ar neitrālo zonu.

Nemot vērā plānojuma pirmo redakciju (kā arī iedzīvotāju viedokli, kas izteikts plānojuma sabiedrisko apspriešanu ietvaros), dabas aizsardzības plānā ieteikts grozīt Ministru kabineta 08.04.2004. noteikumu Nr.263 „Dabas parka “Pape” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 1.pielikumu, iekļaujot Kalnišķu ciema teritoriju neitrālajā zonā (skat. 5.nodaļu un pielikumos karti „Dabas parka “Pape” esošais funkcionālais zonējums un plānotais funkcionālais zonējums, kā arī karti „Dabas parka “Pape” dabas un kultūrvēsturiskās vērtības”). Piedāvātās neitrālās zonas robežas ir precizējamas pēc Nīcas pagasta teritorijas plānojuma apstiprināšanas, ievērojot apstiprinātās Kalnišķu ciema robežas.

Ieteikumi Nīcas pagasta teritorijas plānojumam

Nīcas pagasta teritorijas plānojuma grafiskajā daļā precizēt ĪADT dabas parka “Pape” zonas atbilstoši Ministru kabineta 08.04.2004. noteikumu Nr.263 „Dabas parka “Pape” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 1.pielikumam, izņemot Kalnišķu ciema teritoriju.

Dabas parka „PAPE” dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

Papildināt teritorijas plānojuma 2.daļu „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus” ar normu, kas izteikta šādā redakcijā: „ja zemes īpašums atrodas dabas parkā „Pape”, būvvietu izvēlas ārpus ES un Latvijā aizsargājamiem biotopiem.

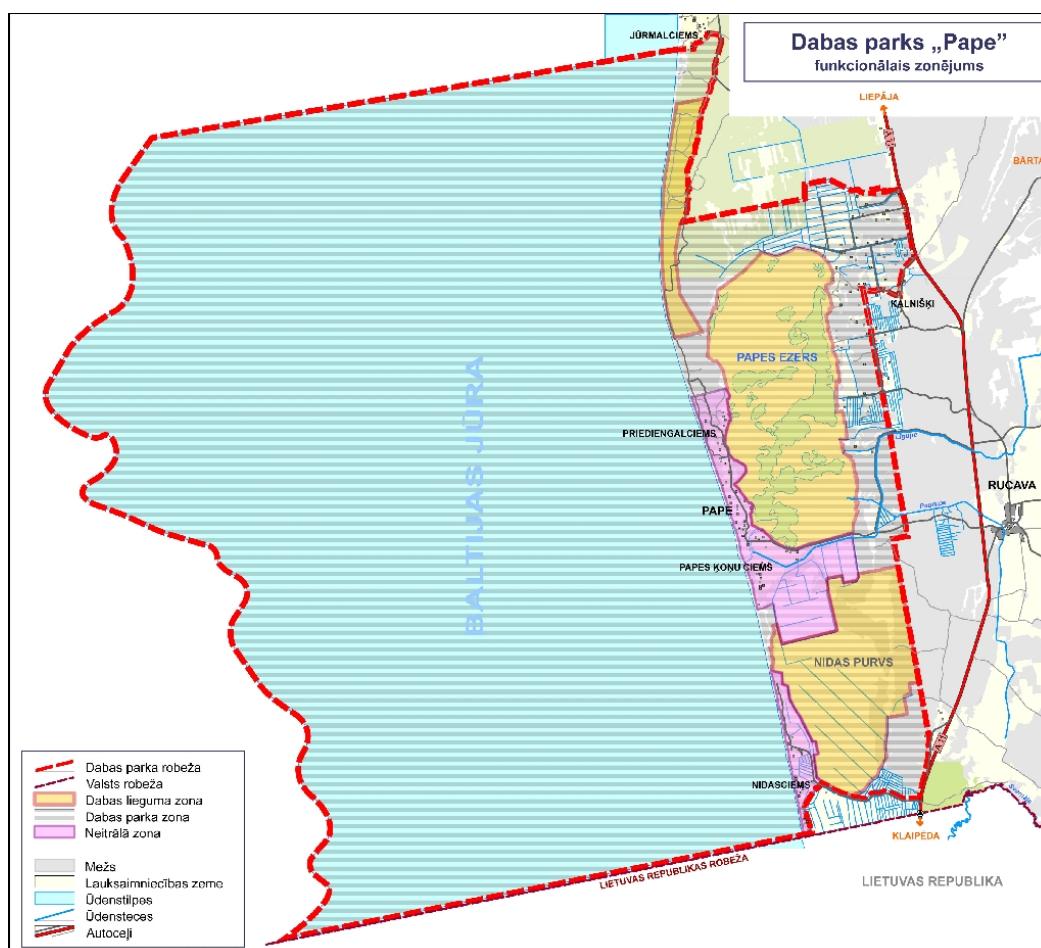
1.1.4. Esošais funkcionālais zonējums

Dabas parkam „Pape” ir izstrādāts un ar LR Ministru kabineta 08.04.2004. noteikumiem Nr.263 apstiprināts funkcionālais zonējums. Dabas parkā noteiktas trīs funkcionālās zonas: dabas lieguma, dabas parka un neitrālā zona (5. attēls).

Dabas lieguma zona ir izveidota, lai saglabātu piejūras augsto kāpu, Papes ezera un Nidas purva bioloģisko daudzveidību un dabiskos procesus, kas veido un uztur ekosistēmas. Tās platība 5663 ha. Dabas lieguma zonu veido trīs teritorijas Papes ezers, Nidas purvs un augsto kāpu josla dabas parka ziemeļos.

Dabas parka zona ir izveidota, lai saglabātu dabas parku atpūtai un izglītošanai, kā arī samazinātu saimnieciskās darbības ietekmi uz dabas lieguma zonu. Dabas parka zona jūrā ir izveidota, lai aizsargātu starptautiski nozīmīgas putnu migrācijas vietas, kā arī zivju nārsta vietas. Tās platība 44733 ha. Dabas parka zonā ietilpst Baltijas jūras akvatorija līdz 30 m izobātai, meži un pļavas uz ziemeļiem, ziemeļaustrumiem no Papes ezera, uz ziemeļaustrumiem no Nidas purva un dabas parka dienvidaustromos.

Neitrālā zona ir izveidota, lai veicinātu Baltijas jūras piekrastes zvejniekciemu līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību, saglabājot tiem raksturīgo kultūrvēsturisko vidi. Tās platība 1381 ha. Neitrālajā zonā ietilpst Nidas un Papes ciemi.

5.attēls. Dabas parka „Pape” funkcionālais zonējums

1.1.5. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture

Papes ezera un tā apkārtnes teritorija kā retu un apdraudētu putnu sugu ligzdošanas vieta, ezers kopā ar krasta joslu starp jūru un jūra ar ļoti lielu putnu koncentrāciju pavasara un rudens putnu migrācijās, savdabīgā piekrastes daba ir piesaistījusi zinātnieku interesī jau pagājušajā gadsimtā. Kopš 1966.gada pie Papes ezera darbojas Bioloģijas institūta (tagad LU Bioloģijas institūta) putnu novērošanas stacija, kurā tiek veiktas migrējošo putnu uzskaites un arī ornitofaunas pētījumi Papes ezerā un piekrastē. Pamatojoties uz iegūto informāciju par Papes ezera ornitofaunu, 1977.gadā, lai aizsargātu caurceļojošos putnus, tika izveidots **Papes ezera ornitoloģiskais liegums** (Ministru Padomes lēmums) 2205 ha platībā.

Papes ezera ZA piekrastē pēc Nīcas pagasta vides aktīvistu un LU Bioloģijas fakultātes botāniķu ierosinājuma 1986.gadā tika izveidota vietējas nozīmes aizsargājama dabas teritorija - **dabas liegums „Kalnišķi”** (Nīcas ciema padomes lēmums) ar kopējo 731,6 ha platību². Tajā tika konstatētas 16 aizsargājamās augu sugas (Parastā purvmirte, Vīru dzegužpuķe, Dīžā aslape, stāvlapu dzegužpirkstīte, apdzira, gada staipeknis, Fuksa dzegužpirkstīte, smaržīgā naktsvijole, bezdelīgactiņa *Primula farinosa* u.c.), apdraudētākās no kurām ir Baltijas efeja, parastā īve un baltais āmulis.

Vairāki pētījumi teritorijā notika laikā no 1995.gada. Konstatēts, ka **Papes ezers un Nidas purvs** 6800 ha platībā atbilst Ramsāres konvencijā noteiktajiem kritērijiem 2a, 2b un 3b.³ Papes ezers un Nidas purvs 1998.gadā ir raksturots kā starptautiski vērtīgas purvu veģetācijas teritorijas⁴. 2002.gadā Papes mitrāju kompleksu apstiprināja par Latvijas starptautiski nozīmīgu mitrāju (Ramsāres konvencijas vieta) kā putniem starptautiski nozīmīgas vietu (Important Bird Area - IBA).

Eiropas nozīmes sauszemes un ūdens biotopus dabas aizsardzības aspektā izvērtēja Eiropas Savienības CORINE Biotopes projektā. (1994.). Papes ezers tika iekļauts CORINE dabas teritoriju sarakstā.

Kopš 1995. gada teritorijas attīstības veicināšanā un apsaimniekošanā ir iesaistījies arī Pasaules dabas fonds Latvijā. PDF vadīja **Integrēto piekrastes zonas apsaimniekošanas projektu** (Integrated Coastal Zone Management Project). Šā projekta ietvaros **Papes un Jūrkalnes pilotprojektos** tika izstrādāti priekšlikumi Papes ezera apsaimniekošanai, monitoringa un rekreācijas darbībām “Priekšlikums Papes ezera apsaimniekošanai, monitoringa un rekreācijas darbībām” (Management Plans and Programmes for Lake Pape and Jūrkalne areas, Latvia, DANCEE, WWF Denmark project No.9E.0048.08, Rīga 1995.-1997.). Tajā tika parādīti dažādi veidi kā saskaņot ekonomisko attīstību ar dabas resursu izmantošanu.

Kopš 1999.gada PDF veic lielo zālēdāju ganību izveidošanu un palieņu pļavu apsaimniekošanu, kas tika uzsākta **Lielo zālēdāju projektā** (Large Herbivore Foundation,WWF International).

1999. gadā ar MK 15.06.1999. noteikumi Nr. 212 “Noteikumi par dabas liegumiem” Papes ezeram un Nidas purvam tika noteikts valsts nozīmes dabas liegumu statuss.

Dānijas Vides aizsardzības aģentūras finansētā un LR Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas atbalstītā projekta “Latvijas īpaši aizsargājamo teritoriju saskaņošana ar *EMERALD / NATURA 2000* aizsargājamo teritoriju tīklu” rezultātā Papes ezers tika

² Nodaļas sagatavošanā izmantots Liepājas RVP sagatavotais zinātniskais pamatojums dabas parka izveidei

³ “Wetland Inventory Work in Latvia”, Latvian Fund for Nature and Latvian Ornithological Society, Riga, 1995

⁴ Latvijas purvu veģetācijas raksturojums, M. Pakalne LU Bioloģijas fakultāte, LU, LATVIJAS PURVU VEGETĀCIJAS KLASIFIKĀCIJA UN DINAMIKA, Zinātniskie raksti - 613. sējums Rīga, 1998.

Dabas parka "PAPE" dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

iekļauts Eiropas Savienības Putnu un Biotopu direktīvu noteiktajā aizsargājamo dabas teritoriju EMERALD tīklā (perspektīvais NATURE 2000 tīkls).

Plašākai teritorijai ap Papes ezeru un Nidas purvu, ietverot tajā jūras krasta un pļavu biotopus, kā arī vērtīgākos mežus, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas - dabas parka statusu piešķīra 2003.gada 18.martā⁵. 2004.gada 8.aprīlī, kad Ministru kabinets apstiprināja noteikumus Nr. 263, kas nosaka Dabas parka "Pape" iedalījumu funkcionālajās zonās un individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.

Nosakot Latvijas Natura 2000 – Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju sarakstu (LR likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 15.09.2005. grozījumi), tajā ir ietverts arī dabas parks "Pape".

Dabas parka apsaimniekošanas pasākumu ieviešana ir uzsākta Pasaules dabas Fonda Latvijā īstenotajā LIFE-Nature projektā "Papes ezers: saglabāšana, aizsardzība un attīstība", kurš darbojas kopš 2003. gada.

1.1.6. Kultūrvēsturiskais raksturojums

Piejūras ainava un daba parkā ir cieši saistīta ar cilvēku dzīvesveidu. Zvejnieku ciemi, sētas un senkapi liecina par senām tradīcijām šajā piekrastes daļā. Nozīmīgākajai un vērtīgākajai kultūrvēsturiskā mantojuma daļai saskaņā ar likuma "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" nosacījumiem ir noteikts kultūras pieminekļu statuss. Dabas parka teritorijā atrodas 11 kultūras pieminekļi⁶, kuriem ir noteikta aizsardzība valsts līmenī. No tiem 3 Nīcas pagastā un 9 Rucavas pagastā. (2.tabula)

2.tabula. Kultūras pieminekļi dabas parkā „Pape”

Nr.*	Valsts aizsardzības Nr.	Pieminekļu vērtības grupa	Pieminekļu veids	Pieminekļa nosaukums	Pieminekļa atrašanās vieta	Pieminekļa datējums
1.	1379.	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Graviņu akmens un liepa - kulta vieta	Liepājas raj., Nīcas pag., pie Graviņām	
2.	1400.	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Nidas senkapi (Zviedru kapi)	Liepājas raj., Rucavas pag., Nidā pie Miltiņiem	
3.	6116.	Valsts nozīmes	Arhitektūra	Papes ķonu zvejnieku ciems	Liepājas raj., Rucavas pag., pa Ķaupju, Klibo, Gatvinieku, Vītolnieku, Jūrmalnieku un Kūpeļu māju robežām, ietverot šīs mājas un to starpā esošas teritorijas	19. gs. 2.p.
4.	6119.	Valsts nozīmes	Arhitektūra	Zemnieku sēta "Gaili"	Liepājas raj., Rucavas pag., Nida, Gailos	
5.	6115.	Valsts nozīmes	Arhitektūra	Zvejnieku - zemnieku sēta "Jūrmalnieki"	Liepājas raj., Rucavas pag., Nida, Jūrmalniekos	19. gs. 2.p. - 20. gs.30.g.
6.	6120.	Vietējās nozīmes	Arhitektūra	Zemnieku sēta "Agatnieki"	Liepājas raj., Rucavas pag., Pape, Papes Priediengala Agatniekos	19.gs.
7.	6121.	Vietējās nozīmes	Arhitektūra	Zemnieku sēta "Boži"	Liepājas raj., Rucavas pag., Pape, Papes Priediengala Božos	19.gs.
8.	6122.	Vietējās nozīmes	Arhitektūra	Zemnieku sēta "Ezermalī"	Liepājas raj., Rucavas pag., Pape, Papes Priediengala Ezermalos	19.gs.
9.	6123.	Vietējās nozīmes	Arhitektūra	Zemnieku sēta "Jūrkalni"	Liepājas raj., Rucavas pag., Pape, Papes Priediengala Jūrkalnos	20.gs.s.
10.	8569	Valsts nozīmes	Arhitektūra	Papes bāka	Liepājas raj., Rucavas pag., Pape	19 gs.
11.	1378	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Ezerskolas upurakmens – kulta vieta	Liepājas raj., Nīcas pag., pie Graviņām	

* - numuri atbilstoši numerācijai kartē "Dabas parka "Pape" dabas un kultūrvēsturiskās vērtības"

⁵ Grozījumi Ministru kabineta 03.09.1999. noteikumos Nr. 83 „Noteikumi par dabas parkiem”, kas pieņemti ar Ministru kabineta 18.03.2003. noteikumiem 118.

⁶ Saskaņā ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas datiem uz 12.10.2000.

Pēc vērtības kultūras pieminekļi tiek iedalīti valsts un vietējas nozīmes pieminekļos. No dabas parkā esošajiem kultūras pieminekļiem četri ir valsts nozīmes: Papes Ķoņu zvejnieku ciems, zemnieku sēta „Gaiļi”, zvejnieku - zemnieku sēta „Jūrmalnieki”, Ezerskolas upurakmens – kulta vieta un pārējie – vietējas nozīmes. Trīs no pieminekļiem ir arheoloģijas, pārējie – arhitektūras pieminekļi.

Papes Ķoņi, Priediengals un Nida ir pilsētbūvniecības pieminekļi, apbūve attiecināma uz 19. gs. otro pusī un 20. gs. sākumu. Pēc plānojuma tie ir izklides ciemi. Sētas veidotas gan pēc vienpagalma, gan divpagalmu sistēmas. Papes ciems ir prototips Egona Līva romānā "Velnakaula dvīni" aprakstītajam ciemam.

Papes Ķoņu aizsargājamā zonā ietilpst zvejnieku sētas Ķaupi, Gatvenieki, Vītolnieki, Jūrnieki, Mikjāni, Ķoniņi, Smēdnieki, Līdumnieki. Papē saglabājusies apmēram puse no kādreizējām sētām, bijušo māju vietās 1985.gadā tika uzstādītas Liepājas Lietišķas mākslas vidusskolā izgatavotās piemiņas zīmes ar māju nosaukumiem.

Latvijas Etnogrāfiskajā brīvdabas muzejā uzstādītas: Nidas ciema dūmistaba (celta ap 1750.g., ciemā tādu vairs nav); zvejnieku sētas - Gaiļi, Alviķi, Boži, Jūrmalnieki, Žubri ir pilsētbūvniecības pieminekļi.

Papes bāka ir industriālā mantojuma komplekss. Sākotnējā bāka celta 1890.gadā, esošā – 1910.gadā kā 24 m augsts balts, kvadrāta piramīdas formas tērauda karkasa tornis ar centrālu cilindru, sarkanu galeriju un laternu. Baltā gaismā iedegas ik pēc 3,5 sekundēm un ir redzama 14 jūras jūdžu attālumā.

Nīcas pagasta teritorijā dabas parkā atrodas vietējas nozīmes kultūras pieminekļi un interesanti apskates objekti – Graviņu akmens un liepa – kulta vieta, Bātupšķu akmens – kulta vieta un Ezerskolas upurakmens – kulta vieta.

Bez valsts aizsardzībā esošajiem kultūras pieminekļiem jāatzīmē divi kultūrvēsturiski nozīmīgi objekti Nīcas pagastā – Ezerskola, bijusī Papes muiža un Robežakmens jeb Jāņakmens, kurš atrodas Kalnišķos netālu no Liepājas – Klaipēdas šosejas.

Kultūras pieminekļi ir nozīmīgs tūrisma infrastruktūras attīstības resurss dabas parkā.

1.1.7. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība aizsargājamā teritorijā

Tā kā dabas parkam "Pape" nav valsts izveidotas administrācijas, atbilstoši likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 25. panta 3. daļas nosacījumiem, to aizsargājamo teritoriju pārvaldi, kurām nav savas pārvaldes institūcijas, realizē pašvaldības. Tas nozīmē, ka dabas parka "Pape" pārvaldi būtu jāorganizē Rucavas un Nīcas pašvaldībām. Taču pašvaldību speciālistu un finansu resursu nepietiekamības dēļ, pašvaldības dabas parka pārvaldi tāpat kā valsts nav veidojušas. Rucavas pašvaldība veic tās pieņemto saistošo noteikumu ievērošanas kontroli dabas parkā "Pape".

Saskaņā ar Vides ministra rīkojumu (Nr.80, 06.05.2002.) "Par Dabas aizsardzības pārvaldes nolikumu", teritorijas pārvaldi koordinē Dabas aizsardzības pārvalde, kas pārrauga dabas aizsardzības plānu izstrādi un veicina to ieviešanu. Dabas aizsardzības pārvalde pārrauga šā plāna izstrādi.

Saskaņā ar Meža likuma pirmās daļas 2. punktu, Zemkopības ministrijas Valsts meža dienesta Liepājas virsmežniecības Nīcas mežniecība veic valsts pārvaldes funkcijas meža nozarē, uzrauga normatīvo aktu, kuri regulē meža apsaimniekošanu un izmantošanu, ievērošanu.

Meža zemju apsaimniekošanu veic valsts akciju sabiedrības „Latvijas valsts meži” (AS „LVM”) Dienvidkurzemes mežsaimniecība un privātīpašnieki.

Dabas parka "PAPE" dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

Vides aizsardzības normatīvo aktu ievērošanu dabas parka teritorijā kontrolē Vides valsts dienesta Liepājas reģionālā vides pārvalde.

Saskaņā ar LR likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 24. panta nosacījumiem, dabas parka "Pape" esošo privāto zemes īpašumu apsaimniekošanu un teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu ievērošanas uzraudzību veic zemes īpašnieki un lietotāji.

Likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 32¹. pants nosaka, ka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju monitoringu organizē un koordinē Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra.

1.2 Normatīvo aktu normas, kas attiecas uz dabas parku "Pape"

Dabas parka "Pape" teritorijā esošo dabas vērtību aizsardzību regulē Latvijas Republikas un Eiropas Savienības normatīvie akti, kā arī citas starptautiskās saistības.

1.2.1. Latvijas Republikas normatīvie akti

Dabas aizsardzība

LR likums "Par vides aizsardzību" (pieņemts 06.08.1991., grozījumi 10.01.1997., 22.05.1997., 20.12.2001., 24.10.2002., 15.05. 2003. un 07.04.2004.) nosaka valsts pārvaldes institūciju un pašvaldību kompetenci vides aizsardzībā un resursu izmantošanā, dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, LR iedzīvotāju tiesības uz kvalitatīvu dzīves vidi, pienākumus vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, sabiedrības tiesības saņemt informāciju par vidi un piedalīties ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā. *Dabas parkam "Pape" likums piemērojams, organizējot tā pārvaldi un apsaimniekošanu, teritorijas kontroli dabas aizsardzības jomā un dabas resursu izmantošanā un nodrošinot iedzīvotāju tiesības un pienākumus dabas aizsardzības jomā, kā arī tiesības uz informāciju par dabas parku un līdzdalību lēmumu pieņemšanā.*

LR likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" (pieņemts 02.03.1993. grozījumi 05.08.1997., 30.10.1997., 28.02.2002., 12.12.2002., 20.11.2003.) nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju kategorijas, dabas aizsardzības plānu un individuālo aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumu nepieciešamību, apraksta īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanas, saglabāšanas un finansēšanas kārtību. *Likums ir piemērots, izveidojot īpaši aizsargājamu dabas teritoriju - dabas parku "Pape", pieņemot tā individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, tiek piemērots pašlaik, izstrādājot dabas parka dabas aizsardzības plānu un veidojot dabas parka pārvaldi. Ar likuma 15.09.2005. redakciju ir apstiprināts Latvijas Natura 2000 – Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju saraksts, kurā ietverts arī dabas parks "Pape" (kods LV0303500).*

MK noteikumi Nr. 83 "Par dabas parkiem" (pieņemti 09.03.1999., ar grozījumiem līdz 10.08.2004.) nosaka dabas parkus un to robežas. *Ar šo MK noteikumu grozījumiem Nr. 118 (pieņemti 18.03.2003.) ir dabas parka "Pape" aizsardzības statuss un robežas.*

MK noteikumi Nr. 175 "Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem" (pieņemti 17.04.2001.) nosaka aizsargājamo ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko dabas pieminekļu sarakstu Latvijā. *Tajā ir ietverts arī dabas parka „Pape” teritorijā esošais dabas piemineklis „Nidas pludmale”. Noteikumu 105. pielikumā ir sniegti tā robežu apraksts un shēma.*

MK noteikumi Nr. 415 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" (pieņemti 22.07.2003., grozījumi 26.10.2004., 08.11.2005.) nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un

Dabas parka “PAPE” dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

izmantošanas kārtību. Nosaka tās vispārējās atļautās un aizliegtās darbības dabas parka “Pape” teritorijā, kuras nav definētas individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos (MK noteikumi Nr.263).

MK noteikumi Nr. 263 “Dabas parka “Pape” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (pieņemti 08.04.2004.) nosaka dabas parka “Pape” individuālo aizsardzības un izmantošanas kārtību, funkcionālās zonas un to robežas, atļautās un aizliegtās darbības katrā zonā. teritorijā.

MK noteikumi Nr. 199 “Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) izveidošanas kritēriji Latvijā” (pieņemti 28.05.2002.) nosaka kritērijus, pēc kuriem Latvijā tiek izveidotas Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju saraksts - Natura 2000 teritorijas. *Dabas parks “Pape” ir vērtēts pēc šiem kritērijiem un iekļauts Latvijas Natura 2000 sarakstā (pielikums LR likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”).*

MK noteikumi Nr. 455 “Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000)” (pieņemti 06.06.2006.) nosaka kārtību, kādā novērtējama to paredzēto darbību ietekme uz NATURA 2000 teritoriju, kuru īstenošanai nav jāveic ietekmes novērtējums, ziņojuma par kompensējošo pasākumu piemērošanas saturu, un kārtību, kādā ziņojumu nosūta Eiropas Komisijai un kārtību kādā sagatavo informatīvo ziņojumu par paredzēto darbību vai plānošanas dokumenta īstenošanu un iesniedz to Ministru kabinetam lēmuma pieņemšanai. *MK noteikumi attiecas uz tām darbībām dabas parkā “Pape” nākotnē, par kurām tiek veikts sākotnējais ietekmes uz vidi novērtējums vai ietekmes uz vidi novērtējums.*

MK noteikumi Nr. 234 “Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību” (pieņemti 28.03.2006.) nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānu izstrādes, sabiedriskās apspriešanas un apstiprināšanas kārtību. *Dabas parks “Pape” dabas aizsardzības plāns tiek izstrādāts atbilstoši šo noteikumu prasībām.*

MK noteikumi Nr. 72 “Dabas parka “Pape” konsultatīvās padomes nolikums” (pieņemti 23.01.2007.) nosaka konsultatīvās padomes funkcijas, uzdevumus, tiesības, sastāvā iekļautās iestādes un organizācijas, darbības un lēmumu pieņemšanas kārtību. *Konsultatīvā padome pēc tās personālsastāva apstiprināšanas (to apstiprina Vides ministrs) sniegs ieteikumus valsts un pašvaldību iestādēm, biedrībām un nodibinājumiem, kā arī citām juridiskām un fiziskām personām to darba pilnveidošanai atbilstoši dabas parka izveidošanas un aizsardzības mērķiem, kā arī piedalīties dabas parka “Pape” individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu un dabas aizsardzības plāna īstenošanā.*

LR likums “Sugu un biotopu aizsardzības likums” (pieņemts 16.03.2000., grozījumi 15.09.2005.) regulē sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, veicina populāciju un biotopu saglabāšanu, kā arī regulē īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību. Likums nosaka valsts pārvaldes un institūciju kompetenci, un zemes īpašnieku un pastāvīgo lietotāju pienākumus un tiesības sugu un biotopu aizsardzībā, kā arī nepieciešamību veikt sugu un biotopu monitoringu.

MK noteikumi Nr. 421 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu” (pieņemti 05.12.2000., grozījumi Nr.61 25.01.2005.) nosaka īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu. *Dabas parkā “Pape” konstatēti 14 biotopu veidi, kas iekļauti šajā sarakstā.*

MK noteikumi Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" (pieņemti 14.10.2000., grozījumi 27.07.2004.) nosaka izzūdošo, apdraudēto vai reto sugu , kā arī sugu, kuras apdzīvo specifiskus biotopus sarakstus, aizsardzības režīmu. *Dabas parkā "Pape" konstatētas 50 augu, 5 sūnaugu un 84 putnu, 17 zīdītāju un 16 bezmugurkaulnieku sugars, kuras iekļautas īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (1.pielikums), kā arī 5 zīdītāju un 4 augu sugars, kuras ir ierobežoti izmantojamas (2. pielikums).*

MK noteikumi Nr. 45 "Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi"(pieņemti 30.01.2000., grozījumi Nr.378, 03.05.2005.) nosaka mikroliegumu izveidošanas kārtību, kā arī uzskaita sugars, kurām tie veidojami. *Dabas parkā "Pape" konstatētas 13 augu, 2 sūnaugu, 33 putnu un 4 bezmugurkaulnieku sugars, kuras iekļautas šo MK noteikumu sugu, kurām veidojami mikroliegumi, sarakstā.*

Zemkopības ministrijas instrukcija "**Meža biotopu, kam izveidojami mikroliegumi, noteikšanas metodika**" (Nr. 7, 22.11.2001.) nosaka metodiku, pēc kuras izvērtē biotopus (t.sk., dabisko meža biotopu veidus) mikroliegumu izveidei meža zemēs. Tā izstrādāta pamatojoties uz MK noteikumu Nr. 45 nosacījumiem. *Dabas parkā "Pape" konstatēti dabiskie meža biotopi 309,8 ha platībā.*

MK noteikumi Nr. 117 "Noteikumi par zaudējumu atlīdzību par īpaši aizsargājamo sugu individu un biotopu iznīcināšanu un bojāšanu" (pieņemti 13.03.2001.) nosaka zaudējumu atlīdzināšanas kārtību, atlīdzības lielumu un sugu sarakstu, par kuru iznīcināšanu jāatlīdzina zaudējumi. *MK noteikumi piemērojami gadījumos, ja dabas parkā "Pape" tiek bojātas sugars vai biotopi, kuri ietverti minētajā sarakstā, un ir jānosaka zaudējumu atlīdzība.*

Mežu aizsardzība un apsaimniekošana

Meža likums (pieņemts 24.02.2000., grozījumi 13.03.2003., 27.01.2005., 14.04.2005., 16.02.2005.) nosaka mežu apsaimniekošanas principus, mežu īpašnieku pienākumus. *Likums un saskaņā ar šo likumu izdotie MK noteikumi piemērojami dabas parka "Pape" esošo 3127 ha mežaudžu apsaimniekošanā.*

MK noteikumi Nr. 189 "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā" (pieņemti 0.05.2001., grozījumi 26.02.2002.) nosaka vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā, dabas aizsardzības prasības galvenajā un kopšanas cirtē, saimnieciskās darbības ierobežojumus dzīvnieku vairošanās sezonā. *MK noteikumi piemērojami dabas parka 3127 ha mežaudžu apsaimniekošanā.*

MK noteikumi Nr. 806 "Meža zemes transformācijas noteikumi" nosaka meža zemes transformācijas noteikumus un meža zemes transformācijas atļaujas saņemšanas kārtību, kā arī valstij nodarīto zaudējumu aprēķināšanas un atlīdzības kārtību par dabiskās meža vides iznīcināšanu transformācijas rezultātā. *MK noteikumi piemērojami dabas parkam "Pape" tajos gadījumos, kad ir nepieciešams transformēt meža zemi apbūvei vietās, kur tas atļauts (ciemu robežās) vai arī šajā plānā ietverto pasākumu īstenošanai.*

Medības, rūpnieciskā zveja, makškerēšana un tūrisms

Medību likums (pieņemts 28.04.21995. ar grozījumiem līdz 10.06.2005.) nosaka medību saimniecības pamatnoteikumus, kā arī medību un medību saimniecības organizēšanu, mednieku tiesības un pienākumus. *Dabas parkā "Pape" notiek medības. Tās organizējamas, ievērojot šā likuma prasības.*

MK noteikumi Nr. 760 "Medību noteikumi" (pieņemti 23.12.2003., grozījumi 23.03.2004.) nosaka medījamo dzīvnieku sugas, to medību termiņus, kā arī gadījumus, kādos iespējamas medības ārpus medību termiņiem. *Šie noteikumi un MK noteikumi Nr. 263 ar tajos noteiktajiem ierobežojumiem attiecībā uz medībām ir piemērojami medībās dabas parkā "Pape". Atbilstoši MK noteikumu Nr. 263 prasībām ir aizliegts medīt ūdensputnus Nidas purvā. Šā plāna izstrādes gaitā ir ierosināt vairāki grozījumi MK noteikumos Nr. 263, kuri stāsies spēkā pēc to apstiprināšanas MK.*

"Zvejniecības likums" (pieņemts 12.04.1995., grozījumi 01.10.1997., 29.10.1998., 17.02.2000., ar grozījumiem līdz 26.05.2005.) regulē LR iekšējo ūdeņu, teritoriālo jūras ūdeņu un ekonomiskās zonas ūdeņu zivju resursu iegūšanu, izmantošanu, pētišanu, saglabāšanu, pavairošanu un uzraudzīšanu. Likumā ir noteikts tauvas joslas platums un īpašuma tiesību aprobežojumus tauvasjoslā. *Likums ir piemērojams, īstenojot zvejas tiesības dabas parkā un nodrošinot likumā noteikto tauvasjoslas ievērošanu.*

MK noteikumi Nr. 31 "Makšķerēšanas noteikumi" (pieņemti 16.01.2006.) nosaka kārtību, kādā fiziskas personas var nodarboties ar makšķerēšanu, zemūdens medībām, vēžu un citu ūdens bezmugurkaulnieku ieguvi rekreācijas vai sporta nolūkā., vispārējos makšķerēšanas aizliegumus, pienākamus un atbildību. Dabas parka "Pape" iekšzemes ūdeņi, īpaši Papes ezers ir iecienītas makšķerēšanas vietas. *Šie noteikumi un MK noteikumi Nr. 263 ar tajos noteiktajiem ierobežojumiem attiecībā uz makšķerēšanu ir piemērojami dabas par teritorijā. Atbilstoši MK noteikumu Nr. 263 prasībām dabas parkā "Pape" ir aizliegts nodarboties ar zemūdens medībām.*

MK noteikumi Nr. 574 "Licencētās amatierzvejas – makšķerēšanas – kārtība" (pieņemti 14.10.2003.) nosaka licenzētās amatierzvejas – makšķerēšanas kārtību. *MK noteikumi piemērojami ieviešot licenzēto amatierzvejas – makšķerēšanu Pape ezerā.*

Zemes lietošana, zemes īpašnieku tiesības, teritorijas plānošana

Likums "Par zemes lietošanu un zemes ierīcību" (pieņemts 21.06.1991., grozījumi 27.04.1993.) nosaka zemes lietotāju tiesības un regulē to tiesības un regulē zemes lietošanas un zemes ierīcības pamatnoteikumus. *Likums tiek piemērots risinot zemes lietošanas un ierīcības jautājumus dabas parkā "Pape"*

Likums "Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos" (pieņemts 30.06.2005., grozījumi 20.10.2005.) paredz nosacījumus, ar kādiem piešķirama kompensācija par saimnieciskās darbības ierobežojumiem valsts un pašvaldību izveidotajās īpaši aizsargājamās teritorijās, un šīs kompensācijas piešķiršanas kārtību. Likums attiecas uz konkrētiem mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem. *Dabas parkā "Pape" ir 972 ha privātā īpašumā esošu mežu. Tiesības prasīt atlīdzību ir tiem zemes īpašniekiem, kuru īpašumiem noteikts jebkāds mežsaimnieciskās darbības aizliegums visa kalendārā gada garumā, galvenās cirtes (izņemot kailcirtes) aizliegums visa kalendārā gada garumā un kopšanas cirtes aizliegums visa kalendārā gada garumā. Prasīt atlīdzību var tikai tie zemes īpašnieki, ja minētie ierobežojumi ir noteikti pēc zemes iegūšanas īpašumā.*

MK noteikumi Nr. 219 "Kārtība, kādā novērtē atlīdzības apmēru par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos, kā arī izmaksā un reģistrē atlīdzību" (pieņemti 21.03.2006.) nosaka kārtību kādā novērtē atlīdzības apmēru par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos, atlīdzības novērtēšanas metodiku, atlīdzības izmaksas un to reģistrācijas kārtību.

Teritorijas plānošanas likums (pieņemts 22.05.2002., ar grozījumiem līdz 27.01.2005.) nosaka teritorijas plānošanas principus, kārtību, institūciju kompetenci.

MK noteikumi Nr. 883 "Vieťējās pašvaldības teritorijas plānojuma noteikumi" (pieņemti 19.10.2004.) Nosaka teritoriju plānojumu un detālplānojumu izstrādāšanas kārtību. *Dabas parks "Pape" atrodas 2 pašvaldībās - Rucavas un Nīcas pagastos. Rucavas pagasts ir sagatavojis grozījumus teritorijas plānojumā, Nīcas pagasts – teritorijas plānojumu. Pēc Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas informācijas šā plāna izstrādes laikā minētie Rucavas pagasta teritorijas plānojuma grozījumi un Nīcas pagasta teritorijas plānojums vēl nav apstiprināti ministrijā.*

LR likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" (pieņemts 02.03.1993., grozījumi 05.08.1997., 30.10.1997., 28.02.2002., 12.12.2002., 20.11.2003.) 21.pantā ir noteikts, ka veicot tautsaimniecības un teritoriālo plānošanu, zemes ierīcību un meža apsaimniekošanu un visu veidu projektēšanas darbus, jāievēro aizsargājamās teritorijas izvietojums, tās aizsardzības un izmantošanas noteikumi, kā arī dabas aizsardzības plāns.

Likuma 24.pantā noteikts, ka zemes īpašnieka un lietotāja pienākums ir nodrošināt aizsargājamo teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumu ievērošanu un veikt attiecīgās teritorijas aizsardzības un kopšanas pasākumus, kā arī ziņot aizsargājamās teritorijas pārvaldes institūcijai, reģionālās vides pārvaldei un pašvaldībai par esošajām vai iespējamām izmaiņām dabas veidojumos un aizsardzības un izmantošanas noteikumu pārkāpumiem.

21.panta nosacījumi ir piemērojami dabas parka "Pape" teritorijā, veicot teritorijas plānošanu, meža apsaimniekošanu, zemes ierīcību un projektēšanas darbus, savukārt zemes īpašniekiem un lietotājiem ir saistoši 24.panta nosacījumi.

MK noteikumi Nr. 415. "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" (pieņemti 22.07.2003., grozījumi 26.10.2004., 08.11.2005.) nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību. Tajos noteikts, ka būvniecība ir pieļaujama atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumam, ievērojot normatīvajos aktos un dabas aizsardzības plānā (ja tāds ir) noteikto kārtību un ierobežojumus. *Dabas parka "Pape" dabas aizsardzības plāns pēc tā apstiprināšanas ir jāņem vērā veicot būvniecību dabas parkā.*

Dabas resursu izmantošana, ūdeņu apsaimniekošana un aizsargjoslas

Likums "Par zemes dzīļu izmantošanu" (pieņemts 02.05.1996., grozījumi 11.02.1999., 07.09.2000., 16.12.2004., 05.10.2006) nosaka zemes dzīļu izmantošanas kārtību, to aizsardzību, zemes dzīļu izmantotāju tiesības un pienākumus. *Likums un saskaņā ar to izdotie MK noteikumi piemērojami Nidas purvā notiekošajai kūdras ieguvei, par ko ir izsniegtais licences 3 firmām.*

Ūdens apsaimniekošanas likums (pieņemts 12.09.2002, grozījumi 12.12.2002.) nosaka vienotu virszemes un pazemes ūdeņu apsaimniekošanas kārtību pēc upju sateces baseinu principa, Latvijas iedalījumu upju baseinu apgabalos, to apsaimniekošanas plānu, pasākumu programmu izstrādes un ieviešanas kārtību, aizsargājamo teritoriju reģistru un citus ar ūdens apsaimniekošanu saistītus jautājumus, kuri detalizētāk definēti MK noteikumos, kuri izdoti saskaņā šo likumu. *Dabas parks "Pape" atrodas Ventas upes baseina apgabalā, ir iekļauts šā likuma noteiktajā aizsargājamo dabas teritoriju reģistrā, Papes ezers ir noteikts kā atsevišķs virszemes ūdensobjekts (baseina apgabala apsaimniekošanas pamatlīdzība). Tas nozīmē, ka atbilstoši šā likuma prasībām Papes ezeram ir novērtējama tā ekoloģiskā kvalitāte, nosakāmi vides kvalitātes mērķi, izstrādājamas pasākumu programmas (apsaimniekošanas plāna apstiprināšanas termiņš*

Dabas parka “PAPE” dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

MK 2009.gads.). Visiem dabas parka ūdeņiem ir jāsasniedz laba ekoloģiskā kvalitāte līdz 2015. gadam.

MK noteikumi Nr. 736 “Noteikumi par ūdens resursu lietošanas atļauju” (pieņemti 23.12.2003., grozījumi 13.09.2005.) nosaka ūdens resursu lietošanas nosacījumus, ūdens resursu lietošanas atļaujas pieprasīšanas un saņemšanas kārtību, atļaujā noteikto prasību kontroles un monitoringa nosacījumus, kā arī kritērijus, kurus ievērojot atļauja nav nepieciešama. *Dabas parkā “Pape” noteikumi piemērojami darbībām, kas ir saistītas ar ūdens ieguvi no virszemes vai pazemes ūdeņiem 10 m³ un vairāk vai ar ūdensapgādes pakalpojumiem tiek nodrošinātas vairāk nekā 50 fiziskās personas, hidrotehnisko būvju darbībai un citām MK noteikumos noteiktajām darbībām.*

“Aizsargjoslu likums” (pieņemts 05.02.1997., grozījumi 21.02.2002., 19.06.2003., 22.06.2005.) nosaka Baltijas jūras piekrastes aizsargjoslas, virszemes ūdens objektu aizsargjoslas un saimnieciskās darbības aprobežojumus šajās aizsargjoslās. *Dabas parks “Pape” atrodas Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjoslā un ierobežotas saimnieciskās darbības joslā. Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjoslā (vismaz 300 m sauszemes virzienā, skaitot vietu kur sākas sauszemes veģetācija ārpus apdzīvotām vietām, Aizsargjolsu likumā noteiktajā kārtībā apstiprināto ciemu robežās – šīs aizsargjoslas platums ciemos nav mazāks par 150 metriem, obligāti iekļaujot tajā īpaši aizsargājamos biotopus) atbilstoši šā likuma 36.panta prasībām noteikti vairāki ierobežojumi jūras krasta biotopu aizsardzībai, tostarp būvniecībai, kas ir atļauta tikai ciemu robežās (nosaka teritoriju plānojumos, apstiprina RAPLM). Ierobežotas saimnieciskās darbības joslā līdz 5 km platumam noteikti ierobežojumi kailcirtes realizēšanai (definēti MK noteikumos Nr.189 14.pantā). Aizsargjoslas ir noteiktas arī ap Papes ezeru un dabas parka upēm.*

Kultūras pieminekļu aizsardzība

Likums “Par kultūras pieminekļu aizsardzību” (spēkā no 12.02.1992.) nosaka pasākumu sistēmu, kas nodrošina kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, ietver tā uzskaiti, izpēti, praktisko saglabāšanu, kultūras pieminekļu izmantošanu un to popularizēšanu. *Likums piemērojams 12 dabas parkā esošo kultūras pieminekļu aizsardzības nodrošināšanai.*

Būvniecība, hidroloģiskā režīma regulēšana un tehnisko noteikumu saņemšana

“Būvniecības likums” (pieņemts 10.08.1995., ar grozījumiem līdz 10.03.2005.) nosaka būvniecības dalībnieku tiesības un pienākumus būvniecības procesā un atbildību par būvniecības rezultātā tapušās būves atbilstību attiecīgajiem normatīvajiem aktiem, kā arī valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju kompetenci attiecīgajā būvniecības jomā. *Likums un saskaņā ar to izdotie MK noteikumi ir piemērojami visos tajos gadījumos, kad šā plāna pasākumu īstenošana ir saistīta ar būvniecību (skat. 4.nodaļu) un saskaņā ar teritorijas plānojumiem atļautās dzīvojamās apbūves būvniecībā.*

MK noteikumi Nr. 112 “Vispārīgie būvnoteikumi” (pieņemti 01.04.1997., ar grozījumiem 02.05.2000., 11.12.2001., 01.04.2003., 30.09.2003., 20.04.2004., 06.09.2005., 07.06.2005.) regulē būvniecības procesuālo kārtību. Noteikumi nosaka prasības visu veidu būvju projektēšanas sagatavošanai, būvprojekta izstrādāšanai un būvdarbu veikšanai, kā arī būves nojaukšanai, kā arī minēto procesu norises kārtību. *Noteikumi piemērojami šajā plānā ietverto ar būvniecību saistīto pasākumu īstenošanā (tūrisma infrastruktūras izveidošanas pasākumi -skat. 4.nodaļu), saskaņā ar teritorijas plānojumiem atļautās dzīvojamās apbūves būvniecībā un dabas parka teritorijā patvalīgi uzcelto būvju nojaukšanā.*

„Civillikums” 3.daļas Lietu tiesības (pieņemts 28.01.1937., ar grozījumiem 01.09.1992., 15.06.1994., 24.04.1997., 16.10.1997., 12.12.2003.) 2. sadaļas „Ietaisu un SIA “GRUPA93”

apstādījumu lietošanas tiesības aprobežojumi" 1094.pantā noteikts: „ Zemāk stāvoša zemes gabala īpašiekam ir jāpacieš, ka no augstāk stāvoša zemes gabala uz viņa zemi dabiski noteik sniega un lietus ūdeņi, un viņam nav tiesības ierīkot aizsprostoju, kas varētu kavēt dabisko ūdeņu tecēšanu. Zemāk stāvoša zemes gabala īpašiekam, uz kura zemes atrodas dabisks aizsprostoju brīvai ūdens tecēšanai, jāpacieš, ka augstāk stāvoša zemes gabala īpašnieks šo aizsprostoju novāc.”

Savukārt 1095.pantā noteikts: „Augstāk stāvoša zemes gabala īpašiekam nav tiesības uz tā ne ierīkot, ne iznīcināt kaut ko tādu, kas, kaitējot zemāk stāvošam zemes gabalam, novadītu no tā vai uz to ūdeni, novirzot ūdens tecējumu no tā dabiskā ceļa. Ja uz augstāk stāvošā zemes gabala ierīkotu mākslīgu, bet ne dabisku aizsprostoju pret ūdens noplūšanu uz zemāk stāvošo izposta kāds dabas spēks, tad tā zemes gabala īpašiekam, uz kura šis aizsprostoju atradies, jāpacieš, ka zemāk stāvošā zemes gabala īpašnieks to atjauno, ciktāl viņam no tam nav zaudējuma, bet zemāk stāvošā zemes gabala īpašiekam ir labums.

Augstāk stāvošā zemes gabala īpašnieks var vai nu pats izlietot pār viņa zemi tekošo lietus ūdeni, vai ari novirzīt to uz kāda cita zemi ar tā piekrišanu, neizprasot šim nolūkam zemāk stāvošā zemes gabala īpašnieka piekrišanu, kuram nav tiesības viņam šajā ziņā likt šķēršļus un pieprasīt sev dabiski noteikošo ūdeni.”

1096. pantā noteikts, ka iepriekšējo (1094. un 1095.) pantu noteikumi piemērojami tiktāl, ciktāl meliorācijas vajadzībām izdotie likumi nenosaka citādi.

Civillikuma 1094., 1095. un 1096.panta nosacījumi ir jāievēro projektējot un ieviešot šajā dabas aizsardzības plānā ietvertos dabas parka hidroloģiskā režīma regulēšanas, stabilizēšanas un atjaunošanas pasākumus (skat. 4.nodaļu).

„Meliorācijas likums” (pieņemts 11.12.2003.) nosaka meliorācijas sistēmu būvniecības, ekspluatācijas, uzturēšanas un pārvaldes kārtību lauku apvidu un pilsētu zemēs. *Likums piemērojams dabas parka „Pape” teritorijā esošo meliorācijas sistēmu apsaimniekošanā un plānā ietvertos dabas parka hidroloģiskā režīma regulēšanas, stabilizēšanas un atjaunošanas pasākumus (skat. 4.nodaļu).*

MK noteikumi Nr. 272 “Meliorācijas sistēmu ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi” (pieņemti 08.04.2004.) nosaka prasības, kādas zemes īpašiekam vai tiesiskajam valdītājam jāievēro valsts, valsts nozīmes, pašvaldības, koplietošanas vai viena īpašuma meliorācijas sistēmu izmantošanā, kopšanā un saglabāšanā. *MK noteikumi attiecas uz valsts nozīmes, pašvaldības, koplietošanas vai viena īpašuma meliorācijas sistēmu izmantošanu, kopšanu un saglabāšanu dabas parka teritorijā.*

MK noteikumi Nr. 1018 “Meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju būvniecības kārtība” (pieņemti 19.12.2006.) nosaka hidrotehnisko būvju projektēšanas un būvniecības kārtību. *MK noteikumi attiecas uz šajā plānā ietvertajiem hidroloģiskā režīma regulēšanas pasākumiem Nidas purvā (dambju būve uz grāvjiem) un Papes ezerā (skat. 4. nodaļu).*

MK noteikumi Nr. 520 „Kārtība, kādā nosakāmi un atlīdzināmi zaudējumi, kas saistīti ar meliorācijas sistēmu bojāšanu, iznīcināšanu vai to izmantošanas tiesību ierobežošanu” (pieņemti 01.06.2004.) nosaka kārtību, kādā nosakāmi un atlīdzināmi zaudējumi, kas saistīti ar meliorācijas sistēmu bojāšanu, iznīcināšanu vai to izmantošanas tiesību ierobežošanu. Noteikumos ietverts nosacījums, ka persona, kura ar prettiesisku darbību vai bezdarbību izdarījusi vai pieļāvusi meliorācijas sistēmas bojāšanu (arī patvalīgi ievadot saimnieciskajā darbībā pārveidotus un neattīrītus ūdeņus), iznīcināšanu vai tās izmantošanas tiesību ierobežošanu, zaudējumus atlīdzina pilnā apmērā. Zaudējumu atlīdzību nosaka Lauku atbalsta dienests. *MK noteikumi dabas parkā „Pape”*

Dabas parka "PAPE" dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

piemērojami zaudējumu atlīdzības noteikšanai, gadījumos kad ir notikusi un tiek konstatēta noteikumos apskaitītā meliorācijas sistēmu bojāšana.

MK noteikumi Nr.629 „Meliorācijas kadastra noteikumi” (pieņemti 27.07.2004. ar grozījumiem 18.04.2006.) nosaka meliorācijas kadastra saturu un izveides kārtību, valsts nozīmes meliorācijas sistēmas, koplietošanas meliorācijas sistēmas un viena īpašuma meliorācijas sistēmas statusu, kā arī meliorācijas sistēmas norakstīšanas kārtību. Noteikumu 3.pielikumā sniegtā meliorācijas sistēmas norakstīšanas iesnieguma veidlapa. *MK noteikumi dabas parkā „Pape” piemērojami MK noteikumi 21.pantā minētajos gadījumos, kad meliorācijas sistēmu vai tās daļu noraksta un izslēdz no meliorācijas kadastra.*

MK noteikumi Nr. 619 „Kārtība, kādā lauksaimniecībā izmantojamo zemi transformē par lauksaimniecībā neizmantojamu zemi un izsniedz zemes transformācijas atļaujas” (pieņemti 20.07.2004. ar grozījumiem 16.08.2005., 07.02.2006.) nosaka kārtību, kādā lauksaimniecībā izmantojamu zemi transformē par lauksaimniecībā neizmantojamu zemi un izsniedz zemes transformācijas atļauju. Zemes transformāciju saskaņā ar šo noteikumu nosacījumiem ir tiesīgs ierosināt zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs. Noteikumu pielikumos sniegtas veidlapas lauksaimniecībā izmantojamās zemes transformācijas iesniegumam, atļaujai un nosacījumiem/atteikumam. *MK noteikumi piemērojami dabas parkā “Pape” gadījumos, kad tiek veikta lauksaimniecībā izmantojamo zemu transformācija citiem izmantošanas mērķiem.*

MK noteikumi Nr. 91 “Kārtība, kādā reģionālā vides pārvalde izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai, kurai nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums” (pieņemti 17.02.2004.) nosaka reģionālās vides pārvaldes kompetenci tehnisko noteikumu izsniegšanā. *MK noteikumi piemērojami dabas parkā “Pape” visos gadījumos, kad tūrisma infrastruktūras un hidrotehnisko būvju izveidei (skat. 4. nodaļu) saskaņā ar Liepājas rajona apvienotās būvaldes (Rucavas pagasta teritorijā) vai Nīcas pagasta padomes Būvaldes (Nīcas pagasta teritorijā) izsniegoto plānošanas un arhitektūras uzdevumu, ir jāsaņem tehniskie noteikumi un darbībai nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums.*

Laivu reģistrācija

MK noteikumi Nr. 766 “Mazizmēra kuģošanas līdzekļu reģistrācijas noteikumi” (pieņemti 23.12.2003.) nosaka mazizmēra kuģošanas līdzekļu reģistrācijas kārtību. *Noteikumi attiecas uz airu laivu, kuras tiek lietotas dabas parkā, reģistrāciju, ja atbilstoši likuma 5. pantam iekšējo ūdeņu īpašnieks tam piederošajos iekšējos ūdeņos ir paredzējis airu laivu reģistrēšanu šajos noteikumos noteiktajā kārtībā.*

1.2.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības

ES direktīvas

Eiropas Padomes Direktīva 92/43/EEC (21.05.1992.) **“Par savvaļas putnu aizsardzību”** (Putnu direktīva). Nosaka savvaļas putnu aizsardzības nepieciešamību. Direktīva uzskaita ES aizsargājamo putnu sugas, kā arī to, ka Dalībvalstīm jāveic nepieciešamie pasākumi, lai saglabātu tajā minēto putnu sugu populācijas tādā līmenī, kas atbilst īpašajām ekoloģiskajām, zinātniskajām un kultūras prasībām, tai pašā laikā nemot vērā ekonomiskās un rekreācijas vajadzības, vai regulēt šo sugu populāciju lielumu atbilstībā šim līmenim. Lai īstenotu šīs direktīvas prasības, tiek veidots Natura 2000 - Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīkls. Tajā ietvertajām teritorijām tiek nodrošināta minēto sugu un biotopu aizsardzība, kas šajās teritorijās ir prioritāte to apsaimniekošanā. Direktīvas 92/43/EEC prasības ir iestrādātas LR 16.03.2000. likumā “Sugu un biotopu

likums”, MK 14.10.2000. noteikumos Nr.396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” un MK 30.01.2000. noteikumos Nr.45 “Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”. *Dabas parkā “Pape” ir konstatētas 75 putnu sugas, kuras iekļautas direktīvas I pielikumā. Dabas parks ir Latvijas Natura 2000 teritorija (kods LV0303500), kas noteikta īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai.*

Eiropas Padomes Direktīva 79/409/EEC (02.04.1979.) **“Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību”** (Biotopu direktīva). Norāda uz nepieciešamību aizsargāt dabiskos biotopus, veidojot īpaši aizsargājamas dabas teritorijas un veicot citus pasākumus. Direktīva uzskaita dabisko biotopu veidus un augu un dzīvnieku sugas, kam nepieciešama stingra aizsardzība. Biotopi, kas ir Eiropas Savienības interešu sfērā, uzskaīti I. pielikumā. Lai īstenotu šīs direktīvas prasības, tiek veidots Natura 2000 - Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīkls. Tajā ietvertajām teritorijām tiek nodrošināta minēto sugu un biotopu aizsardzība, kas šajās teritorijās ir prioritāte to apsaimniekošanā.. Direktīvas 79/409/EEC prasības ir iestrādātas LR 16.03.2000. likumā “Sugu un biotopu likums”, LR 02.03.1999. likumā “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” un saskaņā ar minētajiem likumiem izdotajos MK noteikumos (skat.1.2.1. nodaļā). *Dabas parkā “Pape” konstatēti 22 biotopu veidi, t.sk. 11 prioritāri aizsargājami biotopu veidi, 2 augu un 19 dzīvnieku sugas, kuras iekļautas ES nozīmes aizsargājamo biotopu un sugu sarakstos. Dabas parks “Pape” ir Latvijas Natura 2000 teritorija (kods LV0303500), kas noteikta īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai.*

Konvencijas

Konvencija par bioloģisko daudzveidību Latvijā pieņemta un apstiprināta ar LR 08.09.1995. likumu “Par 1992. gada 5. jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību”. Šīs konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana.

Ramsāres konvencija. Latvijā pieņemta un apstiprināta ar LR 29.03.1995. (grozījumi 31.10.2002.) likumu “Par 1971.gada 2. februāra Konvenciju par starptautiskas nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu vidi”. Konvencija nosaka to, ka līgumslēdzējām pusēm ir jāveicina mitrāju un ūdensputnu aizsardzība, nosakot mitrājos liegumus un nodrošinot tajos nepieciešamo aizsardzību, jācenšas saimniekot tā, lai palielinātu ūdensputnu populācijas starptautiskas nozīmes mitrāju sarakstā iekļautajos mitrājos. Ar šo likumu apstiprinātajā starptautiskas nozīmes mitrāju sarakstā ir ietverts Papes ezera un Nidas purva mitrāju komplekss 51 725 ha platībā.

Orhūsas konvencija Latvijā pieņemta un apstiprināta ar LR 18.04.2002. likumu “Par 1998. gada 25. jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem”. Konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs.

Bernes konvencija Latvijā pieņemta un apstiprināta ar LR 17.12.1996. likumu “Par 1979. gada Bernes Konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu”. Konvencijas mērķi ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, un veicināt šādu sadarbību. Īpašs uzsvars likts uz apdraudētajām un izķūdošajām sugām, tai skaitā apdraudētajām un izķūdošajām migrējošajām sugām.

Bonnas konvencija Latvijā pieņemta un apstiprināta ar LR 11.03.1999. likumu "Par 1979. gada Bonnas Konvenciju par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību". Puses atzīst migrējošo sugu saglabāšanas nozīmīgumu un šim mērķim lietojamo pasākumu saskaņošanu starp areāla valstīm, un, kur tas iespējams un ir mērķtiecīgi, sevišķu uzmanību veltot tām migrējošām sugām, kuru aizsardzības statuss ir nelabvēlīgs, kā arī veicot pasākumus, kas nepieciešami šādu sugu vai to dzīves vides saglabāšanai.

Ar Bonnas konvenciju saistītie starptautiskie līgumi

EUROBATS (1991) – Līgums par sikspārņu aizsardzību Eiropā. Izveidots zem Bonnas konvencijas, taču darbojas kā neatkarīgs starptautisks līgums. EUROBATS ietvertas visas Eiropā sastopamās sikspārņu sugas. Līguma dalībvalstis apņemas nodrošināt sikspārņu sugu, to vasaras un ziemošanas mītņu, kā arī biotopu aizsardzību. Latvija kļuva par šī līguma dalībvalsti 2003. gadā, pieņemot MK 2003. gada 7. janvāra noteikumus Nr. 10 "Noteikumi par Līgumu par sikspārņu aizsardzību Eiropā". Ministru kabineta 2005. gada 23. augusta noteikumi Nr. 629 "Par Līgumu par Āfrikas - Eirāzijas migrējošo ūdensputnu aizsardzību".

1.2.3. Pašvaldību saistošie noteikumi

Rucavas pagasta padome 23.05.2001. ir pieņēmusi "Noteikumus par administratīvo atbildību Rucavas pagastā pieņemšanu un sodu apmēru vainīgajām personām noteikšanu". To 7. pielikumā ir paredzēti noteikumi kāpu zonas uzturēšanai kārtībā, kā arī paredzēti administratīvie sodi par teritorijas piesārņošanu, izbraukāšanu ar automašīnām, kāpu rakšanu vai citādu bojāšanu, informācijas zīmju un piekrastes labiekārtojuma bojāšanu un citiem pārkāpumiem.

1.3 Fiziski ģeogrāfiskais raksturojums

1.3.1. Klimatiskie apstākļi

Baltijas jūras ietekmes dēļ Papes dabas parka teritorijā valda mērens jūras klimats, kuram raksturīgs ilgāks insulācijas periods, augstāka gada vidējā temperatūra (+ 6,3°C), ilgstošs veģetācijas periods (198 dienas) bez salnām augsnēs virspusē un īsāks sniega nogulumā periods ar seklu sniega segu, salīdzinājumā ar vidējiem rādītājiem Latvijā.

Raksturīgs, ka gadalaiku maiņas nav vērojamas krasas temperatūras maiņas, tās ir ļoti pakāpeniskas. Arī augsts gaisa mitrums un nedaudz paaugstināts nokrišņu daudzums šo teritoriju atšķir no blakus esošajām. Klimats kopumā tiek klasificēts kā jūras klimata piekrastes apakštīps.

Gadalaiku raksturojums un specifika

Ziemas ir maigas, īsas, nepastāvīgas un ar augstu gaisa mitrumu. Pavasaris ir vēss un izstiepts apverot Latvijai un Kurzemei vēl raksturīgos ziemas beigu mēnešus un iestiepjas vasarā. Vasaras ir vēsas ar īsiem karstuma periodiem. Rudens ir silts un mitrs.

3.tabula. Saules spīdēšanas ilgums stundās (Liepājas meteostacijas ilggadīgie dati)

Janvāris	Februāris	Marts	Aprīlis	Maijs	Jūnijs	Jūlijs	Augusts	Septembris	Oktobris	Novembris	Decembris
31	54	189	194	269	323	338	265	199	92	7	25

Klimatiskie parametri

Temperatūra. Ilggadīgā vidējā + 6,5°C, absolūtais minimums - 33,0°C, absolūtais maksimums + 34,0°C.

Dabas parka "PAPE" dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

Aukstākais gada mēnesis ir februāris (ilggadīgi vidējā temperatūra - 2,5°C), gada siltākais mēnesis ir jūlijs ar ilggadīgi vidējo temperatūru + 16,4°C.

Pāreja no dominējošām negatīvām temperatūrām uz pozitīvām notiek agrā pavasarī pakāpeniski līdz ar raksturīgu rietumu vēju dominanti. Pavasara sākums ir atkarīgs no ledus apstākļiem Baltijas jūrā.

Nokrišņi. Gada norma 627 mm, ar tendenci palielināties augstienes virzienā līdz 740 mm. Raksturīgi, ka 60 - 65% nokrišņu ir vasarā un rudenī (skat. 6. tabulu). Ziema nokrišņi ir sniegs un biežāk - lietus. Raksturīgi bieži atkušņi.

4.tabula. Dienu skaits mēnesī ar nokrišņiem, vidēji daudzgadīgi

Mēnesis	Janvāris	Februāris	Marts	Aprīlis	Maijs	Jūnijss
Liepāja	17,3	15,3	13,3	11,5	11,0	10,4
Mēnesis	Jūlijs	Augusts	Septembris	Oktobris	Novembris	Decembris
Liepāja	11,6	13,9	14,3	16,9	18,3	18,2

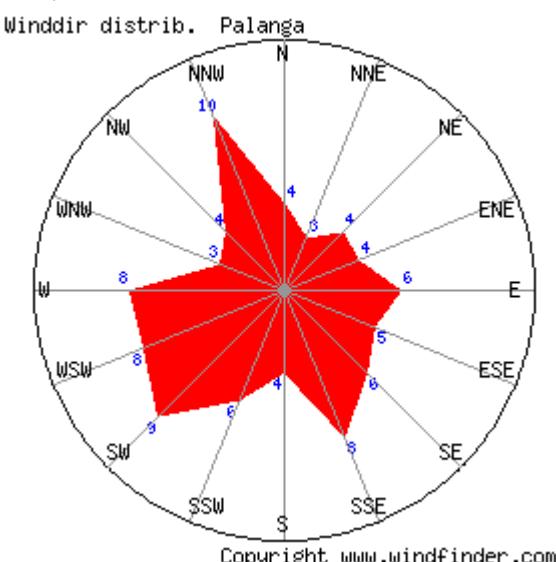
Visvairāk dienu bez nokrišņiem un mākoņiem regulāri tiek novērotas maijā, augustā un septembrī.

Sniega sega un sasaluma dziļums. Sniega sega ir nepastāvīga, grunts sasalšanas dziļums februārī nepārsniedz 24 cm.

Gaisa mitrums. Visaugstākais rudens nogalē un ziemā (decembrī līdz 86%), minimums vasarā - maijā 72%.

Gaisa spiediens. Daudzgadīgais vidējais 1014,2 mB, bet mainīgs: iespējamās diennakts maiņas 13 stundās ir aptuveni 60 mB.

Vēji. Raksturīgs mainīgs virziens un intensitāte. Valdošie ir rietumu vēji ar daudzgadīgi vidējo ātrumu 6,1 m/sek., maksimālie ātrumi fiksēti starp 37 un 42 m/sek. Maksimālie vēju ātrumi ir fiksēti ziemā, bet minimālie vasarā.

6.attēls. Vēju roze, daudzgadīgi vējā Palangai, pēc Windfinder Ltd. materiāliem (2005)⁷

Paisuma un bēguma ietekme. Līmena maiņas jūras piekrastē ir nebūtiskas un nepārsniedz 3 cm. Piekrastes daļa ziemā aizsalst - vidējais stabilas piekrastes ledus segas veidošanās datums ir 27. janvāris, tās vidējais platums 20 m, vidējais bezledus periods 297 dienas.

⁷ http://www.windfinder.com/windstats/windstatistic_palanga.htm

Vilņošanās režīms. Vilņošanās un tās intensitāte ir tieši atkarīga no vēja virziena un gadā tās vidēji ir 40 - 50 dienas ar intensīvu vilņošanos.

Šajā teritorijā raksturīgs, ka vilņu lūšana notiek pie jūras dziļuma 5 - 6m, tas ir aptuveni 2 km attālumā no krasta.

Jūras līmeņa maiņas. Līdzšinējie novērojumi norāda, ka jūras līmeņa maiņas notiek nepārsniedzot 1m, vidēji diennakti parasti 10 cm robežās, bet vidēji mēnesī 20 - 35 cm. Vēja ietekmes rezultātā jūras līmeņa maiņas 58 gadu novērojumu ciklā maksimāli novērotas ir vasarā 205 cm. Vēja radītā jūras līmeņa vidējās maiņas gada griezumā sastāda 120 - 130 cm.

Ūdens temperatūra Baltijas jūrā. Ūdens temperatūra Baltijas jūrā tiek regulāri novērota Liepājas meteostacijā. Tās dati (skat. 5. tabulu) norāda uz salīdzinoši augstām piekrastes ūdens temperatūrām jūlijā un augustā, kā arī ļoti zemām janvārī, februārī un martā.

5.tabula. Baltijas jūras ūdens temperatūra piekrastē (Liepājas meteostacijas ilggadīgie dati)

Temperatūra	Janvāris	Februāris	Marts	Aprīlis	Maijs	Jūnijs
Jūras ūdens piekrastē	0,5	0,5	0,8	4,1	8,9	14,8
Temperatūra	Jūlijs	Augsts	Septembris	Oktobris	Novembris	Decembris
Jūras ūdens piekrastē	17,5	17,5	14,4	8,8	2,9	1,3

Ledus sega Baltijas jūras piekrastē. Ledus sega visbiežāk nav ilgāka par vienu mēnesi. Aprīļa pašā sākumā ledus vairs nesedz piekrastes ūdeņus.

Raksturīgākās parādības pēc daudzgadīgiem novērojumiem tiek konstatētas sekojošos datumos:

- 25. decembris - veidojas pirmā ledus sega jūrā;
- 5. janvāris - veidojas noturīga ledus sega jūrā, parādās ledus piekrastē;
- 27. februāris - pludmale atbrīvojas no ledus;
- 18.marts - ledus parādības izzūd.

1.3.2. Ģeoloģija, ģeomorfoloģija

Dabas parks "Pape" aizņem Papes zemienes Bārtavas līdzenuma dienvidrietumu daļu, galvenokārt Litorīnas jūras krasta joslu, lagūnas ezerieplaku un no atklātās jūras norobežojošo akumulatīvo pārķmaugu (nēriju) ar Papes - Jūrmalciema kāpu grēdu.

Dominējošās līdzenuma absolūtā augstuma atzīmes 1.5 - 1.7 m līdz 4 - 6 m, Nidas tīreļa paceltajā kupolveida izcīlnī 5 - 7 m, sasniedzot 25 - 35 m nērijas augsto kāpu grēdā. Teritorijas reljefs izveidojies galvenokārt pēdējo 4 - 7 tūkstošu gadu laikā.

Zemkvartāra virsma (pamatieži) ieguļ dziļāk par 20 m zem tagadējā jūras līmeņa. Pamatiežus sedzošo kvartāra nogulumu biezums 20-25 m, bet Papes- Jūrmalciema kāpu grēdā sasniedz 40-50 m.

Pamatiežu virsmā parka teritorijā ieguļ triasa sistēmas Nemūnas svītas sarkanbrūni māli, aleirolīti, merģeļi, smalkgraudaina smilts, smilšakmens ar ģipša ieslēgumiem. Nidas - Papes tīreļa rajonā no austrumiem iestiepjās juras sistēmas Papiles svītas melni un tumši pelēki māli, mālainas smalkgraudainas smiltis (Latvijas ģeoloģiskā karte, lapa Nr.31 - Liepāja, 1997.). Pamatieži neietekmē ne tagadējā reljefa, ne augšņu un ekosistēmu veidošanos.

Kvartāra nogulumu ģeoloģiskā uzbūve samērā vienkārša. Virspusē izplatīti pārsvarā Litorīnas un pēclitorīnas jūras smalkas un dažāda rupjuma smilts. To maksimālais biezums 6 - 7 m. Dziļāk ieguļ morēnas mālsmilts ar plānām smilts un aleirīta starpkārtām un lēcām. Vienīgi gar dabas parka ziemeļaustrumu malu, bijušās Litorīnas jūras krastajoslā, morēnas nogulumi atsegti jūras erozijas rezultātā, zemes virspusē vēl saglabājusies izskalotie laukakmeņi.

Nērijas kāpu grēdā Litorīnas jūras smilšainos nogulumus pārklāj 10 - 35 m bieza smalkas eolās smilts sega.

Plakanais reljefs un izplatītie smalkas smilts nogulumi nosaka, ka gruntsūdens nav dziļāk par 0.5 - 2 m. Litorīnas jūras nogulumi gar parka teritorijas austrumu malu izplatīti līdz 6.5 - 7 m absolūtā augstuma atzīmēm. Augstāk - Baltijas ledus ezera smilšaini grantainie nogulumi. Tas sekmē pārpurvošanos un ierobežo saimniecisko darbību.

Nidas un Papes tīreļu augsto purvu rajonā pēdējo 3 - 4 tūkstošu gadu laikā uzkrājušās kūdras biezums sasniedz 4 - 7 m. Purvu augšējo daļu veido sfagnu kūdra, bet zemāk par 2 m virs jūras līmeņa - pārejas un zemo purvu koku-spilvu, koku kūdra. Zem kūdras dažāda biezuma (0.5 - 1.5 m) tipiskie ezera nogulumi - sapropelis (gitija), kas bijušās ezerdobes dziļākajās vietās sasniedz 2 - 3 m. Papes ezerā maksimālais dūņu - sapropeļa biezums sasniedz 5 m. Pēc M.Galenieces (1935.) pētījumiem Nidas tīrelī sapropelis uzkrājies Litorīnas jūras pirmās stadijas regresijas laikā. Savukārt, pēc jaunāko nepublicēto Lietuvas zinātnieku pētījumiem, uz dienvidiem no Latvijas robežas, tagad izzudušajā ezerā sapropelis uzkrājies 5.5 - 4.5 tūkst. gadus atpakaļ, tas pakāpeniski aizaudzis. Kūdra sākusi uzkrāties aptuveni 4300 gadus atpakaļ. Domājams, ka laika ziņā līdzīgi apstākļi bijuši arī Nidas paleoezerā, kas pāri abu valstu tagadējai robežai turpinājies Lietuvā. Senā paleoezera krasta līnija, kas ietver arī tagadējo Papes ezeru, bet Nidas tīrelī zem kūdras nogulumiem, izsekojama 2 - 2.2 m virs jūras līmeņa.

1.3.3. Reljefs

Dabas parka “Pape” robežas virzienā no jūras iekšzemes izšķiramas sekojošas pēc reljefa, ainavas un mūsdienē dabisko procesu izpausmes atšķirīgas joslas:

1. jūras seklūdens josla;
2. pludmale;
3. priekškāpu un jauno kāpu josla;
4. Litorīnas jūras nērija ar augsto kāpu grēda;
5. Litorīnas jūras lagūnas līdzenums ar paleoezeru ieplakām un purviem;
6. Litorīnas jūras smilšainā terase;
7. Baltijas ledus ezera līdzenums.

1. Jūras seklūdens daļā (0 - 10 m izobāta) pēc nogulumiem nošķiramas divas daļas. No ūdenslīnijas līdz 5 m dziļumam jūras dibenu klāj galvenokārt smalka - ļoti smalka smilts, bet Mietraga iecirknī (Paipas - Jūrmalciems) izplatīts smilšains aleirīts un aleirītiska smilts, kas veido vienu, reizēm vietām divus lēzenus zemūdens smilšu vālus.

Otrā josla no aptuveni 5 m dziļuma līdz 10 m izobātai un dziļāk - dažāda rupjuma smilts, grants ar oļiem, pret Papi - Nidu grants ar oļiem un laukakmeņiem. Zem šiem samērā plāniem jūras nogulumiem sākas morēnas mālsmilts un smilšmāls.

Pret Mietraga Šāvēju mežu jūras seklūdens joslā atrodas bijusī padomju armijas Papes poligona kuģu kapsēta.

2. Pludmale ir mainīga, tās platums pa gadiem svārstās 20 - 45 m robežās. No Nidas (valsts robežas) līdz Brustu klajumam tā vidēji 30 - 45 m plata, grantaini oļaina, atsevišķos gados tīra oļu pludmale. Ap 2.5 km garā iecirknī aizsargājams ģeoloģiski ģeomorfoloģisks objekts (ietverts MK 17.04.2001. noteikumos Nr.175). Pēc spēcīgām

vētrām (1993., 1999.g.) pludmalē atsedzas Nidas lagūnas (paleoezera) kūdras un sapropela slānis.

No Brustu klajuma līdz Ķoņuciema Līdumniekiem (Jaunais mežs) ap 2 km garā iecirknī, kur jūra erodē Nidas purvu, pludmalē atsedzas kāplaini kūdras slāni, kas vietām apauguši niedrēm, to pārsedz plāns smilšains vai grantaini oļains jūras uzskalots materiāls. Pludmale parasti 20 -25 m plata.

No Papes Ķoņuciema līdz Papes bākai pludmale 30 - 50 m plata, dažāda rupjuma smilts, reizēm oļaina. Pēdējos gados kvalitatīva rekreācijai piemērota smilšu pludmale no vecajiem ostas moliem līdz bākai.

No bākas līdz Priediengalciemam un Šāvēju mežam (ap 5 km garumā) pludmale joprojām grantaini oļaina, kāplaina vidēji 35 - 50 m plata, atsevišķos gados tikai 20 - 30 m.

No Šāvēju meža līdz Jūrmalciemam ap 10 km garumā (15 - 25 km no Lietuvas robežas) rekreācijai piemērota smalkas smilts pludmale.

3. Priekškāpu un jauno pārpūsto kāpu josla

Priekškāpu josla vāji izteikta, krasta joslas ievērojamā daļā tās nav vispār, jo dominē ilgstoša pamatkrasta noskalošana un jūras uzvirzīšanās sauszemei. Priekškāpu veidošanos ierobežo dabiskie apstākļi. Nidas - Papes posmā dominē rupjas grantaini oļainas smilts pludmales.

No Lietuvas robežas līdz Nidas Brustu klajumam, kur vētru laikā notiek epizodiska krasta noskalošana, vienīgi ap 2 km garā iecirknī no robežas līdz Atvariem - Vētrām saglabājusies līdz 100 - 150 m plata jaunu (pēclitorīnas laika) kāpu josla ar kārkliem un stādītu priežu jaunaudzēm. Īsti izteiktas priekškāpas nav, jo vētras to visbiežāk noskalo.

No Atvariem līdz Nidas tīrelim (ap 3 km) grantaini oļaino pludmali pavada nepārtraukta šaura, zema (līdz 3 - 5 m vjl) erodēta priekškāpa. Krasta iecirknī gar Nidas tīreli (Jauno mežu) priekškāpas nav, ir vienīgi krūmājā un mežā sapūsta kupsnaina smilšu josla.

No Papes Ķoņuciema (Līdumniekiem) līdz Papes bākai labi izveidojusies līdz 3 - 4 m augsta priekškāpu josla, kurai no iekšzemes pusē pieslēdzas pelēko kāpu josla: ciļnains līdzenuums ar atsevišķiem kāpu pauguriem vai valņiem un ieplaciņām.

No Papes bākas līdz Ornitologu bāzei un tālāk līdz Šāvēju mežam (Mietraga dienvidu galam) pludmali pavada viena labi izteikta priekškāpa, aiz kuras iekšzemes virzienā līdz Papes ezeram plešas viļņots uz ezera pusi pārpūstu smilšu līdzenuums ar Papes apbūvi.

Gar Mietragu, kur jūra sistemātiski erodē pamatkrastu un izveidojies dažāda augstuma stāvkrasts, priekškāpas nav. Vienīgi ap 3 km garā iecirknī no Ķupu kāpas līdz Jūrmalciemam, kur Mietraga ziemeļu spārnā turpinās sanešu akumulācija, izveidojušās un saglabājas divas –trīs savstarpēji paralēlas priekškāpas. Sākot no Ķupu kāpas līdz Jūrmalciema apbūvei plašā priekškāpu josla saplūst vienā masīvā un augstā priekškāpā. Atsevišķās spēcīgās vētrās jūra to erodē, tāpēc izveidojas asimetriska priekškāpa ar stāvu jūras pusē nogāzi.

4. Litorīnas jūras nērija ar Papes - Jūrmalciema augsto kāpu grēdu

No Jūrmalciema ziemeļos ar augstāko punktu Ķupu kāpu līdz Paipām Priediengalciemā dienvidos ap 12 km garumā paralēli Baltijas jūras krastam stiepjas komplikēta augstu kāpu grēda. Pie Jūrmalciema ar Ķupu kāpu, kas iezīmē ap 5 km garā Jūrmalciema šīs kāpu grēdas pārrāvuma dienvidu galu, tā nepārtrauki kā varena siena, kas paceļas līdz 30 - 35 m virs jūras līmeņa, turpinās turpat 10 km līdz Šāvēju mežam, kur grēdu pārrauj 1 km garš tās pārpūtums Papes ezera virzienā par 0.7 km. Kāpu grēdas pārrāvums atgādina ezera virzienā atvērtus milzu vārtus ar līdz 13 - 14 m augstu kāpu pauguru (18.6 m vjl) kā vārtu stabu pārrāvuma vidū.

0.5 - 0.8 km platā kāpu grēda sastāv no vairākām pēc morfoloģijas, augstuma un vecuma atšķirīgām joslām. Vecākā un visaugstākā ir kāpu grēda, kuru veido ar ragiem kopā saslēgtu, deformētu parabolisko kāpu virkne, kas kā 20 - 30 m augsta siena strauji apraujas iekšzemes virzienā pret Litorīnas jūras lagūnas līdzenumu (2.5 – 5 - 6 m vjl.). Gar augstās kāpu grēdas iekšzemes pusī no ķupu kāpas uz dienvidiem izplatīti vēdeklveidīgi iekšzemes (ziemeļaustrumu) virzienā noliecošies, no varenās kāpu grēdas apakšas „iznākoši” un apkārtējā mežainā līdzenumā pakāpeniski dziestoši 1.5 - 5 m augsti kāpu valņi (8 - 11 m vjl.). Tās ir senās priekškāpas, kas veidojās uz sākotnēji Litorīnas jūras lagūnu norobežojošās nērijas virsas, jūras līmenim pakāpeniski pazeminoties.

Jūras virzienā augsto kāpu grēdu norobežo labi izteikta viena vai divas kāpu grēdai paralēlas šauras pazeminājumu joslas (tā sauktās kāpu ielejas) ar paralēliem kāpu valņiem starp tām. Šīs lineāro veidojumu joslas platumis 100 - 150 m. Aiz šo pazeminājumu joslas gar jūras krastu stiepjas jaunāka (domājams otras Litorīnas jūras stadijas laikā veidojusies) līdz 200 m plata kāpu valņu un pauguru vienā grēdā saslēgta josla. Augstākās virsotnes paceļas 15 - 24 m vjl. Vietām gar šīs grēdas jūras puses piekāji vēl saglabājušies krastam paralēlu kāpu valņu (seno priekškāpu) erozijas neiznīcināti fragmenti.

5. Litorīnas jūras lagūnas līdzenums ar paleoezeru ieplakām un purviem

Dabas parka centrālo visplašāko daļu aizņem Litorīnas jūras lagūnas plakanais līdzenums (0.5 -2.5 m vjl) ar Papes ezeru un izzudušo Nidas paleoezeru tagadējo Nidas un Papes tīreļu izplatības rajonā. Vairāk nekā 7 km garais un >3 km platus Nidas lagūnezers kopā ar vairāk nekā 15 km garo un līdz 3 - 4 km plato Papes lagūnezeru veidoja kopēju >60 km garo lagūnezeru virkni ar Liepājas un Tosmāres ezeriem ziemēlos. Papes un Nidas paleoezeru krasta līnija labi iezīmējas ap 2 - 2.2 m vjl., Nidas purvā tā aprakta zem pēdējos 2 - 3 tūkst. gadu laikā uzkrājušos augsto un pārejas purvu kūdras. Ir pamats uzskatīt, ka plašie Papes un Nidas paleoezeri noplūda un sāka strauji aizaugt pēdējo 1 - 3 tūkst. gadu laikā, kad jūra posmā no Lietuvas pierobežas līdz Papei noskaloja nēriju, kas lagūnezeru joslu norobežoja no atklātās jūras.

6. Litorīnas jūras smilšainā terase

Uz austrumiem no lagūnas plakanā līdzenuma 1.2 - 1.8 km platas smilšainas mežiem klātas joslas veidā stiepjas Litorīnas jūras terase. No Baltijas ledus ezera līdzenuma to norobežo reljefā visumā vāji izsekojama krasta līnija (6.5 - 7 m vjl pēc E. Grīnberga, 1957.). Krasta līnija izsekojama sākot no Birzēm un Rumbām, kur tā šķērso Liepājas - Klaipēdas šoseju, un tālāk uz dienvidiem gar vecā ceļa ieloku uz Kalnišķiem. Parka teritorijā Litorīnas jūras (Lita) krasta līnija atkal ienāk no Līgupes uz dienvidiem.

1.3.4. Hidroloģija

Dabas parka teritoriju veido Papes ezera sateces baseina lejasdaļa, Nidas purva teritorijas, jūras piekrastes daļas ar kritumu uz jūru un Baltijas jūras daļa līdz 30 m izobātai.

6.tabula. Dabas parka teritorijas sateces baseini*

Kods	Ūdens saimnieciskā iecirkņa nosaukums	Pietekas pazīme	Posmu apraksts	Augšgala attālums no grīvas, km	Platība km ²
33600000	Sventāja	Ietek jūrā		73	471,0
33620000	Kaņava	Labā krasta pieteka	Daļēji Nidas purva dienvidu ūdeņi	15	30,0
33800000	Papes ezera kanāls	Ietek jūrā		1	298,3
33820000	Paurupes -	Kreisā krasta		7	134,3

Kods	Ūdens saimnieciskā iecirkņa nosaukums	Pietekas pažīme	Posmu apraksts	Augšgala attālums no grīvas, km	Platība km ²
	Līgupes kanāls	pieteka			
33821000	Paurupes - Līgupes kanāls			5	14,4
33822000	Paurupe**	Labā krasta pieteka		17	40,8
338221000	Paurupe		Paurupe Dabas parka teritorijā	2	1,6
33823000	Paurupes - Līgupes kanāls		No Paurupes līdz Līgupei	7	1,6
33824000	Līgupe**	Labā krasta pieteka		20	77,5
33824100	Līgupe		Dabas parka teritorijā	2	3,0
33830000	Papes ezers				163,6
33832000	Tukleru kanāls	Polderis	Kanāls ar visu poldera sateces baseinu	8	39,2
33832100	Tukleru kanāls	Polderis	Apvienots valējo grāvju baseins	8	34
33832200	Papes polderis (Labais krasts)	Polderis	Papes poldera platība uz sūkņu staciju		1,9
33832400	Papes polderis (Kreisais krasts)	Polderis	Papes poldera platība uz sūkņu staciju		3,3
33834000	Kalnišķu strauts	ūdenstece	Kalnišķu strauta meliorētās platības	6	10,8
33834100	Kalnišķu strauts	ūdenstece	Dabas parka teritorijā	2	2,0

* - dati no VŪK ietvaros izstrādātā Ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatora (USIK)

** - Papes ezera projektā 2005.g. atjaunota Līgupes un Paurupes ieteka Papes ezerā. Pārskatot USIK šis upes iekļaujamas Papes ezera sateces baseinā.

Papes ezera sateces baseins

Papes ezera sateces baseins (pēc VŪK) ir 231 km², no tā dabas parka “Pape” teritorijā ir 127 km².

Papes ezerā ūdens ieplūst pa Tukleru kanālu no ziemeļu daļas polderiem (apmēram 50%) un no Līgupes (ap 40%) un Paurupes (10%). Bez tam ezerā ievadīti vairāki meliorācijas novadgrāvji, kas novada meliorācijas ūdeņus no pieguļošajām platībām.

Sateces baseina raksturojums - purvainība 10%, mežainība 50%, ezerainība 5,3% (institūta „Meliorprojekts” 1997.gada datī).

Sateces baseina platības attiecība pret ezera platību ir 19,2:1.

Papes ezera sateces baseinu veido Papes kāpas, meži un augstais purvs. Tās ir bioloģiski nozīmīgas teritorijas daļas, kas ietekmē ezera ekoloģisko stāvokli, savukārt ezera tuvums ietekmē lielu daļu sateces baseina un nosaka tā bioloģisko daudzveidību.

Papes ezers

Ezers atrodas 6 km uz rietumiem no Rucavas, Papes zemienē, ar vidējo ūdens līmeni +0,1 m absolūtajās atzīmēs virs Baltijas jūras līmeņa (turpmāk BS). No Baltijas jūras to atdala 1 - 2 km plata kāpu josla ar augstumu 4 - 7m virs jūras līmeņa. Tas ir publiskais ezers (grozījumi Civillikuma pielikumos 1998.gada 14. maija likuma redakcijā).

Pēc upju baseinu apgabalu dalījuma atbilstoši Ūdens apsaimniekošanas likuma (2002.) pielikumā pievienotajai Upju baseinu apgabalu shēmai, Papes ezers ar sateces baseinu ir Ventas upes baseina apgabalā.

Ezera spoguļlaukums ir 1205 ha. Ezera garums 8,3 km, ezera vidējais platums 2,8 km, krasta līnijas garums 40,4 km.

Kopējais ezera aizaugums ap 90%, virsūdens aizaugums ap 80% (institūta „Meliorprojekts” 1997. gada dati). Aizaugumu sastāda galvenokārt niedres, meldri, grīšļi, lēpes, glīvenes.

Ezera krasti pārsvarā zemi, smilšaini, rietumu un ziemeļrietumu krastā kūdraini, austrumu un dienvidrietumu malā smilšaini, bet ziemeļu galā akmeņaini. Apkārtne līdzsena, uz dienvidiem un rietumiem arī tālāk zema, purvaina.

Papes ezera hidroloģiskais raksturojums:

Pavasara palu 1% caurplūdums	15,20 m ³ /sek.;
10%	9,60 m ³ /sek.;
50%	5,61 m ³ /sek.;

Veģetācijas perioda

vidējais minimālais caurplūdums	0,92 m ³ /sek.;
75% caurplūdums	0,12 m ³ /sek.;
95%	0,063 m ³ /sek.;
Gada vidējais caurplūdums	2,12 m ³ /sek.;
Noteces slānis	290 mm.

Papes ezera ūdens līmeņi atkarīgi arī no pieteices no apkārtējām platībām, galvenokārt upēm. Pietece lielā mērā atkarīga no nokrišņiem, iztvaikošanas, pavasarī sniega kušanas u.tml.

Ezers ir ļoti sekls, ezera vidējais dziļums 0,5 m, lielākais dziļums ap 2 m (citi dati - 1,1 m). Dzīļākās ezera vietas atrodas ezera austrumu daļā pret Kalnišķiem un Brušvitiem. Vēl ezera dziļums, lielāks par 1 m, ir pret Līgupes ieteku.

Ezera barošanās ir jaukta tipa, dominējošā ir no sniega kušanas ūdeņiem.

Ilgstoši pūšot rietumu vējiem, ievērojama ietekme ezera ūdens apmaiņā ir no jūras ūdeņiem, kas Baltijas jūrā nav ļoti sāļš, bet, ieplūstot regulāri ezerā, tomēr veido īpatnējo lagūnas tipa ezeriem raksturīgo bioloģisko daudzveidību.

Ezera dibens pārsvarā līdzens, ar līdz 5 m biezu dūļu slāni.

Papes ezers ir caurtekošs, lagūnas tipa ezers ar nelieliem līčiem, ļoti izrobotu krasta līniju. Ezera kopējais tilpums pie spoguļlaukuma 1205 ha ir 6,02 milj. m³, lietderīgais tilpums 0,1 milj. m³ (lietderīgais tilpums regulētiem ezeriem ir tilpums, kuru iespējams nostrādāt starp normālo ūdens līmeni un zemāko pieļaujamo ūdens līmeni, ko pieļauj hidrotehniskās būves tehniskais risinājums).

Ezera nosacītais ūdens apmaiņas laiks tiek aprēķināts, dalot ezera kopējo tilpumu ar vidējo noteici gadā. Papes ezeram teorētiski tas ir 0,3 gadi. Bet, sakarā ar augsto ezera aizauguma pakāpi un nelielo dziļumu, pilna ūdens apmaiņa praktiski ezerā notiek daudz retāk, jo ūdens pārvietojas galvenokārt pa ezera austrumu malu, pārējā daļā svaiga ūdens pieplūde ir tikai pavasarī tajos gados, kad ir izteikts pavasara palu periods ar straujām ūdens daudzuma maiņām.

Papes ezers kopš 1830.gada, kad tiek uzcelts pirmais koka aizsprosts uz ezera notecei uz jūru – tagad Papes kanāla, turpmākos 200 gadus ir regulēts veicot dažādus hidroloģiskā režīma regulēšanas pasākumus: aizsprosta būvniecība un atjaunošana uz Papes ezera iztekas uz jūru, Papes poldera izveidošana, Paurupes - Līgupes kanāla būvniecība.

Aizsprosts uz Papes ezera iztekā uz jūru

Papes ezeram iztekā uz jūru pirmais koka regulators - slūžas uzbūvēts 1830. gadā, Tās 1880.gadā sabojājušās un pārstājušās regulēt līmeņus ezerā. 1924.gadā uzbūvēts betona regulators ar 3 ailām (pēc Zemes ierīcības ministrijas zemes departamenta Kultūrtehnikas nodaļas 1923.gada projekta.) Pēc šī projekta izbūvētās slūžas uz Papes kanāla atrodas 0,8 m no jūras un 0,7 km no ezera. Ar to palīdzību uzstādināts normālais ezera uzstādinājuma līmenis (turpmāk NŪL) +0,10m virs jūras līmeņa BS, augstākais pieļaujamais uzstādinājuma līmenis (turpmāk AŪL) +0.90 m , bet zemākais ūdens līmenis (turpmāk ZŪL) 0,00m.

Slūžas atjaunotas 1948., 1953. un 1967. gados. Pēc 1960.-to gadu rekonstrukcijas slūžas sastāvēja no 60 m gara zemes aizsprosta ar platumu 12 m un no slūžām ar 3 ailām (katras ailas platoms 1,5 m) ar koka aizvariem un dzelzbetona tiltu. Hidrotehniskās būves sliekšņa atzīme -0,54 m , tilta virsa +2,40m. Slūžu galvenais uzdevums bija pavasaros un rudenī ielaist ezerā jūras ūdeņus, savukārt vasaras mazūdens periodā aizturēt ūdeni ezerā, lai ezers nekļūtu pārāk sekls un pārāk neuzsiltu. 1969.gadā pie maksimāla ūdens līmeņa ezerā +2,20m BS, slūžas tika daļēji iznestas un atjaunojot 2 ailas tika aizbērtas un atstāta tikai viena aila kreisajā krastā. 1997.gadā veikta slūžu rekonstrukcija, bet jau 1998.gadā tās avarēja, jo tika izskalots pamats zem sliekšņa. Pašlaik slūžas ir avārijas stāvoklī .

Laika posmā no 1925.gada līdz 1980.gadam pie slūžām bija Valsts hidrometriskais novērošanas postenis ar 2 mērlatām (no ezera puses un no jūras puses). Visi aprēķini par Papes ezera un tā baseina hidroloģiju tiek rēķināti no šīs novērojumu rindas 55 gadu garumā.

Paurupes - Līgupes apvadkanāls

Līdz 1966.gadam Līgupe, Vidusupe un Paurupe - Papes ezera sateces baseina upes ietecēja ezerā. Lai izvairītos no straujām ezera ūdens līmeņu svārstībām galvenokārt pavasaros, 1960to gadu vidū tika pieņemts lēmums par šo upju noteču regulēšanu un 1966.gadā institūtā „Meliorprojekts” tika izstrādāts tehniskais projekts, kurā bija paredzēts izrakt apvadkanālu, novirzot Līgupi (apmēram 1 km pirms ietekas Papes ezerā) gar ezera dienvidastrumu malu. Pa ceļam kanālā tika paredzēts pārvvert arī Paurupes ūdeņus un visus ūdeņus novadīt no Papes ezera iztekošajā kanālā lejpus slūžām. Mērķis - pavasara palos novadīt palu ūdeņus pa apvadkanālu, neskarot ezeru, savukārt mazūdens periodā Līgupes ūdeņus virzīt caur ezeru (Liepājas rajona Līgupes - Paurupes noteika. Institūts „Meliorprojekts”, 1966.). Pēc projekta uz Līgupes ietekas Papes ezerā 1966.gadā uzbūvēja regulējamu hidrotehnisko būvi - slūžas, kuru uzdevums bija aizsargāt Papes ezeru no straujām ūdens līmeņa svārstībām un apvadīt pavasara palu ūdeņus apkārt ezeram pa apvadkanālu. Tā aprēķinātais caurplūdums ir $Q_{1\%} = 13,7 \text{ m}^3/\text{sek.}$, un pieļaujamais ūdens līmenis kanālā +3,80 m. Kanāla garums novirzot Līgupi apkārt ezeram, bija 1,9 km līdz Paurupei un tālāk 1,15 km garš kanāls līdz Papes kanālam lejpus Papes ezera iztekas slūžām.

Ar Paurupes - Līgupes apvadkanāla izveidošanu tika mākslīgi samazināta notece caur ezeru un līdz ar to ūdens apmaiņa ezerā. Ar šo regulējumu ir stipri paātrinājies ezera eitrofikācijas process, veicinot ezera aizaugšanu un atklātās ūdens virsmas samazināšanos.

Papes polderis

1960to gadu otrā pusē uz ziemējiem no ezera tika izprojektēts un izbūvēts Papes polderis ar platību 500 ha, no kura ar sūkņu stacijas palīdzību ezerā tika paredzēts ievadīt ap 3,5 milj. m³ ūdeņu gadā (Liepājas rajona Papes poldera projekts. Institūts „Meliorprojekts” 1965.). Savukārt vasaras mazūdens periodā bija paredzēts sūknēt no ezera ūdeni atpakaļ uz lauksaimniecības platībām mitruma režīma izlīdzināšanai (ūdens atpakaļsūknēšana no ezera praksē ne reizi nav izmantota).

Veicot intensīvus melioratīvos būvdarbus Papes ezera krastos un ezera līmeņu regulēšanu galvenokārt 1960tajos gados, tika nosusinātas agrākās pļavas un slapjie meži. Līgupe un Paurupe, kas agrāk ietecēja ezerā, pēc tam kad tika izbūvēts Paurupes – Līgupes kanāls, tecēja ezeram pa dienvidu galu un ievadīja ūdeņus Papes ezera kanālā lejpus ezera. Līdz ar to katastrofāli samazinājās ezerā ūdens apmaiņas process, jūras iesālā ūdens ieplūšana ezerā, skābekļa daudzums ūdenī un notika intensīvs ezera aizaugšanas process.

7.attēls. Papes ezera aizaugums ar niedrēm pašlaik sasniedz 80 % no spoguļvirsmas laukuma, foto I.Mednis

Apkārtnē ieviesās un lielas platības pārņēma niedres, kārkli un alkšņi, samazinot ezera atklāto ūdens daļu. Kopumā tas pasliktināja ezera ekoloģisko situāciju, radīja nelabvēlīgus apstākļus putnu un zivju dzīvei ezerā.

Nidas purvs

Liels augstais purvs Papes ezera dienvidu galā, kas kādreiz bijis ezers - tāds pats lagūnas tipa ezers kā ir Papes ezers. Veicot nosusināšanu purva rietumu, ziemeļu un dienvidu malās, dabīgie zāļu purvi iznīcināti. Rokot grāvus, purvā (pat tā centrālajā daļā) ir vērojama nosusināšanas ietekme.

Nidas purvs tiek izmantots kūdras ieguvei. Kūdras ieguves platības sastāda ap trešdaļu no purva platības. Nidas purva kopējā platība 2433 ha, no tā pēc Kūdras kadastra (1982.) datiem rūpnieciski izmantojamā purva platība ir 1900 ha, bet rūpnieciskai izmantošanai nederīgā daļa ir 533 ha. Neskartā stāvoklī ir saglabāta purva daļa 1885 ha platībā. Nidas purva vidējais kūdras slāņa dziļums ir 1,4 m, maksimālais ap 5 m.

Kopējie kūdras krājumi purvā ir 92 454 tūkst. m³, no tiem rūpnieciski izmantojamie krājumi ir 58 520 tūkst. m³ kūdras. Kūdras raksturojums - līdz 3 m dziļumam ir maz sadalījusies, līdz 4,5 m ir vidēji labi sadalījusies kūdra, bet dziļāk ir labi sadalījusies kūdra. Ziemeļu daļā vēl turpinās purva izmantošana (kūdras ieguve), jo tiek rakti grāvji.

Nidas purvs atrodas uz ūdensšķirtnes kā visi augstie purvi. Purva ziemeļu daļas ūdeņi (~14 km²) pašlaik tiek novadīti ar novadgrāvjiem uz Papes ezera apvadkanālu.. Pirms apvadkanāla izveidošanas Nidas purva ūdeņi pa Trumpes upīti un citām mazākām notecēm ir ieplūduši Papes ezerā. Purva dienvidu daļas ūdeņi (~10 km²) savukārt novadīti uz Sventes upi, kas atrodas apmēram 5 km uz dienvidiem.

Kopumā meliorācijas grāvju izveidošana un kūdras ieguve nelabvēlīgi ietekmē augstā purva ekosistēmas funkcionēšanu. Turpmāk, lai nodrošinātu aizsargājamo biotopu un augu pastāvēšanu (arī kā migrējošo putnu atpūtas un barošanās vietu) ir nepieciešama purva hidroloģiskā līmeņa atjaunošana, to paaugstinot.

Baltijas jūras dala

Tā ir 24 km gara piekrastes josla jūrā *līdz 30 m izobātai*. Jūras sālums šeit ir 7% virsējos slāņos un ap 12 % dziļumā.

Valdošie vēji ir dienvidrietumu vēji. Tādēļ vējš, straume un viļnošanās iedarbojas uz irdeno, smilšaino piekrasti un noskalotās smalkās smilts un māla daļiņas tiek nestas un vai nu noguldītas zemūdens slāņos gar piekrasti vai nestas tālāk gar krastu. Nokļūstot jūras ielokos vai upju grīvās un arī Papes kanālā, smilšu plūsma nogulsnējas, ik pa laikam pārveidojot kanāla dziļumu un veidu. Savukārt, pavasarī, kad ezera sateces baseinā notiek intensīva sniega kušana, palielinoties straumes ātrumam un ūdens daudzumam virzienā uz jūru, kanālā sanestās smilšu saneses ar ūdens plūsmu tiek iznestas atpakaļ jūrā.

1.3.5. Augsnes

Papes dabas parka ievērojamā teritorija (51777 ha), atšķirības ģeoloģiskajā uzbūvē, paleogeogrāfiskās izmaiņas leduslaikmeta beigu posmā un holocēnā, ainaviskā daudzveidība, cilvēka saimnieciskā darbība un Papes ezera baseina samazināšanās atspoguļojas arī visai atšķirīgās augsnēs Papes dabas parka teritorijā.

Ir izdalāmi salīdzinoši norobežoti vairāki atšķirīgu augšņu izplatības areāli:

1. teritorijas ar neizveidojušos augsni vai kur tā ir zudusi. Tās ir teritorijas zem ceļiem, mākslīgām būvēm, kā arī pludmale kopā ar priekškāpām. Šajās vietās arī augsnes veidošanās procesi ir deformēti vai apturēti uz ievērojamu laiku;
2. vāji izveidojušās nabadzīgas smilšu podzolētās augsnes raksturīgas plašai zonai dabas parka rietumos, kas aptver kāpu joslu un tai pieguļošās teritorijas līdz pat Papes ezera un Nidas purva rietumu robežām. Papes ezera gadījumā šī robeža nosakāma pa ezera augsto palieni. Absolūtās augstuma atzīmēs tas ir aptuveni 2,7 m virs jūras līmeņa;
3. nepilnīgi izveidojušās smilšu podzola augsnes raksturīgas dabas parka ziemelrietumu daļā, atsevišķās starpkāpu depresijās piekrastes kāpujoslā, kā arī plašākās teritorijās starp papes ezeru un Nidas purvu un uz austrumiem gar ceļu uz Rucavu un dabas parka pašā dienvidastrumu stūrī. Uz šīm augsnēm raksturīgi ir priežu sili ar relatīvi attīstītu šaurlapju pamežu, kura intensitāte ir tieša norāde un podzelēšanās procesu nobeigtību augsnes veidošanā. Patreiz tos pareizāk būtu klasificēt kā mežus sausās minērāaugsnēs;
4. Paurupes, Līgupes un to daudzskaitlisko pieteku ielejās salīdzinoši šaurā joslā ir raksturīgas nepilnīgi izveidojušās dažādas gleja augsnes, kuras nozīmīgi ir ietekmējušas apkārtējo teritoriju meliorācijas pasākumi, kuriem šeit ir vairāk kā 100 gadu tradīcijas un pamatota nepieciešamība lauksaimnieciskās darbības realizēšanai;

5. teritoriāli vislielāko dabas parka daļu aizņem dažādās attīstības stadijās esošās purva augsnes, kas veidojas Papes ezeram aizaugot un atjaunojoties veģetācijai meliorētās un kūdras ieguvei sagatavotās Nidas purva platībās. Līdzīgas pēc sastāva un augšanas apstākļiem ir augsnes, kuras patreiz aizņem meži slapjās minerālaugsnēs un meži slapjās kūdras augsnēs. Tās ir periferiālās teritorijas Papes ezeram un Nidas purvam, daudzās apaugušas salas Papes ezerā, kā arī Papes ezera ziemeļdaļā meža strautu augsteču pazeminājumos nelielās platībās sastopami zemie zāļu purvi, kas pašlaik intensīvi aizaug (šī ir teritorija, kura nereti tiek saukta par Sūnāksli vai Cukura mežu).
6. Papes poldera teritorijā (dabas parka ziemeļaustrumu daļā) augsnes ir jauktas, kas tika mākslīgi pārveidotas izbūvējot poldera sistēmu pagājuša gadsimta sešdesmitajos gados. Tas bija viens no mēginājumiem slapjās purvu augsnes bagātināt ar minerālgrunti un augšņu attīstības virzītu vadīt par labu velēnu podzolēto augšņu virzienā. Tomēr poldera izveide nekad nav tikusi veikta un patreiz tās ir teritorijas ar neatīstītām velēnu un velēnu glejotām augsnēm paaugstināta augšņu mitruma dēļ.
7. ierobežotās platībās Papes ezera austrumu krastā līdz dabas parka ārējai robežai ir raksturīgas nepilnīgi attīstītas un cilvēka saimnieciskās darbības rezultātā pārveidotas velēnu karbonātiskās augsnes, bet fragmentētas ar velēnu podzolētās augsnes teritorijām.

1.4 Sociālās un ekonomiskās situācijas apraksts

1.4.1. Iedzīvotāji, nodarbinātība

20.gadsimta 30tajos gados Pape ir bijusi viens no lielākajiem zvejniekiem visā Kurzemes piekrastē. Māju skaits sniedzies pāri simtam. Iedzīvotāji bija turīgi, rosīgi sabiedriskajā dzīvē. Saimniecisko uzplaukumu pārtrauca Otrais pasaules karš. Pape kļūst par ilgstošu "Kurzemes katla" frontes joslu. Pēc kara saimnieciskā dzīve pamazām atjaunojās. Bet, tā kā pierobežas zonas noteikumi ierobežoja iespēju zvejniekiem braukt jūrā, tad zvejniecība beidza pastāvēt. Līdz ar to zuda darba vietas, un Papē uz dzīvi palika tikai gados vecie cilvēki. Pierobežas statuss kavēja iebraukšanu teritorijā.

Pašreiz Papes ciemā pastāvīgi dzīvo aptuveni 100 iedzīvotāji, vairāk kā puse ir pensijas vecumā. Darbspējas vecuma iedzīvotāji nodarbināti piemājas saimniecībās, privātuzņēmumos un individuālajos uzņēmumos, kas saistīti ar tūrismu, niedru izstrādi, jumtu klāšanu, mežizstrādi, kokapstrādi un kūdras ieguvi. Tomēr lielākā daļa uzņēmumu darbinieku nedzīvo uz vietas. Daudzskaitīgākās darba vietas parka teritorijā ir kūdras izstrādē „Meliorators 3”, SIA „Albel” un tūrisma uzņēmumos – „Atpūtas bāzē” Priediengalā, kā arī SIA „Purva dzērvenīte”.

Līdz ar nekustamā īpašuma tirgus aktivizēšanos, aizvien vairāk zemes īpašnieku sāk apsaimniekot zemes īpašumus. Pārsvarā viņi dzīvo ārpus dabas parka Rucavas un Nīcas pagastos.

1.4.2. Dabas parka teritorijas apdzīvojuma raksturojums

Dabas parkā atrodas divi ciemi – Pape un Nida. Dabas parka teritorijā raksturīgs izkliedētais apdzīvojums – viensētas un sētu kopas (skrajciemi) ar 1 - 5 cilvēkiem ģimenēs un naturālo saimniecību atsevišķās mājsaimniecībās (nelielu mājdzīvnieku skaitu un apstrādātu lauksaimniecības zemju, praktiski – iekoptu dārzu, jo augsnes tikai reti kur ir piemērotas lauksaimnieciskās produkcijas audzēšanai). Mazās, vēsturiski veidojušās apdzīvotās vietas Papes Priediengals, Nida iekļaujas piekrastes ainavā; neskatoties uz ciema nosaukumiem, saglabā viensētu apdzīvojuma raksturu (zvejnieku ciemati).

Ciemos un visā parka teritorijā ir zems inženiertehniskās infrastruktūras nodrošinājums. Ūdeni iegūst lokāli no akām. Gruntsūdeņu līmenis augsts. Nidas ciemā ir problēmas ar dzeramā ūdens nodrošinājumu, ir gadījumi, kad jūras ūdens ieplūst akās.

Lielākais iedzīvotāju blīvums, it īpaši vasarās, koncentrēts ap Papes ciemu un Papes ezera dienvidu un austrumu krastiem. Būtiskāko iedzīvotāju skaita pieaugumu var novērot vasarās, kad atbrauc atpūtnieki no Lietuvas. Pieaug interese par būvniecības iespējām. Teritorijas struktūra (vienlaidus meža masīvi, Papes ezers, ceļu struktūra, Nidas purva novietojums, pludmale un krasta kāpas) ierobežo apbūves iespējas, rodas konflikti. Dabas parkā ir konstatēti arī likumpārkāpumi, kā zemes gabalā "Vējiņi" par saliekamas koka mājas būvniecību 30 metru no jūras krasta. Nidas un Papes ciemos uz zemesgabala "Vitas parks" lietuviešu firma SIA "Pajūris" 2004.gadā sāka vairāku māju būvniecību. Atsevišķas no tām atrodas kāpu joslā aptuveni 200 metru no jūras, lai gan Rucavas pagasta teritoriālplānojumā iezīmēta 300 metru plata kāpu aizsargjosla. "Pajūris" piederošā atpūtas kompleksa būvniecība sākta nelikumīgi, bez detālplānojuma, neievērojot vēl citus likumus un normatīvos aktus.

Vērtējot apdzīvotību, pēc statistikā pieņemtā jēdziena "iedzīvotāju blīvums", jāņem vērā iedzīvotāju skaita būtiskās svārstības gada laikā atkarībā no sezonas. Dabas parkā var runāt par slodzi uz teritoriju vasaras sezonā, turpretī ziemās, teritorija ir mazapdzīvota.

Nida

Nidas ciems izvietojies starp Nidas purvu, Lietuvas robežu un piekrasti, atrodas Rucavas pagasta teritorijā. Šeit atrodas 23 mājsaimniecības, pārsvarā visas piekrastē. Ceļš uz Nidu un vairākas vietas Nidas apkārtnē pavasaros aplūst. Nidā darbojas viesu nams „Nida-1” (13 gultas vietas).

Pape, Papes Konuciems un Papes priediengals

Ciemi atrodas Rucavas pagasta teritorijā. Lielākais ciems dabas parkā Pape praktiski saplūst ar Papes priediengalu; Papes Ķoņu ciems atrodas Līgupes – Paurupes kanāla kreisajā pusē. Tā ir šaura zemes josla starp Papes ezeru, Nidas purvu un jūru. Šeit ir lielākais apbūves un iedzīvotāju blīvums dabas parka teritorijā. Kopā piekrastē ap Papi atrodas 59 mājas. Ķoņu ciemā no pirms Otrā pasaules kara celtajām 28 sētām saglabājušās 17. No tām pastāvīgi apdzīvotas tikai 8 sētas, 5 to pamatiedzīvotāji izmanto vasaras laikā, vairākas pārdotas lietuviešiem.

Iedzīvotāji dzīvo viensētās, bet ir arī 2 padomju armijas darbības laikā uzbūvētas daudzdzīvokļu mājas. Te atrodas lielākā daļa lietuviešu atpūtas bāžu.

Te atrodas Papes bāka, Pasaules dabas fonda izveidotā Dabas māja. Papes Ķoņu ciemā atrodas Latvijas etnogrāfiskā brīvdabas muzeja filiāle – brīvdabas zvejnieku sēta „Vītolnieki”. Vairākas lietuviešiem piederošas atpūtas bāzes.

Kalnišķi

Kalnišķi atrodas Nīcas pagasta teritorijā, ciemā ir 46 mājas. Kalnišķu ciems ir pēdējā apdzīvota vieta pie autoceļa, braucot no Liepājas. Līdz ar to Kalnišķu iedzīvotāji salīdzinājumā ar pārējām dabas parka teritorijām, ir labāk nodrošināti ar sabiedrisko transportu. Salīdzinājumā ar pārējo parka teritoriju, Kalnišķos lielāka nozīme lauksaimnieciskajai saimniekošanai.

Brušvīti

Nīcas pagasta Brušvītos atrodas 6 mājas. Līdz ar zirgu aploka izveidi, šī ir viena no galvenajām vietām bez piekrastes, kuru vasarās apmeklē daudz cilvēku. Pie ieejas zirgu

Dabas parka “PAPE” dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

aplokā izveidots informācijas punkts (kiosks), informācijas stends. Tieki piedāvāti gidi pakalpojumi.

Galvenās sociāli ekonomiskās problēmas ir:

- nesankcionēta atkritumu izmešana, mežu, piekrastes piesārņošana;
- maluzvejniecība un medniecība;
- patvalīga būvniecība;
- plānotā piekrastes, t.sk. aizsargājamo biotopu teritoriju apbūve, kas jau tagad ietekmē un nākotnē pilnībā var neatgriezeniski mainīt zvejnieku ciema kultūrvēsturisko un tūrisma vērtību;
- turpinās kūdras ieguve Nidas purvā, tādējādi tiek apdraudēta augstā tipa purva saglabāšana;
- Lietuvas atpūtnieku neinformētība (un līdz ar to neizpratne) par ierobežojumiem dabas parkā, Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, valodas barjera;
- nekustamo īpašumu sadrumstalošana;
- zemes izpārdošana vai ilgtermiņa iznomāšana lietuviešiem, kuriem šī teritorija interesē tikai kā apbūves un atpūtas teritorija.

1.4.3. Rucavas un Nīcas pagastu vispārīgs raksturojums

Liela nozīme dabas aizsardzības pasākumu īstenošanā ir sociāli ekonomiskajiem procesiem dabas parkam piegulošajās teritorijās – Rucavas un Nīcas pagastos, kā arī Liepājas rajona lauku teritorijā un pierobežā. Rucavas pagasts, salīdzinājumā ar Nīcas pagastu, atrodas sliktākā sociāli ekonomiskajā situācijā, šeit ir nelabvēlīgāka demogrāfiskā situācija, lielāks attālums līdz Liepājai, mazāk uzņēmumu. Pašvaldību salīdzinošajā rangā Rucavas pagasts pēc 2003.gada datiem atradās 301 vietā no 476 pašvaldībām, Nīcas pagasts – 128. vietā.⁸ Rucavas pagasts atrodas īpaši atbalstāmā reģiona statusā, kas dod priekšrocības izmantot valsts atbalstu.

Saimnieciskās darbības un apbūves ierobežojumi dabas parka daļā Rucavas pašvaldībā tiek uztverti kā apgrūtinājums tās ekonomiskajai attīstībai.

Rucavas pagasts

Rucavas pagasta platība ir 238 km², no kuriem nozīmīgu daļu - 38 km² jeb 16% aizņem dabas parks “Pape”. Dabas parks Rucavas pagastā aizņem visu 22 km garo piekrasti.

2006.gada sākumā Rucavas pagastā dzīvoja 1360 iedzīvotāji. Kopš 1999.gada iedzīvotāju skaits samazinājies par 13%. Pēc tautību sadalījuma, Rucavas pagastā 93,7% iedzīvotāji ir latvieši. Lietuvieši Rucavas pagastā ir 3,2%. Lielākā apdzīvotā vieta – Rucava atrodas 9 km attālumā no Papes ciema, un tajā dzīvo puse pagasta iedzīvotāju.

Nozīmīgākie sociālās infrastruktūras objekti atrodas Rucavas ciemā. Tie ir vidusskola, pagasta padome, internāts, kultūras nams, bērnudārzs, divi veikali, pasta nodaļa.

Nīcas pagasts

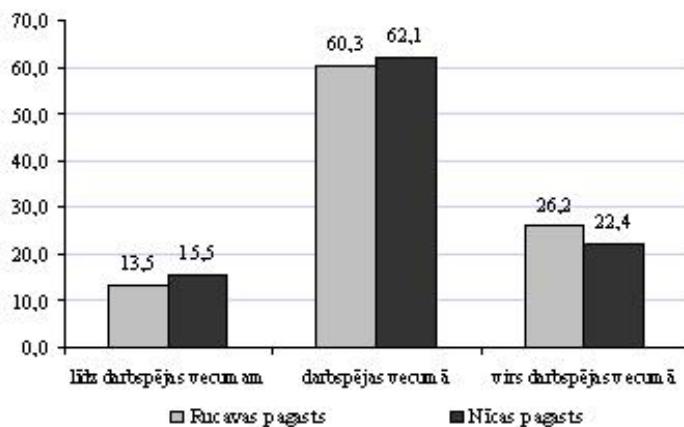
Nīcas pagasta platība ir 230 km², no kuriem 28,6 km² jeb 12% aizņem dabas parks “Pape”. Nīcas pagastā dabas parks “Pape” aizņem piekrastes daļu, kas klāta ar mežiem (pēdējās mājas “Žāžas”) un Kalnišķu un Brušvītu ciemus. Nīcas pagastā dabas parka teritorija robežojas ar “Papes polderi”.

⁸ VSIA Reģionu attīstība. Reģionu attīstība Latvijā, Rīga 2005.

2006.gada sākumā Nīcas pagastā dzīvoja 2867 iedzīvotāji. Nīcas pagastā dzīvo 94,2% latviešu, krievu – 2,8% un lietuvieši - 1,1%.⁹

Lielākā apdzīvotā vieta – Nīca. Salīdzinājumā ar apkārtējiem Liepājas rajona pagastiem, iedzīvotāju skaits Nīcas pagastā praktiski ir saglabājies nemainīgs. Salīdzinājumā ar Rucavas pagastu, iedzīvotāju vecumstruktūra un līdz ar to demogrāfiskās slodzes rādītāji ir labvēlīgāki.

8.attēls. Iedzīvotāju vecumstruktūra Rucavas un Nīcas pagastos, %¹⁰

Nīcas pagastā darbojas vairāki uzņēmumi, tādi kā „Motelis Nīcava” SIA, brīvdienu māja „Zvejnieki-grāmatnieki” Z/S, „Aizpuri A” SIA, „Atmatas” Z/S, „Brakši” Z/S, viesu nams SIA „Chill Inn”, „Vērbelnieki” Z/S, viesu nams lauku sēta „Žodziņi” Z/S, viesu māja „Sīpoli” Z/S, viesu nams „Smilgas” Z/S, „Vizuļi” Z/S, „Koniņi” Z/S, „Jūrmalī” Z/S, „Kalnenieki” Z/S, attīstīta lauksaimniecība – Z/S „Žeidures”, dārzeņaudzētāji – „Liepezeri” Z/S, „Bernāti” SIA un „Laurozes” Z/S, „Plavmalas” Z/S, „Preisas” Z/S, „Ziedokļi” Z/S, „Kalmes” Z/S, sēnu audzētāji „Liepājas ekspress 2” SIA, cūku ferma SIA „Nīcas rukši”, „Beitiņi” ferma Z/S, „Birzmaļi 2” Z/S, putnu ferma „Nīckrasti” SIA, „Nīca 1” SIA un „Nīca 2” Z/S, zivju pārstrādes uzņēmumi SIA „Piejūre”, SIA „Zītars K”, kokzāģētava SIA „Būve”, degvielas uzpildes stacija SIA „Kings” un „Latvijas nafta” AS, AS „Kurzemes ceļi” Nīcas iecirknis, SIA „Kurzemes tipogrāfija” u.c.

Nozīmīgākie sociālās infrastruktūras objekti atrodas Nīcas ciemā (Nīcas vidusskola, bērnudārzs, pagasta padome). Dabas parkā atrodas Kalnišķu pasta nodaļa, viesu nams „Ezerpeses” un tūrisma informācijas punkts Brušvitoks pie savvaļās zirgu aplokiem.

Nīcas pagasta iedzīvotāju dzīve lielā mērā saistīta ar Liepājas pilsētu (pakalpojumi, darba vietas). To apliecinā arī satiksmes intensitātes rādītāji uz valsts galvenā autoceļa, kas līdz Nīcā ir 3255 automašīnas diennaktī, bet tālāk samazinās vairākkārtīgi – pie Grobiņas – Bārtas – Rucavas P113 autoceļa vairs tikai 830 automašīnas diennaktī (t.sk. 15% smagais transports) un pie pagrieziena uz Papi – 505 automašīnas diennaktī.¹¹

Liepājas rajons

Iedzīvotāju skaits būtiski samazinājies visā Liepājas rajonā pēdējos desmit gados (no 50454 iedzīvotājiem 1994.gadā līdz 45 312 iedzīvotājiem 2004.gadā).¹²

⁹ Pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Iedzīvotāju reģistra datiem uz 01.01.2005.

¹⁰ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Iedzīvotāju reģistra dati uz 01.01.2006.

¹¹ Satiksmes intensitātes 2004.gada rādītāji no VAS „Latvijas valsts ceļi”

¹² Centrālā statistikas pārvalde. 2004

Liepājas rajonā ir vieni no zemākajiem ekonomiskajiem rādītājiem, pielīdzināmi Latgales reģiona rādītājiem (Liepājas pilsēta tiek uzskaitīta atsevišķi). 2003.gadā Liepājas rajonā bija nodibināti 4,3 – 7,9 uzņēmumi uz 1000 iedzīvotājiem (salīdzinājumam Rīgas, Valmieras un Cēsu – pat līdz 35 uzņēmumiem). Liepājas rajonā arī ir viens no augstākajiem bezdarba rādītājiem.¹³

Secinājumi:

Nemot vērā pēdējos gados palielināto apmeklētāju plūsmu, atgūtos zemes īpašumus un interesi par apbūves iespējām piekrastē, var prognozēt, ka pastāvīgo iedzīvotāju skaits dabas parka teritorijā turpmākajos gados drīzāk pieauga. Apmeklētāju skaits pieaug ar katru gadu, un tas rada arvien jaunu atpūtas vietu pieprasījumu (un piedāvājumu).

Jau izsenis dabas parka piekraste bijusi apdzīvota, par ko liecina, mājvietas, vietvārdi. Interese par apbūvi piekrastē būs aktuāla arī turpmākajos gados. Jauna blīva apbūve var veidoties ārpus 300 metru piekrastes aizsargjoslas (piekrastes aizsargjoslā uz veco mājvietu pamatiem)¹⁴ un ciema teritorijās ārpus 150 metriem. Aizsargjosla vietām paplašināta, nemot vērā īpaši aizsargājamo biotopu un sugu izvietojumu¹⁵. Tomēr līdz ar to, ka teritorijai ilgstoši bija ierobežotas pieejamības statuss, tās infrastruktūra ir nepiemērota jaunas apbūves veidošanai. Tas saistās ar Papes ciema robežu precīzēšanu, kā arī inženierģeoloģiskajiem apstākļiem.

1.4.4. Teritorijas pieejamība

Celi

Galveno transporta plūsmu nodrošina valsts galvenais autoceļš Liepāja – Lietuvas robeža (Rucava) (A11), tālāk uz Klaipēdu. Dabas parka teritorijā var nokļūt pa trim ceļiem:

2.šķiras valsts autoceļu Rucava – Pape (V 1221),

Rucavas pagasta pašvaldības ceļu „Liepāja – Lietuvas robeža (Rucava) – Nida” un Nīcas pagasta pašvaldības ceļu „Kalnišķi – Pape”.

Valsts galvenais autoceļš tiek uzturēts labā kvalitātē visu gadu, tomēr segums atsevišķos posmos ir stipri nolietots. Līdz 2011.gadam posmā Liepāja – Nīca un līdz 2012.gadam posmā Nīca – Lietuvas robeža tiks veikta melnā seguma atjaunošana.¹⁶

Ceļi dabas parka teritorijā tiek apsaimniekoti vasaras sezonā, tomēr sliktos laika apstākļos pašvaldību un māju ceļi mēdz būt neizbraucami. Jāatzīmē, ka mēdz applūst pašvaldības ceļš “Liepāja – Lietuvas robeža (Rucava) – Nida” posmā pie Nidas purva.

Sabiedriskais transports

Ne sabiedriskais, ne pašvaldības transports nekursē uz dabas parka teritoriju.

Parka apmeklētāji var izmantot sabiedrisko transportu, kas kursē pa autoceļu Liepāja – Lietuvas robeža (Rucava) (A11). Dabas parka virzienā līdz Nīcā dienā kursē 12 autobusi no Liepājas, līdz Rucavai – 4, līdz Nidai – 2. Starp tiem divi ir tālsatiksmes autobusi, kas apstājas tikai Nīcā un Rucavā.

Lielākā daļa apmeklētāju ierodas dabas parkā ar personīgo transportu vai organizētu tūristu transportu.

¹³ Centrālā statistikas pārvalde. 2004.

¹⁴ Aizsargjoslu likuma 36.panta 2.daļas 4.punkts

¹⁵ Kuldīgas attīstības aģentūra. Rucavas pagasta teritorijas plānojuma pirmā redakcija, 2005.gads

¹⁶ Latvijas valsts ceļi. Valsts galveno autoceļu sakārtošanas valsts programma 2007-2013

Secinājumi:

Valsts galvenā starptautiskā autoceļa klātbūtnē ir dabas parka apmeklētāju skaita pieaugumu veicinošs faktors. Apmeklētāju skaita pieaugumu veicinās arī informācija par dabas parku pie ceļa.

Ceļu kvalitāte ir viens no veidiem, kā “regulēt” apmeklētāju skaitu dabas parka teritorijā, kā arī organizēt apmeklētāju plūsmu. Uzlabojot ceļu infrastruktūru, apmeklētāju, arī pastāvīgo iedzīvotāju skaits dabas parka teritorijā pieauga.

2. Dabas parka “Pape” teritorijas novērtējums

2.1 Teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un to ietekmējošie faktori

Dabas parks “Pape” ir Eiropas nozīmes īpaši aizsargājama dabas teritorija (Natura 2000), kas sākotnēji izveidota, lai aizsargātu ligzdojošos un caurceļojošos putnus. Papes ezers ir sekls lagūnas tipa ezers - nozīmīga Eiropas nozīmes biotopa “Mezotrofas ūdenstilpes ar bentisku mieturaļģu augāju” aizsardzības vieta. Viena no lielākajām dižās aslapes *Cladium mariscus* atradnēm Latvijā un vienlaikus arī reta biotopa “Kaļķaini zāļu purvi ar dižo aslapi” aizsardzības vieta. Piemērota barošanās vieta daudzām sīkspārņu sugām - tostarp arī retām un aizsargājamām. Konstatētas daudzas īpaši aizsargājamas augu un bezmugurkaulnieku sugars. Dabas liegums “Papes ezers” ir ievērojami paplašināts, pašreiz aptverot arī jūras piekrasti ar nozīmīgiem jūrmalas biotopiem un ievērojamu jūras teritoriju (80%), iegūstot jaunu aizsardzības statusu - dabas parks. Tajā ietilpst arī Nidas purvs - vienīgais purvs Latvijā, kurš atrodas tik tuvu Baltijas jūrai. Nidas purvs kopā ar Papes ezeru ir Starptautiskas nozīmes mitrājs (Ramsāres vieta). Nidas purva ziemeļu daļā - purvmirtes *Myrica gale* audzes. Sastopama reta dzegužpirkstīšu pasuga *Dactylorhiza incarnata ssp. ochroleuca*.

Dabas parkā atrodas divas teritorijas, kuras ir iekļautas Eiropas Savienības nozīmes putniem nozīmīgo vietu (PNV) sarakstā: Pape – kods LV068 un daļa Baltijas jūras akvatorijas - piekraste no Nidas līdz Pērkonei – kods 060.

Dabas parka teritorijā novērojama liela biotopu dažādība. To nosaka gan klimatiskie apstākļi un novietojums (jūras tuvums un atrašanās valsts dienvidu daļā nosaka salīdzinoši maigu un mitru klimatu), gan reljefs (kāpas un lagūnu tipa ezers, kā arī “aizaugušais ezers”- purvs), gan cilvēka aktīva iejaukšanās, mainot un regulējot hidroloģisko režīmu (kanāli, polderi, meliorācijas sistēmas mežos, lauksaimniecības zemēs un Nidas purvā) un veicot kūdras izstrādi Nidas purvā. Te sastopami gan jūras un jūras krastu, gan mežu un pļavu, gan purvu, kā arī cilvēka izveidoti biotopi. Dabas parkā “Pape” līdzšinējos pētījumos konstatēts 22 Eiropas nozīmes biotopi, t.sk. 11 no tiem ir prioritārie biotopi, un 14 Latvijā īpaši aizsargājami biotopi.

Teritorijai raksturīga daudzveidīga putnu fauna, kas saistīta ar tās biotopisko daudzveidību – mežiem, ezeru, purvu, piekrastes joslu un atsevišķiem pļavu rajoniem, kā arī ģeogrāfisko novietojumu. **Papes ezers** ir nozīmīga, galvenokārt migrējošo ūdensputnu, koncentrācijas vieta, kas tiek izmantota kā atpūtas un barošanās komplekss rudens migrācijas laikā, pirms Baltijas jūras šķērsošanas un pavasarī kā pirmā nosēšanās un barības rezervju atjaunošanas vieta pēc jūras šķērsošanas. Arī niedrāju zvirbulveidīgajiem putniem šī ir būtiska ligzdošanas un, migrācijas laikā, barošanās un atpūtas vieta. **Ezera un tā tuvākās apkārtnes teritorijā** ir sastopama pasaules mērogā apdraudēta putnu suga - **grieze**, kā arī ievērojams skaits Eiropā apdraudēto ligzdojošo (vai iespējami ligzdojošo) putnu sugu, t.sk. lielais dumpis, mazais dumpis, baltais un melnais stārkis, pļavas līja, dzērve, mazais ormanītis, ormanītis, melnais zīriņš, mazais zīriņš, purva pūce, zaļā vārna un stepes čipste. Latvijas Sarkanajā grāmatā ierakstītie putni - Seivi ķauķis, meža zoss un bārdzīlīte. Šeit ir otra nozīmīgākā meža zoss atrašanās vieta Latvijā. Attiecībā uz Seivi ķauķi un bārdzīlīti Papes ezers ir piecu nozīmīgāko atradumu skaitā mūsu valstī.

Migrēšanas periodā un ziemas laikā teritoriju atpūtai izmanto ievērojams skaits paugurknābja gulbju, ziemeļu gulbju, peldētājpīļu un nirējpīļu sugars, kuitalas un piekūnveidīgie putni.

Dabas parka "PAPE" dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

Kopumā dabas parkā "Pape" konstatētas 84 Latvijā īpaši aizsargājamas un 75 Eiropas Savienībā aizsargājamas putnu sugas.

Piekrastes zona ir ievērojama putnu un sikspārņu migrācijas ziņā, jo starp Papes ezeru un jūras piekrasti veidojas t.s. "pudeles kakla" efekts – migrējošie dzīvnieki, virzoties gar jūras piekrasti uz dienvidiem, koncentrējas šaurajā sauszemes joslā, izvairoties no atklāto ūdeņu un niedrāju pārlidošanas. Tā ir viena no divām vietām Latvijā, kur šādu efektu var novērot, turklāt visbagātākā caurceļojošo indivīdu ziņā. Sezonā caurceļojošo putnu (un jo īpaši zvirbulveidīgo) skaits pēc aplēsēm pārsniedz vienu miljonu. Ezers un pļavas joslā starp ezeru un jūru ir nozīmīgas sikspārņu migrācijā kā to barošanās vietas. Īpaši nozīmīgs sikspārņu (un arī sīko dziedātājputnu) migrāciju ceļš ir kāpu josla, kur labās migrāciju naktīs vienā punktā uzskaitīti līdz 800 - 1000 pārlidojoši sikspārņi stundā, turklāt šeit novērotas visas 16 Latvijā konstatētās sikspārņu sugas.

Patreizējo pētījumu rezultātā dabas parka "Pape" teritorijā konstatētas **632 vaskulāro augu sugas** no 342 ģintīm un 100 dzimtām un **135 sūnaugu sugas** no 79 ģintīm un 41 dzimtas. Kopumā dabas parka teritorijā konstatētas **62 īpaši aizsargājamas vaskulāro augu sugas** un **10 sūnaugu sugas**.

2005.gada apsekojuma rezultātā dabas parka izpētes teritorijās noteiktas 376 bezmugurkaulnieku sugas, no tām 323 vaboļu, 40 divspārņu un 13 gliemju sugas. Pirms apsekojuma 2005. gadā dabas parka "Pape" teritorijā bija konstatētas 85 gliemju, 103 vaboļu, 1 spāru, 9 skudru, 3 taisnspārņu, 3 zirnekļu, 25 blakšu, 1 cikāžu un 2 divspārņu sugas. Kopumā konstatētas 1298 tauriņu sugas.

Papes ezera zivju sabiedrība ir daudzveidīga, raksturīga tādiem sekliem piejūras lagūnveida ezeriem, kuros nonāk sālsūdeni no Baltijas jūras. Tie ir eitrofi ar salīdzinoši augstu bioproduktivitāti – kur lielāko daļu veido karpveidīgās zivis – lieliski nodrošinot plēsīgās (galvenokārt līdakas un asarus) zivis ar barību. Kontrolzvejās Papes ezerā kopā konstatētas 12 zivju sugas, **Papes ezera kanālā** - 16 sugas.

Dabas parka "Pape" **Baltijas jūras teritorijā** pēdējo 5 gadu laikā ir konstatētas 32 zivju sugas, kas pieder visām trim zivju ekoloģiskajām grupām, respektīvi, jūras zivīm, saldūdens zivīm un ceļotājzivīm. 23 no šīm zivju sugām ir zvejas objekti.

Ietekmējošie faktori

Galvenie dabas parku "Pape" ietekmējošie faktori ir:

- Papes ezera eitrofikācija (Papes poldera darbība un Rucavas notekūdeņi no Paurupes);
- vietām trūkst zālāju apsaimniekošanas (Papes ciems, Kalnišķi un Nidas apkārtnē), kaut arī ļoti nozīmīgas ir savvaļas zirgu, goju ganības ezera A un Z daļā;
- mākslīgas ezera ūdenslīmeņa izmaiņas (sezonāli tas ir dabiski, jo daudzu palieņu bioloģiskā daudzveidība ir atkarīga no ūdens svārstībām);
- no dabas un ainavas aizsardzības viedokļa patvalīga apbūve nepiemērotās vietās ezera un jūras krastā;
- normatīvo aktu prasību neievērošana attiecībā uz zveju, makšķerēšanu un arī medībām;
- ezera vienlaidus aizaugšana;
- rekreācija jūras piekrastē;

- vāja vides un dabas aizsardzības likumdošanas ievērošana un kontrole;
- teritorijas ilgtermiņa modeļa apsaimniekošanas trūkums;
- Nidas purvā jūtama iepriekšējo gadu meliorācijas un kūdras ieguves negatīvā ietekme, kā rezultātā augstais purvs aizaug ar purva bērzu, priedēm un kārkliem;
- nepilnīgs dabas parka zonējums, kuru veidojot netika veikta jebkāda priekšizpēte.

2.2 Biotopi

Dabas parka “Pape” biotopu apraksts sagatavots, izmantojot jaunākos inventarizācijas materiālus - dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitā veiktā inventarizācija 2005.gadā, Piekraistes projekta (2003. un 2004.gads) un Papes ezera projekta (2004. un 2005.gads) apkopotos rezultātus.

Dabas parka teritorijā novērojama liela biotopu dažādība. To nosaka gan klimatiskie apstākļi un novietojums (jūras tuvums un atrašanās valsts dienvidu daļā nosaka salīdzinoši maigu un mitru klimatu), gan reljefs (kāpas un lagūnu tipa ezers, kā arī “aizaugušais ezers”- purvs), gan cilvēka aktīva iejaukšanās, mainot un regulējot hidroloģisko režīmu (kanāli, polderi, meliorācijas sistēmas mežos, lauksaimniecības zemēs un Nidas purvā) un veicot kūdras izstrādi Nidas purvā. Te sastopami gan jūras un jūras krastu, gan mežu un pļavu, gan purvu, kā arī cilvēka izveidoti biotopi.

Informācija par aizsargājamiem biotopiem dabas parkā apkopota 7. tabulā. Dabas parkā “Pape” līdzšinējos pētījumos konstatēti 22 Eiropas Savienības nozīmes biotopi, tostarp 11 no tiem ir prioritārie aizsargājamie biotopi un 14 Latvijā īpaši aizsargājami biotopi. Pavisam aizsargājamie biotopi aizņem 5664 ha jeb 52 %, t.sk. Latvijā īpaši aizsargājamie biotopi - 4078 ha jeb 37 % no dabas parka iekšzemes teritorijas. Lielāko platību (2985 ha) dabas parkā aizņem Latvijā un Eiropas Savienībā aizsargājamie stāvošo ūdeņu biotopi – mezotrofi ezeri, ezeri ar mieturalģu *Charophyta* augāju, kā arī ezeri un to piekrastes ar dižās aslapes *Cladium mariscus* audzēm, kuri konstatēti Papes ezerā un tā piekrastes daļā. Eiropas Savienībā aizsargājamais prioritārais biotops - neskartie augstie purvi - Nidas purvā konstatēts 1095 ha platībā. Pēc izplatības trešo vietu dabas parka iekšzemes teritorijā ieņem Latvijā un Eiropas Savienībā aizsargājamās mežainās jūrmalas kāpas.

7.tabula. Dabas parka “Pape”aizsargājamie biotopu veidi un to platības

Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamā biotopa		Latvijā īpaši aizsargājamā biotopa veida		platība, ha	%, salīdzinot ar dabas parka iekšemes teritorijas platību
nosaukums ¹	klasifika-tora kods ¹	nosaukums ²	numurs ²		
Jūras piekrastes smilts sēkļi	1110			mazāka par 0,5 ha	-
Embrionālās kāpas	2110			1	0,01
Priekškāpas	2120			38	0,35
Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas	2130*	Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas	6.6.	59	0,54
Pelēkās kāpas ar sīkkrūmu audzēm	2140*	Pelēkās kāpas ar sīkkrūmu audzēm	6.10	35	0,32
Mežainas jūrmalas kāpas	2180	Mežainas jūrmalas kāpas	1.15.	939	8,63
Boreālie meži	9010*	Mežainas jūrmalas kāpas	1.15.	41	
Mezotrofas ūdenstilpnes ar bentisku mieturaļģu augāju	3140	Mezotrofi ezeri	4.9.	2985	27,41
Kaļķaini zāļu purvi ar dižo aslapi	7210*	Ezeri un to piekrastes ar dižās aslapes <i>Cladium mariscus</i> audzēm	4.4.		
Piejūras zemienes smiltāju līdzenumu sausi virsāji	2320	Sausi virsāji	1.20	5	0,05
Jūrmalas pļavas	1630*	Jūrmalas pļavas	3.16.	mazāka par 0,5 ha	-
Sugām bagātas stāvās vilkakūlas pļavas smilšainās augsnēs	6230*	Sugām bagātas stāvās vilkakūlas <i>Nardus stricta</i> pļavas smilšainās augsnēs	3.22.	2	0,02
Molīnijas pļavas kaļķainām, kūdrainām vai mālainām augsnēm	6410	Zilganās molīnijas <i>Molinia caerulea</i> pļavas kaļķainās, kūdrainās vai mālainās augsnēs	3.23.	14	0,13
Sugām bagātas atmatu pļavas	6270*			9	0,08
		Zilganās seslērijas <i>Sesleria caerulea</i> pļavas	3.14	mazāka par 0,5 ha	-
Mēreni mitras pļavas	6510			8	0,07
Neskarti augstie purvi	7110*			1095	10,05
Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās	7120			59	0,54
Pārejas purvi un slīkšņas	7140			229	2,10
		Parastās purvmirtes <i>Myrica gale</i> audzes	1.5.		
Purvaini meži	91D0*			111	1,02
Melnalkšņu staignāji	9080*			37	0,34
Ozolu meži	9160	Ozolu meži	1.17	7	0,06
Jaukti platlapju meži	9020*	Jaukti platlapju meži	1.13.	mazāka par 0,5 ha	-
aizsargājamie biotopi kopā:				5664	52,01
tostarp īpaši aizsargājamie biotopi Latvijā				4078	37,44

1 – atbilstoši Eiropas Padomes 1992.gada 21. maija direktīvas “Par dabīgo biotopu, savvaļas augu un dzīvnieku aizsardzību” I pielikumam

2 – atbilstoši LR MK 05.12.2000. noteikumu Nr.421 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu” ar grozījumiem LR MK 25.01.2005. noteikumos Nr. 61

*- Eiropas nozīmes prioritāri biotopi saskaņā ar Eiropas Padomes 1992.gada 21. maija direktīvu “Par dabīgo biotopu, savvaļas augu un dzīvnieku aizsardzību”

2.2.1. Pludmale

Visā dabas parka teritorijā pludmale ir grantaini – oļaina (pēc Latvijas biotopu klasifikatora - B.1.2. - Grantainas un oļainas pludmales), tā ir apmēram 30 - 50 m plata. Unikāla dabas vērtība ir pludmales posms ziemeļu virzienā aiz Nidas līdz Papes Ķoņciemam, kur oļainais posms stiepjas 3 km garumā. Oļi un akmeni veido arī lēzenu, 25 - 30 m platu un līdz 1,5 m augstu krasta valni, jūras pusē tam izskalota 1,5 m augsta abrāzijas kāple, dažviet ir lieli laukakmeņi. Šai pludmales daļai ir noteikts ģeoloģiskā un ģeomorfologiskā dabas pieminekļa statuss (MK 17.04.2001. noteikumi Nr. 175). Tuvāk DP “Pape” ziemeļu robežai substrāts pludmalē vietām līdzīgs rupjām smiltīm. Pludmales posmā, kur piekrastei ļoti tuvu atrodas Nidas purvs, novērojama unikāla parādība - pludmalē atrodami jūras vilņu izskaloti kūdras gabali. Tātad kūdras slānis stiepjas līdz pat pludmalei, un tiek izskalots. Šī ir vienīgā vieta Latvijas piekrastē, kur novērojama šāda parādība (pēc Latvijas biotopu klasifikatora - B.1.1.3. - Pludmales ar kūdru).

2.2.2. Kāpas

Lielākā daļa no DP “Pape” teritorijā sastopamajām embrionālajām kāpām, priekškāpām, pelēkajām kāpām ir dabiskas un mazskartas, tādēļ atbilst ES Biotopu direktīvas 1.pielikumā minētajiem biotopiem: 2110 Embrionālās kāpas, 2120 Priekškāpas, 2130* Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas; (Kabucis, 2004).

Pelēkās kāpas ir gan Latvijā īpaši aizsargājams biotops, gan Eiropas Savienībā prioritāri aizsargājams biotops.

Embrionālās kāpas ir kāpu veidošanās pirmā stadija (pēc Latvijas biotopu klasifikatora - B.2.1.1. - Embrionālās kāpas). Tie ir nelieli, apmēram 10 - 50 cm augsti smilšu pauguri pludmales augstākajā daļā vai pie pastāvīgo kāpu piekājes, kas parasti veidojas vēja pārpūstajām smiltīm sastopot kādu šķērsli – izcilni vai augu. Šādās vietās uzkrājas smilšu kaudzītes, kas apvienojoties veido kāpu aizmetņus – embrionālās kāpas, kuras klāj skraja veģetācija. Papes dabas parka teritorijā vāji izteikta embrionālā kāpa parādās nelielā platībā atsevišķās vietās: pie Nidas, pie Ķoņciema, pie Papes. Arī augu segums uz tām ir neliels.

Iespējams, ka embrionālās kāpas veidošanos traucē aktīvie noskalošanās procesi, kas raksturīgi tieši Nidas piekrastei (Eberhards, 2004).

Priekškāpas jeb baltās kāpas parasti veido krasta līnijai paralēlus kāpu valņus aiz embrionālajām kāpām, vai tieši aiz pludmales (pēc Latvijas biotopu klasifikatora - B.2.1.2. - Priekškāpas). Priekškāpās sastopamas lakstaugu un krūmu sugas, kas izturīgas pret ieputināšanu smiltīs, jo te vēl notiek aktīva brīvo smilšu pārvietošanās.

Priekškāpas dabas parka “Pape” teritorijā stiepjas gar visu piekrasti apmēram 20 m platājoslā, sākot no dienvidu robežas līdz Priediengalaciemam ziemeļos. Priekškāpas ar lakstaugu veģetāciju atsevišķos posmos mijas ar nelielām platībām, kur dominē krūmi. Tādi piekrastes posmi atrodami pie Nidas, Papes, Priediengalaciema. Kāpās pārsvarā aug sausumīloši augi. Liela daļa no augiem pieder pie litorālajām augu sugām. Tās ir sugas, kas Baltijas jūras reģionā spēj augt tikai jūras piekrastē.

Raksturīgākie augi priekškāpās ir smiltāju kāpuniedre, slotiņu ciesa, smiltāju kāpukviesis, smilts auzene, čemurainā mauraga, lauka vībotne, bet no kokaugiem dominē dažādas kārklu sugas. Priekškāpās sastopamas 3 augu sugas, kas iekļautas Latvijas īpaši aizsargājamo augu skaitā (MK 14.11. 2000. noteikumi Nr.396) – Lēzeļa vīrcele, jūrmalas

dedestiņa, pūkaina plostbārdis. Posmā no dienvidu robežas līdz Priediengala ciemam sastopama arī agresīva augu suga - krokainā roze.

Pelēkās kāpas atrodas aiz priekškāpām vai stāvkrastiem un aktīva smilšu kustība tajās vairs nenotiek, vai notiek ļoti maz (pēc Latvijas biotopu klasifikatora - B.2.2.1. - Pelēkās kāpas). Tām raksturīgs nosacīti stabils augājs ar sūnām, ķērpjiem un skraju lakstaugu segumu, kā arī atsevišķiem kokiem un krūmiem.

Pelēkās kāpas ar zemu lakstaugu veģetāciju (B.2.2.1.1.) dabas parkā ir plaši izplatītas.

Pelēkās kāpas ar krūniem un kokiem (B.2.2.1.2.) ir retāk sastopamas, pie kam tās parasti ir mākslīgi apstādītas ar kalnu piedi *Pinus mugo* un kārklu sugām.

Pelēkās kāpas atrodamas gar visu piekrasti mozaīkveidā, izņemot stāvkrasta un noskalotos krasta posmus (no Priediengalaciema uz ziemeļiem), kur sausieņu priežu meži, mežainas jūrmalas kāpas un priežu retaines robežojas ar pludmali. Pelēkās kāpas nelielās platībās iekļaujas starp citiem biotopiem – pļavām, mežainām jūrmalas kāpām, cilvēka izveidotiem biotopiem, sākot no dabas parka "Pape" dienvidu robežas, bet nozīmīgas platības sasniedz Papē, Ķoņciemā, kur vietumis stiepjas vidēji 20 - 40 m vienlaidu joslā. Tiesa gan, tieši šajās teritorijās iespējami vislielākie šī vērtīgā biotopa traucējumi, jo rekreācijas ietekme ciematu teritorijās ir vislielākā un biotops ir apdraudēts. Pelēkājās kāpās daudzviet vērojamas nelielu priežu vai kārklu audzes. Tas nozīmē, ka dabiskās sukcesijas rezultātā tās ar laiku pārvērtīsies par mežainām jūrmalas kāpām.

Pelēko kāpu raksturīgākie augi ir kāpu auzene, zilganā kelerija, mazais mārsils, smilts grīslis. Pelēkajās kāpas sastopamas 5 aizsargājamās augu sugas, kas ietvertas Latvijas Sarkanajā grāmatā: Gmelina alise, sīkziedu plaukšķene, jūrmalas pērkonamoliņš, skarainā ģipsene, jūrmalas dedestiņa.

Starpkāpu ieplokas (pēc Latvijas biotopu klasifikatora - B.3. - Starpkāpu ieplokas) dabas parka teritorijā nav izteiktas. Tām raksturīga veģetācija sastopama atsevišķās ieplokās pie kanāla (no „Dabas mājas” līdz grīvai). Te augu sabiedrības veido Baltijas donis *Juncus balticus*.

Aizsargājami jūras krasta biotopi (7.tabula) saskaņā ar Eiropas Padomes 1992.gada 21. maija direktīvu "Par dabīgo biotopu, savvaļas augu un dzīvnieku aizsardzību" ir: **embrionālās kāpas** (2110), **priekškāpas** (2120), **ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas** (2130*), bet Latvijas nozīmes īpaši aizsargājams biotops saskaņā ar MK 2000.gada 5. decembra noteikumiem Nr.421 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu" ir **ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas** (6.6.).

Raksturojot kāpu kopējo stāvokli dabas parkā "Pape", var atzīmēt, ka daudzās vietās priekškāpas un pelēkās kāpas ir daudz mazāk cilvēka darbības rezultātā cietušas kā tuvāk pie lielām pilsētām un apdzīvotām vietām. Vietām ir notikusi izbraukāšana, kāpu pārveidošana (aizsargžogu, ugunskura vietu, piknika vietu u.c. veidošana). Nozīmīgāko apdraudējumu kāpām rada nelegālā būvniecība, piemēram, pie Nidas (priekškāpās netālu no "Atvaru" mājām) un Papes.

2.2.3. Sausi virsāji

Sausie virsāji (F.7.1.) aizņem nelielas platības. Mēreni mitros vai sausos augšanas apstākļos līdzīnās vietās ziemeļos no Nidas izveidojušies virsāji. Virsāji sastopami galvenokārt starp Nidas purva rietumu malu un jūru. Teritorija ir cilvēku darbības skarta. Te dominē sila virsis, sastopamas arī kāpu pļavu graudzāles. Atsevišķās vietās nelieli

Dabas parka "PAPE" dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

virsāju laukumi konstatēti arī mežos (pārsvarā izcirtumos), bet dabiskās sukcesijas rezultātā tiem draud aizaugšana ar mežu.

2.2.4. Meži un krūmāji

Meži aizņem 6% no parka kopējās teritorijas (aprēķins veikts, ieskaitot arī jūras akvatoriju. Ja tiek rēķināts no sauszemes daļas, meži aizņem 40 - 60%), tai skaitā skuju koku meži 3%, mistroti skuju koku un lapu koku meži 2%, platlapju meži 1%.

Teritorija ļoti dažāda, ko nosaka tās vēsturiskā attīstība un mežu veidošanās vēsture.

Patreizējās valsts mežu teritorijās mežs ir pastāvējis daudz ilgāku laiku, salīdzinoši ar lielāko daļu privāto mežu apsaimniekotāju mežiem. Valsts meži aizņem kompaktas teritorijas Baltijas jūras piekrastē, dabas parka Z daļā un Nidas purva un tā apkārtnes teritorijā (ap 70% visu mežu)

Aizsargājami mežu un krūmāju biotopi saskaņā ar Eiropas Padomes 1992. gada 21. maija direktīvu "Par dabīgo biotopu, savvaļas augu un dzīvnieku aizsardzību" ir: **mežainas jūrmalas kāpas** (2180), **boreālie meži** (9010*) - dabiski veci priežu meži kāpās un Nidas purvam pieguļošos reljefa paaugstinājumos, vecās purva salās un pussalās, **purvaini meži** (91D0*) – priežu meži skābās kūdras augsnēs, purviem pieguļošajās teritorijās, **melnalkšņu staignāji** (9080*) – slapji melnalkšņu meži starpkāpu ieplakās, daudz applūstošu mikrolieplaku un ciņu, **ozolu meži** (9160), **jaukti platlapju meži** (9020*). Latvijas nozīmes īpaši aizsargājami biotopi saskaņā ar MK 2000.gada 5. decembra noteikumi Nr. 421 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu" ir: **mežainas jūrmalas kāpas** (1.15.), **ozolu meži** (1.17.) jaukts ozolu un liepu mežs Kalnišķos, parka mērogiem ļoti neliela teritorija blakus Ezerskolas upurakmens svētbirzij (īpašums "Ūpji"), **jaukti platlapju meži** (1.13.), **Parastās purvmirtes Myrica gale audzes** (1.5.).

Krūmāji (F.6.) galvenokārt sastopami aizaugošās pļavās. Pārsvarā ir augsto kārklu un vītolu krūmāji (F.6.1.).

Parastās purvmirtes Myrica gale audzes (F.6.3.) ir tipisks biotops Piejūras zemienei. Tas ir Latvijas nozīmes īpaši aizsargājams biotops. Lielākās audzes ir Papes ezera krastā un Nidas purva austrumu malā.

Dabiskie meža biotopi

Dabisko meža biotopu (DMB) inventarizācija VAS "Latvijas valsts meži" Dienvidkurzemes mežsaimniecības apsaimniekotajā teritorijā veikta 1999.gadā, daži dabiskie meža biotopi konstatēti 2003.gadā. Transektu veidā apsekojot Papes dabas parku 2005.gada vasarā, vēl 7 meža nogabalos konstatēti dabiskie meža biotopi. Kopā līdz 2005.gada 1.decembrim 116 valsts meža nogabalos konstatēti D(P)MB 309,8 ha platībā (saraksts 2. pielikumā). Tas aizņem vairāk nekā 10% no VAS "LVM" apsaimniekotās teritorijas mežaudzēm. Iemesls tik augstai bioloģiski vērtīgo mežu koncentrācijai – ierobežota saimnieciskā darbība ilgu gadu garumā. Taču jāatzīmē, ka plāna izstrādes laikā ir konstatēts, ka kopš 1999.gada atsevišķi meža nogabali ir sasnieguši DMB kritērijus attiecībā uz mežaudzes vecumu un ka, pilnveidojoties DMB inventarizācijas metodēm un pieredzei, šobrīd parkā būtu iespējams konstatēt jaunus DMB.

Visvairāk DMB konstatēti skuju koku mežos, kas izriet no teritorijas ģeoloģiskajām īpatnībām. Sausos priežu mežos kāpu zonā par DMB vai potenciālo DMB (biotopa veids - Skuju koku mežs (SKUJ)) atzīti 115,7 ha mežaudžu. Parasti tās ir dažādvecuma priežu audzes, kurās sastopamas bioloģiski vecas priedes, tām raksturīgi resni, izlocīti, reizēm

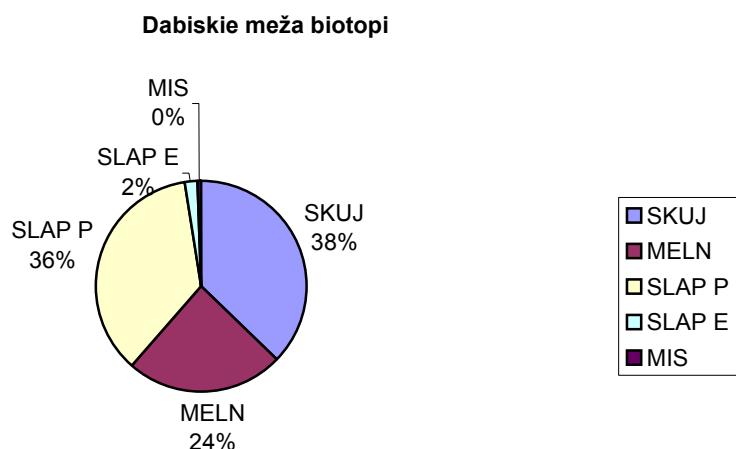
kalstoši zari un veidojas rievota, bieza miza ("krokodilādas miza"). Būtiskākie struktūras elementi ir bioloģiski vecie koki, veci sausokņi un dabiski izveidojušies stumbreņi saulainās vietās. Veco koku daudzums atkarīgs no teritorijas iepriekšējās apsaimniekošanas, un, ņemot vērā ilgākā laika periodā pastāvējušos ierobežojumus kāpu aizsargzonā, lielā DMB koncentrācija kāpās ir logisks rezultāts.

Otra liela DMB un PDMB grupa saistīta ar slapjiem priežu mežiem (biotopa veids - Slapjš priežu vai bērzu mežs (SLAP-PRIE)). Lielākā daļa šo biotopu izvietojušies ap Nidas purvu, vairāk pieklaujoties tā ziemeļu un ziemeļaustrumu daļai. Vairumā gadījumu tie ir reljefa paaugstinājumi, bijušās pussalas un salas purvā, kurām apkārt pēc purva nosusināšanas veidojušas arī citas mežaudzes. Būtiska iezīme ir vecas, lēni augošas priedes ar izlocītiem zariem, audzei dažādvecuma struktūra. Papes tīrelim pieguļošajos DMB vizuāli labi vērojamas nosusināšanas radītās pārmaiņas koku augšanas gaitā - pieaugušās priedes ilgu laiku ir lēni augušas, veidojušies izlocīti zari, gluda miza, bet pēdējo 30 gadu laikā galotnes daļa ir atsākusi augt garumā, zari ir taisni, vēl neveidojas noapaļota galotne un izlocītie zari ir palikuši stumbra vidusdaļā.

Trešā lielākā D(P)MB grupa ir saistīta ar slapjajiem melnalkšņu mežiem (biotopa veids - Slapjš melnalkšņu mežs (MELN)), kas veidojušies mitrajās starpkāpu ieplakās un Papes ezera tiešā tuvumā reljefa pazeminājumos. Tās ir vidēji auglīgas, daļēji pastāvīgi applūstoši audzes, kuru mitruma līmeni nosaka gruntsūdeņu pieplūde. Raksturīgs ieteikts mikroreljefs, ko veido neapplūstoši ciņi ap koku pamatnēm un atkarībā no gadalaika daļēji pastāvīgi applūstoši laukumi starp ciņiem, kokaudzei raksturīga dažādvecuma struktūra. Šī veida DMB ir būtiski tādām sugām (parasti retām ķērpju un sūnu sugām), kurām ir vāja izplatīšanās spēja un pastāvīgi nepieciešams paaugstināts mitrums un noēnojums, bieži vien saistībā ar noteikiem struktūras elementiem.

Vēl teritorijā ir konstatēti sekojoši DMB salīdzinoši nelielās platībās: slapjie egļu meži (SLAP EGL) 6,4 ha un mistroti lapu koku un skujkoku meži (MIS) 1,3 ha .

Pašvaldību un privāto mežu īpašnieku mežos dabisko meža biotopu inventarizācija nav veikta. Lai gan šis teritorijas aizņem apmēram 30% no dabas parka "Pape" mežiem, bioloģiski vecu audžu ir ļoti nedaudz, ko nosaka teritorijas attīstības vēsture. Līdz ar to iespēja šeit konstatēt dabiskos meža biotopus ir salīdzinoši daudz reižu mazāka. Neraugoties uz to, dabas parka apsaimniekošanas periodā ir nepieciešams veikt DMB inventarizāciju privātajos un pašvaldību mežos. Teritorija apsekota transektu veidā, neizdalot D(P)MB, bet kartē atzīmētas bioloģiskajai daudzveidībai (sugām, biotopiem) nozīmīgas vietas un sugu atradnes.

9.attēls. Dabisko meža biotopu procentuālais sadalījums dabas parkā "Pape"

Papes dabas parka mežus pamatā veido priežu (45%) un bērzu (47%) audzes. Citas koku sugas aizņem salīdzinoši nelielas teritorijas - egle un melnalksnis 4% katrs. Dabas parkā ir sastopamas arī atsevišķas apšu, baltalkšņu un platlapju koku audzes, bet to aizņemtās platības ir mazākas par vienu procentu no mežu teritorijas. Valsts mežos priežu audzes aizņem 54% no teritorijas, bērzu audzes 40%. Valsts mežos 56% no bērzu audzēm ir sasniedušas 100 gadu vecumu, vairums no tām atrodas Papes ezera Z galā. Privāto meža īpašnieku zemēs priedes aizņem tikai 22%, bet izteikti lielāko daļu (65%) veido bērzu audzes.

Mežos vienmērīgi pārstāvētas visas audžu vecuma grupas, vecumstruktūra ir diezgan izlīdzināta. Pozitīvi vērtējams fakts, ka 25% no mežaudzēm ir vecākas par 100 gadiem.

Tomēr, salīdzinot valsts mežus un privāto īpašnieku mežus, vērojamas būtiskas atšķirības. Valsts akciju sabiedrības "Latvijas valsts meži" apsaimniekotajā teritorijā vēsturiski mežaudzes ir pastāvējušas arī senākā laika periodā, līdz ar to arī patreiz šeit ir samērā izlīdzināta vecumstruktūra, plašā teritorijā sastopamas mežaudzes, kas vecākas par 100 gadiem.

Meži Papes ezera ziemeļaustrumu malā (Kalnišķi) un Nidas purva austrumu krastā, kas pieder privātajiem zemes īpašniekiem, veidojušies aizaugot lauksaimniecībā izmantotām zemēm – plavām, ganībām, kā arī nosusināšanas rezultātā paliekot sausākām un aizaugot iepriekš pārpurvotām vietām (ezera un purva mala, mitras ieplakas). Tādēļ šajā dabas parka daļā raksturīgas dažādvecuma mežaudzes, kurās vienā nogabalā sastopami gan atsevišķi bioloģiski veci koki, gan vidēja vecuma vai jauni koki, kas veido audzes pamatsastāvu. Teritorijas dažādā ģeomorfoloģiskā uzbūve nosaka augstnes īpašību atšķirību privātajos mežos pie Nidas purva un Kalnišķos.

Kalnišķos atšķirībā no pārējiem teritorijas mežiem raksturīgs platlapju koku sugu piemistrojums audzes sastāvā, bieži ir izteikta platlapju paauga pieaugušās bērzu audzēs. Laikā, kad teritorija tika izmantota lauksaimniecībai, daudzās vietās no tīrumiem ir lasīti akmeņi un veidoti akmeņu krāvumi, kas patreiz ir ieauguši mežā. Šajos vecajos akmeņu krāvumos sastopami veci platlapji, vairākos gadījumos uz šiem kokiem konstatētas retas ķērpju sugas. Jau patreiz un arī attīstoties turpmāk Kalnišķos veidosies lapu koku meži ar izteiktu platlapju piemistrojumu.

Dabas parka teritorijā samērā nelielās teritorijās sastopami arī mitrie meži. Tie atrodas gar Nidas purva rietumu malu (pārsvarā bērzu), gar Papes ezera rietumu krastu (melnalkšņu, bērzu), vietām dziļās ieplakās starp kāpam, arī mitrāki priežu meži ar egles un bērza piejaukumu.

Piekraستē lielākā daļa mežu pieskaitāma sausieņu mežu augšanas apstākļu tipam, kas ietver arī Eirāzijas boreālo skujkoku mežus. Starp Papes ezeru un jūru izvietojusies apmēram 1 - 2 km plata kāpu grēda, no kurām lielākās ir Ķupu kāpa, Lāvas kalns, Pāļu kalns u.c. Sila un mētrāja tipa meži sedz lielas vienlaidus platības uz kāpām, līdzīgās vietas un ieplakās starp kāpu grēdām. Meži parasti seko priekškāpām vai pelēkajām kāpām, bet dabas parka ziemeļu daļā, posmā no Priediengalaciema līdz Jūrmalciemam sakarā ar aktīvajiem kāpu noskalotām procesiem pie Mietraga, tie robežojas ar pludmali uz noskalotiem krastiem un stāvkrastiem. Mežu blīvums krasī samazinās dienvidu virzienā, sākot no Priediengalaciema, tomēr te konstatētās vērtīgas vecu priežu audzes uz kāpām (pie "Paipām", Papes Ķoņciemā).

Papē 2003.gada pavasarī meža ugunsgrēkā cieta priežu audzes kāpās.

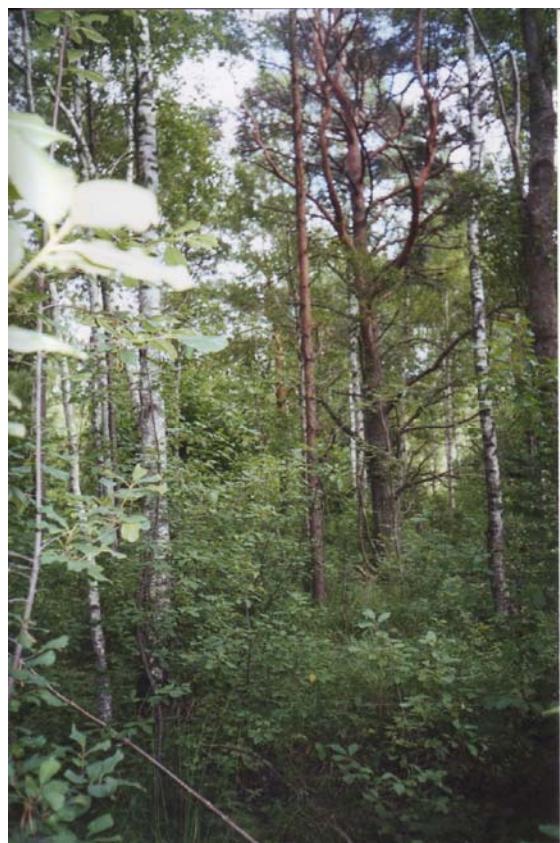
Vērtīgākās mežaudzes no sugu un biotopu aizsardzības viedokļa dabas parka teritorijā atrodas tuvāk jūrai. Aptuveni vērtējot, šo mežu platība aizņem 980 ha no kopējās mežu platības dabas parka teritorijā.

Piekraستes mežainajās teritorijās novērojama erozija vēja un lietus iedarbība, kā rezultātā kāpu nogāzēs izveidojušies brīvu smilšu laukumi – no Ķupu kāpas uz dienvidiem, izbraukājumu vietās.

Piekraستē kāpu nogāzēs bieži sastopamas priežu retaines, kas ir sevišķi ainaviski vērtīgas.

10.attēls. Melnalkšņu dumbrājs dabas parkā “Pape”, foto S.Ikauniece

11.attēls. Dažādvecuma meža audze. foto S.Ikauniece

2.2.5. Pļavas

Dabas parkā “Pape” sastopamas gan sausas, gan mitras pļavas, gan pļavas ar krūmiem. Tika konstatētas arī ruderālizētas pļavas, kas veidojas, aizaugot īstajām pļavām, kā arī nosusinātās platībās, kur izmainās mitruma režīms un izzūd sākotnējie biotopi. Parasti šādās pļavās dominē viena suga, raksturīgs neliels kopējais sugu skaits. Ruderālizētām pļavām raksturīgas sugars ir parastā kamolzāle, meža suņburķis, kazrozes, Sibīrijas latvānis, Kanādas zeltgalvīte, ķeraiņu madaras. Sausas pļavas veidojas uz sausām augsnēm, zelmenis ir skrajš, turpretī mitrās pļavās tas ir bagātīgāks. Sausās kāpu pļavās raksturīgas augu sugars ir smilts grīslis, zilganā kelerija un citas graudzāles, trejkāsu vijolīte, mazais mārsils.

Dabas parka “Pape” teritorijā pļavas aizņem lielas platības, sevišķi dienvidu daļā, sākot no Priediengala ciema līdz parka dienvidu robežai pļavas stiepjas gandrīz vienlaidusjoslā,

varbūt ar nelieliem atsevišķiem pārtraukumiem un pārsvarā tās izvietojušās starp pelēkajām kāpām un mežu vai purvu. To izcelsme bieži vien ir samērā neskaidra, jo cilvēku darbības rezultātā tajās sastopamas pļavām neraksturīgas augu sugas. Samērā daudz ir sauso pļavu, Nidas purvam tuvāk ir mitras pļavas. Ciematu teritorijās ir atmatu pļavas, kur kādreiz bijuši tīrumi, kur vēl nav izveidojusies vienam vai otram pļavas tipam atbilstoša veģetācija, kā arī ruderalizētas pļavas, piemēram, no Nidas uz dienvidiem, kur ir plašas pļavas ar meža suņburkšķi. Pļavās pie Priediengalaciema un Papes nereti dominē *Viola tricolor*. Papes pļavās konstatētas lielas *Allium* sugu audzes.

Kāpu pļavas (E.1.) teritorijā ir plaši izplatītas. Tās te veido smilts grīslis *Carex arenaria* un liektā sariņsmilga *Lerchenfeldia flexuosa* (E.1.1.1., E1.1.3.). Sabiedrības ar zilgano kelēriju *Koeleria glauca* un iesirmo kāpsmildzeni *Corynephorus canescens* vairāk atbilst pelēko kāpu augājam.

Nelielas platības dabas parkā aizņem **stāvās vilkakūlas Nardus stricta pļavas** (E.2.1.). Tās ir sastopamas pļavu kompleksā ar **atmatu pļavām** (E.2.2.). Abu pļavu tipu komplekss uz DR no „Lielbērziem” atbilst īpaši aizsargājamo biotopu – sugām bagātas stāvās vilkakūlas *Nardus stricta* pļavas smilšainās augsnēs Latvijas un Eiropas nozīmes) un sugām bagātas atmatu pļavas (Eiropas nozīmes) - statusam. Atmatu pļavas ir izplatītas plašāk par vilkakūlas pļavām. Arī pie „Lielbērziem” un Kalnišķos pie „Ezeriem” un starp „Laimiņiem” un „Rumbām” ir konstatēta sugām bagāta atmatu pļava E.2.2.2.). Taču vairums atmatu pļavu ir nabadzīgas (te dominē parastā smilga *Agrostis tenuis* un parastā ciņusmilga *Deschampsia cespitosa* - E.2.2.1., E.2.2.3.) un tās neatbilst aizsargājama biotopa statusam.

Īoti reti dabas parkā ir sastopamas **īstās pļavas** (B.2.3.). Te nelielā platībā konstatēta tikai pūkainās pļavauzītes *Helictotrichon pubescens* pļava (E.2.3.2.), kas atbilst Eiropas nozīmes aizsargājama biotopa – mēreni mitras pļavas – statusam.

Tipiskas Rietumlatvijai ir **mēreni auglīgas pļavas vietās ar mainīgu mitruma režīmu** (E.3.3.), no kurām Papē plaši izplatītas ir zilganās molīnijas *Molinia caerulea* pļavas (E.3.3.1.). Zilganās seslērijas *Sesleria caerulea* pļavas (E.3.3.2.) ir konstatēta tikai dažu kvadrātmetru platībā Kalnišķu ciemā.

Jūrmalas pļavas (E.3.4.) aizņem nelielu platību iepļakā pie Papes kanāla. Te vētru laikā no kanāla iepļūst sāļaina jūras ūdens, kas nodrošina jūrmalas pļavām tipisko un reto sugu eksistenci.

Acidofilas zemo grīšļu pļavas (E.4.1.) nav plaši pārstāvētas – tās sastopamas nelielās platībās, galvenokārt kompleksā ar molīniju pļavām Papes ezera krastos.

Augsto grīšļu pļavas (E.4.3.) arī parasti veido pļavu kompleksus. Biežāk sastopamās ir iesirmās ciesas *Calamagrostis canescens*, divrindu grīšļa *Carex disticha* sabiedrības (E.4.3.1., E.4.3.10.). Divrindu grīšļa pļavu fragmenti ir plaši izplatīti Papes ezera austrumu krastā, kur tie mijas ar molīniju pļavām un slīkšņām raksturīgu veģetāciju.

Aizsargājami pļavu biotopi (7.tabula) saskaņā ar Eiropas Padomes 1992.gada 21. maija direktīvu "Par dabīgo biotopu, savvalas augu un dzīvnieku aizsardzību" ir: **sugām bagātas stāvās vilkakūlas Nardus stricta pļavas smilšainās augsnēs** (6230*), **molīnijas pļavas uz kaļķainām, kūdrainām vai mālainām augsnēm** (6410), **sugām bagātas atmatu pļavas** (6270*), **mēreni mitras pļavas** (6510), **jūrmalas pļavas** (1630). Latvijas nozīmes īpaši aizsargājami biotopi saskaņā ar MK 2000. gada 5. decembra noteikumiem Nr. 421 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu" ir: **sugām bagātas stāvās vilkakūlas Nardus stricta pļavas smilšainās augsnēs** (3.22.), **zilganās molīnijas**

***Molinia caerulea* pļavas kalķainās, kūdrainās vai mālainās augsnēs (3.23.) un jūrmalas pļavas (3.16.).**

Pļavu stāvokli īpaši negatīvi ietekmē aizaugšana ar krūmiem. Īpaši tas vērojams pļavās pie Nidas purva. Tās tiek vāji ganītas un pļautas. Vietām, piemēram, pie Papes kanāla pļavas izbraukā ar automašīnām un motocikliem, tādā veidā degradējot pļavu augāju un iznīcinot augu sugas.

Pļavas galvenokārt ir daudzgadīgu lakstaugu veidotī biotopi, kas attīstījušies regulāras pļaušanas vai ganīšanas rezultātā un arī to tālāka pastāvēšana atkarīga no šiem faktoriem.

2.2.6. Purvi

Starp Ķoņciemu un Nidu atrodas Nidas purvs - augstais sūnu purvs. Tas atrodas Piejūras zemienes ģeobotāniskajā rajonā. Nidas purvs ir vienīgais purvs Latvijā, kurš atrodas tik tuvu Baltijas jūrai.

Augšņu cilmieži ir smilts, kas ir gan jūras veidojums, gan arī upju un citu ūdeņu sanesums. Zem dažāda biezuma smilts kārtas sastopams gan morēnu smilšmāls, gan arī devona nogulumi. Dabiskās drenāžas apstākļi visai nelabvēlīgi, jo zemes virsas kritums ir niecīgs, bez tam noteci kavē kāpu grēdu barjera un arī maz caurlaidīgie māla nogulumi zem smilts kārtas. Līdz ar to gruntsūdens līmenis ir augsts.

Šie īpatnējie zemes mitruma apstākļi ir veicinājuši purvu veidošanos, kuru veidošanās ir saistīta ar galvenajām Baltijas jūras attīstības stadijām. Piejūras zemienē uz nabadzīgās augsnēs izplatīti augstie purvi.

Nidas purva vērtība ir tā biotopu daudzveidībā – te sastop gan augstā, gan pārejas, gan arī zāļu purva veģetāciju. Esošie purvu pētījumi Latvijā liecina, ka Nidas purvs ir viens no vērtīgākajiem purviem Latvijā, kas ietver gan zāļu, gan pārejas, gan arī augstā purva veģetāciju, kā arī te sastopamas retas un aizsargājamas purva augu sugas (Pakalne et al. 2004).

Nidas purvs pieder piejūras augstā purva tipam, kur sastop ciņu mazmeldru *Trichophorum cespitosum*, kas ir aizsargājams augs Latvijā veido arī Latvijā retu augstā purva augu sabiedrību (*Eriophoro-Trichophoretum cespitosi*).

Nidas purvs kopā ar Papes ezeru ir Starptautiskas nozīmes mitrājs (Ramsāres vieta). Priekšlikumu par šo perspektīvo Ramsāres vietu minējis jau Opermanis (1998.) un Eiropas Savienības nozīmes putniem nozīmīga vieta – kods LV068

Nidas purva dabas lieguma platība ir **1913 ha**. Dabas liegums izveidots 1999. gadā. Saskaņā ar Latvijas Dabas enciklopēdiju (Krauklis, 1997.) Nidas purvs ir augstais purvs Liepājas rajona DR daļā, uz D no Papes ezera, Bārtavas līdzenumā pie Baltijas jūras. Purva platība minēta **2433 ha** kā kūdras atradnei, kura bez purva ietver arī citus biotopus.

Purva garums apmēram 8 km, bet platums 4 km.

ES nozīmes purva biotopi

Pamatojoties uz Eiropas biotopu direktīvas klasifikāciju un Biotopu direktīvas I. pielikumā minētajiem biotopiem, kas sastopami Latvijā (Kabucis, 2000.) dabas liegumā “Nidas purvs” konstatēti 3 Eiropā aizsargājami purva biotopi, no kuriem 1 atzīts par prioritāro **neskartī augstie purvi*** 7110, kā arī **degradēti augstie purvi, kuros iespējam vai noris dabiska atjaunošanās** 7120, **pārejas purvi un slikšnas** 7140, (aiz biotopa nosaukuma norādīts biotopa kods, ar zvaigznīti atzīmēti prioritārie biotopi).

Neskarts augstais purvs. Nozīmīgākais aplūkojamajā teritorijā ir neskarts augstā sūnu purva biotopu komplekss ar tam raksturīgo mikroreljefu, veģetāciju un sugu sastāvu, kurā dominē sīkkrūmi un sfagni.

Pārejas purvi un slīkšņas. Nidas purva daļā vietumis izveidojies pārejas purvs, kurā mainoties mitruma režīmam izmainās arī galvenās augu sabiedrības un dominējošās sugas. Šeit vērojama salīdzinoši liela platlapju un grīšļu daudzveidība sastopami gan zāļu, gan augsto purvu augi. Pārejas joslā no sūnu uz pārejas purvu – raksturīgs ciņainums, uz ciņiem – virši, dzērvenes, vistenes, sfagni u.c. sūnas mazākos daudzumos.

Degradēti augstie purvi. Nidas purva malā sastopams degradēts augstais purvs, kurā bija plānota kūdras ieguve, līdz to izveidotie grāvji joprojām turpina nosusināt šo purva daļu.

12.attēls. Degradēts augstais purvs, foto M.Pakalne

8.tabula. ES nozīmes purva biotopu un biotopu pēc Latvijas biotopu klasifikatora atbilstība

Nr.	Eiropas biotopi	Atbilstošie biotopi pēc Latvijas biotopu klasifikatora
I	Neskarti augstie purvi,* 7110	Sūnu (augstie) purvi G.3. Sūnu purva ciņi ar sfagniem G.3.1.1. Sūnu purvu ciņi ar sīkkrūmiem G.3.1.2. Sūnu purvu ciņi ar makstaino spilvi <i>Eriophorum vaginatum</i> G.3.1.5. Sūnu purvu ciņi ar ciņu mazmeldru <i>Trichophorum cespitosum</i> G.3.1.6. Seklas iepļakās sūnu purvos G.3.2.2. Sūnu purvu iepļakas ar sfagniem G.2.3. Lāmas sūnu purvos G.3.3.
III	Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās 7120	
IV	Pārejas purvi un slīkšņas 7140	Pārejas purvi ar pūkaugļu grīslī <i>Carex lasiocarpa</i> G.2.1. Pārejas purvi ar dūkstu grīslī <i>Carex limosa</i> G.2.2. Pārejas purvi ar parasto baltmeldru <i>Rhynchospora alba</i> G.2.4. Pārejas purvi ar uzpūsto grīslī <i>Carex rostrata</i> G.2.6. Pārejas purvi ar makstaino spilvi <i>Eriophorum vaginatum</i> G.2.7.

2.2.7. Stāvoši saldūdeņi

Papes ezeram nav raksturīgas pludmales. Visizplatītākie ir **niedrāji ezeru krastmalās** (C.1.5.) un **slīkšņas ezeru krastmalās** (C.1.7.). Slīkšņām Papes ezerā ir raksturīgas niedru, grīšļu, parastās purvpapardes *Thelypteris palustris* un upes kosas *Equisetum fluviatile* augu sabiedrības (C.1.7. 4., C.1.7.5., C.1.7.6., C.1.7.8.).

Virsūdens (helofītu) augājs ezeru piekrastēs (C.2.1.) Papes ezerā ir daudzveidīgs. Biežāk sastopamās ir niedru, ezera meldra *Scirpus lacustris*, ežgalvīšu, dižās aslapes *Cladium mariscus* un dažādu sugu helofītu virsūdens audzes ezeru piekrastēs (C.2.1.5., C.2.1.6., C.2.1.10., C.2.1.12., C.2.1.15.).

Brīvi peldošu ūdensaugu (lemnītu) augājs (C.2.2.) Papes ezerā ir sastopams tikai nelielās platībās ezera piekrastē. Biežāk to veido mazais ūdenszieds *Lemna minor* un parastā mazlēpe *Hydrocharis morsus-ranae* (C.2.2.2., C.2.2.4.).

Peldlapu ūdensaugu (nimfeīdu) augāju (C.2.3.) Papes ezerā galvenokārt veido ūdensrožu audzes (C.2.3.3.).

Zemūdens (elodeīdu) augājs (C.2.4.) Papes ezerā attīstīts tikai daļā ezera. Biežāk to veido ķemveida glīvene *Potamogeton pectinatus*, parastais elsis *Stratiotes aloides*, hāras un sirpjlapes (C.2.4.4., C.2.4.13., C.2.4.14., C.2.4.16.).

Aizsargājami stāvošu saldūdeņu biotopi (7.tabula) saskaņā ar Eiropas Padomes 1992. gada 21. maija direktīvu "Par dabīgo biotopu, savvaļas augu un dzīvnieku aizsardzību" ir: **kaļķaini zāļu purvi ar dižo aslapi** (7210*) un **mezotrofas ūdenstilpnes ar bentisku mieturalģu augāju** (3140), bet Latvijas nozīmes īpaši aizsargājami biotopi saskaņā ar MK 2000.gada 5. decembra noteikumiem Nr. 421 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu" ir **ezeri un to piekrastes ar dižās aslapes *Cladium mariscus* audzēm** (4.4.), **mezotrofi ezeri** (4.9.) un **ezeri ar mieturalģu augāju** (4.18).

2.2.8. Mazo upju grīvas un lejteces

Upes dabas parka teritorijā ir nelielas, tāpēc ūdensaugu klāsts tajās ir nabadzīgs. Biežāk sastopamais biotops ir upju piekrastes virsūdens augu josla (D.7.), bet tā kā aizņemtā teritorija ir neliela, sīkāk klasificēt biotopu ir grūti. Pārējie ar upēm saistītie biotopi sastopami vēl niecīgākās platībās.

Teritorijā nav konstatēti aizsargājami tekošu saldūdeņu biotopi.

2.2.9. Jūras biotopi

Jūras biotopu pētījumi veikti galvenokārt saistībā ar zivju resursu novērtēšanu. Tieks uzskatīts, ka Papes Pērkones rajons ir viena no nozīmīgākajām reņģu nārsta vietām Latvijā atklātās jūras piekrastē, kur aptuveni 7 - 20 m dziļumā ir sārtalģes *Furcelaria lumbricalis* audzes - reņģu nārsta substrāts. Savukārt piekrastes seklūdens rajons ir ļoti nozīmīgs zivju mazuļu uzturēšanās rajons vasarā. Šajā zonā ir sastopamas galvenokārt nerūpnieciskās zivis, kurām ir liela nozīme citu zivju barībā. Bez tam šeit vasarā uzturas arī plekstes un akmeņplekstes mazuļi, kā arī citu vērtīgo zivju mazuļi un kāpuri, kas šeit nonāk vēju un straumju ietekmes rezultātā no nārsta vietām. Pavisam 23 no jūras akvatorijā konstatētajām zivju sugām ir zvejas objekti.

2.2.10. Cilvēka pārveidoti biotopi

Šajā biotopu grupā ierindojami tādi dabas parka "Pape" biotopi kā apbūve (pārsvarā viensētas un vasarnīcas), lauksaimniecības zemes (sakņudārzi, kultivētas pļavas un ganības), ceļi un grāvji, kapsētas un atsevišķas koku grupas pie viensētām.

Parka teritorijā ir gan vecā apbūve, gan tiek veidoti jauni apbūves gabali privatizētajās zemēs. Pie dzīvojamām ēkām parasti atrodas lauksaimniecībā izmantojami nelieli tīrumi, ganības, kultivētas pļavas, ko iedzīvotāji izmanto intensīvi vai arī aizlaiduši atmatā, pagalmi, piemājas dārzi, tiek stādīti augļukoki, veidoti zālienī, dīķi, siltumnīcas u.c. Patreiz šīs teritorijas ir nelielas, bet tām ir tendence pielielināties, sevišķi gadījumos, ja tiek būvētas vasarnīcas, viesu mājas, kempingi un tiem līdzās atrodas sporta laukumi, dīķi, automašīnu stāvvietas un citas atpūtai paredzētas teritorijas. Šajā biotopu grupā ietilpst arī ruderālās teritorijas, kas veidojušās bijušās padomju armijas darbības rezultātā. Šādās vietās parasti atrodamas pussabrukušas celtnes, piegružoti un ar krūmiem aizauguši laukumi.

Tīrumi un dārzi (I.), parki un apstādījumi (J.), ruderāli biotopi (K.), pilsētu un apdzīvotu vietu apbūve (L.) parasti nerada bioloģiski vērtīgu vidi. No bioloģiskā viedokļa vislielākā nozīme dabas parkā ir atmatām, jo šeit satopama tāda ļoti reta augu suga kā agrā aira *Aira praecox* (3 atradnes Latvijas dienvidrietumdaļā). Arī tīrumā ir konstatēta ļoti reta nezāle – lauka skrēteliņš *Aphanes arvensis* (suga sastopama tikai Latvijas rietumdaļā - 15 atradnes).

Mākslīgas ūdenstilpnes (M.) ir Papes kanāls. Tā krastos ir konstatēta tāda reta suga (līdz 10 atradnēm Latvijā, līdz šim Latvijas diemviddaļā nebija konstatēta) kā salātu baldrīns *Valerianella locusta*.

2.2.11. Biotopi kā dabas aizsardzības vērtība, to sociālekonomiskā vērtība un tos ietekmējošie faktori

Piekraistes un halofītiskie biotopi

Pozitīvi: unikāla dabas vērtība ir **pludmales** posms ziemeļu virzienā aiz Nidas līdz Papes Ķoņciemam, kur oļainais posms stiepjas 3 km garumā. Pludmales posmā, kur piekrastei ļoti tuvu atrodas Nidas purvs, novērojam unikālu parādību - pludmalē atrodamus jūras vilņu izskalotus kūdras gabalus. Tātad kūdras slānis stiepjas līdz pat pludmalei, un tiek izskalots.

Sociālekonomiskā vērtība: rekreācija. Tūrisms. Izglītība un zinātnē.

Jūrmalas un iekšzemes kāpas

Pozitīvi: lielākā daļa no DP "Pape" teritorijā sastopamajām **embrionālajām kāpām, priekškāpām, pelēkajām kāpām** ir dabiskas un mazskartas, tādēļ atbilst ES Biotopu direktīvas 1.pielikumā minētajiem biotopiem: 2110 Embrionālās kāpas, 2120 Priekškāpas, 2130*. Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas. Raksturojot kāpu kopējo stāvokli DP "Pape", var atzīmēt, ka daudzās vietās priekškāpas un pelēkās kāpas ir daudz mazāk cilvēka darbības rezultātā cietušas kā tuvāk pie apdzīvotām vietām.

Negatīvi: Papē, Ķoņciemā, kur šie biotopi stiepjas vidēji 20 - 40 m vienlaidujoslā iespējami vislielākie šī vērtīgā biotopa traucējumi, jo rekreācijas ietekme ciematu teritorijās ir vislielākā un biotops ir apdraudēts.

Vietām ir notikusi izbraukāšana, kāpu pārveidošana (aizsargžogu, ugunkura vietu, piknika vietu u.c.veidošana). Nozīmīgāko apdraudējums kāpām ir patvalīgā būvniecība, piemēram, pie Nidas (priekškāpās netālu no "Atvaru" mājām) un Papes ciemā.

Dažāda veida cilvēku darbības ietekme kāpujoslā (stihiska rekreācija, lauksaimnieciskās darbības sekas, galvenokārt senas, tomēr eitrofikācija vietām pelēkajās kāpās ir redzama, arī atkritumi).

Risinājums – maksimāli virzīt tūristu plūsmu un labiekārtot pieeju jūrai noteiktās vietās, samazinot slodzi neskartākajā daļā un novēršot eroziju.

Sociālekonomiskā vērtība: rekreācija. Tūrisms. Izglītība un zinātnē. Makšķerēšana.

Saldūdeni

Pozitīvi: teritorijā sastopami Eiropas Savienības nozīmes aizsargājami stāvošu saldūdeņu biotopi - kaļķaini zāļu purvi ar dižo aslapi (7210*) un mezotrofas ūdenstilpnes ar bentisku mieturalģu augāju (3140). Latvijas nozīmes īpaši aizsargājami biotopi ir ezeri un to piekrastes ar dižās aslapes *Cladium mariscus* audzēm (4.4.), mezotrofi ezeri (4.9.) un ezeri ar mieturalģu augāju (4.18).

Papes ezers ir ārkārtīgi nozīmīga migrējošo un ligzdojošo putnu barošanās un atpūtas vieta, kā arī piesaista tūristu interesi.

Papes ezera niedres tiek izmantotas tradicionālai jumtu segumu gatavošanai.

Negatīvi: neveiksmīgas hidroloģiskā režīma maiņas un eitrofikācijas dēļ ezers pastiprināti aizaug.

Sociālekonomiskā vērtība: makšķerēšana. Ūdensputnu medības. Rekreācija (ūdens tūrisms). Niedru plaušana. Izglītība un zinātnē.

Jūras biotopi

Nav pētīti no biotopu viedokļa.

Sociālekonomiskā vērtība: zveja. Viena no nozīmīgākajām reņģu nārsta vietām Latvijā atklātās jūras piekrastē. Piekrastes seklūdens rajons ir ļoti nozīmīgs zivju mazuļu uzturēšanās rajons vasarā. Tūrisms (putnu vērošana). Makšķerēšana - pēdējos gados novērojams, ka daudzi jūrā makšķerē butes u.c zivis. Ar katru gadu tas klūst arvien populārāk

Plavas

Pozitīvi: dabas parka "Pape" teritorijā konstatēti Eiropas Savienības un Latvijas nozīmes aizsargājami plavu biotopi:

- sugām bagātas stāvās vilkakūlas *Nardus stricta* plavas smilšainās augsnēs (6230*);
- molīnijas plavas uz kaļķainām, kūdrainām vai mālainām augsnēm (6410), sugām bagātas atmatu plavas (6270*);
- mēreni mitras plavas (6510);
- jūrmalas plavas (1630).

Ir uzsākta plavu apsaimniekošana ezera A un Z piekrastē, tās ekstensīvi noganot (zirgu un tauru aploki).

Negatīvi: plavu stāvokli negatīvi ietekmē aizaugšana ar krūmiem. Īpaši tas vērojams plavās pie Nidas purva, kas tiek vāji ganītas un plautas. Vietām, piemēram, pie Papes kanāla, plavas izbraukā ar automašīnām un motocikliem, tādā veidā degradējot plavu augāju un iznīcinot augu sugas.

Plavas ir galvenokārt daudzgadīgu lakstaugu veidoti biotopi, kas attīstījušies regulāras plaušanas vai ganīšanas rezultātā un arī to tālāka pastāvēšana atkarīga no šiem faktoriem, tādēļ ekstensīva apsaimniekošana jāstimulē.

Jūrmalas plavu varētu apdraudēt arī Papes kanāla pārveide un ostas izveide.

Nekādas aizsardzības nav pļavām, kas atrodas neitrālajā zonā Papes ciemā starp ezeru un jūru. Tās ir ļoti nozīmīgas migrāciju laikā kā barošanās vieta, piemēram, pūcēm, kā atpūtas vieta (īpaši ezera krastā) dažādiem putniem (piem., ķikutam). Tās ir barošanās vieta migrējošiem siksprāņiem. Apbūvējot šīs joslas pļavas un pieaugot Papes ciema apbūves blīvumam, tiks pārtraukts un negatīvi ietekmēts ievērojamākais migrāciju celš Latvijā un tādējādi pārkāpts viens no teritorijas izveidošanas nosacījumiem – aizsargāt migrējošās sugas, jo migrācija „pudeles kakla” efekta dēļ gan putniem, gan siksprāņiem koncentrējas tieši šajā joslā. Līdz ar to būtiski šeit saglabāt gan klajās pļavu platības, gan krūmu/koku joslas, kuras kā aizsegu no vēja un plēsējiem izmanto migrējošie dzīvnieki

Sociālekonomiskā vērtība: siena iegūšana. Ganības. Rekreācija. Tūrisms. Izglītība un zinātnē.

Purvi

Pozitīvi: esošie purvu pētījumi Latvijā liecina, ka Nidas purvs ir viens no vērtīgākajiem purviem Latvijā, kas ietver gan zāļu, gan pārejas, gan arī augstā purva veģetāciju, kā arī te sastopamas retas un aizsargājamas purva augu sugas.

Nidas purvs pieder piejūras augstā purva tipam, kur sastop ciņu mazmeldru *Trichophorum cespitosum*, kas ir aizsargājams augs Latvijā veido arī Latvijā retu augstā purva augu sabiedrību (*Eriophoro-Trichophoretum cespitosi*).

Dabas liegumā "Nidas purvs" konstatēti 3 Eiropā aizsargājami purva biotopi, no kuriem 1 atzīts par prioritāro - **neskarti augstie purvi*** 7110, kā arī **degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiska atjaunošanās** 7120, **pārejas purvi un slīkšņas** 7140.

Negatīvi: Nidas purvu negatīvi ietekmē nosusināšana, kā arī joprojām notiekošā kūdras ieguve purva Z daļā. Vienā no izstrādātajiem purviem (Papes tīrelī) notiek lielogu dzērveņu audzēšana pēc integrētās metodes, kuras precīzēta ietekme uz purva ekosistēmu turpmāk vēl ir skaidrojama. Šī metode pieļauj arī minerālmēslojuma un pesticīdu lietošanu, kam gadījumā, ja netiek izstrādātas un lietotas optimālas minerālmēslojuma devas vai arī lietotas ķīmikālijas slimību apkarošanai var būt negatīva ietekme. Tādēļ ir svarīgi atrast optimālas mēslošanas devas, neradot liekas barības vielu iznesas apkārtējā vidē, slimību apkarošanai maksimāli jācenšas lietot bioloģiskas izcelsmes līdzekļus.

Sociālekonomiskā vērtība: dabiska ūdens regulācijas sistēma. Kūdras resursi. Dzērveņu audzēšana. Izglītība un zinātnē.

Meži

Pozitīvi: aizsargājami mežu un krūmāju biotopi: mežainas jūrmalas kāpas (2180), **boreālie meži** (9010*) - dabiski veci priežu meži kāpās un Nidas purvam pieguļošos reljefa paaugstinājumos, vecās purva salās un pussalās, **purvaini meži** (91D0*) – priežu meži skābās kūdras augsnēs, purviem pieguļošajās teritorijās, **melnalkšņu staignāji** (9080*) – slapji melnalkšņu meži starpkāpu ieplakās, daudz applūstošu mikrolieplaku un ciņu, **ozolu meži** (9160), **jaukti platlapju meži** (9020*). Latvijas nozīmes īpaši aizsargājami biotopi saskaņā ar MK 2000.gada 5. decembra noteikumiem Nr. 421 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu" ir: **mežainas jūrmalas kāpas** (1.15.), **ozolu meži** (1.17.) jaukts ozolu un liepu mežs Kalnišķos, parka mērogiem ļoti neliela teritorija blakus Ezerskolas upurakmens svētbirzij (īpašums "Ūpji"), **jaukti platlapju meži** (1.13.), **Parastās purvmirtes Myrica gale audzes** (1.5.).

Dabiskie meža biotopi un potenciālie dabiskie meža biotopi konstatēti 116 valsts meža nogabalos 309,8 ha platībā.

Piekraštē kāpu nogāzes bieži sastopamas priežu retaines, kas sevišķi **ainaviski vērtīgas**.

Mežos vienmērīgi pārstāvētas visas audžu vecuma grupas, vecumstruktūra ir diezgan izlīdzināta. Pozitīvi vērtējams faktts, ka 25% no mežaudzēm ir **vecākas par 100 gadiem**.

Negatīvi: mežizstrāde pagātnē un tagad. Sevišķi tas attiecas uz privātajiem mežiem Kalnišķos, kur mezsaimnieciskās darbības dēļ zūd gan biotopi, gan sugas.

Piekraistes mežainajās teritorijās novērojama erozija vēja un lietus iedarbība, kā rezultātā kāpu nogāzēs izveidojušies brīvu smilšu laukumi – no Ķupu kāpas uz dienvidiem, izbraukājumu vietās.

Dabisko mežu inventarizācijas rezultāti pilnībā neatspoguļo visu dabisko meža biotopu kritērijiem atbilstošos meža biotopus. Dabisko mežu biotopu inventarizācija nav veikta privātpašniekiem piederošajos mežos.

Sociālekonomiskā vērtība: koksne. Rekreācija. Tūrisms. Meža nekoksnes vērtības – sēnes, ogas. Izglītība un zinātnē.

Sausie virsāji

Mēreni mitros vai sausos augšanas apstākļos līdzdenās vietās ziemeļos no Nidas izveidojušies virsāji. Virsāji nelielās platībās sastopami galvenokārt starp Nidas purva rietumu malu un jūru.

2.3 Sugas

2.3.1. Flora

Pirmos floras pētījumus dabas parkā “Pape” ir veikuši K. Kupfers (1899.) un P. Lakševics (1909., 1922.). Vēlāk Papes un Rucavas apkārtni ir apmeklējuši daudzi botāniķi. Pagājušā gadsimta sešdesmitajos un septiņdesmitajos gados Papes apkārtnē ir strādājuši Bioloģijas institūta zinātnieki. Tomēr ziņas par floru ir samērā fragmentāras, tās galvenokārt attiecas uz retajām augu sugām. Tāpēc, vācot materiālus dabas plāna izstrādei, ir sastādīts arī vaskulāro augu un sūnaugu floras saraksts. Tomēr arī šis materiāls nav pilnīgs un saraksts nākotnē noteikti tiks papildināts.

Patreizējo pētījumu rezultātā dabas parka “Pape” teritorijā konstatētas **632 vaskulāro augu sugas** no 342 ģintīm un 100 dzimtām (1. pielikums) un **135 sūnaugu sugas** no 79 ģintīm un 41 dzimtas (2. pielikums). Sistemātiski sarežģītākās vaskulāro augu ģintis nav pietiekami izpētītas un ne visi sūnu paraugi ir noteikti. Ievāktais herbārija materiāls glabājas Slīteres nacionālā parka herbārijā.

Dabas parka flora kopumā raksturo Piejūras zemienes ģeobotāniskā rajona floristiskās īpatnības (Tabaka, 1974). Kā tipiskas šim rajonam un Rietumlatvijai jāmin Rietumlatvijas purviem raksturīgo ciņu mazmeldru *Trichophorum cespitosum* un parasto purvmirti *Myrica gale*, piejūras ezeriem tipisko dižo aslapi *Cladium mariscus*, jūras krasta biotopos sastopamās sugas ar litorālo izplatību u.c. No sūnaugiem rietumnieciska izplatība ir tamariska frulānijai *Frullania tamarisci*. Diemžēl daļa dabas parka mežu ir saimnieciski izmantoti, tāpēc te nav saglabājusies mežu kontinuitāte, kas ir par iemeslu briofloras nabadzībai meža biotopos.

Kopumā dabas parka teritorijā konstatētas **62 īpaši aizsargājamas vaskulāro augu sugas** (4. pielikums) un **10 sūnaugu sugas** (3. pielikums).

Kāpu flora

Priekškāpās sastopamas retas augu sugas, kā piemēram, jūrmalas dedestiņa *Lathyrus maritimus*, Lēzela vīrcele *Linaria loeselii*, pūkainais plostbārdis *Tragopogon heterospermus*.

Pelēkās kāpās sastopamie retie augi: gmelina alise *Alyssum gmelinii*, jūrmalas pērkonamoliņš *Anthyllis maritima*, sīkziedu plaukšķene *Silene borysthrenica*, kā arī dziedniecības asparāgs *Asparagus officinalis*. Pēdējā suga savvaļā konstatēta tikai Papē un dažās upju ielejās, bet to varam uzskatīt arī par dārbzbēgli, kurš diezgan bieži pāriet savvaļā. Asparāgam Latvijas florā ir divējāds floristiskais statuss (Gavrilova, Šulcs, 2001.), tomēr tas lieliski iekļaujas pelēko kāpu augu sabiedrībās. Dabas parka teritorijā sevišķi raksturīgas ir skarainās ģipsenes *Gypsophila paniculata* audzes pelēkajās kāpās. Suga pamatā sastopama Dienvidlatvijā piejūras biotopos un Daugavas ielejā. Kā ļoti reta suga jāatzīmē dedestiņu vīķis *Vicia lathyroides*.

Plavu flora

Plavu flora dabas parkā ir samērā bagāta, jo te sastopami dažādi plavu tipi atšķirīgos mitruma apstākļos – no kāpu plavām, kurās dominē smilts grīslis *Carex arenaria* un liektā sariņsmilga *Lerchenfeldia flexuosa* līdz zilganās molīnijas plavām ar zilganās molīnijas *Molinia caerulea* audzēm. Kā retākās sugas plavās ir jāmin ārstniecības brūnvālīte *Sanguisorba officinalis* un Buksbaumas grīslis *Carex buxbaumii* (abus sugas sastopamas zilganās molīnijas plavās), jūrmalas pienzāle *Glaux maritima*, Žerāra donis *Juncus gerardii* un jūrmalas āžloks *Triglochin maritimus* (jūrmalas plavā).

Lielākās plavu platības dabas parka teritorijā ir bijušas apsaimniekotas. Te ir daudz sētu zālāju ar vienveidīgu floras sastāvu (tur visbiežāk dominē parastā kamolzāle *Dactylis glomerata*), kā arī vecas atmatas. Atmatu flora ir daudzveidīgāka, jo sugas tur ir atgriezušās no apkārtējiem dabiskajiem biotopiem. Sausākajās atmatās ar nabadzīgāku augsnī parasti dominē parastā smilga *Agrostis tenuis* un sarkanā auzene *Festuca rubra*, bet ar nitrātiem bagātākās augsnēs dominē ložņu vārpata *Elytrigia repens*. Vecajās atmatās bieži parādās arī aizsargājamas augu sugas, kas Papes un Nidas ciemu apkārtnē ir ļoti plaši izplatītas – ķiploku un vīnkalnu sīpolis *Allium scorodoprasum*, *A. vineale*, sīpoliņu gundega *Ranunculus bulbosus* un skarainā ģipsene *Gypsophila paniculata*.

Papes ciemā vairākās atmatās ir konstatēta arī ļoti reti sastopamā agrā aira *Aira praecox* (līdz šim reālā zināmā atradne ir Liepājā, Šķēdes atkritumu izgāztuvēs apkārtnē, literatūrā ir atrodamas ziņas par iespējamu sugas atradni Grobiņā). Agrā aira ir konstatēta arī smilšainā laucē Papes ciema ziemeļu pierobežā un Nidas purva rietumu malā. Pēdējā atradne ir cilvēku darbības ietekmētā plavā uz nelielā ceļa, kur aira aug kopā ar citu īpaši aizsargājamu augu – linu stareni *Radiola linoides* (suga Nidas purva rietumu malā reģistrēta vairākās vietās uz ceļiem bez seguma un grāvjos). Šajā apkārtnē ceļa Pape - Nida malā aug arī ļoti reti sastopamais galvainais donis *Juncus capitatus* (līdz šim zināmas piecas atradnes Liepājas apkārtnē) un mazā pūtele *Filago minima* (reģistrētas 12 atradnes, ir ziņas literatūrā par sugas atradni Nīcas apkārtnē). Visām minētajām sugām ir vāja konkurences spēja, tāpēc tās var augt tikai vietās ar nepilnīgi saslēgtu fitocenozi. Līdz ar to atradnes bieži ir īslaicīgas un nenoturīgas. Augu eksistenci Papes - Nidas ceļa malā varētu nodrošināt tikai patreizējā režīma saglabāšana - mērena transporta plūsma pa neremontēto ceļu bez seguma. Ja ceļu transportam slēgs, piemērotais biotops aizaugs ar konkurētspējīgākām lielāka auguma vaskulāro augu sugām. Arī veidojot ceļa segumu no ievestiem materiāliem, retās sugas, visticamāk, izzudīs.

Mežu flora

Mežaudzēs dominē parastā priede *Pinus sylvestris*, parastā egle *Picea abies*, purva bērzs *Betula pubescens*, āra bērzs *Betula pendula*, nelielās platībās melnalkšņi *Alnus glutinosa*, baltalkšņi *Alnus incana*, parastā apse *Populus tremula*, pamežā – kadiķis *Juniperus communis*, pīlādzis *Sorbus aucuparia*, parastais krūklis *Frangula alnus*. Zemsedzē dominē mellene *Vaccinium myrtillus*, sila virsis *Calluna vulgaris*, brūklene *Vaccinium vitis-idaea*, meža zaķskābene *Oxalis acetosella*, divlapu žagatiņa *Maianthemum bifolium*, sūnas, kērpji.

Mežu apsaimniekošanas režīms ir atstājis negatīvu iespaidu uz meža floru, jo sevišķi sūnaugiem. Baltijas efeja *Hedera helix*, parastā īve *Taxus baccata* un tamariska frulānija *Frullania tamarisci* ir saglabājusies nedaudzās vietās Kalnišķu apkārtnē, pie kam mežsaimnieciskā darbība šajos mežos ir veikta nesen. Arī meža auzenes *Festuca altissima* atradne Nidas purva austrumu malā ir neliela un attrodas cilvēku darbības ietekmētā mežā. Dabiskāki ir melnalkšņu meži Papes ezera rietumu krastā. Tie ir pārmitri meži ar staignājiem raksturīgo zemsedzi – purva cūkauša *Calla palustris*, upes kosas *Equisetum fluviatile*, parastās purvpapardes *Thelypteris palustris* un bebrukārkliņa *Solanum dulcamara* audzēm. Te sastop arī īpaši aizsargājamo augu sugu – avota sūneni *Montia fontana*, bet kontaktjoslās un uz meža ceļiem – parasto vairoglapi *Hydrocotyle vulgaris*.

Vecāki un mazskartāki priežu meži ir saglabājušies jūras tuvumā uz ziemelēiem no Papes. Īpaši aizsargājamas augu sugas te sastopamas pašā jūras krastā. Atsevišķās vietās krasta nogāzē priežu sausieņu mežu zemsedzē ir reģistrēta jūrmalas dedestiņa *Lathyrus maritimus* un kalnu rūgtidle *Peucedanum oreoselinum*, bet kā īpaši nozīmīgu atradumu jāmin skandināvijas klinteni *Cotoneaster scandinavicus*. Sugai līdz šim bija zināmas tikai 2 atradnes Ventspils apkārtnē un Ovīšos.

Nidas purvs

Augsto purvu veģetācijai Nidas purvā ir raksturīga tāda Rietumlatvijai raksturīga, bet reta suga kā sfagnu apaļlapē *Odontoschisma sphagnii*. Purva izstrādātajā daļā ir konstatēta ievazāta ekspansīva sūnaugu suga – parastā līklape *Campylopus introflexus*. Suga ir sevišķi bīstama, ja tā nonāk kāpu biotopos, kur, kā rāda Eiropas pieredze, tā pilnībā pārmāc dabisko veģetāciju.

Nidas purvā sastop **aizsargājamās augu sugas**: ciņu mazmeldru *Trichophorum cespitosum*, stāvlapu dzegužpirkstīti *Dactylorhiza incarnata*, iedzelteno dzegužpirkstīti *D. ochroleuca*, plankumaino dzegužpirkstīti *D. maculata*, purva dzeguzeni *Epipactis palustris*, vidējo raseni *Drosera intermedia*, kūdrāju grīslī *Carex heleonastes*, Lēzeļa lipari *Liparis loeselii* un rūsgano melnceri *Schoenus ferrugineus*. Lēzeļa lipare ir Eiropas nozīmes aizsargājama suga. Īpaši jāatzīmē kūdrāja grīslis *Carex heleonastes*, kuram līdz šim nebija zināma neviena atradne Latvijas dienvidrietumu daļā. Nidas purva augu saraksts sniegs 5.pielikumā.

Nidas purva veģetācija. Nidas purvā sastop visus trīs Latvijā zināmos purva tipus - augstos (sūnu), zemos (zāļu) un pārejas purvus. Maksimālais kūdras dziļums ir 5 m, bet vidējais – 4,4 (3,8m).

Augstā purva veģetācija - lielāko daļu Nidas purva sastāda augstā purva veģetācija. Nidas purva augstā purva daļas purva virsma ir kupolveida. Tas ir tāpēc, ka purva vidienē mitruma notece ir apgrūtināta, nokrišņu ūdens saglabājas ilgāk un sfagni aug straujāk. Nidas purvā kūdras slānis izveidojies tik biezš (līdz 5 m), ka nav iespējama gruntsūdens pieplūde. Ūdeni un barības vielas augstais purvs saņem tikai ar atmosfēras nokrišņiem. Kūdras reakcija ir skāba.

Dabas parka “PAPE” dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

Nidas purva augstā purva veģetācijā sastop oligotrofas augu sugas – tās, kurām ir minimālās prasības pēc minerālvielām. Te konstatētas nedaudz vairāk par 20 ziedaugu, sūnaugu un kērpju sugām.

Sūnu stāvā dominē sfagni. Nidas purvs ir klajš, bet vietumis noaudzis ar priedītēm. Latvijā var izdalīt piejūras augstos purvus ar ciņu mazmeldru *Trichophorum cespitosum*, un austrumu tipa purvus, ar purva kasandru *Chamaedaphne calyculata*.

Nidas purvs pieskaitāms piejūras tipa purvam, jo te sastop *Trichophorum cespitosum*.

13.attēls. Nidas purva augstā purva veģetācija – mazietekmēta daļa, foto M.Pakalne

Zāļu purvu veģetācija Nidas purva zāļu purva daļai pieplūst gruntsūdens, kas bagāts ar minerālvielām. Līdz ar to te ir sastopamas daudzveidīgas augu sabiedrības, retas augu sugas, arī no orhideju dzimtas.

Zāļu purva veģetācija sastopama Nidas purva ziemeļaustrumu daļā, kuru no augstā purva atdala meža vai purvaina priežu meža josla.

14.attēls. Zāļu purva veģetācija ar pūkaugļu grīslī *Carex lasiocarpa*, foto M. Pakalne

Pārejas purva veģetācija - Nidas purva pārejas purva daļā, salīdzinot ar zāļu purva daļu, ir palielinājies kūdras slāņa biezums un samazinājusies minerālvielām bagāto gruntsūdeņu ietekme uz augu barošanos. Pārejas purvā vērojama gan gruntsūdeņu gan arī nokrišņu barošanās. Tā atspoguļojas augu segā.

Salīdzinot ar zāļu purva veģetāciju, te aug barības vielu ziņā mazāk prasīgi augi. Līdzīgi kā Nidas purva zāļu purva daļā te vērojamas dažādas grīšļu sugas, piemēram, pūkaugļu *Carex lasiocarpa* un uzpūstais grīslis *Carex rostrata*.

Nidas purva augu sabiedrības - saskaņā ar Viduseiropas purvu klasifikācijas sistēmu, Nidas purvā izdalītas sekojošas augu sabiedrības:

zāļu purvā:

Caricetum lasiocarpae
Caricetum rostratae
Caricetum diandarae
Caricetum elatae
Caricetum appropinquatae
Myricetum galis

pārejas purvā:

Caricetum lasiocarpae
Caricetum limosae
Caricetum rostratae

augstajā purvā:

Sphagnetum magellanici
Sphagnetum cuspidati
Rhynchosporetum albae
Eriophoro-trichosporetum cespitosi
Myricetum galis

purvainajā priežu mežā: *Vaccinio uliginosi-Pinetum sylvestris*.

Ūdensaugu flora

Papes ezera ūdensaugu flora ir samērā nabadzīga. Izplatītākās ūdensaugu sugas ir ķemveida glīvene *Potamogeton pectinatus*, baltā un sniegbaltā ūdensroze *Nymphaea alba*, *N. candida*. Bagātīgas audzes te veido dižā aslape *Cladium mariscus*. Diemžēl nav izdevies atkārtoti atrast tādas īpaši aizsargājamas sugas kā vienzieda krasteni *Litorella uniflora* un jūras najādu *Najas marina*.

Papes ezerā, tāpat kā Liepājas ezerā, lielas audzes veido sūna - parastā dižsirpe *Scorpidium scorpioides*.

2.3.2.Fauna

Putni

Informācija par migrējošo putnu faunu tiek iegūta Papes ornitoloģiskajā stacionārā, kurš darbojas kopš 1966.gada. Tajā tiek veikta ilgtermiņa datu uzkrāšana un analīze par migrējošo putnu ikgadējo migrācijas fenoloģiju un to skaita ilggadīgām tendencēm. Vairāki pētījumi citur dabas parkā ir notikuši kopš 1995.gada, piemēram, sagatavojot Papes ezera ornitoloģiskā lieguma dabas aizsardzības plānu.

Plāna izstrādes laikā 2005.gadā veikta putnu faunas izpēte pavasara migrācijas un ligzdošanas laikā. Tomēr esošā informācija par dabas parka ornitofaunu joprojām ir

nepilnīga – turpmāk pētījumi jāveic Nidas purvā un dabas parka teritorijas mežos, novērtējot plāna (DAP) dabas apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumus Papes ezerā, Nidas purvā un tam pieguļošajās teritorijās, kā arī izstrādājot ligzdojošo putnu monitoringa programmu.

Papes ezers, Nidas purvs, ieskaitot Baltijas jūras piekrasti, ir starptautiski nozīmīgas ekosistēmas, kam raksturīga augsts putnu daudzveidības līmenis. To nosaka dabas parka teritorijā pārstāvēto biotopu daudzveidība – meži, ezers, purvs, piekrastes josla un pļavas, kā arī teritorijas ģeogrāfiskais novietojums. Papes ezers ir nozīmīga migrējošo putnu, īpaši ūdensputnu, koncentrācijas vieta.

Pavisam dabas parkā reģistrētas **277 putnu sugas**, no tām 158 sugas ligzdojošas. 269 sugas konstatētas migrāciju laikā, t.sk. 96 sugas kā tikai caurceļojošas, bet 80 sugas dabas parka teritorijā reģistrētas ziemas laikā. Pieejamā informācija par putnu sugām dabas parkā “Pape” apkopota 6. pielikumā.

Dabas parkā konstatētas **84 Latvijā īpaši aizsargājamas un 75 Eiropas Savienībā aizsargājamas putnu sugas**. Kā ligzdotājas teritorijā sastopamas 48 Latvijā īpaši aizsargājamas un 39 Putnu Direktīvas I pielikumā ieļautas putnu sugas.

Dabas parks “Pape” tiek uzskatīts par vienu no svarīgākajām lielā dumpja *Botaurus stellaris*, niedru lijas *Circus aeruginosus* un mazā ormanīša *Porzana parva* ligzdošanas vietām Latvijā (Račinskis, 2004.). Teritorijā ligzdo arī daudzas citas ES Putnu direktīvas 1. pielikumā iekļautās putnu sugas, piemēram, grieze *Crex crex* (vismaz 40 pāru), mazais dumpis *Ixobrychus minutus* (iespējams, daži pāri), sarkanā klijā *Milvus migrans* (viens pāris), jūras ērglis *Haliaetus albicilla* (vismaz viens pāris), čūskērglis *Circaetus gallicus* un citas. Papes ezerā joprojām iespējams sastapt globāli apdraudēto grīšļu ķauķi *Acrocephalus paludicola*. Ezers ir valsts mērogā nozīmīgs arī tādu niedrāju putnu kā Seivi ķauķa *Locustella luscinoides* (vairāki simti pāru) un bārdzīlītes *Panurus biarmicus* ligzdošanas vieta.

Lai saglabātu un atjaunotu putnu ligzdošanas vietas Papes ezerā, ir jāveido sezonālā lieguma zona līdz 15. septembrim. Lai nodrošinātu ūdensputnu netraucētu ligzdošanu ezerā, ir jānosaka aizliegums atrasties ezerā ar laivu līdz 15. jūnijam. Īpaši svarīgi tas ir Papes ezera ziemeļu daļas niedrājos, kur ir nozīmīgas lielā dumpja, meža zoss, ormanīša, dzērves, Seivi ķauķa un bārdzīlītes ligzdošanas vietas. Tāpat rudens migrācijas laikā tur atpūtai pulcējas simtiem un reizēm pat tūkstošiem dzērvju un migrējošo zosu. Šajās vietās būtu jāierobežo niedrāju pļaušana, makšķerēšana, medības un cīta veida saimnieciskā darbība ligzdošanas un migrāciju laikā. Papes ezerā ir jāveic piemērotu biotopu radīšana ligzdojošajiem (kaijveidīgajiem un zosveidīgajiem putniem), izplaujot ezera niedrājus un krūmājus, atjaunojot ezera dabisko hidroloģiju utt.

Lai uzlabotu ligzdošanas apstākļus purva putniem, ir jāveic Nidas purva dabiskā hidroloģiskā režīma atjaunošana un purva pārejas joslu un grāvju atbrīvošana no kokiem un krūmiem.

Lai saglabātu un palielinātu ligzdojošo griežu un citu pļavu putnu skaitu, nepieciešams saglabāt esošo lauksaimniecības zemju lietošanas veidu Papes un Nidas ciema robežās (ezera palienes utt.). Tāpat arī neizmantot lauksaimniecībā minerālmēslus un citas videi nedraudzīgas vielas. Labības, zālāju pļaujas laikā pļaušanu uzsākt no lauka vidus. Pļaušanu vēlams veikt pēc 15. jūlija, kad lielākā daļa griežu un citu pļavu putnu jau ir izligzdojušas.

Griežu un citu sugu (bridēji, zvirbuļveidīgie) ligzdošanas veicināšanai un barošanas apstākļu nodrošināšanai (mazais ērglis, lauku un pļavu lijas u.c.), jāsaglabā esošās palieņu pļavas un jāveic to ekstensīva noganišana vai vēlā pļaušana (no 15. jūlija).

Dabas parka mežos ir konstatēti aizsargājamo dzeņu sugām un bikšainajam apogam piemēroti biotopi, sastopamas īpaši aizsargājamas dzeņu sugars - melnā dzilna *Dryocopus martius*, pelēkā dzilna *Picus canus*, baltmugurdzenis *Dendrocopos leucotos*. Iespējams, mežos dzīvo arī ūpis *Bubo bubo* un apodziņš *Glaucidium passerinum*. Konstatētas rubeņu *Tetrao tetrix* riesta vietas. Turpmāk dabas parka mežos ir nepieciešama putnu faunas papildu izpēte, īpaši attiecībā uz sugām, kurām ir veidojami mikroliegumi, saglabājami dobumaini koki, meliorācijas darbu ierobežošana mežos un citi pasākumi.

Pavasara un rudens migrāciju laikā, kā arī ziemā teritoriju atpūtai izmanto ievērojams skaits putnu sugu: paugurknābja gulbji (novērtētais maksimālais skaits - 300), ziemeļu gulbji (500), peldpīles (1500) un nirpīles (1500), kuitalas (5000) un piekūnveidīgie putni (2000). Migrāciju laikā starp Papes ezeru un Baltijas jūru novērojamas praktiski visas Latvijā sastopamās putnu sugars, tostarp arī retās un apdraudētās, Eiropā un Latvijā īpaši aizsargājamās putnu sugars: melnā klijā *Milvus migrans*, čūskērglis *Circaetus gallicus*, lauku lija *Circus cyaneus*, vidējais ērglis *Aquila clanga*, klinšu ērglis *Aquila chrysaetos*, vistilbe *Lymnocryptes minimus*, ķikuts *Gallinago media*, purva pūce *Asio flammeus*, grīšļu ķauķis *Acrocephalus paludicola* un daudzas citas.

Līdz šim caurceļojošo putnu novērojumi veikti tikai nelielā dabas parka daļā - kāpu joslā starp Papes ezeru un jūru, LU Bioloģijas institūta Ornitoloģijas laboratorijas lauka bāzē un tās apkārtnē 2 km uz ziemēliem no Papes bākas. Turpmāk nepieciešams veikt migrējošo putnu novērošanu un uzskaites arī citur dabas parkā.

Piekrastes zona ir unikāla putnu un sikspārņu migrācijas ziņā. Sezonā pārlidojošo, galvenokārt zvirbuļveidīgo putnu skaits pēc aplēsēm pārsniedz vienu miljonu. Lai arī migrācija galvenokārt notiek nakts laikā, pavasarī un īpaši rudenī arī dienas laikā iespējams novērot ļoti intensīvu putnu pārceļošanu. Migrācijas ceļi koncentrējas šaurā piekrastes joslā starp Baltijas jūru un Papes ezeru, jo vairākums sauszemes putnu izvairās pārlidot atklātos ūdeņus – jūru un ezeru, tāpēc virzās šaurajā zonā gar piekrasti.

Valsts bioloģiskās daudzveidības monitoringa programmas migrējošo putnu sugu monitoringa ietvaros reģistrēto putnu skaits no 1995. līdz 2005. gadam sniegtgs 7. pielikumā.

Minētajā teritorijā (it īpaši no ornitoloģiskās stacijas līdz Papes bākai) kategoriski aizliedzama pastiprināta saimnieciskā darbība, jauna koncentrēta (blīva) būvniecība, kas radītu nopietnus traucējumus migrējošajiem putniem to ceļā, barošanās un atpūtas vietās, kā arī nekavējoties jāveic patvalīgi uzcelto būvju nojaukšana (“Lindas”, “Pajūris” u.c.).

Ziemojošo ūdensputnu skaits ir atkarīgs no laika apstākļiem. Bargās ziemās, kad iekšzemes ūdeņi un Kuršu joma ir aizsalusi, dabas parka jūras akvatorijā ziemo 12 – 15 tūkstoši lielo gauru *Mergus merganser*, kas sastāda 4 – 5% no šīs sugars Rietumeiropas populācijas. Šī ir arī nozīmīga daudzu citu ūdensputnu sugu ziemošanas vieta (Račinskis, Stīpniece A., 2000.). Papes dabas parka teritorijā esošajos Baltijas jūras piekrastes ūdeņos ziemo vismaz 1% no svilpējalku *Cephus grylle* Baltijas populācijas. Ziemojošo ūdensputnu uzskaišu rezultāti par laiku no 2000. līdz 2006. gadam posmā Nida – Jūrmalciems apkopoti 8. pielikumā.

Dabas parka “Pape” teritorijā **2005. gadā** konstatēto ligzdojošo putnu sugu pāru skaits, vizuāli novēroto, noķerto un apgredzenoto putnu sugu saraksti atrodami 9. – 13. pielikumos.

Konstatētās aizsargājamo putnu ligzdošanas vietas, galvenie migrāciju ceļi, kā arī dzērvju un zosu rudens migrācijas atpūtas vietas parādītas kartē “Dabas parka “Pape” dabas un kultūrvēsturiskās vērtības”.

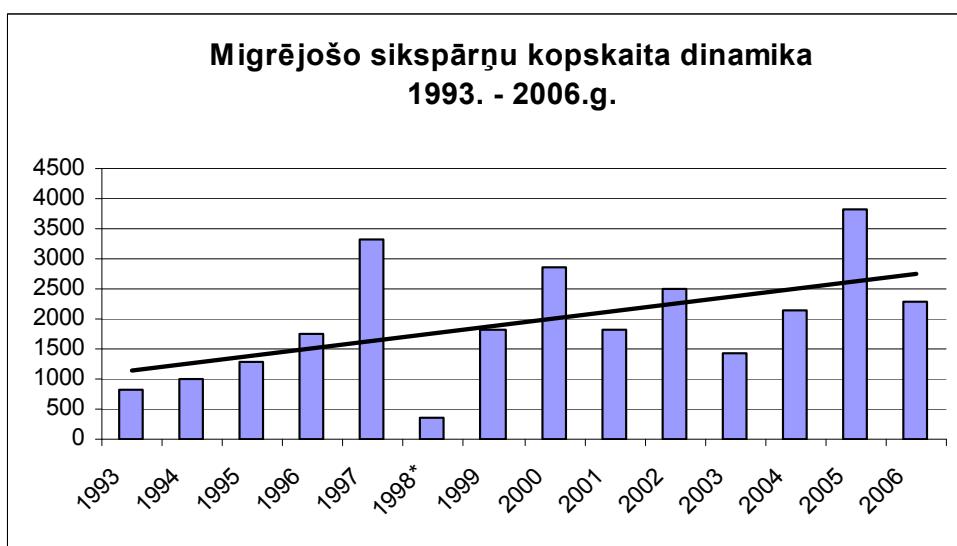
Dabas parka “PAPE” dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

Putnu aizsardzības, migrācijas apstākļu uzlabošanai veicams pasākumu komplekss, kurš detalizēti izklāstīts 4. nodaļā.

Zīdītāji

Papes dabas parks ir vienīgā ĪADT Latvijā, kur (migrācijas laikā) konstatētas visas 16 Latvijā zināmās sikspārņu sugas. Migrējošo sikspārņu pētījumi Papes dabas parkā notiek kopš 1985. gada, sākotnēji (līdz 1992.g.) kā masveidīga sikspārņu ķeršana un gredzenošana Ornitoloģiskā stacionāra lielajā putnu murdā. Kopš 1993.gada stacionārā pamatā tiek veikts migrējošo sikspārņu monitorings, uzskaitot sikspārņus ar ultraskanās detektoriem 4 punktos (1993.– 1995.g. – 7 punktos) apm. 300 m joslā no jūras.

Pārlidojošie sikspārņi parasti tiek noteikti līdz ģintij, un dati apkopoti lielākās grupās atbilstoši sikspārņu izmēriem, kas nosaka to lidošanas stratēģiju un migrācijas atkarību no valdošajiem vējiem. Konstatēta ļoti blīva sikspārņu migrācija (līdz 1000 sikspārņiem stundā vienā punktā) kāpu joslā un intensīva migrācija visā teritorijā starp Papes ezeru un jūru. Kopējais uzskaitīto sikspārņu pārlidojumu skaits 13 sezonu laikā ir nedaudz pieaudzis, taču svārstās atkarībā no sezonas klimatiskajiem apstākļiem. Lielākā daļa migrējošo sikspārņu pēc ilggadīgiem novērojumiem ir Natūza sikspārņi *Pipistrellus nathusii* mazāk sastopami rūsganie vakarsikspāni *Nyctalus noctula*, divkrāsainie sikspārņi *Vesperilio murinus* un pārējās sugas. Vairākas sugas pirmo reizi tikušas konstatētas tieši Papē (mazais vakarsikspārnis *Nyctalus leisleri*, platspārnu sikspārnis *Eptesicus serotinus*, kā arī lielais naktsikspārnis *Myotis myotis*, kurš šeit ir konstatēts vienīgo reizi Latvijā (1988. noķerts putnu murdā). Pēc migrējošo sikspārņu blīvuma „pudeles kakla”josla starp Papes ezeru un jūru ir unikāla ne tikai Latvijā, bet arī Baltijā, un neapšaubāmi ir viena no nozīmīgākajām migrējošo sikspārņu koncentrēšanās vietām Eiropā. Tādēļ ļoti svarīgi ir saglabāt sikspārņu migrācijas ceļus neapbūvētus, tādejādi nodrošināt to netraucētas migrācijas iespējas joslā starp Papes ezeru un jūru.

15.attēls. Migrējošo sikspārņu kopskaita dinamika 1993. – 2006.g.

Līdz šim praktiski nemaz nav pētīti dabas parkā ziemojošie sikspārņi. Lai iegūtu pilnīgāku priekšstatu par sikspārņu faunu dabas parkā, turpmāk ir nepieciešami ziemojošo sikspārņu pētījumi.

Kopsavilkums par Papes Ornitoloģiskajā stacionārā izdarīto sikspārņu uzskaišu rezultātiem 1993. - 2005.gados un Papē lielajā putnu murdā noķertajiem sikspārņiem

Dabas parka “PAPE” dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

1985. - 1992. gados, kā arī dati par siks pārņu sugu sastopamību dažādās sezonās apkopoti 14. – 16. pielikumā.

Valsts meža dienesta veiktajās zīdītāju uzskaitēs dabas parka teritorijā 2005/2006.gada medību sezonā konstatēti aļņi, stirnas, mežacūkas, vilki, lūši, lapsas, pelēkie un baltie zaķi, bebri, ūdri, jenotsuņi, meža caunas, akmenscaunas, āpši, seski, ūdeles un ondatras.

Dabas parkā “Pape” konstatēto un aizsargājamo zīdītāju sugus saraksts apkopots 9. tabulā.

9.tabula. Retās un aizsargājamās zīdītāju sugas dabas parkā "Pape"

Nosaukums	Latīn. nosaukums	ES	ĪAS	IIS
Dīķa naktssikspārnis	<i>Myotis dasycneme</i> (Boie)	HD II;IV	+	
Ūdeņu naktssikspārnis	<i>Myotis daubentonii</i>	HD IV	+	
Branta naktssikspārnis	<i>Myotis brandti</i>	HD IV	+	
Bārdainais naktssikspārnis	<i>Myotis mystacinus</i>	HD IV	+	
Naterera naktssikspārnis	<i>Myotis nattereri</i>	HD IV	+	
Lielais naktssikspārnis	<i>Myotis myotis</i>	HD II, IV	+	
Natūza sikspārnis	<i>Pipistrellus nathusii</i> Keyserling et Blasius	HD IV	+	
Pundursikspārnis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	HD IV	+	
Pigmejsikspārnis	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>		+	
Ziemeļu sikspārnis	<i>Eptesicus nilssonii</i>	HD IV	+	
Platspārnu sikspārnis	<i>Eptesicus serotinus</i>	HD IV	+	
Divkrāsaina sikspārnis	<i>Vespertilio murinus</i>	HD IV	+	
Rūsganais vakarsikspārnis	<i>Nyctalus noctula</i>	HD IV	+	
Mazais vakarsikspārnis	<i>Nyctalus leisleri</i>	HD IV	+	
Brūnais garausainis	<i>Plecotus auritus</i>	HD IV	+	
Eiropas platausis	<i>Barbastella barbastellus</i>	HD II, IV	+	
Lūsis*	<i>Lynx lynx</i> L.	HD II;IV		+
Vilks*	<i>Canis lupus</i> L.	HD II;IV		+
Meža cauna	<i>Martes martes</i> L.	HD V		+
Baltais zaķis	<i>Lepus timidus</i>	HD V		+
Akmenscauna	<i>Martes foina</i> Erxleben			
Seks	<i>Mustela putorius</i>	HD V		+
Bebrs*	<i>Castor fiber</i> L.	HD II;IV		
Ūdrs	<i>Lutra lutra</i> (L.)	HD II;IV	+	

Saīsinājumi:

ES – Eiropas Savienības Direktīva par dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu sugu aizsardzību 92/43/EEC, II un IV pielikums;

ĪAS – īpaši aizsargājama suga, 1. pielikums 2000.gada 14. novembra MK noteikumiem Nr. 396;
IIS - ierobežojami izmantojama suga, 2. pielikums 2000. gada 14. novembra MK noteikumiem Nr. 396;

*Neskatoties uz aizsargājamas sugas statusu, bebrs, vilks un lūsis ir Latvijā medījami dzīvnieki.
To nosaka 2003.gada 23. decembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 760 "Medību noteikumi", kā arī tas, ka par šo sugu Latvijai ir ģeogrāfiskais izņēmums direktīvā 92/43/EEC.

Zivis, vēžveidīgie, apalmutnieki

Kopumā Papes ezera zivju sabiedrība ir daudzveidīga, raksturīga tādiem seklkiem piejūras lagūnveida ezeriem, kuros nonāk sālsūdeņi no Baltijas jūras. Tie ir eitrofi ezeri.

Papes ezerā līdz 1998.gadam veiktas vairākas kontrolzvejas ar nolūku novērtēt tā zivju krājumus. Kontrolzvejās Papes ezerā kopā konstatētas 12 zivju sugas: līdaka (*Esox lucius*), plaudis (*Abramis brama*), plicis (*Blicca bjoerkna*), rauda (*Rutilus rutilus*), rudulis (*Scardinius erythrophthalmus*), līnis (*Tinca tinca*), zelta karūsa (*Carassius carassius*), sudrabkarūsa (*Carassius auratus*), vīķe (*Alburnus alburnus*), ausleja (*Leucaspis delineatus*), asaris (*Perca fluviatilis*) un kīsis (*Gymnocephalus cernua*).

Pēc literatūras un nozvejas statistikas datiem Papes ezerā nelielā daudzumā bijuši sastopami arī laši, taimiņi, zuši un ālanti, kas var migrēt uz ezeru no jūras piekrastes.

Papes ezera kanālā deviņdesmito gadu kontrolzvejās konstatētas 16 zivju sugas: līdaka, plaudis, plicis, rauda, rudulis, sudrabkarūsa, ālants (*Leuciscus idus*), vīķe, ausleja, spidiļķis (*Rhodeus sericeus*), asaris, kīsis, deviņadatu stagars (*Pungitius pungitius*), trīsadatu stagars (*Gasterosteus aculeatus*), vimba (*Vimba vimba*) un plekste (*Platichthys flesus trachurus*), kā arī platspīlu vēzis (*Astacus astacus*).

Papes ezera kanāla ihtiofaunu nosacīti var sadalīt divās daļās. Kanāla daļā, kas atrodas zem aizsprosta, sastopamas visas zivju sugas, kuras mīt ezerā un jūras piekrastē. Savukārt daļā virs aizsprosta sastopamās tās zivju sugas, kas dzīvo ezerā vai var nonākt tajā no Papes ezera kanāla, ja aizsprosts pieļauj to nokļūšanu ezerā.

2005.gadā tika veiktas 10 zivju uzskaites (ar dažāda linuma aks soļa tīkliem un zivju mazuļu vadiņu) vasaras un rudens sezonās 4 ezera daļās un Papes kanālā.

Bez iepriekš nosauktajām tīklos iegūtas šādas sugas: taimiņš (*Salmo trutta*), salate (*Aspius aspius*) un karpa (*Cyprinus carpio*).

Savukārt mazuļu vadiņa lomos vēl papildus bija sastopamas 5 zivju sugas - trīsadatu stagari, deviņadatu stagari, baltie sapali (*Leuciscus leuciscus*), plekstes un spidiļķi.

Uzskaitēs iegūtie spidiļķi (Papes kanālā), taimiņš, karpa un salate jeb mežavimba uzskatāmi par veiksmīgas nejaūšības rezultātā iegūtiem šo zivju sugu īpatņiem, kuru skaits šajā akvatorijā nav liels. Oktobra uzskaitē tika noķerta salate, kuras atradums Papes ezerā līdz šim nav bijis reģistrēts. Domājams, ka šī zivs varētu atceļot no kādas Kuršu līča upes, veiksmīgi atrodot ieeju Papes kanālā un pārvarot slūžu aizsprostu.

Papes kanālā – virs bedrēm un dziļumiem vizuāli tika konstatēti ausleju bari.

Pēc eksperta novērtējumiem, ņemot vērā, ka netika veiktas uzskaites ziemas periodā, kā arī dažas sugas ar šiem uzskaites rīkiem praktiski nevar iegūt, var uzskatīt, ka Papes ezera kanālā, ezerā un ietekošajās upēs sastopamas vēl vairākas citas zivju sugas.

Sākot no novembra Papes kanālā ienāk salakas (*Osmerus eperlanus*) un upes nēģi (*Lampetra fluviatilis*), kuri dodas uz nārstu ezerā ietekošās upītēs.

Papes ezera kanāla lejasdaļā, nokļūstot sāļajam Baltijas jūras ūdenī, periodiski var nonākt dažādas jūras zivju sugas, bet mazo upīšu (Līgupe, Paurupe) ieteku vietās Papes ezerā arī vairākas citas zivju sugas, kuras mīt salīdzinoši tīrās nelielās upēs.

No Eiropas Padomes Direktīvas (92/43/EEK) “Par dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzību” II pielikumā “Kopienā nozīmīgu dzīvnieku un augu sugas, kuru aizsardzībai jānosaka īpaši aizsargājamas dabas teritorijas”, Papes ezera kanālā 1995., 1998. un 2005. gados konstatēts **spidiļķis**.

Domājams, ka samērā neliela tā populācija mīt arī Papes ezerā. Šī spidiļķa populācija nav īpaši nozīmīga Latvijai, jo galvenokārt pastāv nelielā ūdensteces posmā.

Papes ezera kanālā 1998.gadā konstatēts arī **platspīlu vēzis**, kura populācija ir samērā neliela. Platspīlu vēzis iekļauts Eiropas Padomes Direktīvas (92/43/EEK) V pielikumā “Kopienā nozīmīgu dzīvnieku un augu sugas, kuru īpatņu ieguvei savvaļā un izmantošanai var piemērot apsaimniekošanas pasākumus”.

10.tabula Retās un aizsargājamās zivju un apaļmutnieku sugas dabas parkā “Pape”

Nosaukums	Latīn. nosaukums	ES	IIS	MIK
Spidilķis	<i>Rhodeus sericeus</i>	HD II		
Platspīlu vēzis	<i>Astacus astacus</i>	HD V	+	
Taimiņš	<i>Salmo trutta</i>		+	+
Upes nēģis	<i>Lampetra fluviatilis</i>	HD II, V	+	+
Salate	<i>Aspius aspius</i>	HD II	+	+

Saīsinājumi:

ES – suga ietverta Eiropas Savienības Direktīvas par dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu sugu aizsardzību 92/43/EEC, II un V pielikumā;

IIS - ierobežojami izmantojama suga, 2. pielikums 2000.gada 14. novembra MK noteikumiem Nr. 396;

MIK - sugars aizsardzības nodrošināšanai var dibināt mikroliegumus, MK 2001.gada 30. janvāra noteikumi Nr. 45.

Kopumā dabas parka “Pape” **Baltijas jūras teritorijā** pēdējo 5 gadu laikā ir konstatētas 32 zivju sugars, kas pieder visām trim zivju ekoloģiskajām grupām, respektīvi, jūras zivīm, saldūdens zivīm un ceļotājzivīm. 23 no šīm zivju sugām ir zvejas objekti un to nozveju apjomī tiek atspoguļoti zvejas žurnālu ierakstos. Savukārt 9 zivju sugars, kurām nav rūpnieciskas nozīmes to mazo izmēru vai skaita dēļ, ir reģistrētas zinātniskajās uzskaitēs ar tīkliem un piekrastes mazuļu vadu lomos. Zinātniskās uzskaites tiek veiktas regulāri divas reizes gadā: maijā – jūnijā un jūlijā – augustā Papē un Jurmalciemā. Bez tam vēl 6 zivju sugars ir konstatētas iepriekšējās desmitgadēs. Šīs sugars acīmredzot ir mazskaitīs vai tās netiek aptvertas ar tradicionālajām zvejas metodēm. Tomēr lielākai daļai šo zivju kāpuri samērā regulāri tiek novēroti ihtioplanktona uzskaitēs. Papildus tam vēl uz potenciālo dabas parka jūras akvatoriju varētu tikt attiecinātas 13 sugars, kuras var tikt atrastas tuvākajā nākotnē. Tās galvenokārt ir maldu viesi no Dienvidbaltijas vai pat Ziemeļjūras, kuras ir ietvertas Latvijas zivju sugu sarakstā.

Tādējādi var uzskatīt, ka kopējo ihtiofaunu veido 51 suga. Lielāko daļu no tām sastāda jūras zivis (pelaģiskās un bentiskās - 27 suga). Ceļotājzivju sugu skaits (11 anadromās sugars un 1 katadromās sugars) un saldūdens zivju sugu skaits ir līdzīgs – pa 12 sugām (17. pielikums).

Sīga, lasis un taimiņš ir vienīgās no zivju sugām, kuras ir minētas Ministru kabineta “Noteikumos par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” (LR MK 2000.gada 14. novembra noteikumi Nr. 396), II pielikumā, kā arī “Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumos” (LR MK 2001. gada 30. janvāra noteikumi Nr.45), III pielikumā - īpaši aizsargājamās zivju sugars, kuru nārsta vietām izveidojami mikroliegumi. Tomēr sīgas nārsti uz dienvidiem no Liepājas nav konstatēts. Domājams, ka sīga, kā arī lasis un taimiņš piekrastē parādās barošanās sezonā un nārsta migrāciju laikā. Tā sīgai, kurai nārsti noris rudens un ziemas mēnešos, piekrastē ir sastopama jūlijā – septembrī, respektīvi, barošanās sezonas laikā. Tieks uzskatīts, ka tuvākās sīgu nārsta vietas jūrā ir Igaunijas piekrastē. Savukārt sīga pēdējos gados Latvijas ūdeņos ir ļoti reta. Lasim un taimiņam, kuri nārsti upēs dabas parka teritorijā nozīmīgu upju nav, lai gan Bārta ir pieskaitīma pie lašupēm.

Atsevišķos zvejas veidos (piemēram, tīklu zvejā piekrastē), kā piezveja tiek reģistrēti arī citas dzīvnieku grupas – galvenokārt putni un roņi. Līdz šim pētījumu par šo dzīvnieku piezveju rūpnieciskā zvejā ir samērā trūcīgi. Tomēr mencu zvejas sezonālais raksturs un migrējošo putnu koncentrācijas dabas parka teritorijā pavasara laikā (marts – aprīlis) liek

Dabas parka “PAPE” dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

domāt par zināmu aizsargājamo putnu piezvejas iespēju. Tomēr, lai to izvērtētu, ir nepieciešams speciāls pētījums.

Abinieki un rāpuli

Līdz dabas aizsardzības plāna izstrādes uzsākšanai plaši pētījumi par rāpuļu un abinieku faunu dabas parka teritorijā nav veikti. Atsevišķi novērojumi reģistrēti laika posmā no 1987.gada līdz 2003. gadam. Apkopoti M. Deičmanes, A. Čeirāna, N. Savenkova, I. Salmanes, A. Kalvāna, V. Smislova un Dz. Rūtenbergas sniegtie dati. Teritorijā konstatētas retas un aizsargājamās sugas: smilšu krupis, purva varde, brūnais varžkrupis, sila ķirzaka, kā arī glodene, parastais zalktis, odze, pļavas ķirzaka, parastā varde un zaļā varde (18. pielikums).

Papes dabas parka apsekojumu laikā 2005.gadā tika konstatēti divi parastā zalkša (*Natrix natrix*) eksemplāri un viens odzes (*Vipera berus*) eksemplārs.

Spriežot pēc līdzšinējās informācijas par rāpuļu un abinieku faunas sastopamību Papes DP teritorijā, šo grupu dzīvnieki sastopami te samērā izklaidus un reti. Jāatzīmē arī fakts, ka speciāli šo grupu dzīvnieku pētījumi Papes DP teritorijā nav veikti un līdz šim apkopotajai informācijai ir drīzāk gadījuma raksturs.

Ekspertu apsekotajās pētījumu teritorijās šo grupu dzīvnieku koncentrācija ir neliela un to konstatēšanai nepieciešami atkārtoti pētījumi. Nepieciešami arī papildus pētījumi par šīm dzīvnieku grupām, konsultējoties ar attiecīgās grupas speciālistu, pētījumi šiem dzīvniekiem tipiskos biotopos Papes DP teritorijā.

Bezmugurkaulnieki

Pirms apsekojuma 2005.gadā (dabas aizsardzības plāna ietvaros) dabas parka “Pape” teritorijā bija konstatētas 85 gliemju, 103 vaboļu, 12 tauriņu, 1 spāru, 9 skudru, 3 taisnspārņu, 3 zirnekļu, 25 blakšu, 1 cikāžu un 2 divspārņu sugas (kopumā minētas 30 divspārņu dzimtas, kur īpatni nav noteikti tālāk par dzimtas līmeni). No šīm visām sugām 16 ir īpaši aizsargājamās sugas, 4 Eiropas Direktīvas sugas, 3 Bernes konvencijas sugas un 4 mikroliegumu sugas, kā arī 42 sugas ir iekļautas Latvijas Sarkanajā Grāmatā (16. pielikumu). Apkopotā informācija attiecas uz laika posmu no 1999.gada līdz 2004. gadam, un attiecīgo informāciju snieguši D. Teļnovs, V. Spuņģis, J. Gailis, J. Dreimanis, K. Vilks, kā arī informācija ievākta no piekrastes monitoringa datu bāzes internetā.

2005.gada apsekojuma rezultātā dabas parka izpētes teritorijās noteiktas 376 bezmugurkaulnieku sugas, no tām 323 vaboļu, 40 divspārņu un 13 gliemju sugas. Veiktie pētījumi sniedz vispārīgu ieskatu izvēlēto teritoriju bezmugurkaulnieku sugu kompleksos, sugu izplatībā un daudzveidībā.

Pilnīgam priekšstatam par šo piejūras biotopu bezmugurkaulnieku faunu ir nepieciešams veikt atkārtotus vākumus vienas sezonas laikā un kopumā pētījumu veikt garākā laika periodā vairāku sezonu garumā.

2005. gadā veiktā teritorijas apsekojuma rezultāti:

Vaboļu (*Coleoptera*) fauna. Sugām bagātākās dzimtas no ekspertu ievāktā materiāla - skrejvaboles (*Carabidae*), īsspārņi (*Staphylinidae*), smecernieki (*Curculionidae*) un lapgrauži (*Chrysomelidae*). Pētījumu dati liecina par šo Papes DP teritoriju vaboļu faunas potenciālu bioloģisko vērtību. Šeit varētu konstatēt ievērojami lielāku vaboļu sugu skaitu, ja tiktu veikti papildus pētījumi. Trīs no atrastajām vaboļu sugām ir retas - vītolu slaidkoksngrauzis (*Necydalis major*), zeltainā skrejvabole (*Carabus clathratus*) un

pūkainais īsspārnis (*Emus hirtus*). Viena no tām, vītolu slaidkoksngrauzis (*Necydalis major*), ir īpaši aizsargājamā suga saskaņā ar 2000.gada 14. novembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 396 (19. pielikums). Vītolu slaidkoksngrauzis, kā arī zeltainā skrejvabole (*Carabus clathratus*) un pūkainais īsspārnis (*Emus hirtus*) ir iekļauti Latvijas Sarkanajā Grāmatā (19. pielikums). Ne Eiropas Direktīvas, ne Bernes konvencijas aizsargājamās vaboļu sugas netika konstatētas apsekojās dabas parka teritorijās.

Pūkainajam īsspārnim (*Emus hirtus*) īpaši aizsardzības pasākumi nav nepieciešami. Šīs sugas īsspārni ir kopprofāgi un lielo zālēdāju atstātie ekskrementi ir nepieciešamā dzīves vide šo vaboļu attīstībai. Noganītas pļavas ar īsu augāju ir šai sugai optimāls biotops. Līdz ar to šai īsspārņu sugai lielo zālēdāju klātbūtne un pļavu noganīšana ir labvēlīgs faktors.

Vītolu slaidkoksngrauža (*Necydalis major*) kāpuri barojas ar trūdošu lapu koku koksni un tādēļ tās attīstībai būtiska ir vecu lapu koku klātbūtne un saglabāšana. Šīs sugas aizsardzībai svarīgi ir saglabāt neskartus mežā esošos vecos, atmirušos, stāvošos lapu kokus, konkrētajā gadījumā, alkšņus, jo tajos notiek vītolu slaidkoksngrauža kāpuru attīstība. Jāatzīmē, ka apsekojuma teritorijā ietilpst ošajā mežā ir tikai neliela šo vaboļu populācijas daļa. Lielākā to populācijas daļa atrodas mežā uz jūras pusi no sumbriem paredzētajiem aplokiem.

Zeltainā skrejvabole (*Carabus clathratus*) ir higrofila suga, tā apdzīvo slapjus, purvainus ezeru krastus, augstos purvus un piejūras pļavas. Šīs vaboles eksistenci negatīvi var ietekmēt piejūras pļavu mitruma režīma izmaiņas, respektīvi, pļavu pasausināšanās augstas intensitātes noganīšanas rezultātā. Tomēr, nemot relatīvi lielo attālumu līdz ezeram, jādomā, ka šajās konkrētajās pļavās (teritorijā Nr.1) sastopama tikai neliela šo vaboļu populācijas daļa un, līdz ar to, noganīšanai nebūtu ievērojamas negatīvas ietekmes uz vaboļu populāciju kopumā.

Divspārņu (*Diptera*) fauna. Dabas parkā veiktajos vākumos tika konstatētas 40 divspārņu sugas no 22 dzimtām. Atsevišķas sugas noteiktas tikai līdz dzimtas vai ģints līmenim. Nelielais ievākto divspārņu sugu skaits varētu būt izskaidrojams ar nepietiekamu pētījumu apjomu, kā arī vējainajiem laika apstākļiem materiāla ievākšanas laikā.

Kopumā konstatēto divspārņu sugu komplekss ir raksturīgs jūras piekrastes pļavām, identisks tam kāds ir tīcīs konstatēts Engures Dabas parka piejūras pļavās un Randu pļavās. Tur divspārņu faunas monitoringa novērojumi tiek veikti jau kopš 1994.gada. Sādās piejūras pļavās ir konstatētas ap 300 divspārņu sugas. Kā raksturīgākās no tām var minēt *Lamnia unguicornis* Scopoli, *Spaziophora hydromyzina* Fll. un *Anthomyza colli* Anderson.

Neviens no šīm Papes DP teritorijās atrastajām divspārņu sugām nav iekļauta ne Latvijas, ne arī Eiropas Direktīvas vai Bernes konvencijas sugu aizsardzības sarakstos.

Gliemju (*Mollusca*) fauna. Dabas parka apsekojumā veiktajos vākumos tika konstatētas 13 gliemju sugas no 13 dzimtām. Nelielais ievākto gliemju sugu skaits ir izskaidrojams ar nepietiekamu pētījumu apjomu.

Šos gliemju sugu kompleksus var raksturot kā parastus un atrastās sugas ir plaši sastopamas ļoti daudzveidīgos biotopos. Vēl jāpiebilst, ka *Cochlodina*, *Euconulus* un *Punctum* pārstāvētās sugas vairāk ir raksturīgas dažāda tipa mežu biotopiem.

Tauriņi (*Lepidoptera*). Pateicoties maigajam klimatam, bagātai florai un daudzveidīgiem biotopiem lieguma teritorijā ir izveidojusies unikāla tauriņu fauna.

Papes tauriņu faunas izpēte tika uzsākta 1987.gadā un turpinās katru sezonu. Visintensīvākais pētījumu periods bija no 1995. līdz 1998.gadam, kad Pape bija viens no naktstauriņu monitoringa punktiem. Projektu atbalstīja Somijas Vides Institūts (Finnish Environmental Institute, Helsinki, Northeuropean Moth Monitoring Project, 1995.-1998.). Šī darba rezultātā īsā laika periodā Papes apkārtne ir kļuvusi par vienu no labāk izpētītajām dabas teritorijām Latvijā.

Kopumā pētījumu periodā minētajā teritorija tika konstatētas 1 298 tauriņu sugas, kas ir 52,36 % no visas Latvijas tauriņu faunas (2 479 sugas). Šīs skaits pētījumu gaitā neapšaubāmi palielināsies. Pētījumu rezultātā tika atrastas četras tauriņu sugas no **MK īpaši aizsargājamo sugu saraksta:**

Parnassius mnemosyne (Linnaeus, 1758) - cīrulīšu dižtauriņš (dižtauriņu dzimta *Papilionidae*). Sastopami galvenokārt mežmalās, izcirtumos vai pļavās, nereti - palienēs. Populācijas blīvums nav liels, parasti novērojami atsevišķi īpatnji. Kāpuri mīt jauktos un lapkoku mežos pamežā vietās, kur aug cīrulīšu (*Corydalis* sugas) - kāpuru barības augi. Papes apkārtnē cīrulīšu dižtauriņš atrasts pie Papes muižas ezera ZA daļā. Novēroti vairāki eksemplāri. Liepājas rajonā suga izplatīta diezgan plaši, tuvākais atradums pie Virgas.

Suga iekļautā arī Bernes konvencijas aizsargājamo sugu sarakstā;

Lycaena dispar (Haworth, 1802) - lielais skābeņu zilenītis. Latvijā lielais skābeņu zilenītis ir izplatīts visā teritorijā, bet lokāli. Atsevišķos gadījumos reģistrēts lielā skaitā (Vītiņu pļavās, Nīcgale). Pēdējā laikā visā Baltijas reģionā (arī Latvijā) ir novērota skaita palielināšanās. Tauriņi ir aktīvi dienā, sastopami mitros biotopos dažādās atklātās vietās – pļavās, ceļmalās, mežmalās, izcirtumos. Barojoties uz ziediem, tauriņi ir spējīgi attālināties no pamatbiotopiem. Kāpuru barības augi – dažādas skābeņu sugas, bet dod priekšroku hidrofīlu sugām (*Rumex hydrolapathum*, *R. aquaticum*, ka arī *R. crispus*).

Papes apkārtnēs populācija nav bagāta – novēroti tikai daži īpatnji ezera D daļā, Rucavas – Papes ceļa malā.

Suga iekļauta arī Bernes konvencijas aizsargājamo sugu sarakstā;

Euphydryas aurinia (Rottemburg, 1775) - skabiozu pļavraibenis. Latvijā šī suga izplatīta visā teritorijā, bet ļoti lokāli. Tauriņi ir aktīvi dienā, sastopami mitros biotopos – pļavās, ezeru krastos, purva malās vai mežmalās; apmeklē ziedus. Atšķirībā no iepriekšējas sugas, vairākas populācijas Latvijas teritorijā izzudušas (Garupē, Carnikavā, Rīgas apkārtnē). Neraugoties uz to, atsevišķās vietās konstatēta lielā skaitā (Čužu purvs, Vītiņu pļavas, Ķemeri). Kāpuri dzīvo uz dažādiem lakstaugiem, galvenokārt uz vilkmēlēm (*Succisa pratensis*).

Papes apkārtnē ezera DA daļā konstatēts tikai viens eksemplārs, kas liecina, ka populācija ir ļoti neliela.

Suga iekļauta arī Bernes konvencijas aizsargājamo sugu sarakstā;

Coenonympha hero (Linnaeus, 1761) - meža sīksamtenis. Latvijā šī suga izplatīta visā teritorijā, bet lokāli. Vairākās vietās mēdz būt ļoti parasta (Kurzemes ZR piekrastēs vigās – Plieņciemā, Rojā, Ģipkā, Grīņos). Tajā pašā laikā suga izzudusi Rīgas apkārtnē. Tauriņi ir aktīvi dienā, sastopami mitros biotopos – mežmalās, pļavās, ceļmalās, dažreiz zāļu purvos, apmeklē ziedus. Kāpuri dzīvo uz graudzālēm, barojas naktī.

Papes apkārtnēs populācija nav bagāta – novēroti tikai daži īpatnji ezera D un A daļā Rucavas – Papes ceļa malā, kā arī mežos gar grāvjiem.

Suga iekļauta arī Bernes konvencijas aizsargājamo sugu sarakstā.

Iespējama arī citu tauriņu sugu atklāšana no MK saraksta. Joprojām praktiski nav informācijas par tauriņiem Papes lieguma Z un A daļās, tāpēc iespējams atklāt vēl vismaz četras īpaši aizsargājamas sugas.

Lopinga achine (Scopoli, 1763) – gāršu samtenis. Plaši, bet lokāli Latvijā izplatīta suga. Sastopama jauktos vai lapkoku mežos, parasti gāršas tipa. Tuvākais atradums Liepājas rajonā – Lukna. Iespējama atrašana meža masīvā Papes ezera A pusē.

Euphydryas matura (Linnaeus, 1758) – ošu pļavraibenis. Plaši, bet ļoti lokāli Latvijā izplatīta suga. Sastopama jauktos vai lapu koku mežos, parasti gāršas tipa, kur aug jaunie oši. Kāpuri rudenī dzīvo uz jauno ošu lapām, pēc pārziemošanas – uz dažādiem lakstaugiem. Tuvākais atradums Liepājas rajonā – Grobiņas apkārtnes (Ilgi).

Catocala sponsa (Linnaeus, 1758) – ozolu karmīnpūcīte. Plaši, bet lokāli Latvijā izplatīta suga. Sastopama jauktos vai lapu koku mežos, kā arī parkos. Kāpuri dzīvo vasaras sākumā uz ozolu (*Quercus*) lapām. Liepājas rajonā atrasta pie Virgas.

Proserpinus proserpina (Pallas, 1771) – zobspārnu sfings. Latvijā ir atrasts tikai A un DA daļā, bet pēdējos divdesmit gados visā sugas areālā ir novērotā plaša ekspansija Z virzienā.

Latvijas Sarkanās Grāmatas sugars - Papes liegumā konstatētas 10 Latvijas Sarkanās Grāmatas tauriņu sugars, no kurām lielākā daļa ir retas, lokālas vai potenciāli apdraudētas.

Callimorpha dominula (Linnaeus, 1758) - nātru lācītis. Šī suga Latvijā izplatīta visā teritorijā un nav reta. Papes apkārtnē suga sastopama bieži (acīmredzot visā teritorijā). Monitoringa periodā četru gadu laikā ir reģistrēti vairāki desmiti īpatņu.

Apatura iris (Linnaeus, 1758) - kārklu zaigraibenis. Pareti gar Rucavas – Papes ceļu. Bioloģiski saistīts ar vītoliem un kārkliem (*Salix*).

Papilio machaon (Linnaeus, 1758) - čemurziežu dižtauriņš. Atsevišķi īpatņi novēroti kāpās. Bioloģiski saistīts ar čemurziežiem (*Apiaceae*).

Conisania leineri (Freyer, 1836) - Leinera pūcīte. ļoti bagāta populācija kāpās. Bioloģiski saistīta ar lauku vībotnēm (*Artemisia campestre*).

Cucullia balsamitae (Boisduval, 1840) - mauragu mūks. Viens eksemplārs noķerts 1988. gadā. Ziemeļos ļoti reta stepes suga! Bioloģiski saistīts ar mauragām (*Hieracium*).

Aristotelia coeruleopictella (Caradja, 1920) - krūķu gartaustkode. Latvijā ir sastopama pasuga *baltica* (A.Šulcs & I.Šulcs, 1983.), kura acīmredzot ir patstāvīga suga. Vistālākais sugars atradums uz rietumiem!

Aglia tau (Linnaeus, 1758) - rудais pāvacis. Mežos un gar Rucavas – Papes ceļu novēroti daži eksemplāri. Bioloģiski saistīts ar dažādiem kokiem, galvenokārt bērziem (*Betula*).

Catocala fraxini (Linnaeus, 1758) - ošu ordeņpūcīte. Nereti visā teritorijā. Bioloģiski saistīta ar dažādiem kokiem, galvenokārt ošiem (*Fraxinus*).

Saturnia pavonia (Linnaeus, 1758) - pelēkais pāvacis. Visā teritorijā, bet reti. Pamatbiotops – Nidas purvs. Bioloģiski saistīts ar dažādiem krūmiem, t.sk. viršiem (*Calluna vulgaris*).

Limenitis populi (Linnaeus, 1758) - apšu raibenis. Viens eksemplārs konstatēts gar Rucavas – Papes ceļu. Bioloģiski saistīts ar apsēm (*Populus tremula*).

Citas nozīmīgas un retas sugars. Vairākām tauriņu sugām Papes apkārtne ir vienīgā vai viena no nedaudzām atradnēm Latvijas teritorijā. Vairākas sugars Papē ir atrastas kā jaunas Latvijas tauriņu faunai.

Latvijā pagaidām **tikai Papes dabas parkā** ir konstatētas 7 tauriņu sugas: *Nemapogon inconditella*, *Monochroa niphognatha*, *Dichomeris marginella*, *Cnephasia genitalana*, *Agriphila geniculea*, *Ciliix glaucata*, *Idaea fuscovenosa*.

Savukārt vēl tikai **no 2 – 5 vietām Latvijā ir konstatētas 29 tauriņu sugas**: *Agonopterix assimilella*, *A. subpropinquella*, *A. yeatiana*, *A. purpurea*, *Scythris cicadella*, *Coleophora hydrolapathella*, *C. silenella*, *Pancalia nodosella*, *Caryocolum cauligenellum*, *Synanthesdon flaviventris*, ***Cochylidimorpha*** *woliniana*, *Aethes beatricella*, *Cochylis hybridella*, *Alucita hexadactyla*, *Agriphila aeneociliella*, *Catoptria osthederi*, *Cynaeda dentalis*, *Itame loricaria*, *Pachycnemia hippocastanaria*, *Eupithecia dodoneata*, *Chesias legatella*, *Schrankia intermedialis*, *Ipimorpha contusa*, *Xanthia aurago*, *Lithophane ornitopus*, *Mesapamea remmi*, *Hydraecia nordstroemi*, *Chortodes brevilinea*, *Hadena irregularis*.

Tauriņu sugu raksturojums pēc izplatības pa biotopiem

Papes ezera seklums un ezera piekraste. Naktstauriņu monitoringa darbu periodā divas lamatas tika novietotas tieši Papes ezera krastā. Tāpēc vākumos pārstāvēti dažādu ūdens augu tauriņu kompleksi. Īpaši svarīgi atzīmēt retās sugas *Orthotaenia sparganella* (no *Sparganium*), *Coleophora hydrolapathella* un *Monochroa palustrella* (no *Rumex hydrolapathum*). *Depressaria daucella* un *D. ultimella*, kas ir saistīti ar hidrofīliem čemurziežiem. *Monochroa niphognatha* (no *Polygonum amphibium*) atrasta pirmo reizi Latvijā un Baltijā. Ľoti plašs ir niedrāju komplekss - *Cosmopterix lieniella*, *Schoenobius gigantellus*, *Pelosia obtusa*, *Chilodes maritimus*, *Archana spp.*, *Chortodes brevilinea*, *Phragmataecia castaneae* (pēdējai sugai – niedrāju urbējam - neparasti augsts blīvums Baltijas reģionā, vairāki tūkstoši īpatņu sezonā). Ľoti raksturīgas arī *Limnaecia phragmitella* (no *Typha*), *Elophila nymphaeata* (no *Potamogeton*) un *Acentria ephemerella* (vienīgais mūsu faunas tauriņš, kuram kāpuri ir spējīgi elpot ūdenī).

Mitras pļavas pie ezera. Bez plaši izplatītiem polifāgiem ir atrasta vesela retumu grupa: *Agonopterix yeatiana* un *A. subpropinquella* (no čemurziežiem), *Coleophora pratella* (no *Polygonum spp.*), *Acleris lorquiniana* (no *Lythrum salicaria*). Ľoti tipiskas ir *Elachista utonella* un *Bactra lancealana* (no *Juncus*), un īpaši polifāgi - *Clepsis spectrana* un *Celypha lacunana*. No dienas tauriņiem raksturīgi ir purvraibeņi *Boloria selene* un *Brenthis ino*.

Nidas purvs. Purva teritorija nav pietiekami labi apsekota. No dienas sugām atrasts purva sīksamtenis (*Coenonympha tullia*). Purva lielāko daļu klāj virsāji, tāpēc ļoti raksturīgas ir *Coleophora pyrrhulipennella*, *Neofaculta ericitella* un *Pachycnemia hippocastanaria* (pēdējai sugai tā ir visblīvākā populācija Baltijā). Bieži sastopams ir *Arichanna melanaria* (no *Vaccinium uliginosum*).

Litorālie biotopi. Atsevišķas vietās liedagā vai Papes ezera krastos ir sastopami laukumi ar halofīlu floras elementiem. Ar tiem saistīti *Coleophora atriplicis*, *Scrobipalpa nitentella* (abās no *Atriplex spp.*), *C. adjunctella* (no *Juncus gerardi*), *Pediasia aridella* (no graudzālēm), ka arī *Agriphila geniculea* (no graudzālēm; Pape – vienīgais atradums Baltijā).

Priežu apstādījumi ar atsevišķiem kadiķiem. Priežu audzēs ļoti raksturīgas bieži sastopamas sugas - *Exoteleia dodecella*, *Rhyacionia spp.*, *Dioryctria spp.*, *Ocnerostoma spp.* Uz kadiķiem (*Juniperus*) konstatētas *Argyresthia arceuthina*, *Dichomeris juniperella*, *Thera cognata*, ka arī *Dichomeris marginella*, kurai Pape – vienīgais atradums Latvijā. No dienas sugām tipisks ir silsamtenis *Hipparchia semele*.

Kāpu zona. Atrasts plašs komplekss, no kurā nozīmīgākās ir *Scotia ripae* (no *Cakile maritima*), *Coleophora directella*, *Conisania leineri* (abas no *Artemisia campestris*), *C. silenella* (no *Silene parviflora*), *Apatetrix kinkerella* (no *Ammophila arenaria*), *Hadena*

irregularis (no *Gypsophyla paniculata*), *Monopis imella* (no dzīvnieka izcelsmes organiskām vielām) , *Aphomia zelleri* (no augu detrīta), *Elachista bruuni* (no *Festuca ovina*), *Idaea fuscovenosa* (kāpuri uz augu novītušām lapām). *Chortodes elymi* ir sastopams kāpumiežu (*Elymus arenarius*) audzēs.

Krūmāji. Mitros kārklājos ir atrastās retās *Synanthedon flaviventris* un *Catocala pacta*. No krūkliem (*Frangula alnus*) izaudzēta *Aristotelia coeruleopictella*, kurai Papē ir vistālākais punkts uz rietumiem.

Mezofilas pļavas. Uz *Achillea*, *Tanacetum* un *Artemisia* dzīvo dažādas *Dichrorampha spp.* Asiņzāles (*Hypericum spp*) audzēs sastopamas lielā skaitā *Leucoptera lustratella* un *Lathronympha strigana*. Vēlu rudenī nav reta *Lemonia dumi* (kāpuri uz *Hieracium umbellatum*). Īpaši jāatzīmē ļoti reta pūcīte - *Hydraecia nordstroemi* (saistīta ar savvaļas lokiem *Allium spp.*), kurai Papē ir bagātākā populācija Baltijā (monitoringa laikā konstatēti vairāki simti īpatņi sezonā), ka arī *Pancalia nodosella* (saistīta ar *Viola tricolor*), atradumi Liepājas rajonā ir vienīgie Baltijā.

Cilvēka pārveidotī biotopi. Stāvvietu tuvumā, gar ceļiem un pie mājām izveidojās īpatni biotopi ar ruderālu augu kompleksu – *Chenopodium*, *Cirsium*, *Asrtemisia vulgaris*, *A. absinthium*, *Tanacetum* un t.l. Konstatētas *Ethmia bipunctella*, *Coleophora absinthii*, *Coleophora adspersella*, *Lobesia abscisana*.

Dārzi un citi apstādījumi. Apkārtnei ir lieli Kaukāza plūmes stādījumi, kur biežas ir *Argyresthia spinosella*, *Heda pruniana*. Atsevišķās vietās kāpu zonā ir iestādītas slotzares (*Cytisus scoparius*), uz tiem konstatēti *Chesias legatella* un *Agonopterix assimilella*.

Sinantrropas sugas. Ornitologiskās stacijas tuvumā ir atrastas *Ephestia kuehnella* un *Tinea pellionella* – sugas, kuras parasti mīt tikai telpās.

Migrējošo sugu Papes fenomens. Pateicoties īpašu apstākļu kompleksam, Pape ir slavena ar bagātu migrējošo sugu kompleksu. Atlidojošie tauriņu īpatņi koncentrējas kāpu zonā un uzturas ilgu laiku. Salīdzinājumā ar citām vietām Latvijā, migrējušo sugu skaits un blīvums ir ļoti liels.

Galveno migrējušo sugu saraksts:

Plutella maculipennis, *Euchromius ocellus*, *Nomophila noctuella*, *Pontia daplidice*, *Vanessa atalanta*, *V. cardui*, *Orthonama obstipata*, *Agrius convolvuli*, *Nycteola asiatica*, *Autographa gamma*, *Schinia scutosa*, *Heliothis viriplaca*, *Helicoverpa armigera*, *Spodoptera exigua*, *Phlogophora meticulosa*, *Mythimna albipuncta*, *M. l-album*, *Agrotis ypsilon*.

Aizsargājamās tauriņu sugas apdraudošie faktori

Lielākā daļa no īpaši aizsargājamām sugām Latvijā ir saistīta ar atklātiem un slapjiem biotopiem, kuri ir uzskatāmi par visapdraudētākajiem. Līdz ar to šo biotopu izzušana vai krasas izmaiņas apdraud sugu sastopamību un eksistēšanu.

Kaut Latvijā visām piecām īpaši aizsargājamām sugām ātra izmiršana nedraud, jāņem vērā jau esošie vēsturiskie fakti Rietumeiropā. Par klasisku piemēru ir kļuvusi lielā skābeņu zeltainīša izzušana Lielbritānijā 19.gadsimtā. Tās sugas nominatīvā pasuga ir izmirusi biotopu iznīcināšanas un komerciālas izķeršanas rezultātā. Kontinentālas pasugas reintrodukcijas daudzie mēģinājumi beidzas neveiksmīgi ik pēc 10 - 15 gadiem.

Meža sīksamtenis gandrīz izmiris Vācijā un ir saglabājies tikai atsevišķās vietās. Līdzīga katastrofāla situācija arī vairākās citās Rietumeiropas valstīs.

Skabiozu pļavraibenis izmiris Dānijā un Vācijas ziemeļos; tur top reintrodukcijas projekti. Suga uz izmiršanas robežas ir arī daudzās citās valstīs.

Dabas parka “PAPE” dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

Cīrulīša dižtauriņa areāls visur Eiropā ir kļuvis mozaīkveida. Daudzās valstīs šī suga ir uz izmiršanas robežas.

Nozīmīgākie tauriņu faunu ietekmējošie antropogēnie faktori Papes dabas parkā ir:

- mitro biotopu nosusināšana un izmainīšana;
- atklāto biotopu aizaugšana ar krūmiem un kokiem;
- intensīva noganīšana un pļaušana;
- biotopu izbradāšana (it sevišķi atpūtas sezonas laikā), īpaši jutīgas ir kāpas;
- agresīvu augu sugu izplatīšanās;
- slūžu darbības rezultātā notiek ūdens līmeņa regulāras un nozīmīgas svārstības.

2.3.3. Sugas kā dabas aizsardzības vērtība, to sociālekonomiskā vērtība un tās ietekmējošie faktori

Pozitīvi:

Priekškāpās sastopamas retas augu sugas - jūrmalas dedestiņa *Lathyrus maritimus*, Lēzela vīrcele *Linaria loeselii*, pūkainais plostbārdis *Tragopogon heterospermus*.

Pelēkās kāpās sastopamie retie augi: gmelina alise *Alyssum gmelinii*, jūrmalas pērkonamoliņš *Anthyllis maritima*, sīkziedu plaukšķene *Silene borysthrenica*, kā arī dziedniecības asparāgs *Asparagus officinalis*, ļoti reta suga - dedestiņu vīķis *Vicia lathyroides*.

Retākās augu sugas **pļavās** - ārstniecības brūnvālīte *Sanguisorba officinalis* un Buksbauma grīslis *Carex buxbaumii* (abus sugas sastopamas zilganās molīnijas pļavās), jūrmalas pienzāle *Glaux maritima*, Žerāra donis *Juncus gerardii* un jūrmalas āžloks *Triglochin maritimus* (jūrmalas pļavā).

Papes ciemā vairākās atmatās, ciema ziemeļu pierobežā un Nidas purva rietumu malā ir konstatēta arī ļoti reti sastopamā agrā aira *Aira praecox*. Šajā apkārtnē ceļa Pape - Nida malā aug arī ļoti reti sastopamais galvainais donis *Juncus capitatus* un mazā pūtele *Filago minima*.

Melnalkšņu mežos sastop avota sūneni *Montia fontana*, bet kontaktjoslās un uz meža ceļiem – parasto vairoglapi *Hydrocotyle vulgaris*.

Priežu sausienu mežu zemsedzē - jūrmalas dedestiņa *Lathyrus maritimus* un kalnu rūgtdille *Peucedanum oreoselinum*, bet kā īpaši nozīmīgu atradumu jāmin skandināvijas klinteni *Cotoneaster scandinavicus*.

Augsto purvu veģetācijai Nidas purvā ir raksturīga tāda Rietumlatvijai raksturīga, bet reta suga kā sfagnu apāļape *Odontoschisma sphagnii*.

Nidas purvā sastop **aizsargājamās augu sugas**: ciņu mazmeldru *Trichophorum cespitosum*, stāvlapu dzegužpirkstīti *Dactylorhiza incarnata*, iedzelteno dzegužpirkstīti *D. ochroleuca*, plankumaino dzegužpirkstīti *D. maculata*, purva dzeguzeni *Epipactis palustris*, vidējo raseni *Drosera intermedia*, kūdrāju grīslī *Carex heleonastes*, Lēzeļa lipari *Liparis loeselii* un rūsgano melnceri *Schoenus ferrugineus*. Lēzeļa lipare ir Eiropas nozīmes aizsargājama suga. Īpaši jāatzīmē kūdrāja grīslis *Carex heleonastes*, kuram līdz šim nebija zināma neviena atradne Latvijas dienvidrietumu daļā.

Augu sugu retuma un ietekmējošo faktoru izvērtējums sniepts 20. pielikumā.

Papes ezerā un tā niedrājā ligzdošanas laikā konstatētas tādas sugas kā ziemeļu gulbis (*Cygnus cygnus*), meža zoss (*Anser anser*), lielais dumpis (*Botaurus stellaris*), niedru lija (*Circus aeruginosus*), pļavu lija (*Circus pygargus*), dzērve (*Grus grus*), dumbrālis (*Rallus aquaticus*), ormanītis (*Porzana porzana*) un mazais ormanītis (*Porzana parva*), upes zīriņš (*Sterna hirundo*) un citas. Ezermalas pļavās, kā arī citās atklātajās teritorijās - baltais stārkis (*Ciconia ciconia*), grieze (*Crex crex*), sloka (*Scolopax rusticola*), svītrainais ķauķis (*Sylvia nisoria*), brūnā čakste (*Lanius collurio*) u. c. Novērots arī čūskēglis (*Circaetus gallicus*).

Dabas parka mežainajās un aizaugušajās daļās novērots melnais stārkis (*Ciconia nigra*), sarkanā klijā (*Milvus milvus*), mazais ērglis (*Aquila pomarina*), mežirbe (*Bonasa bonasia*), rubenis (*Tetrao tetrix*), sila cīrulis (*Lullula arborea*), priežu krustknābis (*Loxia pytyopsittacus*) kā arī citas.

Piekraistes un kāpujoslā konstatēts lauku cīrulis (*Alauda arvensis*) un stepes čipste (*Anthus campestris*).

Pavasara migrācijas laikā **Papes ezerā** novērotas praktiski visas sastopamās pīļu sugas.

Dabas parka teritorijā 2003.gadā veikts migrējošo sikspārņu sugu monitorings, ar ultraskaņas detektora palīdzību novērojot **sikspārņus** Papes ornitoloģiskās stacijas teritorijā - novēroti 1892 sikspārņu pārlidojumi. Vienpadsmīt sezonu dati liecina par augšupejošu migrējošo sikspārņu skaitu novērojumu vietā.

Teritorijā konstatētas retas un aizsargājamas **abinieku un rāpuļu sugas**: smilšu krupis, purva varde, brūnais varžkrupis, sila ķirzaka, mazais tritons, kā arī glodene, parastais zalktis, odze, pļavas ķirzaka, parastā varde un zaļā varde.

Trīs no atrastajām **vabolu** sugām ir aizsargājamas - vītolu slaidkoksngrauzis (*Necydalis major*), zeltainā skrejvabole (*Carabus clathratus*) un pūkaiņais īsspārnis (*Emus hirtus*).

No **tauriņu** sugām aizsargājamas ir sešas: cīrulīšu dižtauriņš (*Parnassius mnemosyne*), čemurziežu dižtauriņš (*Papilio machaon*), zirgskābeņu zilenītis (*Lycaena dispar*), skabiozu pļavraibenis (*Euphydryas aurinia*), meža sīksamtenis (*Coenonympha hero*). Latvijas Sarkanā grāmatā iekļautas 10 sugas - *Callimorpha dominula*, *Apatura iris*, *Papilio machaon*, *Conisania leineri*, *Cucullia balsamiae*, *Aristotelia coeruleopictella*, *Aglia tau*, *Catocala fraxini*, *Saturnia pavonia*, *Limenitis populi*.

Papes ezera kanālā 1995., 1998. un 2005.gados konstatēts **spidilķis** (*Rhodeus sericeus*). Domājams, ka tā samērā neliela populācija mīt arī Papes ezerā. Šī spidilķa populācija nav īpaši nozīmīga Latvijai, jo galvenokārt pastāv nelielā ūdensteces posmā.

Papes ezera kanālā 1998.gadā konstatēts arī **platspīļu vēzis** (*Astacus astacus*), kura populācija ir samērā neliela.

Sīga, kā arī lasis un taimiņš jūrā piekrastē parādās barošanās sezonā un nārsta migrāciju laikā. Tieks uzskatīts, ka tuvākās sīgu nārsta vietas jūrā ir Igaunijas piekrastē. Savukārt sīga pēdējos gados Latvijas ūdeņos ir ļoti reta. Lasim un taimiņam, kuri nārsto upēs dabas parka teritorijā nozīmīgu upju nav (Līgupe un Paurupe), lai gan Bārta ir pieskaitāma pie lašupēm.

Negatīvi:

Mežu apsaimniekošanas režīms, īpaši privātajos mežos, ir atstājis negatīvu iespaidu uz meža floru, jo sevišķi sūnaugiem. Baltijas efeja *Hedera helix*, parastā īve *Taxus baccata* un tamariska frulānija *Frullania tamarisci* ir saglabājusies nedaudzās vietās Kalnišķu apkārtnē, pie kam mežsaimnieciskā darbība šajos mežos ir veikta nesen. Arī meža auzenes *Festuca altissima* atradne Nidas purva austrumu malā ir neliela un atrodas cilvēku darbības ietekmētā mežā.

Nidas **purva** izstrādātajā daļā ir konstatēta ievazāta ekspansīva sūnaugu suga – parastā līklape *Campylopus introflexus*. Suga ir sevišķi bīstama, ja tā nonāk kāpu biotopos, kur tā pilnībā pārmāc dabisko veģetāciju.

Nidas purvā traucējumu zosīm rudens migrācijas atpūtā rada dabas parka individuālo aizsardzības un izmantošanas **noteikumu neievērošana attiecībā uz ūdensputnu medību aizliegumu**. Pēc Papes ezera projekta sabiedrisko vides inspektoru (darbojas no 2004.līdz 2006.gadam) informācijas ir konstatēti ūdensputnu, tāpat arī citu dzīvnieku (teritorijai nav medību tiesību nomas līguma) malu medību gadījumi.

Atsevišķos zvejas veidos (piemēram, tīklu zvejā piekrastē) kā **piezveja** tiek reģistrēti arī citas dzīvnieku grupas – galvenokārt putni un roņi. Līdz šim pētījumu par šo dzīvnieku piezveju rūpnieciskā zvejā ir samērā trūcīgi. Tomēr mēnu zvejas sezonālais raksturs un migrējošo putnu koncentrācijas dabas parka teritorijā pavasara laikā (marts – aprīlis) liek domāt par zināmu aizsargājamo putnu piezvejas iespēju.

Posmā no dienvidu robežas līdz Priediengalaciemam sastopama arī agresīva augu suga - **krokainā roze**, kuras izplatība apdraud kāpu biotopu, tostarp aizsargājamo kāpu biotopu veidu, veģetācijas pastāvēšanu.

Papes ezera aizaugšana pastiprinātas eitrofikācijas dēļ, kas samazina ūdensputnu, īpaši aizsargājamā lielā dumpja ligzdošanas un barošanās apstāklus (nepieciešami mazaīkveida niedrāji ar atklātu ūdeni starp tiem).

Traucējumu sugām Papes ezerā, rada **ar zveju un makšķerēšanu saistīto noteikumu neievērošana**. Laikā no 2004. līdz 2006.gadam Papes ezera projekta sabiedriskie vides inspektori regulāri konstatē šo noteikumu pārkāpumus.

Esošais dabas parka funkcionālais zonējums un Rucavas pagasta teritorijas plānojumā plānotā apbūve **nenodrošina aizsargājamo kāpu biotopu, kā arī aizsargājamās un pasaulē apdraudētās putnus sugars - griezes aizsardzību**.

2.4 Citas teritorijas vērtības un tās ietekmējošie faktori

Vērtīga zinātniskā informācija tiek iegūta Papes ornitoloģiskajā stacionārā (darbojas kopš 1966.gada) Gandrīz četrdesmit sezonu laikā noķerti aptuveni miljons putnu no vairāk kā 130 sugām, apgredzenoti aptuveni 70%. Līdz šim laikam saņemtas vairāk kā 3000 ziņu par Papē gredzenoto putnu atradumiem no vairāk kā 31 valsts. Savukārt stacionārā noķerti vairāk kā 2000 citur gredzenotu putnu. Vienlaicīgi ar migrējošo putnu ķeršanu un gredzenošanu Papes ornitoloģiskajā stacionārā veikti arī citi pasākumi migrācijas īpatnību noskaidrošanai: dienā migrējošo putnu vizuālās uzskaites, nakts migrantu novērojumi, migrējošo pūču vizuālās nakts uzskaites starmetēja gaismā, noķerto putnu morfoloģisko un fizioloģisko parametru reģistrēšana. Pētīta arī putnu rudens migrācijas orientācija. Pēdējos gados paralēli tam darbs Papē orientēts ar nolūku pētījumu datus izmantot migrācijas monitoringa ietvaros. Diemžēl finansējums monitoringam ir nepietiekams, tāpēc apdraudēta ir pētījumu kontinuitāte.

Dabas parka teritorijā atrodas 10 valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi, no tiem viens Nīcas pagastā un 9 Rucavas pagastā. Pieci kultūras pieminekļi ir valsts nozīmes: Papes Ķoņu zvejnieku ciems, zemnieku sēta "Gaili", zvejnieku - zemnieku sēta "Jūrmalnieki" un Papes bākas tornis.

Papes Ķoņi, Priediengals un Nida ir pilsētbūvniecības pieminekļi, apbūve attiecināma uz 19. gs. otro pusī un 20. gs. sākumu. Pēc plānojuma tie ir izklaidus ciemi. Sētas veidotās gan pēc vienpagalma, gan divpagalmu sistēmas. Papes ciems ir prototips Egona Līva romānā "Velnakaula dvīņi" aprakstītajam ciemam.

Papes Ķoņu aizsargājamā zonā ietilpst zvejnieku sētas Ķaupi, Gatvenieki, Vītolnieki, Jūrnieki, Mikjāni, Ķoniņi, Smēdnieki, Līdumnieki. Papē saglabājusies apmēram puse no kādreizējām sētām, bijušo māju vietās 1985.gadā tika uzstādītas Liepājas Lietišķās mākslas vidusskolā izgatavotās piemiņas zīmes ar māju nosaukumiem.

Notiek senās apbūves ievērojama fiziska novecošanās – bojājas ēku fasādes koka apdares un tās "apšuj" ar jumta papi, noslīd un izdēd niedru jumti, sabruk saimniecības ēkas, kuras netiek izmantotas, sētas tiek pamestas, neapdzīvotas. Remontos izzūd lietišķās

mākslas elementi fasādēs – jumta tupeles, niedru jumti. Pilnīgi pazudušas lieveņu stabu atgāžņu "rokas", lieveņu dekoratīvie kokgriezumi, logu zelmiņu rotājumi, oriģinālās durvis, logi. Reti saglabājušies arī kādreiz tik iecienītie krustīnveida vēdlodziņi saimniecības ēkās, dekoratīvi – konstruktīvie jumta gaiļi, klētīm margotās durvis. Vairāk kā citi elementi saglabājušies dzīvojamo māju spārenīcu rotājumi.

Latvijas Etnogrāfiskajā brīvdabas muzejā uzstādīta Nidas ciema dūmistaba (celta ap 1750.g.), kā arī Papes Ķoņu ciema "Vītolnieku" māju klēts.

1985. gadā Etnogrāfiskais brīvdabas muzejs nopirkta "Vītolnieku" ēkas, lai tās veidotu kā Ķoņu ciema zvejnieku – zemnieku sētas pamatekspozīciju, parādot 19.gs. beigu un 20.gs. sākuma celtniecības, darba un sadzīves tradīcijas. 2000.gadā muzejā nonāca arī 1010 gadu vecā, Papes jūrmalā atrastā kuršu ozolkoka vienkoce.

Augstu vērtējama arī pēdējos gados izveidotā tūrisma infrastruktūra – informācijas zīmes un stendi, skatu platformas, telšu vietas, laivu piestātnes, autostāvvietas. Īpaši atzīmējamas izveidotās dabas takas – Papes ezera dabas taka apkārt ezeram un Dabas procesu taka, kā arī Dabas māja, kurā dabas parka apmeklētājiem iespējams uzzināt par parka dabas vērtībām un aktualitātēm.

Dabas parka biotopu apsaimniekošanai pamati ielikti, izveidojot aplokus savvaļas zirgu, tauru govju un sumbru ganīšanai, tādēļ tagad ir iespējams uzsākt šādas apsaimniekošanas izvērtēšanu un monitoringu.

2.5 Teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums

No dabas aizsardzības viedokļa dabas parka "Pape" teritorija vērtējama kā unikāla – īpatnējā reljefā izveidojušies reti un vērtīgi biotopi – seklais lagūnu ezers, Nidas purvs, kāpu biotopi, bioloģiski vērtīgi meži un pļavas. Šī biotopu bagātība, arī klimatiskie apstākļi (mitrs un maigs klimats) un novietojums Latvijas dienvidu daļā savukārt nosaka sugu daudzveidību. Jo daudzveidīgāka dzīves vide (biotopi), jo vairāk dažādu sugu tajā rod mājvietu. Latvijas dienvidu daļa ir vieta, kur satiekas dažādu ziemeļu un dienvidu sugu izplatības areāli, tādēļ ir likumsakarīgi, ka dažādu sugu te ir vairāk.

Dabas parka teritorijai pāri iet putnu un sikspārņu migrācijas ceļi (Baltās - Baltijas jūras). Papes ezers, purvi un meži dod iespēju migrējošiem putniem atpūsties un baroties pirms tālākā ceļa.

Tomēr jūras piekrasti, ezeru un purvus vēlas izmantot un gūt ienākumus arī zemes īpašnieki, tūristi un arī pārējie dabas parka teritorijā dzīvojošie cilvēki. Par dabas parka teritoriju ar dažādiem mērķiem interesējas arī citi Liepājas rajona un arī visas valsts iedzīvotāji, kā arī ārvalstu (īpaši Lietuvas) pilsoņi. Lielākā interese ir par būvēšanas iespējām, tūrismu, arī par kūdras iegūšanas turpināšanu, mežizstrādi, lielogu dzērveņu audzēšanu, niedru pļaušanu, zveju, makšķerēšanu un medībām. Diemžēl mazinās interese par tradicionālo zveju, kaut gan tā varētu klūt par īpašu tūristu intereses objektu.

Pašvaldības vēlas risināt sociālās problēmas, palielināt ienākumus un iedzīvotāju nodarbinātības līmeni.

Problēma ir arī salīdzinoši nelielās kompensācijas zemju īpašniekiem par saimnieciskās darbības ierobežojumiem meža zemēs.

Jāsaka, ka līdz šim dabas parkā "Pape" veiktie pasākumi (ornitoloģiskās stacijas aktivitātes, savvaļas zirgu, tauru govju un sumbru aploki, Dabas māja un pārējā tūrisma infrastruktūra) ir radījuši lielu sabiedrības interesi un tūristu pieplūdumu. Diemžēl plašā

Dabas parka “PAPE” dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

publicitāte un tūristu plūsmas sniegtās iespējas netiek pilnībā izmantotas – tūrisma sezonas laikā nepietiek vietu viesu mājās, utt. Tādēļ būtu nepieciešams aktivizēt vietējo uzņēmēju aktivitātes tūrisma pakalpojumu piedāvāšanā, kas raksturīgas attiecīgajai teritorijai, tādējādi arī risinot bezdarba problēmu. Taču, attīstot tūrisma infrastruktūras objektu attīstību, vienlaikus ir svarīgi saglabāt zvejnieku ciemu kultūrvēsturisko veidolu.

3. Teritorijas saglabāšanas mērķi

3.1. Teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķi

Saglabāt, aizsargāt un atjaunot vienotu mitrāju ekosistēmu kompleksu – Nidas purvu, Papes ezeru, jūras krasta kāpas, pļavas un mežus ar daudzveidīgu floru un faunu kā dabisku dzīvotni putnu, zīdītaju un bezmugurkaulnieku sugām.

3.2. Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi plānā apskatītajam apsaimniekošanas periodam

I Administratīvie pasākumi

- 4.2.1. Izveidots dabas parka ilgtermiņa apsaimniekošanas modelis.
- 4.2.2. Sakārtotas tiesiskās attiecības ar zemes īpašniekiem un lietotājiem.
- 4.2.3. Precīzetas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas robežas jūras akvatorijā, statuss un noteikti apsaimniekošanas pasākumi.
- 4.2.4. Izmainīts dabas parka funkcionālais zonējums, veikti grozījumi dabas parka "Pape" individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos un noteikta īpaša režīma zona iebraukšanai dabas parkā.

II Teritorijas hidroloģiskā režīma stabilizēšana

- 4.2.5. Izstrādāti priekšlikumi dabas parka hidroloģiskā režīma optimizēšanai, atjaunošanai un tā izmaiņu prognozei.
- 4.2.6. Stabilizēts Nidas purva dabiskais hidroloģiskais režīms.
- 4.2.7. Stabilizēts un daļēji atjaunots Papes ezera hidroloģiskais režīms.

III Teritorijas dabas vērtību saglabāšana un atjaunošana

- 4.2.8. Saglabāti dabiskie un maz ietekmētie zāļu, pārejas un augstā purva biotopi, tur sastopamās retās un aizsargāmās augu un dzīvnieku sugars 1913 ha platībā.
- 4.2.9. Saglabātas un apsaimniekotas bioloģiski nozīmīgās ezera palieņu pļavas 900 ha platībā.
- 4.2.10. Saglabāti dabiskie meža biotopi un Latvijā un Eiropas Savienībā aizsargājamie meža biotopi 980 ha platībā.
- 4.2.11. Saglabāti Latvijā un Eiropas Savienībā aizsargājamie jūras krasta kāpu biotopi 120 ha platībā.
- 4.2.12. Migrējošiem putniem nodrošinātas netraucētas iespējas dabas parka teritoriju izmantot kā atpūtas, barošanās un ligzdošanas vietu.
- 4.2.13. Saglabāta un atjaunota Papes ezera bioloģiskā daudzveidība.
- 4.2.14. Papes poldera ziemeļu daļā izveidots bridējputniem, ūdensputniem un dzērvēm piemērots mitrājs.

IV Sabiedrības informēšanas un teritorijas labiekārtošanas pasākumi

- 4.2.15. Nodrošināta informācijas pieejamība par dabas vērtībām un dabas parka apsaimniekošanu.
- 4.2.16. Izveidota tūrisma attīstībai nepieciešamā infrastruktūra, kas ļautu tūristiem, nekaitējot dabas procesiem, apmeklēt Papes dabas parku.

V Monitoringa un teritorijas turpmākās izpētes pasākumi

- 4.2.17. Veikta dabas parka jūras teritorijas biotopu kartēšana un izpēte.
- 4.2.18. Veikta dabas parka faunas un meža biotopu izpēte.
- 4.2.19. Veikts Nidas purva un Papes ezera hidroloģiskais monitorings.
- 4.2.20. Veikts teritorijas dabas vērtību un kvalitātes monitorings.
- 4.2.21. Regulāri veikts izpildīto apsaimniekošanas pasākumu ietekmes monitorings.

4. Apsaimniekošanas pasākumi

Šajā nodaļā ir sniepts kopsavilkums par apsaimniekošanas pasākumiem un pamatojums dabas parka “Pape” individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu grozījumiem.

Lai nodrošinātu dabas parkam noteikto ilgtermiņa un īstermiņa mērķu sasniegšanu, nepieciešams veikt apsaimniekošanas pasākumu kompleksu, kas ietver administratīvos, hidroloģiskā režīma stabilizēšanas, dabas vērtību saglabāšanas, sabiedrības informēšanas un teritorijas labiekārtošanas, kā arī monitoringa un teritorijas turpmākās izpētes pasākumus. Tie ir plānoti tuvākajam apsaimniekošanas periodam 6 gadiem, t.i. no 2007. līdz 2012.gadam.

Lai nodrošinātu dabas parka ilgtermiņa mērķa “saglabāt, aizsargāt un atjaunot vienotu mitrāju ekosistēmu kompleksu – Nidas purvu, Papes ezeru, jūras krasta kāpas, pļavas un mežus ar daudzveidīgu floru un faunu kā dabisku dzīvotni putnu, zīdītāju un bezmugurkaulnieku sugām” nozīmīga ir hidroloģiskā režīma stabilizēšanas pasākumu īstenošana šajā apsaimniekošanas periodā. No tā ir atkarīga sekmīga dabas vērtību saglabāšana un atjaunošana. Visa pasākumu kompleksa ieviešana ir saistīta ar ievērojamu finansu līdzekļu piesaisti no Latvijas un Eiropas Savienības fondiem un programmām, Pasaules dabas fonda, pašvaldībām, kā arī ziedojuumiem noteiktu mērķu sasniegšanai. Konkrētu finansu līdzekļu piesaiste un lēmumi par to piešķiršanu ir pieņemami valstī pastāvošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Efektīvai finansu līdzekļu piesaistei turpmākajā teritorijas attīstībā un apsaimniekošanas pasākumu ieviešanai, prioritāra ir dabas parka „Pape” konsultatīvās padomes un Papes dabas parka fonda darbības nodrošināšana.

Attiecībā uz pašvaldību finansiālo līdzdalību apsaimniekošanas pasākumu ieviešanā jāatzīmē, ka Nīcas pagasta padomes priekšsēdētājs 2006.gada 29.decembra atzinumā par šo dabas aizsardzības plānu (vēstule Nr.3-08/1022 26.pielikumā) norāda, ka Nīcas pagasta padomei valsts nav deleģējusi funkciju pārvaldīt un finansēt īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Šis jautājums ir risināms valsts līmenī.

Līdz 2007.gada oktobrim apsaimniekošanas pasākumu īstenošanai nozīmīga daļa finansu līdzekļu ir piesaistīti no Eiropas Komisijas LIFE - Nature fonda atbalstītā Pasaules dabas fonda projekta “Papes ezers: aizsardzība un attīstība”.

Nodaļā sniepts kopsavilkums par apsaimniekošanas pasākumiem īstermiņa mērķu sasniegšanai. Teritorijas apsaimniekošanas periodam izvirzīts 21 mērķis un to sasniegšanai plānoti 110 pasākumi.

Visi pasākumi atkarībā no to nozīmības un prioritātes dabas parkā apsaimniekošanā iedalīti prioritāros (I), būtiskos (II) un vēlamos (III) pasākumos.

Apsaimniekošanas pasākumi ir sagrupēti pa noteiktajiem īstermiņa mērķiem. Katrai pasākumu grupai sniegs ūdens apjomīgums apraksts un to apkopojums tabulās. Tajās norādīta informācija par pasākuma prioritāti, izpildes termiņiem, iespējamās izmaksas, potenciālais izpildītājs un finansu avots, pasākuma izpildes rādītāji. Izmaksas sniegtas, ievērojot 2006.gada cenas. Turpmākajos gados plāna realizācijas gaitā, pieaugot inflācijai, pasākumu izmaksas ir jāpārrēķina atbilstoši tai.

Teritorijas apsaimniekošanas mērķi tāpat kā pasākumi to sasniegšanai ir savstarpēji saistīti un tikai visa pasākumu kompleksa īstenošana var nodrošināt ilgtermiņa mērķu sasniegšanu.

4.1. Administratīvie pasākumi

Mērķis: 4.2.1. Izveidots dabas parka ilgtermiņa apsaimniekošanas modelis

Dabas parks “Pape” izvietojas Rucavas un Nīcas pašvaldību teritorijās. No reģistrētajiem nekustamajiem īpašumiem dabas parkā lielākā daļa pieder valstij vai privātajiem īpašniekiem. Papes ezers kā publiskais ezers atrodas valsts valdījumā (2.1.2.nodaļa). Valsts meža zemes apsaimnieko AS “Latvijas valsts meži” Dienvidkurzemes mežsaimniecība. Dabas parka apsaimniekošanu pašlaik galvenokārt veic Pasaules Dabas fonds LIFE-Nature “Papes ezers: aizsardzība un attīstība” (turpmāk Papes ezera projekts)” ietvaros. Vienlaikus dabas parka “Pape” teritorija sezonā ir tūristu intensīvi apmeklēta. Tajā vērojama jutīgo biotopu degradācija (īpaši piekrastē), ir nelikumīgas būvniecības gadījumi un citas dabas vērtības degradējošas ietekmes.

Tādēļ dabas parkā biotopu un sugu saglabāšanai un mērķtiecīgai dabas vērtību saudzējošas apsaimniekošanas nodrošināšanai ir vitāli svarīgi veikt teritorijas vienotu apsaimniekošanu un uzraudzību.

Ievērojot to, ka teritorijas apsaimniekošanā ir ieinteresētās daudzas puses, valsts līdz šim teritorijai nav veidojusi pārvaldi un pašvaldību iespējas realizēt dabas parka pārvaldi ir ierobežotas, Papes ezera projekta ietvaros ir izstrādāts un uzsākts ieviest dabas parka pārvaldības modelis, kurā ietverta dabas parka konsultatīvās padomes un Papes dabas parka fonda nodibināšana.

4.2.1.1. Dabas parka konsultatīvās padomes izveidošana un darbības nodrošināšana

Papes ezera projekts sadarbībā ar LR Vides ministriju šā plāna izstrādes laikā ir organizējis dabas parka konsultatīvās padomes veidošanu. Tā veikta saskaņā ar LR likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 25.panta 5.daļu, kurā teikts: „dabas aizsardzības un saimniecisko interešu saskaņošanai pēc atbildīgā ministra priekšlikuma var izveidot aizsargājamās teritorijas konsultatīvo padomi, kuras nolikumu apstiprina Ministru kabinets, bet personālsastāvu – atbildīgais ministrs.” Dabas parka “Pape” konsultatīvās padomes nolikumu Ministru Kabinets ir apstiprinājis 2007.gada 23. janvārī. Tajā noteikts, ka padome ir koleģiāla konsultatīva institūcija, kuras mērķis ir veicināt dabas parka – starptautiskas nozīmes mitrāju kompleksa – dabas aizsardzības un saimniecisko interešu saskaņošanu. Padomē tiek iekļauts pa vienam pārstāvim no 13 valsts iestādēm, Rucavas pagasta pašvaldības un nevalstiskajām organizācijām. 2007.gada 20.februārī Vides ministrs ir izdevis rīkojumu Nr.99 „Par dabas parka „Pape” konsultatīvās padomes personālsastāvu.

Pasākumā paredzēts nodrošināt konsultatīvās padomes darbību atbilstoši iepriekšminētā MK apstiprinātā nolikumā noteiktajā kārtībā.

Pasākums ir prioritārs (I prioritāte).

4.2.1.2.Dabas parka fonda izveidošana un darbības nodrošināšana

Lai nodrošinātu šajā plānā ietverto pasākumu īstenošanu, dabas parka mērķtiecīgas apsaimniekošanas organizēšanu, saskaņā ar LR likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 26.panta nosacījumiem: “nepieciešamo saimniecisko pasākumu veikšanai aizsargājamās teritorijās likumā noteiktajā kārtībā var izveidot biedrības un nodibinājumus” Papes ezera projekta ietvaros šā plāna izstrādes laikā ir veikti organizatoriskie pasākumi nodibinājuma izveidošanai. 2007.gada 25.janvārī ir pieņemts lēmums par Papes dabas parka fonda nodibināšanu un Statūtu apstiprināšanu. Fondā kā dibinātāji iestājušies Rucavas pagasta padome, Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Pasaules dabas fonds, Latvijas Zvejnieku federācija, mednieku klubs “Īve”, mednieku klubs “Rucavas kopa” un Liepājas mušiņu makšķernieku klubs. Fonda Statūti ir reģistrēti

Uzņēmumu reģistrā. Pasākumā plānoti organizatoriskie pasākumi fonda darbības nodrošināšanai pārvaldes darba uzsākšanai un regulāra darba nodrošināšana visā plānā paredzētajā apsaimniekošanas periodā un arī turpmāk.

Šis pasākums ietver darba plānošanu katru gadu atbilstoši šajā plānā ietvertajiem pasākumiem un prioritātēm, regulāru finansu līdzekļu piesaisti, projektu pieteikumu sagatavošanu, atsevišķu pasākumu ieviešanu, projektu koordinēšanu un šā dabas aizsardzības plāna aktualizēšanu turpmākajam apsaimniekošanas periodam pēc 2012.gada.

Pasākums ir prioritārs (I prioritātē).

4.2.1.3. Teritorijas uzraudzība

Teritorijā atbilstoši dabas parka “Pape” individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu (LR Ministru kabineta 08. 04. 2004. noteikumi Nr. 263) nosacījumiem ir ierobežojumi vai aizliegumi tādām darbībām kā rūpnieciskā zveja un zemūdens medības Papes ezerā, uzturēšanās aizliegums naktī Papes ezerā un Nidas purvā, ūdensputnu medības Nidas purvā, pārvietošanās Papes ezerā tikai ar airu laivām, mežsaimnieciskai darbībai un citām.

Valsts kontroli dabas parkā veic Vides valsts dienesta Liepājas RVP un Valsts meža dienests. Rucavas un Nīcas pašvaldības savā teritorijā kontrolē saistošo noteikumu ievērošanu. PDF inspektori kā VVD sabiedriskie inspektori veic valsts normatīvajos aktos noteikto prasību ievērošanas kontroli. Kopumā dabas parka teritorijas uzraudzība ir uzlabojama, it sevišķi tas attiecas uz soda mehānismu ieviešanu un soda naudu iekasēšanu attiecībā pret Lietuvas pilsoņiem, kas parkā uzturas neregulāri un bieži vien netiek sodīti par izdarītajiem pārkāpumiem.

Teritorijas uzraudzība ir viens no prioritāriem apsaimniekošanas pasākumiem. Līdz ar fonda veidošanu, izmantojot līdzīnējo PDF pieredzi, tiek izveidotas 2 inspektoru štata vietas. Teritorijas kontrole veicama regulāri. Inspektori sadarbojas ar valsts iestādēm, plāno un veic reidus kopā ar to inspektoriem un valsts un pašvaldības policiju.

Pasākums ir prioritārs (I prioritātē).

Mērķis: 4.2.2. Sakārtotas tiesiskās attiecības ar zemes īpašniekiem un lietotājiem

4.2.2.1. Privāto zemju un tām noteikto apgrūtinājumu apzināšana

Atbilstoši normatīvajos aktu prasībām īpašuma tiesību aprobežojumi dabas parka teritorijā ir atzīmējami zemes gabalu robežu plānos un ir ierakstāmi Zemesgrāmatā. Dabas parka “Pape” teritorijā ir daudz zemesgabalu, kuriem īpašuma tiesību aprobežojumi nav ierakstīti Zemesgrāmatā. Dabas parkā notiek zemes īpašnieku maiņa. Šajā pasākumā apzināmi visi privātie zemes gabali dabas parkā un tiem noteiktie apgrūtinājumi, izdalot zemes gabalus, kuriem īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aprobežojumi nav ierakstīti zemesgrāmatā.

Pasākums ir prioritārs (I prioritātē).

4.2.2.2. Nostiprinājumu lūgumu sagatavošana apgrūtinājumu noteikšanai

Likums “Par īpaši aizsargājamā dabas teritorijām” (34. pants 3. daļa) nosaka to, ka normatīvajos aktos noteiktie īpašuma tiesību aprobežojumi aizsargājamā teritorijā apzīmējami zemes gabalu robežu plānos un ierakstāmi Zemesgrāmatā, pamatojoties uz reģionālās vides pārvaldes nostiprinājuma lūgumu. Tādos gadījumos, kad apgrūtinājumi nav noteikti, ir sagatavojami nostiprinājumu lūgumi un iesniedzami Zemesgrāmatā. Liepājas reģionā vides pārvalde sagatavo nostiprinājuma lūgumus par zemes gabaliem, kuriem ĪADT aprobežojumi nav ierakstīti zemesgrāmatā (4.2.2.1. pasākums) un iesniedz Tieslietu ministrijā. Pasākums ir prioritārs (I prioritātē).

4.2.2.3. Dabas parka apgrūtinājumu ierakstīšana zemesgrāmatā

Pamatojoties Liepājas reģionālās vide pārvaldes iesniegtajiem nostiprinājuma līgumiem, Tieslietu ministrija pieņem lēmumu par nostiprinājumu ierakstīšanu zemesgrāmatā, kurš tiek nodots turpmākajam darbam Liepājas rajona Zemesgrāmatu nodaļai. Liepājas rajona Zemesgrāmatu nodaļa sagatavo ierakstus par īpašuma tiesību aprobežojumiem dabas parkā “Pape” zemes gabalu robežu plānos un paziņo par to īpašniekiem. Rezultātā ir veikti nepieciešamie nostiprinājuma ieraksti Zemesgrāmatā, kas nosaka apgrūtinājumus dabas parka “Pape” sauszemes teritorijā, turpmāk garantējot dabas parka aizsardzības nodrošinājumu zemes īpašnieku maiņas gadījumā, risinot konkrētu zemesgabalu izmantošanas un turpmākās attīstības, kā arī citus jautājumus.

Pasākums ir prioritārs (I prioritātē).

4.2.2.4. Kompensāciju piešķiršana

Dabas parkā “Pape” ar to aizsardzību un izmantošanu regulējošajiem normatīvajiem aktiem un atbilstoši Latvijas starptautiskajām saistībām dabas aizsardzības jomā ir noteikti dažādi saimnieciskās darbības ierobežojumi, kas ir vērsti uz to, lai nodrošinātu šajā teritorijā esošo dabas vērtību saglabāšanu. Šie normatīvie akti ierobežo dabas parka zemes īpašnieku tiesības brīvi rīkoties ar savu īpašumu.

Likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 29. pants paredz, ka uz likumā noteikto kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās, tai skaitā likumā noteiktajos gadījumos – tiesības saņemt atlīdzību vai prasīt viņiem piederošās zemes apmaiņu pret līdzvērtīgu valsts vai pašvaldības zemi. Kompensācijas piešķiršanas nosacījumus un kārtību nosaka LR likums “Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos”. Kārtību kādā novērtē atlīdzības apmēru, tās izmaksas kārtību nosaka 21. 03. 2006. MK noteikumi Nr. 219. Kompensāciju piešķiršana attiecas uz ĪADT un mikroliegumiem meža fonda zemēs.

Pasākumā paredzēts apzināt zemes īpašiekus, kuriem ir tiesības uz kompensāciju no valsts un pašvaldībām par saimnieciskās darbības ierobežojumiem un noteikt kompensācijas veidu (finansiāla atlīdzība, zemes apmaiņa), kā arī aprēķināt nepieciešamo finansējumu kompensāciju piešķiršanai, zemes apmaiņai, organizēt to pieprasīšanu.

Plāna izstrādes gaitā Nīcas pagasta padome (atzinums par šo plānu, 25.pielikums) ir izteikusi priekšlikumu, kompensēt zemes īpašniekiem saimnieciskās darbības ierobežojumus, kas saistīti ar tūrisma infrastruktūras izvietošanu uz tiem piederošās zemes. Par tūrisma infrastruktūras izveidošanu valsts normatīvajos aktos nav paredzētas kompensācijas, tādēļ plāna izstrādātāji tās nevarēja ietvert plānā. Taču, turpmāk pilnveidojot normatīvos aktus šajā jomā, ir izskatāms arī šis priekšlikums.

Pasākums ir prioritārs (I prioritātē).

4.2.2.5. Subsīdiju saņemšana

Atbilstoši valstī noteiktai kārtībai zemes īpašnieki var pieteikties un saņemt subsīdijas par bioloģiski vērtīgo plāvu uzturēšanu. Pašlaik bioloģiski vērtīgo plāvu sarakstā dabas parka ir iekļauta daļa plāvu. Zemes īpašnieki apsaimniekojot plāvas, nodrošina to veģetācijas un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos tajās, pieprasot un saņemot subsīdijas par šo darbību tiek nodrošināts finansiālais atbalsts bioloģiski vērtīgo plāvu turpmākai apsaimniekošanai.

Pasākums ir prioritārs (I prioritātē).

4.2.2.6. Priekšlikumu sagatavošana un iesniegšana dabas parka “Pape” iekļaušanai bioloģiski vērtīgo plavu sarakstā

Dabas parka plavu izpētes un biotopu kartēšanas procesā ir konstatēts, ka dabas parkā ir plavas, par kurām pašlaik nav iesniegta informācija Zemkopības ministrijā. Šo plavu īpašnieki tādēļ nevar pieteikties uz valsts subsīdijām par bioloģiski vērtīgo plavu atjaunošanu. Šajā pasākumā tiek sagatavots un iesniegts pieteikums Zemkopības ministrijai par iepriekšminēto plavu ieļaušanu dabas parka “Pape” bioloģiski vērtīgo plavu sarakstā, kas turpmāk nodrošinās zemes īpašnieku tiesību realizāciju attiecībā uz subsīdiju saņemšanu (4.2.2.7. pasākums). Pasākums ir prioritārs (I prioritāte).

4.2.2.7. Nodokļu atlaižu piešķiršana dabas parka teritorijā esošajiem zemes īpašumiem

Likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 29. pants paredz, ka zemes īpašniekiem un lietotājiem ir tiesības uz nodokļu atvieglojumiem. Saskaņā ar likuma “Par nekustamā īpašuma nodokli” 5. pantu, pašvaldība var izdot saistošos noteikumus, kuros paredzēti atvieglojumi atsevišķām nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju kategorijām. Rucavas un Nīcas pašvaldības līdz šim nav pieņemušas lēmumus par nodokļu atvieglojumiem zemes īpašniekiem, kuru zemes atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

Pasākumā paredzēta nodokļu atvieglojumu piešķiršana zemes īpašniekiem un lietotājiem dabas parka “Pape” teritorijā, saskaņā ar teritorijai noteikto zonējumu.

Pasākums ir prioritārs (I prioritāte).

4.2.2.8. Privāto zemju atpirkšanai nepieciešamā finansējuma noteikšana

Dabas parka un dabas lieguma zonās parkā ir saimnieciskās darbības ierobežojumi, kas nedod tiesības zemes īpašniekiem brīvi rīkoties ar savu īpašumu (būvniecība, zemju transformācija u.c.). Tādēļ šajās zonās ir jāatpērk zemes no privātpašniekiem vai jāapmaina tās pret citām platībām ārpus dabas parka “Pape” teritorijas.

Lai varētu veikt zemju atpirkšanu, tiek apzināti atpērkamie zemes gabali, to platības un aprēķinātas pasākuma realizācijai nepieciešamais finansējuma apjoms.

Pasākums veicams ilgstošā laika periodā. Pasākuma finansējumam izmantojami valsts, ES fondu un citi finansi līdzekļi. Pamatoties uz veikto finansu līdzekļu aprēķinu, tiek sagatavoti finansu līdzekļu pieprasījumi.

Pasākums ir vēlams (III prioritāte).

4.2.2.9. Privāto zemju atpirkšana

Piesaistot finansu līdzekļus un vienojoties ar zemes īpašniekiem, dabas parka pārvalde pakāpeniski atpērk privātos zemes īpašumus dabas parka un dabas lieguma zonās.

Pasākums ir vēlams (III prioritāte).

Mērķis: 4.2.3. Precīzētas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas robežas jūras akvatorijā, statuss un noteikti apsaimniekošanas pasākumi

4.2.3.1. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas jūrā robežu un statusa precizēšana

Baltijas vides forums īsteno LIFE-Nature projektu “Jūras aizsargājamās teritorijas Baltijas jūras austrumu daļā”. Viena no projektā plānotajām aktivitātēm jūras biotopu un sugu, t.sk. aizsargājamo inventarizāciju. Minētā projekta teritorijā ir ietverta dabas parka “Pape” jūras akvatorija un tai blakusesošā teritorija. No 2006. – 2007.gadam notiks tās biotopu kartēšana, t.i. aizsargājamo dabas vērtību apzināšana. Pamatojoties uz šiem

teritorijas kartēšanas un izpētes rezultātiem, tiks precizētas ĪADT robežas jūrā. Tā kā daļai minētā LIFE-Nature projekta teritorijas ir dabas parka statuss (dabas parka zona), bet daļa patreiz ir bez aizsardzības statusa, projekts ieteiks piemērotāko aizsardzības statusu jūras teritorijai. Sadarbojoties LIFE-Nature projekta "Jūras aizsargājamās teritorijas Baltijas jūras austrumu daļā" realizētājiem un valsts vides institūcijām, Papes dabas parka apsaimniekotājiem, Liepājas RVP tiks meklēts optimālakais risinājums teritorijas statusa noteikšanai, t.i. jūras akvatorija ir dabas parka "Pape" daļa vai arī tiek veidota atsevišķa ĪADT jūras akvatorijā.

Pasākums ir prioritārs (I prioritāte).

4.2.3.2. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas jūrā apsaimniekošanas pasākumu izstrāde

LIFE-Nature projektu "Jūras aizsargājamās teritorijas Baltijas jūras austrumu daļā" līdz 2009. gadam tiks izstrādāti dabas aizsardzības plāni jūras ĪADT. To plānots darīt arī minētā LIFE-Nature projekta teritorijai Papes dabas parka jūras akvatorijā un blakus tai. Pasākums tajā skaitā ietver mērķu noteikšanu un apsaimniekošanas pasākumu izstrādi, kas ievērojot Baltijas vides foruma realizētā projekta plānotās aktivitātes, kuras netiek veiktas šā dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitā.

Pasākums ir prioritārs (I prioritāte).

Mērķis: 4.2.4. Izmainīts dabas parka funkcionālais zonējums un veikti grozījumi dabas parka "Pape" individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos

4.2.4.1. Priekšlikumu izstrāde individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu, t.sk. dabas parka funkcionālā zonējuma grozījumiem

Izvērtējot teritorijas dabas vērtības (3.nodaļa šajā plānā) un MK 08. 04. 2004. noteikumus Nr. 263 "Dabas parka "Pape" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi", šā dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitā ir izteikti priekšlikumi minēto noteikumu un dabas parka funkcionālā zonējuma grozījumiem.

MK noteikumu Nr. 263 8. punktā noteikts, ka Papes ezerā ir atļauts pārvietoties tikai ar airu laivām, taču praksē šīm laivām bieži vien tiek pielikti motori (līdz 2,5 Zs), kuru lietošanai nav nepieciešama reģistrācija, tā radot būtisku traucējumu putnu dzīvei ligzdošanas un migrāciju periodos. Tādēļ, 8. punkts minētajos MK noteikumos ir grozāms un formulējams šādi: "Papes ezerā aizliegts pārvietoties ar motorlaivām, ūdensmotocikliem, kuteriem un airu laivām, izmantojot dzinēju vai elektromotoru, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams teritorijas uzraudzībai, apsaimniekošanai un valsts un pašvaldību amatpersonām, dienesta pienākumu pildīšanai".

Lai novērstu traucējumu putnu ligzdošanas vietās, noteikumi ir papildināmi ar aizliegumu no 1.marta līdz 1.oktobrim virs Papes ezera un Nidas purva dabas liegumu zonām pārvietoties (lidot) zemāk par 500 m ar deltplāniem un citiem lidaparātiem, kas aprīkoti ar dzinējiem, kā arī gaisa baloniem.

Lai saglabātu un atjaunotu dabas daudzveidību īpaši attiecībā uz putnu faunu individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos ir jānosaka šādi papildus sezonālie liegumi:

- a) putnu ligzdošanas laikā no ledus izkušanas līdz 15.jūnijam aizliegts iebraukt ar laivu Papes ezerā;
- b) no ledus izkušanas līdz 30.septembrim aizliegts atrasties Papes ezera ziemeļrietumu niedrājos sezonālā lieguma zonā;

- c) a un b punktos, kā arī iepriekšējā priekšlikumā minētie ierobežojumi ir spēkā izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams teritorijas uzraudzībai, apsaimniekošanai, zinātnisko pētījumu veikšanai un valsts un pašvaldību amatpersonām dienesta pienākumu pildīšanai;
- d) līdz 30.septembrim aizliegts medī ūdensputnus Papes ezera ziemeļrietumu daļā ūdensputnu medību lieguma zonā un 300 m attālumā no putnu novēršanas torņiem, slēpniem.

Lai novērstu aizsargājamo jūrmalas mežaino kāpu eroziju, ir nosakāms aizliegums lietot treilēšanas tehniku veicot mežistrādes darbus dabas parkā.

Ezera palienes un Nidas purva zonai pieguļošo pļavu aizsardzībai nosakāms aizliegums uzart vai kultivēt pļavas Papes ezera piekrastē un Nidas purva dabas lieguma zonai pieguļošajā joslā 350 m platumā un apbūvēt Papes ezera piekrasti (palieni) un Nidas purva dabas lieguma zonai pieguļošo joslu 250 m platumā, izņemot gadījumus, kad tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto apsaimniekošanas pasākumu ieviešanai.

Lai nodrošinātu īpaši aizsargājamo jūras krasta un meža biotopu pastāvēšanu, īpaši Latvijā un Eiropas Savienībā īpaši aizsargājamās sugas – griezes ligzdošanas vietu pietiekamu aizsardzību, zvirbuļveidīgo un sikspārņu drošu migrāciju, īpaši pie Papes ciema, plāna izstrādes gaitā ir ierosināti funkcionālā zonējuma grozījumi.

Detalizēti priekšlikumi apkopoti 5.nodalā un kartē "Dabas parka "Pape" plānotais funkcionālais zonējums".

Pasākums ietver minēto priekšlikumu noformēšanu rakstiski un kartogrāfiski un iesniegšanu Vides ministrijas Dabas aizsardzības departamentam. Ievērojot to, ka nepieciešamās izmaiņas, nosakot stingrāku apsaimniekošanas režīmu Papes ezera teritorijām un piekrastes zonai ārpus apstiprinātajām ciemu teritorijām, ir nozīmīgas dabas parka ilgtermiņa un īstermiņa mērķu sasniegšanai, pasākums ir prioritārs.

4.2.4.2. Individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu, t.sk. dabas parka funkcionālā zonējuma grozījumu apstiprināšana

Pasākums ietver iesniegto individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu grozījumu (4.2.4.2. pasākums) izvērtēšanu Vides ministrijā, iesniegšanu Valsts kancelejā, saskaņošanu ar ministrijām, pašvaldībām un citām nepieciešamajām institūcijām un apstiprināšanu Ministru kabinetā.

4.2.4.3. Dabas parka funkcionālā zonējuma izmaiņu iestrāde teritorijas plānojumos

Pēc individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu grozījumu pieņemšanas Ministru kabinetā attiecībā uz dabas parka funkcionālā zonējuma izmaiņām tās ir iestrādājamas Rucavas un Nīcas pagastu teritorijas plānojumos.

4.2.4.4. Īpaša režīma zonas noteikšana iebraukšanai dabas parkā

Šā plāna realizācijas gaitā paredzēts attīstīt tūrisma infrastruktūru, kas nākotnē palielinās apmeklētāju skaitu dabas parkā, taču vienlaikus arī prasīs papildus izdevumus izveidotā labiekārtojuma uzturēšanai, atjaunošanai un atkritumu savākšanai. Lai piesaistītu finansu līdzekļus dabas vērtību saglabāšanai Papes dabas parkā, pasākumā ir plānos sagatavot, iesniegt RAPLM un pieņemt MK noteikumu projektu "Par īpaša režīma zonu Rucavas pagasta administratīvajā teritorijā Liepājas rajonā", kas paredz īpaša režīma zonas izveidošanu Papes dabas parkā, kā arī sagatavot un Rucavas pagasta padomē pieņemt saistošos noteikumus par autotransporta iebraukšanu šajā īpašā režīma zonā. Caurlaižu postenis izvietojams uz Rucavas -Papes ceļa pie Paurupes - Līgupes apvedkanāla. Daļa iegūto līdzekļu (piemēram, 40%) ir izlietojami iebraukšanas režīma uzturēšanai un pārējā

Dabas parka “PAPE” dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

daļa (60%) šajā plānā ietverto apsaimniekošanas pasākumu īstenošanai. Konkrēto izlietojumu plāno dabas parka pārvalde, sastādot ikgadējo budžeta izlietojuma plānu.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

11.tabula. Administratīvie pasākumi

Nr.	Pasākums	Priori-tāte*	Izpildes termiņš, g.	Iespējamās izmaksas, Ls	Potenciālais izpildītājs, finansu avots	Izpildes rādītāji
Mērķis: 4.2.1. Izveidots dabas parka ilgtermiņa apsaimniekošanas modelis						
4.2.1.1.	Dabas parka konsultatīvās padomes izveidošana un darbības nodrošināšana	I	2007.-2012.g.	-	Rucavas pašvaldība, DAP, PDF, AS "Latvijas valsts meži", Rucavas tradīciju klubs, PDF, LU BI, LOB, VVD, VMD, DAP, VKPAI	Izveidota dabas parka „Pape” konsultatīvā padome, kura darbojas MK apstiprinātajā nolikumā noteiktajā kārtībā.
4.2.1.2.	Dabas parka fonda izveidošana un darbības nodrošināšana	I	2007. – 2012.g.	Tiek noteiktas, vienojoties fonda dibinātājiem.	DP fonds, LVAF, VIDM budžets, Investīciju programma N2000 teritorijām (2007-2013).	Izveidots Papes dabas parka fonds „Pape”, kurš organizē dabas parka apsaimniekošanu, finansu līdzekļu piesaisti, šā plāna ieviešanu un organizē apsaimniekošanas pasākumu izstrādi nākamajam apsaimniekošanas periodam.
4.2.1.3.	Teritorijas uzraudzība	I	2007. – 2012.g.	30 000 Ls/gadā (alga direktoram un 2 inspektoriem, citiem darbam nepieciešamajiem izdevumiem)	DP fonds, LVAF, VIDM budžets, Investīciju programma N2000 teritorijām (2007-2013).	Regulāri tiek veikta teritorijas uzraudzība, nodrošinot individuālo aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumu ievērošanu, dabas aizsardzības likumdošanas kontroli
Mērķis: 4.2.2. Sakārtotas tiesiskās attiecības ar zemes īpašniekiem un lietotājiem						
4.2.2.1.	Privāto zemju un tām noteikto apgrūtinājumu apzināšana	I	2007.g. I puse	150 Ls	DP fonds, pašvaldības, Liepājas RVP	Iegūta informācija par noteiktajiem apgrūtinājumiem DP esošajām privātajām zemēm
4.2.2.2.	Nostiprinājumu līgumu sagatavošana apgrūtinājumu noteikšanai	I	2007.g. II puse	300 Ls	Liepājas RVP	Nostiprinājumu līgumi par apgrūtinājumu noteikšanu iesniegti Liepājas rajona Zemesgrāmatu nodaļā
4.2.2.3.	Dabas parka apgrūtinājumu ierakstīšana zemesgrāmatā	I	2007.g. II puse	Nosakāmas, apzinot zemesgrāmatā ierakstāmo apgrūtinājumu skaitu	Liepājas rajona Zemesgrāmatu nodaļa	Zemesgrāmatās iestrādāti dabas parka apgrūtinājumi, kas atbilst valsts normatīvo aktu prasībām

Dabas parka “PAPE” dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

4.2.2.4.	Kompensāciju piešķiršana	I	2007. – 2012.g.	Tiek noteiktas atbilstoši MK 21.03.2006. not. Nr. 219 nosacījumiem	Meža zemju īpašnieki, DP fonds	Zemes īpašnieki valsts normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā saņem kompensācijas par saimnieciskās darbības ierobežojumiem meža fonda zemēs DP teritorijā
4.2.2.4.	Subsīdiju saņemšana	I	2006. – 2012.g.		Zemes apsaimniekotāji un īpašnieki, DP fonds	Zemes īpašnieki valsts normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā saņem kompensācijas par saimnieciskās darbības ierobežojumiem DP teritorijā. Meža fonda zemes, bioloģiski vērtīgās pļavas
4.2.2.6.	Priekšlikumu sagatavošana un iesniegšana Papes DP pļavu iekļaušanai bioloģiski vērtīgo pļavu sarakstā	I	2006.g. II puse		DP fonds	Iesniegti jauni priekšlikumi vismaz 100 ha pļavu iekļaušanai bioloģiski vērtīgo pļavu sarakstā, lai 5-10 zemes īpašumu īpašnieki vai to apsaimniekotāji turpmāk varētu valsts normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā saņemt subsīdijas par šo pļavu apsaimniekošanu
4.2.2.7.	Nodokļu atlaižu piešķiršana DP teritorijā esošajiem zemes īpašumiem	I	2006. – 2012.g		Rucavas pagasta padome, VZD Liepājas reģionālā nodaļa	Zemes īpašnieki saņem nodokļu atlaides par tiem piederošajiem zemes īpašumiem un saimnieciskās darbības aprobežojumiem DP teritorijā
4.2.2.8.	Privāto zemju atpirkšanai nepieciešamā finansējuma noteikšana	III	2007.- 2008.g.	1500,00	Dabas parka pārvalde VidM	Apzināti dabas aizsardzībai nozīmīgākie zemes īpašumi, kuri nākotnē varētu tikt atpirkti, aprēķināti nepieciešamie finansu līdzekļi šim pasākumam, sagatavoti projekta(u) pieteikumi pasākumu veikšanai.
4.2.2.9.	Privāto zemju atpirkšana	III	2009. – 2012.g.	Tiek noteiktas 5.2.2.8. pasākumā	VidM (DAP)	DP “Pape” atpirkti no privātajiem īpašniekiem dabas aizsardzībai nozīmīgākie zemesgabali

<i>Mērķis: 4.2.3. Precīzētas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas robežas jūras akvatorijā, statuss un noteikti apsaimniekošanas pasākumi</i>						
4.2.3.1.	Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas jūrā robežu un statusa precizēšana	I	2006. – 2009.g.		LIFE-Nature “Jūras ĪADT” projekts, BVF	Izvērtētas aizsargājamās dabas vērtības dabas parka “Pape” jūras akvatorijā un blakus tai, izstrādāts priekšlikums ĪADT robežām un ĪADT statusam.
4.2.3.2.	Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas jūrā apsaimniekošanas pasākumu izstrāde	I	2006. – 2009.g.		LIFE-Nature “Jūras ĪADT” projekts, BVF	Noteikti mērķi un izstrādāti apsaimniekošanas pasākumi dabas parka “Pape” teritorijai jūras akvatorijā
<i>Mērķis: 4.2.4. Izmaiņīts dabas parka funkcionālais zonējums, veikti grozījumi dabas parka “Pape” individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos un noteikta īpaša režīma zona iebraukšanai dabas parkā</i>						
4.2.4.1.	Priekšlikumu izstrāde individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu, t.sk. dabas parka funkcionālā zonējuma grozījumiem	I	2007.g.	Dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros	Papes ezera projekts, LIFE-Nature Papes ezera projekta līdzekļi	Noformēti priekšlikumi MK noteikumu Nr. 263 grozījiem un iesniegti Vides ministrijas Dabas aizsardzības departamentam
4.2.4.2.	Individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu, t.sk. dabas parka funkcionālā zonējuma grozījumu apstiprināšana	I	2007.g. II puse, 2008.g. I puse		VidM DAD, MK	Pieņemts MK lēmums par MK noteikumu Nr. 263 grozījiem
4.2.4.3.	Dabas parka funkcionālā zonējuma izmaiņu iestrāde teritorijas plānojumos	I	2009. I puse	Nosakāmas , sastādot teritorijas plānojumu izdevumu tāmi	Rucavas pašvaldība	MK noteikumu Nr. 263 grozījumi iestrādāti Rucavas un Nīcas pašvaldību teritorijas plānojumos
4.2.4.4.	Īpaša režīma zonas noteikšana iebraukšanai dabas parkā	II	2008.g.	450 Ls	DP fonds, DP budžets	Noformēts MK noteikumu projekts “Par īpaša režīma zonu Rucavas pagasta administratīvajā teritorijā Liepājas rajonā”, noteikumi pieņemti MK, Rucavas pagasta padome pieņemusi saistošos noteikumus par īpaša režīma zonu.

Apzīmējumi: * I – prioritārs pasākums, II – būtisks pasākums, III – vēlams pasākums

4.2. Teritorijas hidroloģiskā režīma stabilizēšanas pasākumi

Mērķis: 4.2.5. Izstrādāti priekšlikumi dabas parka hidroloģiskā režīma optimizēšanai un tā izmaiņu prognoze

4.2.5.1. Hidroloģiskā režīma priekšizpēte un priekšlikumu izstrāde Nidas purva hidroloģiskā režīma stabilizēšanai

Hidroloģiskā režīma priekšizpēte Nidas purvā ir veikta LIFE-Nature Papes ezera projekta ietvaros. Tā ietver esošā hidroloģiskā režīma konstatāciju, Nidas purva biotopu ekoloģiskā stāvokļa vērtējumu un ieteikumu izstrādi optimāla Nidas purva hidroloģiskā režīma nodrošināšanai ar mērķi radīt labvēlīgus apstākļus Nidas purva biotopu pastāvēšanai. Priekšlikumi, kuri aprakstīti J.Vlasakera ziņojumā "Evaluation of The Hydrological Regime in The Nature Park "Pape""(2006.), ir ietverti šā plāna 4.2.6.1. – 4.2.6.4. pasākumos.

4.2.5.2. Hidroloģiskā režīma priekšizpēte un priekšlikumu izstrāde Papes ezera hidroloģiskā režīma stabilizēšanai

Papes ezera un tā apkārtnes, kā arī Papes kanāla hidroloģiskā režīma priekšizpēte tiek veikta LIFE-Nature Papes ezera projekta ietvaros. Tā ietver esošā hidroloģiskā režīma konstatāciju, Papes ezera un tā piekrastes zonas ekoloģiskā stāvokļa vērtējumu un ieteikumu izstrādi pasākumu kompleksam optimāla Papes ezera hidroloģiskā režīma nodrošināšanai ar mērķi radīt labvēlīgus apstākļus ezera faunas (putni, zivis, abinieki, zīdītāji) pastāvēšanai un īpaši aizsargājamo biotopu (mezotrofs ezers, ezers ar mieturaļgu augāju, dižās aslapes audzes) biotopu pastāvēšanai. Priekšlikumi, kuri aprakstīti J.Vlasakera ziņojumā "Evaluation of The Hydrological Regime in The Nature Park "Pape""(2006.), ir ietverti šā plāna 4.2.7.1. – 4.2.7.11. pasākumos.

4.2.5.3. Papes dabas parka teritorijas un tās tuvākās apkārtnes hidroloģiskā režīma izmaiņu prognozes izstrāde

LIFE-Nature Papes ezera projektā izstrādātais hidroloģiskā režīma regulēšanas pasākumu komplekss skar hidroloģisko sistēmu dabas parkā "Pape" un plašāku ar meliorācijas sistēmas saistītu teritoriju plašākā apkārtnē. Uzsākot pilnā apjomā hidroloģiskā režīma regulēšanas pasākumus dabas parkā, ir svarīgi būt pārliecinātiem par veikto pasākumu ietekmi uz teritorijas un tās apkārtnes hidroloģiskā režīma izmaiņām un sekām. Tādēļ pirms to veikšanas ir jāizstrādā hidroloģiskā režīma izmaiņu prognoze, kura ietver:

- 1) Nidas purva hidroloģiskā režīma izmaiņu prognozi;
- 2) Papes ezera un tā piekrastes joslas hidroloģiskā režīma izmaiņu prognozi;
- 3) dabas parka mežu un pļavu hidroloģiskā režīma izmaiņu prognozi;
- 4) dabas parka apkārtnes (ar meliorācijas sistēmām un dabiskajām notecēm saistītā teritorija) hidroloģiskā režīma izmaiņu prognozi;
- 5) ieteiktā pasākumu kompleksa izvērtējumu un optimālo risinājumu ieteikumus.

Prognozes izstrādāšanā izmantojami J.Vlasakera ziņojumā "Evaluation of The Hydrological Regime in The Nature Park "Pape""(2006.) ietvertie ieteikumi un prognoze (daļēja) hidroloģiskā režīma regulēšanai Papes ezerā un Nidas purvā. Lai hidroloģiskā režīma atjaunošanas pasākumi neradītu neparedzētas problēmas dabas parkā un tā apkārtnes teritoriju infrastruktūras attīstībā, dabas aizsardzībā un plānoto saimniecisko aktivitāšu īstenošanā, šis pasākums ir prioritārs. Hidroloģiskā režīma pasākumu grupā ietverto pasākumu īstenošana pieļaujama tikai pēc prognozes izstrādes. Pirms tās pieļaujama LIFE-Nature Papes ezera projektā plānoto pasākumu (Līgupes un Paurupes

noteces atjaunošana uz Papes ezeru, Papes kanāla aizsprosta rekonstrukcija ar akmeņu krāvumu izveidošanu zivju ceļa nodrošināšanai Papes kanālā pie tā iztekas no ezera, dambju izveidošana atsevišķiem grāvjiem Nidas purvā) īstenošana, jo tiem ir paredzama lokāla ietekme. Papes ezera projektā veiktie un plānotie pasākumi uzskatāmi par pilotprojektiem. Lai novērtētu to ietekmi, pēc to veikšanas ir jāuzsāk Nidas purva un Papes ezera hidroloģiskais monitorings (4.2.19.1. un 4.2.19.2. pasākums).

Mērķis: 4.2.6. Stabilizēts Nidas purva dabiskais hidroloģiskais režīms un

Mērķis: 4.2.8. Saglabāti dabiskie un maz ietekmētie zālu, pārejas un augstā purva biotopi, tur sastopamās retās un aizsargāmās augu un dzīvnieku sugas 1913 ha platībā

Pasākumi šā mērķa sasniegšanai izstrādāti, pamatojoties uz J.Vlasakera ziņojumā "Evaluation of The Hydrological Regime in The Nature Park "Pape""(2006.) ietvertajiem priekšlikumiem. Pasākumus īstenojot, detalizēti to apraksti un ieteikumi izpildīšanai (t.sk. shēmas) skatāmi iepriekšminētajā ziņojumā.

4.2.6.1. Atsevišķu izmēģinājuma dambju izveide Nidas purvā

LIFE-Nature Papes ezera projektā ir plānots izveidot dambjus Nidas purvā izmēģinājuma kārtā. Tā ietvaros ir uzsākta projekta izstrāde Nidas purva dabīgā hidroloģiskā režīma atjaunošanai. Dambju izveidei veicama pasākuma skaņojot normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Pēc pozitīvu skaņojumu saņemšanas no iestādēm, tiek veikta izvēlēto grāvju (vai viena grāvja) nivelišana un 7 – 8 dambju izveidošana attālumos ar grāvja kritumu 0,1 m. Ir zināms, ka pie šāda krituma purva hidroloģiskā režīma atjaunošanās noritēs ātrāk nekā tajā gadījumā, ja dambji atradīsies ik pēc 0,5 m virsmas slīpuma. LIFE-Nature Papes ezera projekta ietvaros ir izstrādāti tehniskie risinājumi dambju izveidei un novietojumam Nidas purvā (skat. 31.pielikumu).

Pasākums ir prioritārs, to finansē LIFE-Nature Papes ezera projekts.

4.2.6.2. Atļauju saņemšana dambju projektēšanai

Pasākums ietver ieceres izklāsta sagatavošanu un iesniegšanu Liepājas rajona apvienotajā būvvaldē atļaujas saņemšanai projektēšanas uzsākšanai. Tieka saņemts plānošanas un arhitektūras uzdevums un tehniskie noteikumi no valsts iestādēm projekta izstrādei.

4.2.6.3. Projekta izstrāde hidroloģiskā režīma stabilizēšanai un susināšanas ietekmes novēršanai

Projekts tiek izstrādāts atbilstoši atļauju nosacījumiem (4.1.2.5. pasākums). Projektēšanas darbu var veikt juridiska vai fiziska persona, kam ir licence (juridiskai personai) vai sertifikāts (fiziskai personai) hidrotehnisko būvju projektēšanai. Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā, ja to prasa pasākuma realizācijas laikā spēkā esošie iepirkuma procedūras normatīvie akti.

Lai stabilizētu susināšanas ietekmē degradētos un ietekmētos purva biotopus, jāievēro sekojoši nosacījumi:

1. jāaptur ūdens notece pa meliorācijas grāvjiem purva malās un pašā purvā;
2. uz grāvjiem jāveido vai nu kūdras vai koka dambji;
3. jāapanāk ūdens līmeņa celšanās pēc iespējas tuvāk purva virskārtai.

Projektā izstrādes gaitā tiek veikti grāvju sistēmas nivelišanas darbi un izstrādāti dambju tehniskie risinājumi. Iespējama gan kūdras, gan koka dambju būve. Dambjus uz grāvjiem ieteicams izvietot attālumos, kurus nosaka pēc purva slīpuma. Dambju vietas var plānot ik

pa 0,1 m slīpuma. Šajā gadījumā purva hidroloģiskā režīma atjaunošanās noritēs ātrāk nekā gadījumā, ja dambji atradīsies ik pa 0,5 m virsmas slīpuma.

Purva malās iespējams projektēt arī aizsprostus, kurus var būvēt izmantojot ekskavatoru, kas palielina darba efektivitāti un samazina izmaksas. Vietās, kur nav iespējama pieklūšana ar ekskavatoru, jāparedz tāda dambja konstrukcija, lai to var būvēt izmantojot roku darbu. Var kombinēt kūdras un koka dambju izveidi teritorijā. Vietās, kur iespējama tehnikas pieklūšana grāvjiem, iespējama to pilnīga aizbēršana.

Projekts saskaņojams plānošanas un arhitektūras uzdevumā un tehniskajos noteikumos noteiktajā kārtībā.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.6.4. Dambju būve Nidas purvā

Pasākums ietver izpildītāja noskaidrošanu iepirkuma procedūrā, būvatlaujas saņemšanu (ja tas noteikts saskaņojot projektu), dambju un aizsprostu (ja tādi ir projektēti) būvi atbilstoši tehniskā projekta risinājumiem, darbu uzraudzību un pieņemšanu.

4.2.6.5. Dambju un aizsprostu funkcionēšanas regulāra kontrole

Pēc dambju un aizsprostu uzbūvēšanas ir tiek veikta to tehniskā stāvokļa uzraudzība, īpašu uzmanību pievēršot izskalojumiem pavasara un rudens sezonās, kad var rēķināties ar grāvju pārplūšanu vai pat plūdiem. Svarīgi šo darbu veikt pirmajā gadā pēc darbu pabeigšanas (pēc tam arī pasākums ir turpināms). Atkarībā iespējām vienoties ar dambju un aizsprostu būvētājiem, var slēgt līgumu uz termiņu, kurš garāks par 1 gadu nekā vajadzīgs darbu veikšanai un minēto uzraudzību un bojājumu novēršanu iekļaut būvdarbu līguma nosacījumos. Pēc dambju un aizsprostu nodošanas ekspluatācijā to kontroli organizē dabas parka pārvalde.

Šo hidrotehnisko būvju uzraudzību var veikt vienlaikus ar Nidas purva hidroloģisko monitoringu (4.2.19.1. pasākums).

4.2.6.6. Kūdras ieguves pārtraukšana pēc izsniegtu licenču derīguma termiņa beigām

Nidas purvā saskaņā ar izsniegtajām licencēm (LVGMA 2005.gada informācija) kūdru iegūst 3 firmas SIA "Meliorators-3", SIA "Albel" un SIA "FK Investīciju Tehnoloģijas", kuru licenču darbības laiks atbilstoši ir 30.04.2018., 15.06.2010. un 28.05.2014. Tā kā kūdras ieguve Nidas purvā pasliktina Nidas purva hidroloģisko režīmu, kas veicina purva "izzūšanu", tiek apdraudēta Eiropas Savienībā aizsargājamo biotopu: augstais purvs, pārejas purvs un zāļu purvs un dabas parka "Pape" kā Natura 2000 teritorijas pastāvēšana, kūdras ieguve pēc licenču darbības beigām ir pārtraucama. Līdz ar darbības izbeigšanu ir jāveic kūdras ieguves lauku rekultivācija. Līdz šo licenču beigām attiecīgajām valsts vides institūcijām, sadarbojoties ar izveidotās dabas parka "Pape" pārvaldes inspektoriem, ir jāpilnveido un stingri jākontrolē vides aizsardzības prasību ievērošana kūdras ieguvē un dzērveņu audzēšanā.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.6.7. Nidas purva izstrādātās daļas rekultivācijas plāna izstrāde

LVGMA informācijā par izsniegtajām licencēm kūdras ieguvei Nidas purvā pašlaik netiek sniepta informācija par noteikumiem kūdras lauku ekspluatācijai un rekultivācijai. Rekultivācijas plāna izstrāde ietver kūdras ieguves ietekmes vērtējumu uz Nidas purva ekosistēmu, atbildīgo, pasākumu, izpildes termiņu noteikšanu. Viena no rekultivācijas iespējām ir salu veidošana izstrādātajā daļā un pārējās teritorijas appludināšana, veidojot putnu ligzdošanai un atpūtai migrāciju laikā piemērotas teritorijas. Plāna izstrādes gaitā ir

izskatāma arī daļas teritorijas piemērošana citu dabu saudzējošu tehnoloģiju pielietošanai, piemēram, lielogu dzērveņu audzēšanai, ja tā nerada kaitējumu blakus esošajai Nidas purva dabiskai ekosistēmai kā Eiropas nozīmes aizsargājam biotopam un putnu dzīvei.

Par konkrētajām kūdras izstrādes teritorijām atbildīgas ir firmas SIA "Meliorators-3", SIA "Albel" un SIA "FK Investīciju Tehnoloģijas", kas ir saņēmušas licences šīs darbības veikšanai. Plāns ir skaņojams LVGMA.

Plāna izstrādē iesaistāmi zemes īpašnieki, eksperti dabas aizsardzības jomā, dabas parka administrācijas pārstāvji un citas interesentu grupas.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.6.8. Nidas purva izstrādātās daļas rekultivācija

Purva izstrādātās daļas rekultivācija atbilstoši rekultivācijas plānā paredzētajiem pasākumiem.

Pasākums ir prioritārs.

Mērķis: 4.2.7. Stabilizēts un dalēji atjaunots Papes ezers hidroloģiskais režīms

Visi pasākumi šā mērķa sasniegšanai izstrādāti, pamatojoties uz J.Vlasakera ziņojumā "Evaluation of The Hydrological Regime in The Nature Park "Pape""(2006.) ietvertajiem priekšlikumiem. Pasākumus īstenojot, detalizēti to apraksti un ieteikumi izpildīšanai (t.sk. shēmas) skatāmi iepriekšminētajā ziņojumā. Šajā pasākumu grupā ietvertie pasākumi pirms to realizācijas ir saskaņojami normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

4.2.7.1. Papes kanāla aizsprosta rekonstrukcijas ar zivju ceļa izveidi tehniskā projekta izstrāde un saskaņošana

Pašlaik Papes kanāla aizsprosts ir avārijas stāvoklī, netiek nodrošināta zivju migrācija caur to. LIFE-Nature Papes ezera projekta ietvaros ir izstrādāti tehniskie risinājumi aizsprosta rekonstrukcijai (skat. 31.pielikumu), izveidojot akmeņu krāvumus un zivju ceļu. Pasākums ietver tā ieceres saskaņošanu un tehnisko risinājumu saskaņošanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, t.sk. ar Liepājas reģionālo vides pārvaldi kā tas noteikts MK noteikumu Nr.263 6.3. punktā (Bez saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi dabas parka teritorijā aizliegts veikt jebkāda veida darbības, kas maina virszemes un pazemes ūdeņu un gruntsūdeņu līmeni, izņemot ūdens līmeni regulējošo būvju remontu un atjaunošanu).

Pasākums ir prioritārs.

4.2.7.2. Papes kanāla aizsprosta rekonstrukcija ar zivju ceļa izveidi

Pasākums ietver aizsprosta rekonstrukciju, izveidojot akmeņu krāvumus un zivju ceļu. Tieks ieteikts pilnībā nojaukt esošo aizsprostu vai arī demontēt tā koka konstrukcijas un tad veidot akmeņu krāvumus. Akmeņu krāvumi ir veidojami atbilstoši izstrādātā un saskaņotā tehniskā projekta risinājumiem (4.2.7.1. pasākums), nodrošinot zivju pārvietošanos tam cauri, neļaujot ezera ūdenim tieši aizplūst uz jūru un uzturot augstāku ūdens līmeni ezerā. Akmeņu krāvumu veidošana ir salīdzinoši lēts pasākums, jo kā izejmateriālu var izmantot laukakmeņus. Atvērumu lielums aizsprostā un akmeņu krāvuma augstums ir nosakāms 4.2.19.2. pasākumā (kompleksais Papes ezera hidroloģiskais monitorings). Darbu uzsākšanai ieteikts uzturēt ezera ūdens līmeni 0,4 – 0,5 m, kas neradītu draudus hidroloģiskajai situācijai ezera apkārtnē, neapludinātu lauksaimniecības zemes. Turpmāk, veicot visu šajā plānā ietverto hidroloģiskā režīma regulēšanas pasākumu kompleksu, t.sk, ja nepieciešams, papildinot aizsprostu ar jauniem

akmeņu krāvumiem, ir jāturmīna celt ezera ūdens līmenis līdz maksimāli iespējamajam līmenim (tādam, kas nepadraud dabas parka infrastruktūru, mežu un lauksaimniecības zemju atļauto izmantošanu dabas parkā). Ja nepieciešams izveidotā aizsprosta augstumu var arī pazemināt.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.7.3. Sabrukušā ostas mola nojaukšana

Papes ostas moli šobrīd darbojas kā vilņu lauzēji, aizkavējot ar skābekli bagātā jūras ūdens ieplūšanu ezerā un arī kavējot ezera ūdens izteci, jo bieži vien tā izteka tiek aizskalota ar jūras smiltīm, tādējādi radot plūdu draudus ezera apkārtnē esošajām mājām un ceļu infrastruktūrai, jo sevišķi augsta ūdens līmeņa periodos rudenī un pavasarī. Tā kā osta no 1980tiem gadiem vairs nedarbojas, tiek ieteikts nojaukt daļu no ostas mola kreisā spārna, ļaujot veidoties efektīvākai ūdens apmaiņai starp jūru un ezeru.

Pasākums ietver bijušās Papes ostas molu, kas atrodas tieši pretī Papes ezera kanāla grīvai, nojaukšanu. Pasākums ir veicams tikai pēc teritorijas hidroloģisko izmaiņu prognozes veikšanas 2007.gadā.

Pasākums ir prioritārs

4.2.7.4. Ietekmes uz vidi novērtējuma veikšana ostas būvniecībai Papes kanālā iztekā

Rucavas pagasta teritorijas plānojumā ir paredzēta pagājušā gadsimta pirmajā pusē bijušās Papes ostas atjaunošana (akvatorijas izveidošana un ostas būvēšana) Papes kanāla ietekā jūrā.

Papes kanāla krastos atrodas Latvijā un Eiropas Savienībā aizsargājamās pelēkās kāpas (skat. pielikumos karti "Dabas parka "Pape" dabas un kultūrvēsturiskās vērtības").

Prof. G.Eberhards prognozē, ka atjaunojot Papes ostu un izbūvējot jaunus molus līdz 4 - 5 m izobatām, tiks daļēji pārrauta gar krasta sanešu plūsma un sāksies strauja krasta noskalošana uz ziemeļiem no ostas Papes bākas - Priediengalciema iecirknī. Uz dienvidiem no jaunās ostas nelielā iecirknī notiks aizturēto sanešu akumulācija un priekškāpu augšana augstumā.

Dabas parka hidroloģiskā režīma regulēšanas priekšlikumos (Papes ezera projekts) savukārt ieteikts nojaukt bijušās Papes ostas molus (4.2.7.3. pasākums), tā atverot Papes kanālu netraucētai jūras vilņu darbības ietekmei.

Saskaņā ar LR likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 43. panta 4. apakšpunkta prasībām "paredzētajai darbībai vai plānošanas dokumentam (izņemot aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānus un tajos paredzētās darbības), kas atsevišķi vai kopā ar citu paredzēti darbību vai plānošanas dokumentu var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000), veic ietekmes uz vidi novērtējumu. Ietekmes uz vidi novērtējumu veic atbilstoši MK 17. 02. 2004. noteikumu Nr. 87 "Kārtība, kādā novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi" nosacījumiem. Tajā izvērtējama Papes ostas būvniecības ietekme uz šīs Natura 2000 teritorijas dabas vērtībām, hidroloģisko režīmu. Ietekmes uz vidi novērtējumu veic ieceres iesniedzējs. Paredzēto darbību (Papes ostas projektēšana un būvniecība) atļauj veikt, ja tas negatīvi neietekmē Natura 2000 teritorijas ekoloģiskās funkcijas, nav pretrunā ar tās izveidošanas mērķiem vai, ja tas ir vienīgais risinājums un nepieciešams sabiedrībai nozīmīgu interešu, arī sociālo vai ekonomisko interešu, apmierināšanai vai arī, ja tas nepieciešams citu sabiedrībai sevišķi svarīgu interešu apmierināšanai, ja ir saņemts atzinums no Eiropas Komisijas.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.7.5. Paurupes un Līgupes atjaunotās ieplūdes Papes ezerā un upju gultnes uzturēšana

Papes ezera projektā 2005.gadā tika atjaunotas Paurupes un Līgupes ietekas Papes ezerā, iztīrot Paurupes un Līgupes gultnes tās bagarējot. Turpmāk ir jāseko līdzī Paurupes un Līgupes gultņu stāvoklim, turpmāk arī dambju stāvoklim uz Līgupes - Paurupes kanāla (4.2.7.6. pasākums) un atjaunoto bijušo (meandrēto) gultņu stāvoklim (4.2.7.7. un 4.2.7.8. pasākums). Nepieciešamības gadījumā regulāri jāveic gultņu tīrīšana no sanešiem, iekritušiem kokiem, ja tie ietekmē (pasliktina) ūdens noteci uz ezeru, dambju labošana.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.7.6. Līgupes - Paurupes kanāla aizsprostošana

Pasākumā paredzēts pilnīgi aizsprostot Līgupes un Paurupes ietekas Līgupes - Paurupes kanālā, lai nodrošinātu šo upju tecējumu tikai uz Papes ezeru. Uz Līgupes un Paurupes ietekām kanālā ir izveidojami dambji (katrai upei 1) par pamatu īemot 1996.gadā izstrādātos slūžu projektus. LIFE-Nature Papes ezera projekta ietvaros ir izstrādāti tehniskie risinājumi Līgupes-Paurupes kanāla aizsprostošanai (skat. 31.pielikumu). Dambja izveidei uz Līgupes tiks izmantotas konstrukcijas un arī materiāli, kas atlikuši no vecajām slūžām. Pasākums ietver tehniskā projekta izstrādi un saskaņošanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un īstenošanu atbilstoši saskaņotā projekta risinājumiem.

Pēc kūdras ieguves pārtraukšanas (4.2.6.6. pasākums) ir aizdambējama arī Līgupes - Paurupes kanāla ieteka Papes kanālā.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.7.7. Līgupes bijušās gultnes atjaunošana

Lai paaugstinātu upes un tās piekrastes ekoloģisko stāvokli (skābekļa režīmu, pašattīrīšanās spējas, tekošu ūdeņu biotopu veidošanos, pļavu ekosistēmu normālu funkcionēšanu), Līgupes tecējums apmēram 800 m garumā ir atjaunojams bijušajā gultnē. Pasākums ietver bijušās gultnes tīrīšanu no galvenajiem šķēršļiem (kokiem, daļēji arī augu materiāla, kas tajā uzkrājies), krūmu un koku izciršanu (daži raksturīgākie koki ir atstājami) upes krastos apmēram 50 m platumā abos upes krastos (vietu skat. J.Vlasakera ziņojumā, 2006.g., 12.shēma), bagarētās upes gultnes aizdambēšanu, koka tiltiņa uzbūvēšanu vietā, kur upē tiek novirzīta vecajā gultnē, daļēju upes krastā esošā dambja nojaukšanu.

Veicot Līgupes gultnes atjaunošanu, ir jārēķinās ar veikto pasākumu ietekmi uz saimniecības "Lielbērzi" zemes izmantošanu. Tie nedrīkst negatīvi ietekmēt lauksaimniecības zemju izmantošanu saimniecībā. Tādēļ tiek ieteikt demontēt dambi tikai no saimniecības "Lielbērzi" rietumu daļā esošo daļu.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.7.8. Paurupes bijušās gultnes atjaunošana

Līdzīgi kā 4.2.6.7. pasākumā, arī šajā pasākumā ir veicama bijušās gultnes tīrīšana no galvenajiem šķēršļiem (kokiem, daļēji arī augu materiāla, kas tajā uzkrājies), krūmu un koku izciršana (daži raksturīgākie koki ir atstājami) upes krastos apmēram 50 m platumā abos upes krastos (vietu skat. J.Vlasakera ziņojumā, 2006.g., 12.shēma), meža ceļa (šķērso bijušo Paurupes gultni) pārrakšana, bagarētās upes gultnes daļas aizdambēšana, krastā esošā dambja nojaukšana blakus atjaunojamam posmam. Drenāžas caurules uz

meža ceļiem ir izņemamas un tā atjaunojama upes caurtece. Paurupes tecējums bijušajā gultnē atjaunojams apmēram 600 m garumā.

4.2.7.9. Noteces no Koņu meža un Papes tīreļa novadīšana uz Papes ezeru

Noteces no Koņu meža un Papes tīreļa vēsturiski ir ietecējuši Papes ezerā. To atjaunojot būtu jāuzcel tiltus uz Papes - Rucavas ceļa. Tā kā šim tiltam ir jābūt piemērotam smagā autotransporta kustībai, pasākums būtu ļoti dārgs. Tādēļ šīs noteces atjaunošanai paredzēts strautus novirzīt Līgupes - Paurupes kanāla daļā no Papes purva līdz Papes ezeram (pretēji kanāla tecēšanas virzienam), veidojot kanāla aizdambējumu pie Papes purva. Taču ievērojot to, ka Papes tīrelī SIA “Purva dzērvenīte” veic lielogu dzērveņu audzēšanu, izstrādājot šo noteču tehniskos risinājumus, ir jāņem vērā arī dzērveņu audzētāju intereses un jāapredz iespējas nodrošināt lielogu audzēšanas vietu ar ūdeni laistīšanai. Pasākuma plānošana veicama dabas parka pārvaldei sadarbojoties ar lielogu dzērveņu audzēšanas uzņēmumiem (SIA “Purva dzērvenīte”, citi, ja tādi sāk darbību Papes tīrelī).

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.7.10. Trumpes upītes starp Papes un Nidas purvu gultnes atjaunošana un ievadīšana Papes ezerā ar tilta izbūvi

Agrāk starp Papes un Nidas purviem ir bijusi Trumpes upīte, pa kuru uz Papes ezeru ir plūduši ūdeņi no abiem purviem. Pasākumā paredzēts atjaunot šo dabisko noteci uz Papes ezeru, veidojot noteci Trumpes upītes gultnes vietā un novadot to ezerā arī pa bijušo gultni. Atjaunojot noteci, ir aizdambējams Līgupes - Paurupes kanāls aiz Trumpes upītes gultnes.

Vienlaikus ar upītes atjaunošanu, ir nepieciešams pār ceļu būvēt tiltu, jo esošās drenāžas caurules, palielinoties ūdens plūsmai, nevarēs nodrošināt ūdens caurteci uz ezeru.

Tilta projektēšanai Liepājas rajona apvienotajai būvvaldei pieprasī un saņem plānošanas un arhitektūras uzdevumu, tehniskos noteikumus, izstrādā un saskaņo tehnisko projektu. Tilta būvniecības izmaksu tāmēr ir sastādāmā projekta izstrādes gaitā.

Tilta būvniecība veicama ar būvniecību saistītajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, izņemot būvatļauju un veicot būvuzraudzību. Būvniecību veic firma, kurai ir licence ceļu un tiltu būvdarbu veikšanai.

Pasākums ir vēlams (III prioritāte).

4.2.7.11. Papes poldera noteces ievadīšana Papes ezerā

Papes poldera ziemeļu daļā tiek aizdambēti 2 grāvji, izslēdzot ūdens plūsmu no poldera rietumu un ziemeļu daļas caur ūdens pārsūknēšanas stacijām. Ūdens tiek novadīts pa grāvi tieši uz ezeru (skat. J.Vlasakera ziņojuma 5.3. nodaļu, 2006.g.). Tā no kopējās poldera sistēmas tiek izslēgtas poldera ziemeļu un rietumu sekcijas, nenodarot kaitējumu lauksaimnieciskai darbībai pārējās poldera daļās. Novadot daļu poldera noteces uz ezeru, tiks paaugstināts ūdens līmenis poldera rietumu un ziemeļu daļās no mīnus 20 – 30 cm līdz 0 cm līmenim un paaugstināsies ūdens līmenis daļā Papes ezera piekrastes ziemeļos, veidojot mitrāju, kurš ir piemērots bridējputnu un ūdensputnu dzīvei. Pirms pasākuma realizācijas tas ir skaņojams ar zemes īpašniekiem, kuri veic lauksaimniecīkso darbību Papes polderī, un Lauku atbalsta dienestu. Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

12.tabula. Teritorijas hidroloģiskā režīma stabilizēšana

Nr.	Pasākums	Priori-tāte*	Izpildes termiņš, g.	Iespējamās izmaksas, Ls	Potenciālais izpildītājs, finansu avots	Izpildes rādītāji
Mērķis: 4.2.5. Izstrādāti priekšlikumi dabas parka hidroloģiskā režīma optimizēšanai un tā izmaiņu prognoze						
4.2.5.1.	Hidroloģiskā režīma priekšizpēte un priekšlikumu izstrāde Nidas purva hidroloģiskā režīma stabilizēšanai	I	2005. - 2006.g.	17800 EUR	Papes ezera projekts	Priekšlikumi pasākumiem hidroloģiskā režīma stabilizēšanai Nidas purvā. Tie iestrādāti Papes DP dabas aizsardzības plānā
4.2.5.2.	Hidroloģiskā režīma priekšizpēte un priekšlikumu izstrāde Papes ezera hidroloģiskā režīma stabilizēšanai	I	2006.g. maijs	53480 EUR	Papes ezera projekts	Priekšlikumi pasākumiem hidroloģiskā režīma stabilizēšanai Papes ezerā. Tie iestrādāti Papes DP dabas aizsardzības plānā
4.2.5.3.	Papes dabas parka teritorijas un tās tuvākās apkārtnes hidroloģiskā režīma izmaiņu prognozes izstrāde	I	2006.g. maijs ieteikumi 2007. - 2008.g.	Nosakāmi, sastādot prognozes izstrādes izdevumu tāmi	Papes ezera projekts, DP fonds, ES fondu līdzekļi	Izstrādāta Papes dabas parka teritorijas un tās apkārtnes hidroloģiskā režīma izmaiņu prognoze, kas ir pamats hidroloģiskā režīma regulēšanas pasākumu veikšanai turpmāk šajā apsaimniekošanas periodā no 2006. līdz 2012.gadam.
Mērķis: 4.2.6. Stabilizēts Nidas purva dabiskais hidroloģiskais režīms un Mērķis: 4.2.8. Saglabāti dabiskie un maz ietekmētie zāļu, pārejas un augstā purva biotopi, tur sastopamās retās un aizsargāmās augu un dzīvnieku sugas 1913 ha platībā						
4.2.6.1.	Atsevišķu izmēģinājuma dambju izveide Nidas purvā	I	2007.g. – 2008.g.	17 500 EUR – 2007.g. Nosakāmas tehnisko risinājumu izstrādes laikā	Papes ezera projekts (2007.g.) LVAF, ES fondu līdzekļi (2008.g.)	Izstrādāti tehniskie risinājumi dambju izveidei. Nidas purvā uz grāvjiem izmēģinājuma kārtībā izveidoti 7 – 8 dambji
4.2.6.2.	Atļauju saņemšana dambju izveidei vai projekta izstrādei Nidas purva hidroloģiskā režīma regulēšanai	I	2008.g.	350 Ls	DP fonds	Saņemta atļauja dambju izveidei vai nosacījumi projekta izstrādei (atkarībā no valsts institūciju prasībām)
4.2.6.3.	Projekta izstrāde hidroloģiskā režīma stabilizēšanai un susināšanas ietekmes novēršanai	I	2009.g.	7000 – 10 000 Ls	Licenzēta firma ar tiesībām projektē hidrotehniskās būves. Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā. ES fondu līdzekļi	Izstrādāts tehniskais projekts un skaņots ar valsts institūcijām, ja tas ir prasīts 4.2.6.2. pasākumā

4.2.6.4.	Dambju būve Nidas purvā	I	2009. g.II puse – 2011.g.	Darbu apjomus un izmaksas nosaka projekta izstrādes gaitā	Licenzēta firma ar tiesībām būvēt hidrotehniskās būves, ES fondu līdzekļi	Izbūvēti kūdras vai koka dambji Nidas purvā atbilstoši tehniskā projekta risinājumiem
4.2.6.5.	Dambju un aizsprostu funkcionēšanas regulāra kontrole	II	2011. – 2012.g.	750 Ls/gadā	DP fonds, slēdzot līgumu ar izpildītāju	Regulāri veikta uzbūvēto dambju kontrole un iegūta informācija par to funkcionēšanu.
4.2.6.6.	Kūdras ieguvēs pārtraukšana pēc izsniegtu licenču derīguma termiņa beigām	I	2010.g., 2018.g.	-	LVGMA, Valsts ģeoloģijas dienesta Licenču izsniegšanas nodaļa	2010.gadā kūdras ieguvi pārtrauc SIA “Albel”, 2014. gadā – SIA “FK Investīciju Tehnoloģijas” un 2018.g. – SIA “Meliorators – 3”. Vides institūcijām regulāri jāseko vides prasību ievērošana
4.2.6.7.	Nidas purva degradētās un izstrādātās daļas rekultivācijas plāna izstrāde		2007. –2008.g.	5000	Kūdras ieguvēs licenču turētāji, DP fonds, eksperti	Izstrādāts un apstiprināts pasākumu plāns Nidas purva degradētās un izstrādātās daļas rekultivācijai
4.2.6.8.	Nidas purva degradētās un izstrādātās daļas rekultivācija		2010.g – 2018.g	Tiek noteiktas plāna izstrādes gaitā		Veikta Nidas purva degradētās un izstrādātās daļas rekultivācija

Mērķis: 4.2.7. Stabilizēts un daļēji atjaunots Papes ezers hidroloģiskais režīms

4.2.7.1.	Papes kanāla aizsprosta rekonstrukcijas ar zivju ceļa izveidi tehniskā projekta izstrāde un saskaņošana	I	2007. – 2008.g.	Izmaksas nosakāmas sastādot darbu tāmi	Papes ezera projekts (2007.g.) DP fonds (2008.g.) ES fondu un LVAF līdzekļi	Izstrādāts tehniskais projekts un saskaņots normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.
4.2.7.2.	Papes kanāla aizsprosta rekonstrukcija ar zivju ceļa izveidi	I	2008.g.	Izmaksas nosakāmas sastādot darbu tāmi	DP fonds, Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā, ES fondu un LVAF līdzekļi	Rekonstruēts Papes kanāla aizsprosts, kurā izveidots zivju ceļš, kas nodrošinās netraucētu zivju migrāciju no jūras uz ezeru un otrādi. Rekonstrukcija tiek izpildīta atbilstoši izstrādātam un apstiprinātam tehniskajam projektam
4.2.7.3.	Ostas mola nojaukšana	I	2009.g.	Izmaksas nosakāmas sastādot darbu tāmi	DP fonds, Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā, ES fondu līdzekļi	Nojaukts sabrukušais ostas mols

Dabas parka “PAPE” dabas aizsardzības plāns 2007.– 2018.g.

4.2.7.4.	Ietekmes uz vidi novērtējuma veikšana ostas būvniecībai Papes kanālā iztekā	I	Jebkurā apsaimniekošanas gadā atkarībā no pieteikuma iesniegšanas	50 000 Ls	Ieceres iesniedzējs, Vides pārraudzības birojs	Veikts ietekmes uz vidi novērtējums ostas būvniecībai Papes kanāla iztekā
4.2.7.5.	Paurupes un Līgupes ierīču Papes ezerā uzturēšana	I	2006. – 2012.g.	750 Ls katrai gadai uzturēšanai	Papes ezera projekts – 2006.g., 2007.g. DP fonds, DP budžets	Regulāri nodrošināta ūdeņu iepļude Papes ezerā pa Paurupes un Līgupes atjaunotajām ierīču Papes ezerā un ūdeņu notece pa upju gultnēm
4.2.7.6.	Līgupes - Paurupes kanāla aizsprostošana	I	2007.g. – pie Līgupes un Paurupes 2018.g. – ieteka Papes kanālā	750 Ls – 2007.g. 500 Ls – 2018.g.	DP fonds, slēdzot līgumu ar izpildītāju, ES fondu līdzekļi	Izstrādāts tehniskais projekts un saskapots normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Izveidoti dambji uz Līgupes un Paurupes ietekām Līgupes - Paurupes kanālā, novirzot visu ūdens plūsmu pa upēm uz Papes ezeru. Izveidots dambis uz Līgupes - Paurupes kanāla ietekas Papes kanālā
4.2.7.7.	Līgupes bijušās gultnes atjaunošana	I	2008.g.	1500 Ls	DP fonds. Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā, ES fondu līdzekļi	Atjaunots Līgupes tecējums bijušajā gultnē
4.2.7.8.	Paurupes bijušās gultnes atjaunošana	I	2008.g.	1500 Ls	DP fonds, slēdzot līgumu ar izpildītāju, ES fondu līdzekļi	Atjaunots Paurupes tecējums bijušajā gultnē
4.2.7.9.	Noteces no Koņu meža un Papes tīreļa novadīšana uz Papes ezeru	II	2010.g.	1500 Ls	DP fonds. Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā,, ES fondu līdzekļi	Notece novadīta uz Līgupes - Paurupes kanālu un tālāk
4.2.7.10.	Trumpes upītes starp Papes un Nidas purvu gultnes atjaunošana un ievadīšana Papes ezerā, ar tilta rekonstrukciju	II	2009. – 2012.g.	Izmaksas nosakāmas sastādot darbu tāmi	DP fonds. Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā,, ES fondu līdzekļi	Atjaunota Trumpes upīte un tās notece uz Papes ezeru, rekonstruēts tilts
4.2.7.11.	Papes poldera noteces ievadīšana Papes ezerā	II	2010.g.	Izmaksas nosakāmas sastādot darbu tāmi	DP fonds. Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā, ES fondu līdzekļi	Papes poldera notece ievadīta Papes ezerā, izslēdzot ūdens plūsmu no poldera rietumu un ziemeļu daļas caur ūdens pārsūknēšanas stacijām

Apzīmējumi: * I – prioritārs pasākums, II – būtisks pasākums, III – vēlams pasākums

4.3.Teritorijas dabas vērtību saglabāšana

Mērķis: 4.2.8. Saglabāti dabiskie un maz ietekmētie zāļu, pārejas un augstā purva biotopi, tur sastopamās retās un aizsargāmās augu un dzīvnieku sugas 1913 ha platībā

Šā mērķa sasniegšanu nodrošina hidroloģiskā režīma optimizācijas 4.2.6.1. – 4.2.6.8. pasākumi Nidas purvā.

4.2.8.1. Neiejaukšanās purva dabiskajā attīstībā pēc hidroloģiskā režīma regulēšanas pasākumu ieviešanas

Lai nodrošinātu Nidas purva biotopu (zāļu, pārejas un augstais purvs) pastāvēšanai labvēlīgu vides stāvokli, no apsaimniekošanas periodā līdz 2010.gadam ir paredzēts izveidot dambjus uz grāvjiem Nidas purvā un tā rietumu malā. Pēc šo pasākumu veikšanas tiek nodrošināta purva ekosistēmas netraucēta dabiskā attīstības gaita, neveicot citus apsaimniekošanas pasākumus. Atļauta ir tikai hidroloģiskā, sugu un biotopu monitoringa veikšana, dambju salabošana tajos gadījumos, ja tie kādu apstākļu dēļ ir izskaloti, bojāti un nenodrošina paredzētā hidroloģiskā režīma uzturēšanu purvā.

Šajā apsaimniekošanas periodā (ja netiek panākta licenču darbības ātrāka pārtraukšana) turpināsies kūdras ieguve purva izstrādātajā daļā. Šī saimnieciskā darbība vēl ietekmēs purva ekosistēmu. Pilnīga šī pasākuma nodrošināšana iespējama nākamajā apsaimniekošanas periodā pēc kūdras izstrādes lauku rekultivācijas veikšanas.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.8.2. Optimālu mēslošanas devu izstrādāšana lielogu dzērveņu audzēšanai Papes tīrelī

SIA “Purva dzērvenīte” Papes tīrelī (izstrādāts purvs) audzē lielogu dzērvenes pēc integrētās metodes, kurā augu mēslošanai optimālās devās lieto minerālmēslojumu. Pašlaik mēslojuma lietošanu veic pēc prof. V.Nollendorfa ieteiktajām mēslojuma devām lielogu dzērveņu audzēšanai. Ievērojot to, ka kūdras fizikai ķīmiskās īpašības un biogēno vielu absorbcijas spējas dažādos purvos ir atšķirīgas, ir nepieciešams izstrādāt Papes tīreļa kūdras īpašībām piemērotas dzērveņu mēslošanas devas, nodrošinot minimālas biogēno vielu noplūdes no augu audzēšanas vietas. Pasākums ietver optimālo mēslošanas devu izstrādi. To izstrādē jāņem vērā biogēno vielu noplūdes monitoringa dati (4.2.20.4. pasākums).

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

Mērķis: 4.2.9. Saglabātas un apsaimniekotas bioloģiski nozīmīgās ezera palienu plavas 900 ha platībā

4.2.9.1. Plavu plaušana

Nozīmīgākās plavas dabas parka “Pape” teritorijā ir Papes ezera austrumu krastā un no tā līdz parka robežai. (skat. Pielikumos karti “Dabas parka “Pape” dabas un kultūrvēsturiskās vērtības”). Plavu biotopu saglabāšana ir iespējama tikai ar cilvēka darbības netiešu palīdzību, plavas plaujot vai noganot. Daļa bioloģiski vērtīgo plavu tiek dabiski noganītas (skat. 4.2.8.2. un 4.2.8.3. pasākumu). Plavu regulāra plaušana nepieciešama atmatu un mēreni mitrajām plavām dabas parka daļā no Papes ezera līdz parka robežai. Vislabāk plaušanu veikt pēc rotācijas principa. To veic šādi:

- 1) bagātas floras un bezmugurkaulnieku faunas saglabāšanai, plauj katru gadu vienā un tai pašā laikā - jūlijā beigās vai augustā;
- 2) atsevišķus laukumus (slejas) plauj reizi 2 gados;
- 3) slejas izvēlas šķērsām pāri plavai tipiskākajās vietās;

- 4) pļauj 5 - 10 cm augstumā;
- 5) pļauj no pļavas vidus vai no vienas tās malas, lai dzīvnieki varētu paglābties no pļaušanas tehnikas;
- 6) atstāj nenopļautus zālāja laukumus arī pa pļavas perimetru vai stūros;
- 7) ieteicams vienā dienā pļaut tikai $\frac{1}{2}$ vai nedaudz vairāk no visas platības, lai jaunie putni un dzīvnieki varētu pa nakti atrast jaunu paslēptuvī;
- 8) nopļauto zāli sasmalcina vai izvāc no pļavas.

Nedrīkst veikt zālāja ielabošanu – mēslošanu, kaļkošanu un sēšanu. Mēslošana ir viens no faktoriem, kas veicina veģetācijas botānisko vienveidību.

Pasākums prioritārs.

4.2.9.2. un 4.2.9.3. Pļavu, Papes ezera piekrastes, lauksaimniecības zemju un mežu apsaimniekošana un noganišana

Lai saglabātu bioloģiski vērtīgās pļavas un mazinātu Papes ezera piekrastes aizaugšanu ar niedrēm un krūmiem, alternatīva apsaimniekošanas metode pļaušanai ir ganīšana. Dabas parka ziemeļu daļā (Papes polderis), arī Papes ezera un Nidas purva dienvidu galā atrodas bijušās lauksaimniecības zemes, kuru aizaugšana ar krūmiem tāpat samazinātu bioloģisko daudzveidību (bezmugurkaulnieku, augu un putnu sugu) parkā.

Pasaules Dabas fonds kopš 1999.gada, galvenokārt LIFE-Nature Papes ezera projekta ietvaros veic savvaļas dzīvnieku ievešanu dabas parka teritorijā. Dzīvnieki, pārtiekot no zāles, krūmiem, niedrēm un koku mizas, nodrošina pļavu, ezera piekrastes zonas biotopu un lauksaimniecības zemju izmantošanu bioloģiskās daudzveidības palielināšanai teritorijā un dabas ainavas saglabāšanos parkā. Dabiskā ganīšana ir viens no videi visdraudzīgākajiem pļavu apsaimniekošanas paņēmieniem un tas jāturpina ilgtermiņā, veidojot jaunas ganības ezera austrumu un ziemeļu teritorijās (ap 300 ha), kā arī starp Papes ciemu un Nidas ciemu jūras pusē no Nidas purva (100 ha).

1999.gadā teritorijā ir ievesti 18 savvaļas zirgi. LIFE-Nature projekta ietvaros 2004.gadā ievesti 23 tauri. 2004.gadā daļā dabas parka teritorijas (un arī ārpus tās) uzsāka 5 Eiropas sumbru ganīšanu. 2006.gada pavasarī savvaļas zirgu, taurgovju un sumbru skaits ir palielinājies līdz 78 dzīvniekiem. Savvaļas zirgi un tauri dzīvo vienā ar aplokiem norobežotā teritorijā Papes ezera austrumu krastā (platība 426 ha).

2004.gadā Papes ezera ziemeļu daļā ieveda arī 5 sumbrus, kam Latvija vēsturiski ir bijusi dzīves vieta. Ganības ir ierīkotas Papes polderī Papes ezera ziemeļu daļā (120 ha) un blakusesošajā mežā (80 ha).

Pasākums ir uzsākts un ir turpināms, jo ganot lopus šajā teritorijā tiek atjaunotas un uzturētas atmatu, zilganās seslērijas un molīniju pļavas 50 ha platībās. Kopumā tiks nodrošināta lauksaimniecības zemju bioloģiskās daudzveidības palielināšana apmēram 900 ha pļavu. Tāpat lielie zālēdāji izmanto ezera austrumu un ziemeļu daļas mežus (meža ganības, privātas zemes), tādējādi veidojot mozaīkveida ainavu ar meža laucēm un atvērumiem.

Kritušos lopus (savvaļas zirgus, taurus) atstāj aplokos, tādējādi veicot aizsargājamo dienas plēsīgo dzīvnieku (putni - jūras ērglis, klinšu ērglis, sarkanā un melnā klijā, kā arī zīdītāji – vilki, lūši) piebarošanu un piesaistīšanu konkrētajai teritorijai ziemas mēnešos, kā arī palielinot to ligzdošanas un saglabāšanas iespējas nākotnē.

Pasākums ietver lopu uzraudzību un uzbūvēto aploku apsaimniekošanu visa gada garumā. 2006.gadā un 2007.gada pirmajā pusē pasākumu vēl finansē LIFE-Nature projekts, pārējā apsaimniekošanas periodā ir jāpiesaista finansu līdzekļi citos projektos vai arī tie jāparedz dabas parka pārvaldes budžetā.

Pasākums ir prioritārs un ilgtermiņa.

4.2.9.4. Aploku uzturēšana, labošana

Savvaļas dzīvnieku ganībās ir uzbūvēti aploki, kas pavisam norobežo 426 ha (2006.g.) platību. Gadījumos, ja aploki tiek sabojāti, vai nopostīti, tie ir atjaunojami. Aploku uzraudzību veic vienlaikus ar dzīvnieku uzraudzību. Šim pasākumam finansu līdzekļi ir nepieciešami regulāri. 2006.gadā pasākumu vēl finansē LIFE-Nature projekts, pārējā apsaimniekošanas periodā ir jāpiesaista finansu līdzekļi citos projektos vai arī tie jāparedz dabas parka pārvaldes budžetā.

Pasākums prioritārs.

Mērķis: 4.2.10. Saglabātī dabiskie meža biotopi un aizsargājamie meža biotopi 980 ha platībā

4.2.10.1. Dabisko meža biotopu inventarizācijas aktualizēšana

Dabisko meža biotopu (DMB) inventarizācija dabas parka valsts apsaimniekotajos mežos ir veikta galvenokārt 1999.gadā, nedaudz - 2003.gadā. Tādēļ plāna izstrādes laikā nav veikta detalizēta DMB inventarizācija, meži apsekoti transektu veidā. Taču plāna izstrādes laikā, konsultējoties ar AS “Latvijas valsts meži” Dienvidkurzemes mežsaimniecības, VMD Liepājas virsmežniecības pārstāvjiem un meža biotopu ekspertiem, tiek atzīts, ka kopš 1999.gada atsevišķi meža nogabali ir sasniegusi DMB kritērijus attiecībā uz mežaudzes vecumu, tāpat pilnveidojoties DMB inventarizācijas metodēm un pieredzei, šobrīd parkā būtu iespējams konstatēt jaunus DMB. DMB inventarizācija nav veikta privātajos mežos. Tādēļ dabas parka apsaimniekošanas periodā ir plānota DMB inventarizācijas aktualizēšana valsts apsaimniekotajos mežos un inventarizācija no jauna privātajos mežos.

Šā pasākuma realizācija ir pamats mikroliegumu izveidošanai (4.2.10.2. pasākums).

Pasākums ir prioritārs.

4.2.10.2. Mikroliegumu izveidošana

Dabisko meža biotopu un aizsargājamo putnu sugu ligzdošanas vietu aizsardzībai dabas parkā “Pape” saskaņā ar MK noteikumu Nr. 45 “Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi” un Valsts meža dienesta instrukcijas “Mikroliegumu izveidošanas kārtība meža zemēs” nosacījumiem, kas apstiprināti ar 2002.gada 7.februārī VMD ar rīkojumu Nr. 22, ir veidojami mikroliegumi. Pasākums ietver mikroliegumu izveidei nepieciešamo dokumentu noformēšanu un iesniegšanu lēmuma pieņemšanai Valsts meža dienestā. Minēto dokumentu izstrādes laikā, par mikrolieguma izveidošanas priekšlikumu ir informējami zemes īpašnieku vai lietotāji. Mikroliegumu veidošana ir jāveic dabisko meža biotopos pēc to inventarizācijas aktualizēšanas (4.2.10.1. pasākums) un MK noteikumos Nr. 45 noteikto putnu sugu, kurām veidojami mikroliegumi, ligzdošanas vietu konstatācijas (4.2.18.2. pasākums).

Pasākums ir prioritārs.

4.2.10.3. Dabisko meža biotopu saglabāšana

Visos dabiskajos meža biotopos (309,8 ha) nav pieļaujama kritālu, stumbēju un stāvošu koku izvākšana, kas ir piemērota dzīvotne retām sūnu, kērpju un kukaiņu sugām (līdz 40% no kopējās krājas). Atsevišķu koku ciršana dabiskajos meža biotopos ir pieļaujama tikai

tad, ja tas norādīts DMB inventarizācijas kartītē (glabājas AS “Latvijas valsts meži” Dienvidkurzemes mežsaimniecībā).

Ievērojot to, ka šajā dabas parka apsaimniekošanas periodā ir plānota dabisko meža biotopu inventarizācijas aktualizēšana (4.2.10.1. pasākums), AS “Latvijas valsts mežu” Dienvidkurzemes mežsaimniecība, gadījumos, ja DMB vēl nav apsekots un uzņēmuma apsaimniekotajā mežā dabas parkā ir plānota izlases cirte, pirms tās veikšanas vēlreiz apseko un izvērtē cirtei izvēlētā nogabala atbilstību dabiskā meža biotopu kritērijiem. Gadījuma, ja apsekošanā tiek konkrētais meža nogabals atbilst šiem kritērijiem, galvenā cirte netiek realizēta, nogabalam sadarbībā ar dabas parka pārvaldi un VMD organizē mikrolieguma statusa noteikšanu (4.2.10.2. pasākums).

Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana mežos, to apsaimniekošana ir veicama atbilstoši dabas parka “Pape” individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem, kā arī saskaņā ar Latvijas Republikas meža apsaimniekošanas likumdošanu.

DMB apsaimniekošanu veic AS “Latvijas valsts mežu” Dienvidkurzemes mežsaimniecība, kontrole – Liepājas virsmežniecības Nīcas mežniecības darbinieki.

Pasākums prioritārs.

4.2.10.4. Īpaši aizsargājamo meža biotopu saglabāšana

Īpaši aizsargājamie biotopi ir saglabājami, nodrošinot to dabisku attīstību, arī pārējā dabas parka teritorijā. Nozīmīgākās platības aizņem aizsargājamais biotops mežainās jūrmalas kāpas (980 ha) piekrastē, kā arī melnalkšņu staignāji (37 ha). Kāpu mežos saskaņā ar spēkā esošajiem individuālajiem aizsardzības noteikumiem (dabas parka zona) pašlaik pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinumu un rakstiska saskānojuma ar reģionālo vides pārvaldi ir atlauta sanitārā un galvenā cirte. Veicot ciršanas darbus, koku transportēšanai tiek lietota treilēšanas tehnika, kas bojā zemsedzi un rada tā eroziju. Dabas parka zonā ir nosakāms sanitārās cirtes aizliegums, izņemot astoņzobu mizgrauža invadētās egļu audzēs. Mežainajās jūrmalas kāpas ir aizliedzama treilēšanas tehnikas lietošana. Minimālais attālums starp treilēšanas ceļiem ieteicams 50 m. Darbības aizliegums ir iestrādājams individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu grozījumos (4.2.4.1. pasākums).

Pasākums prioritārs.

4.2.10.5. Līgumu slēgšana par meža apsaimniekošanu dabas parkā

Ievērojot to, ka mežu apsaimniekošanā dabas parkā ir aktuāla bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un tai atbilstošas mežu apsaimniekošanas prakses ieviešana, bet visu šādu saimniekošanas prakses principu un pasākumu reglamentēšana dabas parka individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos nav iespējama, tiek slēgti līgumi par mežu apsaimniekošanu dabas parkā. Pasākumā ir plānota administratīvā līguma slēgšana starp AS “Latvijas valsts mežu” Dienvidkurzemes mežsaimniecību un dabas parka pārvaldi, tajā ietverot katras puses līdzdalību un atbildību gan šajā plānā minēto pasākumu (4.2.10.1. – 4.2.10.4., 4.2.18.4. pasākums) ieviešanā, gan arī uz citu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu vērstu principu un pasākumu īstenošanu. Līguma izstrādē izmantojami Pasaules dabas fonda ierosinātie priekšlikumi meža apsaimniekošanas plānošanas un prakses pilnveidošanai Papes dabas arkā, kuri sākotnēji ir apspriesti plāna izstrādes laikā 2007.gada 26.janvārī.

Ja dabas parka izveidošanas mērķu sasniegšanai nepieciešams, līgumus var slēgt arī ar privātajiem mežu īpašniekiem.

Pasākums ir būtisks (II prioritātē).

4.2.10.6. Ozolu atbrīvošana no apauguma

Pasākumā paredzēts izcirst pamežu un krūmus, atbrīvojot ozolu audzi apmēram 0,8 ha platībā no citām koku sugām, tādejādi nodrošinot lieku noēnojumu, uzlabojot ozolu augšanas apstākļus. Pasākums veicams speciālistu uzraudzībā un vadoties pēc speciālistu ieteikumiem. Lai veicinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, ozolu kritālas un sausie kokus koki ir atstājami audzē. Regulāri ir jāveic atvašu plaušana. Lai regulāri nebūtu jāveic atvašu plaušana (pasākumam regulāri nepieciešami finansu līdzekļi), ozolu audzē var veidot arī ganības. Šajā gadījumā ir sapratīgi un profesionāli jāizvērtē pieļaujamā ganīšanas intensitāte.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.10.7. Privāto mežu sertifikācija

Lai veicinātu ilgtspējīgu meža resursu apsaimniekošanu un izmantošanu, pasākumā paredzēts veicināt ilgtermiņā meža sertifikācijas sistēmu ieviešanu privātajos mežos pēc brīvprātības principa. Kas būtu balstīta uz sekojošam pazīmēm:

- visu interešu grupu vienlīdzīgu līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesā;
- mežu sertifikācija tiek balstīta uz starptautiski atzītiem principiem un vietējiem apstākļiem piemērotiem standartiem;
- mežu sertifikāciju veic neatkarīgi auditori, lai labas mežsaimniecības prakses pierādījumi būtu ticami.

Rucavas pagastā ir izveidota privāto mežu videi draudzīga apsaimniekošanas demonstrācijas saimniecība "Bajāri" (īpašnieks Otomārs Ozols). Tajā dabas parka privāto mežu īpašniekiem iespējams iegūt informāciju, kā videi draudzīgi saimniekot mežā.

Pasākums būtisks (II prioritāte).

Mērķis: 4.2.11. Saglabāti aizsargājamie atklāto kāpu biotopi 120 ha platībā

4.2.11.1. Krokainās rozes izplatības ierobežošana

Priekškāpās un pelēkajās kāpās posmā no dabas parka dienvidu robežas līdz Priediengalaciemam ir izplatījusies krokainā roze *Rosa rugosa*, kura, veidojot jaunus dzinumus, arvien plašākās teritorijās iznīcina dabisko kāpu veģetāciju. Šī ekspansīvā suga apdraud aizsargājamo kāpu pastāvēšanu.

Tādēļ tiek veikta krokainās rozes iznīcināšana. Vienkāršākās metodes krokainās rozes apkarošanai ir krūmu iznīcināšana cērtot vai izrokot.

Iznīcināšana cērtot tiek realizēta nocērtot visus stumbrus augsnē līmenī pirms sēklu nogatavošanās un novācot saknes, lai nenotiktu ataugšana no sakņu atvasēm.

Ciršana atkārtojama vairākas reizes gadā. Nepieciešams regulāri novērot atradņu vietas. Tiklīdz augi veido jaunus dzinumus, tos nekavējoties jāiznīcina.

Iznīcināšana izrokot tiek realizēta ar lāpstu izcelot sakņu sistēmu. Ja visa sakņu sistēma netiek izrakta pilnīgi var notikt ataugšana. Rakšanas negatīvais aspekts ir tas, ka rakšanas dēļ var tikt bojāts biotops.

Ievērojot to, ka kāpu biotopi ir ļoti jutīgi, rakšana netiek ieteikta kā pamatmetode kokainās rozes ierobežošanai. To var lietot nelielos laukumus, lielākajā daļā regulāri veicot ciršanu un atvašu plaušanu.

Krokainās rozes ierobežošana veicama visā teritorijā dabas parka piekrastē kāpu biotopos. Pasākumu organizē dabas parka pārvalde par dabas parka apsaimniekošanai paredzētājiem līdzekļiem, kā arī var veikt privātie zemes īpašnieki brīvprātīgi savos īpašumos vai arī,

sadarbojoties ar dabas parka pārvaldi, parka apsaimniekošanai piešķirtā finansējuma ietvaros.

Pasākums prioritārs.

4.2.11.2. Kāpu biotopu degradācijas pārtraukšana, organizējot atpūtnieku plūsmas un labiekārtojot teritoriju

Piekraste starp Nidu un Papi ir iecienīta dabas parka apmeklētāju atpūtas vieta. Pieaugot atpūtnieku skaitam, vienlaikus notiek atklāto kāpu biotopu degradācija. Jutīgā zemsedze tiek izbraukāta, izbradāta un nopostīta, patvalīgi ierīkojot ugunskurus un atpūtas vietas. Kāpu biotopu aizsardzība tiek realizēta organizējot tūristu plūsmas un labiekārtojot pieejas jūrai noteiktās vietās, tā samazinot slodzi pārējā kāpu daļā un novēršot eroziju. Skat. Sabiedrības informēšanas un teritorijas labiekārtošanas pasākumus.

Pasākums prioritārs.

4.2.11.3. Patvalīgi uzbūvēto ēku nojaukšana

Nozīmīgāko apdraudējumu kāpām rada patvalīgā būvniecība. Piekraستē pēdējos gados priekškāpās Nidā netālu no “Atvaru” mājām, Papes ciemā ir konstatēti 3 patvalīgas būvniecības gadījumi. Nidā un pie Papes ciema ēkas ir uzceltas Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjoslā. Būvniecības rezultātā ir gājuši bojā kāpu biotopu zem ēkām un būvdarbu organizēšanas vietās. Rucavas pagasta padome ir pieņēmusi lēmumus par nelikumīgi uzbūvēto ēku pie Nidas un Papes ciema kāpās nojaukšanu. Par ēku nojaukšanu ir atbildīgi šo būvju īpašnieki.

Pasākums ir prioritārs.

Būvniecība dabas parkā “Pape” ir pieļaujama tikai ciemu robežās, kur vēsturiski ir bijusi apbūve (Aizsargjoslu likuma 36. panta prasības). Rucavas pašvaldība teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes procesā sagatavo arī Papes un Nidas ciemu robežaprakstus. Tās stājas spēkā, saņemot Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrijas saskaņojumu.

Piekraistes labiekārtojums rekreācijas un tūrisma vajadzībām paredzētais labiekārtojums (mērķa 4.2.16. sasniegšanai plānotie pasākumi) ir uzstādāms šajā plāna norādītajās vietās (skat. pielikumos karti “Dabas parka “Pape” tūrisma infrastruktūras objekti”).

Mērķis: 4.2.12. Migrējošiem un ligzdojošiem putniem nodrošinātas netraucētas iespējas dabas parka teritoriju izmantot kā atpūtas, barošanās un ligzdošanas vietu

4.2.12.1. Sezonālo liegumu un liegumu zonu izveidošana Papes ezerā

Papes ezers ir īpaši nozīmīga ūdensputnu koncentrācijas vieta rudens un pavasara putnu migrāciju laikā, jo tajās putni atpūšas, barojās rudenī pirms Baltijas jūras šķērsošanas un pavasarī savukārt tās ir pirmās nosēšanās un barības rezervju atjaunošanas vietas pēc lidojuma pār jūru.

Ezers ir arī ievērojama putnu ligzdošanas vieta (skat. 4. nodaļu).

Papes ezerā putnu ligzdošanas laikā atrodas makšķernieki, notiek ūdensputnu un bebru medības, kas rada papildus traucējumu putniem (dzērves, zosis, pīles). Tādēļ dabas parka individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos ir jānosaka šādi papildus sezonālie liegumi:

- 1) aizliegums vai atrasties Papes ezerā putnu ligzdošanas laikā no ledus izkušanas līdz 15.jūnijam;

- 2) līdz 30.septembrim aizliegts medīt ūdensputnus Papes ezera ziemeļrietumu daļā ūdensputnu medību lieguma zonā un 300 m attālumā no putnu novēršanas torņiem, slēpņiem;
- 3) aizliegums atrasties ZR niedrājos sezonālā lieguma zonā no ledus izkušanas līdz 30.septembrim;
- 4) Papes ezerā atļauts pārvietoties tikai ar CSSD reģistrētām airu laivām;
- 5) aizliegts virs Papes ezera un Nidas purva dabas lieguma zonām pārvietoties (lidot) zemāk par 500 m ar deltplāniem un citiem lidaparātiem, kas aprīkoti ar dzinējiem, kā arī gaisa baloniem.

Pasākumā paredzēts sagatavot grozījumus MK 08. 04. 2004. noteikumos Nr. 263, ietverot tajos minētos liegumus, un iesniegt to Vides ministrijā. Tas veicams ar 4.2.4.1. pasākuma ietvaros.

Pasākums prioritārs.

4.2.12.2. Medību lieguma noteikšana Nidas purvā

Tāpat kā Papes ezers arī Nidas purvs ir nozīmīga putnu ligzdošanas, atpūtas un barošanās vieta, īpaši putnu rudens migrācijā.

Nidas purvā (dabas lieguma zona) ir aizliegtas ūdensputnu medības, taču saskaņā ar Papes ezera projekta sabiedrisko vides inspektoru sniegtu informāciju minētā projekta darbības laikā Nidas purvā ir konstatēti nelikumīgu medību gadījumi. Pasākumā paredzēts sagatavot grozījumus MK 08. 04. 2004. noteikumos Nr. 263, ietverot tajos šo aizliegumus, un iesniegt tos Vides ministrijā. Tas veicams ar 4.2.4.1.pasākuma ietvaros.

Pasākums prioritārs.

Merkis: 4.2.13. Saglabāta un uzlabota Papes ezera bioloģiskā daudzveidība

4.2.13.1. Niedru plaušana Papes ezerā, salās un piekrastes plaušana putnu ligzdvielu atjaunošanai

Papes ezera eitrofikācijas rezultātā pastiprināti aizaug ar niedrēm. Ar niedrēm aizaug arī ezera piekrastes zona un salas. Ezera aizaugums ir 80%. Tas pasliktina putnu ligzdošanas apstākļus, atpūtas un barošanās iespējas. 2004.gadā ir uzsākta niedru plaušana ezerā. Pašlaik niedres tiek plautas dabas aizsardzības nolūkos vasaras sezonā (jūlijjs - septembris) un komerciālos nolūkos ziemas mēnešos (decembris - marts). Ar mērķi novājināt jauno niedru dzinumu veidošanos plaušanu veic zem ūdens vasarā jūlijā un augustā, kad barības vielas ir koncentrējušās augu virsūdens daļās. Noplautās niedres atstāj teritorijā. Komerciālos nolūkos niedres plauj ziemā virs ledus. Ziemā plautās niedres izmanto jumtu segumu gatavošanai. Niedru plaušana ziemā tieši nekalpo dabas aizsardzības interesēm, bet ir nozīmīga sociāli ekonomiskā aspektā. Niedru plaušanas vietas ezerā līdz šim tiek tikai daļēji plānotas. Tādēļ pēdējos gados, īpaši 2005.gadā, ziemas periodā komerciālos nolūkos ir noplautas pārāk lielas ezera teritorijas, tā pavasarī neveidojot putniem slēptuvēs un barošanās vietas. Tā kā ziemas plaušanu veic laikā, kad augu barības vielas ir pārvietojušās uz niedru sakneņiem, niedru augšana ar šo plauju netiek ierobežota vai apgrūtināta.

Pasākumā paredzēts plaut niedres kartē “Dabas parka “Pape” apsaimniekošanas pasākumi” parādītajās vietās, kuras noteiktas lai veidotu ezera mozaīkveida struktūru, kura ir piemērota Latvijā un Eiropas Savienībā aizsargājamā putna – lielā dumja ligzdošanas un barošanās apstākļu nodrošināšanai (mitri niedrāji, kuri mijas ar atklātiem ūdens klajumiem, maz krūmu un veco niedru stublāju). Daļu noplauto niedru var atstāt ezerā, veidojot niedru kaudzes uz ledus, kuru augstums nepārsniedz 1,5 m un platums 2 m. Kaudzes izvietojamas

niedrāju malās un niedrājos, bet ne tuvāk par 150 m vienu no otras. Niedru pļaušanu vienā un tajā pašā vietā ieteicams atkārtot ik pēc 5 – 6 gadiem.

Uzņēmumi un privātpersonas niedru pļaušanu veic, saņemot atļauju no dabas parka pārvaldes. Ievērojot to, ka ezera publiskie resursi (niedres) tiek izmantoti komerciāliem mērķiem un iegūti par brīvu, atļaujas niedru pļaušanai ziemā tiek izsniegtais, vienojoties ar uzņēmumiem un privātpersonām par līdzdalību arī vasaras pļaujā (darbu izpilde vai ziedojuumi dabas parka budžetā), kura dabas aizsardzības nolūkos ir prioritāra. Par ilgtermiņa sadarbību niedru pļaušanā dabas parka pārvalde slēdz līgumus ar uzņēmumiem un privātpersonām.

Realizācijai ir piesaistāmi finansu līdzekļi no valsts, ārvalstu ES fondiem, daļu pasākuma veic no kompensācijām par ziemas pļauju vai ziedojuumiem.

Pasākums prioritārs.

4.2.13.2. Niedru dedzināšana

Niedrāja dedzināšanu var veikt kā vienreizēju pasākumu, gadījumos kad nav iespējams uzsākt pļaušanu. Dedzināšana organizējama rudens/ziemas periodā. Kategoriski aizliedzama no 30. marta līdz 30. jūlijam. Pirms ķerties pie dedzināšanas, jābūt skaidram priekšstatam, kur atkarībā no vēja virziena un citiem apstākļiem uguns var aiziet un vai netiks iznīcinātas tās niedru audzes vai biotopi, kas būtu saglabājami. Dedzināšana veicama Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta reģionālās brigādes speciālistu uzraudzībā.

Pasākums ir vēlams (III prioritāte).

4.2.13.3. Krūmu izciršana Papes ezera salās ezera un piekrastē

Ezera aizaugušajās saliņās un ezera piekrastē tiek izcirsti krūmi un saliņas tiek attīrītas no niedrēm un krūmiem. Krūmi cērtami aptuveni 350 ha lielā platībā (skat. Pielikumos karti “Dabas parka “Pape” apsaimniekošanas pasākumi”). Krūmu ciršana aizliegta no 30. marta līdz 30. jūlijam. Izcirsto krūmu teritorijās regulāri – katru gadu nepieciešams veikt atvašu pļaušanu. Pasākums apvienojams ar niedru pļaušanu vasaras periodā (5.2.13.1. pasākums). Tas ir prioritārs.

4.2.13.4. Amerikas ūdeļu izķeršana

Ezera piekrastē ir savairojušās Amerikas ūdeles, kuras posta ūdensputnu ligzdas un mazuļus, tā nodarot lielus postījumus Papes ezera ūdensputnu faunai. Pasākumā paredzēta šo dzīvnieku izķeršana ar slazdiem un šaušana visā ezera teritorijā, iesaistot arī vietējos mednieku kolektīvus. Pasākumu organizē dabas parka administrācija.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.13.5. Licenzētās makšķerēšanas ieviešana Papes ezerā

Pasākumā paredzēts atbilstoši MK 14.10.2003. noteikumu nr. 574 “Licencētās amatierzvejas – makšķerēšanas – kārtība” prasībām izstrādāt nolikumu par licencēto makšķerēšanu Papes ezerā un apstiprināt to Rucavas pagastā padomē, uzsākta licenču izsniegšana.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.13.6. Jaunu Papes ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumu izstrāde

Šā plāna ieviešanā Papes ezerā ir paredzēti gan hidroloģiskā režīma regulēšanas, gan biotopu aizsardzības, zivju resursu atjaunošanas (4.2.13.7. pasākums), licenzētās makšķerēšanas ieviešanas un citi pasākumi. Tieka prognozēts, ka to ietekme uz ezera zivsaimnieciskajiem resursiem būs pozitīva. Ievērojot to, ka ezera zivsaimniecisko resursu

apsaimniekošana ir būtisks dabas parka attīstības priekšnoteikums ir nepieciešams izstrādāt jaunus Papes ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumus. Pasākumā paredzēta minēto noteikumu izstrāde.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.13.7. Zivju resursu atjaunošana

Pasākumā plānots ezera zivju resursus ik gadus papildināt ar līdaku un zušu mazuļiem Līgupē un Paurupē – ar taimiņu mazuļiem. Pasākuma ietvaros ihtiologs izstrādā zivju resursu atjaunošanas plānu (pamatprincipi ietverami zivsaimniecisks ekspluatācijas noteikumos – 4.2.13.6. pasākums) šim apsaimniekošanas periodam, kurā tiek paredzēts zivju resursu papildināšanai nepieciešamais mazuļu skaits katrai sugai, regularitāte. Atbilstoši minētajam plānam tiek atjaunoti un papildināti Papes ezera, Līgupes un Paurupes zivju resursi. Pasākums tiek veikts tikai pēc jaunu Papes ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumu izstrādes. Parka pārvalde, lai ilgtspējīgi izmantotu zivju resursus Papes ezerā, daļu no iegūtajiem līdzekļiem par licencēto makšķerēšanu izmanto ezera zivju resursu apsaimniekošanai un aizsardzībai.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.13.8. Saistošo noteikumu par laivu reģistrācijas kārtību Papes ezerā izstrāde, pieņemšana pašvaldībā un īstenošana

MK 23.12.2003. noteikumi Nr. 766 “Mazizmēra kuñošanas līdzekļu reģistrācijas noteikumu 5. pantā teikts, ka airu laivas reģistrē brīvprātīgi, izņemot gadījumus, ja tās izmanto rūpnieciskajā zvejā, kā arī, ja pašvaldība vai cits iekšējo ūdeņu īpašnieks tam piederošajos ieksējos ūdeņos ir paredzējis laivu airu reģistrēšanas kārtību”.

Pasākumā paredzēts izstrādāt un Rucavas pagasta padomē pieņemt saistošos noteikumus par to, ka Papes ezerā atļauts izmantot vienīgi Ceļu satiksmes drošības direkcijā reģistrētas airu laivas.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.13.9. Ezera padziļināšana un regulāra gultnes tīrišana

Lai uzlabotu ūdens apmaiņu starp ezeru un jūru, ūdensputnu ligzdošanas un uzturēšanās apstāklus, kā arī zivju ziemošanas apstāklus ezerā, atsevišķās vietās ir nepieciešama ezera gultnes padziļināšana. Papes ezera projektā 2005.gadā ir veikta gultnes padziļināšana (par vidēji 0,3 - 0,5 m) ezera iztekā uz Papes kanālu. Turpmāk ir jāseko gultnes stāvoklim šajā vietā un jāveic gultnes tīrišana. Ezera vidusdaļā veidojami vēl jauni gultnes padziļinājumi – 2 - 5 m dziļi laukumi vai joslas. No izsmeltās (izskalotās) grunts veido saliņas vai valņus.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.13.10. Īpaši aizsargājamo biotopu audžu saglabāšana

Papes ezers ir mezotrofs ezers ar mieturaļgu Charophyta augāju un dižās aslapes Cladium mariscus audzēm. Veicot ezerā, salu un piekrastes pļaušanu, hidroloģiskā režīma regulēšanu, atjaunojot dabiskās noteces ezerā un brīvu ūdens apmaiņu starp jūru un ezeru pa Papes kanālu (skat. Teritorijas hidroloģiskā režīma stabilizēšanas pasākumus), mazināties ezera aizaugšana ar niedrēm, ezerā saglabāsies mieturaļgu un dižās aslapes audzes – šie aizsargājamie stāvošu ūdeņu biotopi.

4.2.13.11. Mitrāja izveidošana daļā Papes ezera piekrastes ziemeļos

Mitrāja veidošanās notiks, novadot daļu Papes poldera noteces uz Papes ezeru (skat. 4.2.7.11. pasākumu).

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

Mērķis: 4.2.14. Papes poldera ziemelu dalā izveidots bridējputniem, ūdensputniem un dzērvēm piemērots mitrājs

4.2.14.1. Mitrāja izveidošana Papes poldera ziemelu daļā

Papes poldera ziemelu daļai vairs nav būtiskas lauksaimnieciskas nozīmes (vietējās nozīmes polderis), tā tiek izmantota dabas aizsardzības vajadzībām (dabiskai ganīšanai). Lai paaugstinātu šīs teritorijas bioloģisko nozīmību, J. Vlasakers (2006.) iesaka šo teritoriju daļēji izveidot par mitrāju, kas būtu piemērota bridējputnu, ūdensputnu un dzērvju atpūtas un barošanās vieta putnu migrācijas laikā pavasarī un rudenī, bet vienlaikus arī interesants apskates objekts apmeklētājiem. Pasākumā paredzēta vairāku dažādas formas dīķu (dziļums līdz 1,5 m dziļākā vietā) izveidošana Papes poldera ziemelu daļā un esošo grāvju paplašināšana atsevišķās vietās, kā arī teritorijas atbrīvošana no krūmājiem, un uzbērumu veidošana. Dīķu un grāvju paplašinājumu izvietojumu un šķērsgrīezumu ieteiktās shēmas skatīt J. Vlasakera ziņojumā “Evaluation of The Hydrological Regime in The Nature Park “Pape””, 2006.g., 17.un 18. shēma).

Pasākumu paredzēts īstenot zemesgabalā ar kadastra nr.64780220187 (Vēja ferma, 78ha), jo īpašums ar esošo menīku sistēmu ir viegli atdalāms no pārējā poldera. Šāds pasākums palīdzētu piesaistīt migrējošos putnus konkrētai teritorijai, samazinot postījumus apkārtējām lauksaimniecības zemēm, ieskaitot Meķes polderi. Šai teritorijai pāri iet Baltijas-Baltās jūras putnu migrācijas ceļš, un teritorijā pagaidām nav vienlaidus teritorijas, kur migrācijas laikā bridēji un ūdensputni varētu netraucēti atpūsties un baroties.

Pirms pasākuma realizācijas ir veicama tā sociāli ekonomisko aspektu izvērtēšana un skaņošana ar zemes īpašniekiem, kuri veic lauksaimniecisko darbību Papes polderī, Lauku atbalsta dienestu, kā arī šīs darbības saskaņošana normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Pasākums ir vēlams (III prioritāte).

13.tabula. Teritorijas dabas vērtību saglabāšana

Nr.	Pasākums	Priori-tāte*	Izpildes termiņš, g.	Iespējamās izmaksas, Ls	Potenciālais izpildītājs, finansu avots	Izpildes rādītāji
<i>Mērķis: 4.2.8. Saglabāti dabiskie un maz ietekmētie zāļu, pārejas un augstā purva biotopi, tur sastopamās retās un aizsargāmās augu un dzīvnieku sugas 1913 ha platībā</i>						
	Skat. 4.2.6.1. – 4.2.6.4. pasākumus					
4.2.8.1.	Neiejaukšanās purva dabiskajā attīstībā pēc hidroloģiskā režīma regulēšanas pasākumu ieviešanas	II	2011. – 2012.g.		DP fonds	Pēc hidroloģiskā režīma regulēšanas pasākumu veikšanas nodrošināta 1913 ha purva biotopu purva ekosistēmas netraucēta dabiskā attīstības gaita
4.2.8.2.	Optimālu mēslošanas devu izstrādāšana lielogu dzērveņu audzēšanai Papes tīrelī	II	2007. – 2010.g.	500 Ls	SIA “Purva dzērvenīte”, DP fonds, ES fondu līdzekļi	Izstrādātas Papes tīreļa kūdras sastāvam piemērotas lielogu dzērveņu mēslošanas devas, kuras vienlaikus rada minimālu biogēno vielu noplūdi vidē
<i>Mērķis: 4.2.9 .Saglabātas un apsaimniekotas bioloģiski nozīmīgās pļavas 900 ha platībā</i>						
4.2.9.1.	Pļavu pļaušana	I	2006. – 2012. g.	45 Ls/ha	Zemes īpašnieki, apsaimniekotāji. Subsīdijas par bioloģiski vērtīgo pļavu kopšanu	Regulāri tiek pļautas bioloģiski vērtīgās pļavas 100 ha platībā, ievērojot dabas aizsardzības prasības
4.2.9.2.	Pļavu noganīšana	I	2006.- 2007.g. oktobris	5200 Ls/gadā	Papes ezera projekts	Regulāri tiek noganītas 428 ha pļavas, t.sk. ar šo apsaimniekošanas paņēmienu tiek saglabāti un uzturēti 50 ha īpaši aizsargājamo pļavu biotopi (zilganās molīnijas pļavas)
4.2.9.3.	Pļavu noganīšana	I	2007. – 2012.g.	4200 Ls/gadā	DP fonds, slēdzot līgumu ar izpildītāju; izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā. valsts vai ES fondu līdzekļi	Regulāri tiek noganītas 900 ha pļavas, t.sk. ar šo apsaimniekošanas paņēmienu tiek saglabāti un uzturēti īpaši aizsargājamo pļavu biotopi (zilganās molīnijas pļavas, sugām bagātas atmatu pļavas)

4.2.9.4.	Aploku uzturēšana, labošana	I	2006. – 2012.g.	3500 Ls/gadā	DP fonds, slēdzot līgumu ar izpildītāju; izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā., valsts vai Es fondu līdzekļi	Regulāri tiek sekots līdzi aploku tehniskajam stāvoklim. Nepieciešamības gadījumā aploki tiek salaboti. Nav gadījumu, kad dzīvnieki izķūst ārā no teritorijas laikus nesalabotu aploku dēļ
----------	-----------------------------	---	-----------------	--------------	---	--

Mērķis: 4.2.10. Saglabāti dabiskie meža biotopi un aizsargājamie meža biotopi Latvijā un Eiropas Savienībā 980 ha platībā

4.2.10.1.	Dabisko meža biotopu inventarizācijas aktualizēšana	I	2007. – 2010.g.	Nosakāmas darba plānošanas gaitā	DP fonds, eksperti, AS LVM, privātie meža īpašnieki	Aktualizēts DMB saraksts dabas parkā, kas ir pamats mikroliegumu statusa noteikšanai parka DMB
4.2.10.2.	Mikroliegumu izveidošana	I	2010. – 2012.g.	Nosakāmas atkarībā no veidojamo mikroliegumu skaita	DP fonds, eksperti, VMD	Parkā konstatētajiem DMB un putnu, kuri ieklauti MK noteikumu Nr. 45 pielikumā, ligzdošanas vietām noteikts mikroliegumu statuss.
4.2.10.3.	Dabisko meža biotopu saglabāšana	I	2006. – 2012.g.	-	AS LVM, privātie meža īpašnieki	Saglabāti dabisko mežu biotopi parkā
4.2.10.4.	Īpaši aizsargājamo biotopu saglabāšana	I	2006. – 2012.g.	-	AS LVM, privātie meža īpašnieki	Saglabāti īpaši aizsargājamo mežu biotopi: mežainās jūrmalas kāpas un melnalkšņu staigsnīji 1017 ha platībā
4.2.10.5.	Līgumu slēgšana par meža apsaimniekošanu dabas parkā	II	2007.g ar LVM Dienvidkurzemes mežsaimniecību, 2008. – 2012.g. ar privāto mežu īpašniekiem	-	DP fonds, AS LVM, privātie meža īpašnieki	Noslēgti līgumi par mežu apsaimniekošanu dabas parkā
4.2.10.6.	Ozolu atbrīvošana no apauguma	II	2008., 2010. un 2012.g.	250 Ls/gadā	Privātie zemes īpašnieki (arī slēdzot līgumus par darbu izpildi)	Ozolu audze 0,8 ha platībā atbrīvota no apauguma
4.2.10.7.	Privāto mežu sertifikācija	II	2007. – 2012.g.	-	Privāto mežu īpašnieki	Ieviesta videi draudzīga mežsaimniecība parka privātajos mežos, kas atbilst starptautiskiem sertifikācijas kritērijiem

Mērķis: 4.2.11.. Saglabāti aizsargājamie krasta kāpu biotopi Latvijā un Eiropas Savienībā 120 ha platībā						
4.2.11.1.	Krokainās rozes izplatības ierobežošana	I	2006. – 2012.g.	300 Ls/ha	DP fonds, slēdzot līgumus, LVAF, ES fondu līdzekļi, zemes īpašnieki savos īpašumos.	Izcirstas krokainās rozes un pļautas to atvases 4,3 ha platībā. Atjaunoti kāpu biotopi (baltās un pelēkās kāpas)
4.2.11.2.	Kāpu biotopu degradācijas pārtraukšana, organizējot atpūtnieku plūsmas un labiekārtojot teritoriju	I	2006. – 2012.g.	-	DP fonds, pašvaldības	Organizētas atpūtnieku plūsmas pie Papes bākas, PDF pārvaldes ēkas, Nidā, tā rezultātā ir pārtraukta kāpu erozijas šajās vietās, notiek kāpu vegetācijas atjaunošanās
4.2.11.3.	Patvalīgi uzbūvēto ēku nojaukšana	I	2006.g.	Nosakāmi sastādot darbu tāmi	Patvalīgi uzbūvēto būvju īpašnieki	Nojauktas 2 patvalīgi uzbūvētas ēkas, sakārtota teritorija
Mērķis: 4.2.12. Migrējošiem un ligzdojošiem putniem nodrošinātās netraucētas iespējas dabas parka teritoriju izmantot kā atpūtas, barošanās un ligzdošanas vietu						
4.2.12.1.	Sezonālo liegumu un lieguma zonu izveidošana Papes ezerā	I	2007.g.	-	DP fonds	Sagatavoti priekšlikumi grozījumiem MK noteikumos Nr. 263. Ierobežotas aktivitātes Papes ezerā un Nidas purvā putnu koncentrēšanās vietās migrāciju laikā, tā nodrošinot netraucētu putnu atpūtu un barošanos.
4.2.12.2.	Medību lieguma noteikšana Nidas purvā	I	2007.g.	-	DP fonds	Sagatavoti priekšlikumi grozījumiem MK noteikumos Nr. 263. Nidas purvā noteikts medību aizliegums Nidas purvā, nodrošinot ligzdošanas, atpūtas un barošanās iespējas putniem
Mērķis: 4.2.13. Saglabāta un uzlabota Papes ezera bioloģiskā daudzveidība						
4.2.13.1.	Niedru pļaušana Papes ezerā, salās un piekrastes pļaušana, krūmu un koku izplaušana ūdensputnu ligzdvietu atjaunošanai	I	2007. – 2012.g.	50 Ls/ha DP fonds pasūtījumam	DP fonds, zemes īpašnieki piekrastē, Rucavas pašvaldība, LVAF, Investīciju programma N2000 teritorijām (2007.-2013).	Katrū gadu tiek pļautas niedres ezerā, salās un piekrastē, novēršot tā aizaugšanu 150 – 180 ha platībā. Niedru pļāvēji veic apsaimniekošanas pasākumus

Dabas parka “PAPE” dabas aizsardzības plāns 2007.–2018.g.

4.2.13.2.	Niedru dedzināšana	II	2007. – 2012.g.	500 Ls/gadā	DP fonds, slēdzot līgumus, DP budžets, LVAF	Ja nepieciešams niedru izplatības ierobežošanai tiek dedzinātas niedres
4.2.13.3.	Krūmu ciršana Papes ezera salās ezera	II	2007. – 2012.g.	750 Ls/gadā	DP fonds, LVAF	Novērsta ezera salu aizaugšanu ar krūmiem. Krūmi ap 300 ha, bet ne katru gadu
4.2.13.4.	Amerikas ūdeļu iznīcināšana	II	2007. – 2012.g.	500 Ls/gadā	DP fonds, LVAF, projektu līdzekļi	Teritorijā regulāri tiek iznīcinātas Amerikas ūdeles
4.2.13.5.	Licenzētās makšķerēšanas ieviešana Pape ezerā	I	2007.g.	250 Ls	DP fonds, LVAF	Atbilstoši MK 14.10.2003. noteikumos nr. 574 “Licencētās amatierzvejas – makšķerēšanas – kārtība” prasībām izstrādāts nolikums un apstiprināts Rucavas pagastā padomē, uzsākta licenču izsniegšana
4.2.13.6.	Jaunu Papes ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumu izstrāde	II	2008.g.	2000 Ls	DP fonds, slēdzot līgumu ar speciālistu ihtiologijā	Izstrādāti un normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā apstiprināti Papes ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi
4.2.13.7.	Zivju resursu atjaunošana	II	2007. – 2012.g.	1000 Ls/gadā	DP fonds , zivju fonds,	Ezera zivju resursi regulāri tiek papildināti ar līdaku un taimiņu mazuļiem. Licencētā makšķerēšana
4.2.13.8.	Saistošo noteikumu par laivu reģistrācijas kārtību Papes ezerā izstrāde, pieņemšana pašvaldībā un īstenošana	II	2007. – 2008.g. – izstrāde 2008. – 2012.g. - ieviešana	Izstrāde Ls 250	DP fonds, Rucavas pašvaldība	Izstrādāti un Rucavas pagasta padomē pieņemti saistošie noteikumi par laivu reģistrāciju Papes ezerā, Papes ezerā lieto tikai CSDD reģistrētas laivas
4.2.13.9.	Ezera padziļināšana un regulāra gultnes tīrīšana	II	2007. – 2012.g.	1000 Ls/gadā	DP fonds, slēdzot līgumus ar izpildītājiem, ES fondu līdzekļi	Regulāri nodrošināta ūdens apmaiņa ezera iztekā uz Papes kanālu, Līgupi un Paurupi
4.2.13.10.	Mieturalģu <i>Charophyta</i> augāju un dižās aslapes <i>Cladium mariscus</i> audžu saglabāšana	I	2007. – 2012.g.	-	DP fonds	Saglabāti īpaši aizsargājamie stāvošo ūdeļu biotopi

4.2.13.11.	Mitrāja izveidošana daļā Papes ezera piekrastes ziemeļos	II	2010.g.	Izmaksas nosakāmas sastādot darbu tāmi	DP fonds, izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā., ES fondu līdzekļi	Daļā Papes ezera piekrastes ziemeļos izveidojies mitrājs, kurš ir piemērots bridējputnu un ūdensputnu dzīvei
<i>Mērķis: 4.2.14. Papes poldera ziemeļu daļā izveidots bridējputniem, ūdensputniem un dzērvēm piemērots mitrājs</i>						
4.2.14.1.	Mitrāja izveidošana Papes poldera ziemeļu daļā	II	2010. – 2012.g.	Izmaksas nosakāmas sastādot darbu tāmi	DP fonds, izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā, ES fondu līdzekļi	Papes poldera ziemeļu daļā izveidots mitrājs, kurš ir piemērots bridējputnu, ūdensputnu un dzērvju dzīvei

Apzīmējumi: * I – prioritārs pasākums, II – būtisks pasākums, III – vēlams pasākums

4.4. Sabiedrības informēšanas un teritorijas labiekārtošanas pasākumi

Mērķis: 4.2.15. Nodrošināta informācijas pieejamība par dabas vērtībām un dabas parka apsaimniekošanu

LIFE-Nature projektā “Papes ezers – saglabāšana, aizsardzība un attīstība” 2005.gadā ir izstrādāta “Sabiedrības informēšanas un izglītošanas programma dabas parkā “Pape” ” (skat. <http://www.pdf-pape.lv>). Tajā ietverti sabiedrības informēšanas pamatprincipi, analizētas mērķa grupas un sniegti ieteicamie komunikāciju pasākumi. Pasākumi 4.2.15. mērķa sasniegšanai sastādīti pamatojoties minētajā programmā ietvertos ieteikumus. Īstenojot šo pasākumu grupu, detalizētākam aprakstam un ieteikumiem izmantojama “Sabiedrības informēšanas un izglītošanas programma dabas parkā “Pape” ”.

4.2.15.1. Regulāra aktuālās informācijas par dabas parku izvietošana ekspozīcijā Dabas mājā

Dabas pārvaldes ēkā regulāri tiek izvietota un atjaunota ekspozīcija par dabas parku tā dabas procesiem, vērtībām, veiktajiem apsaimniekošanas pasākumiem un citām tēmām. Nākotnē parka pārvaldei ir nepieciešama jauna ēka (5.2.16.13. un 5.2.16.14. pasākums), jo Dabas mājas esošais stāvoklis ir ļoti slikts un uzturēšana izmaksā ļoti dārgi. Jaunas pārvaldes ēkas celtniecības gadījumā ekspozīcijas informācija tiek pārvietota uz jauno ēku vai ari pārvietota citviet ekspozīcijā

Pasākums ir prioritārs.

4.2.15.2. Bukleta un rokasgrāmatas izdošana par dabas parku un tā apsaimniekošanu

LIFE-Nature Papes ezera projekta ietvaros 2006.gadā tiek sagatavots un izdots:

- 1) buklets par dabas parka dabas vērtībām, to aizsardzību un parka attīstību;
- 2) rokasgrāmata par Papes ezera projekta pieredzi dabas parka apsaimniekošanā ar ieteikumiem zemes īpašniekiem un zemes lietotājiem dabas vērtību (plāvu, mežu, ezera un tā piekrastes un citu biotopu) apsaimniekošanā.

Finansē LIFE-Nature projekts. Pasākums ir prioritārs.

4.2.15.3. Filmas uzņemšana par dabas parku

LIFE-Nature Papes ezera projekta ietvaros tiek uzņemta filma par parka dabas vērtībām, to aizsardzību, parka attīstību, apsaimniekošanas metodēm, vietējo iedzīvotāju, zemes īpašnieku un lietotāju lomu dabas aizsardzībā. Filmas ilgums 20 minūtes.

Filma paredzēta izplatīšanai pašvaldībām, skolām, zemes īpašniekiem, vides institūcijām un interesentiem.

Finansē LIFE-Nature projekts. Pasākums ir prioritārs.

4.2.15.4. Regulāra aktuālās informācijas ievietošana par dabas parku mājas lapā

Dabas parkam ir izveidota mājas lapa <http://www.pdf-pape.lv>, kas informē par LIFE-Nature projekta gaitu, parka dabas vērtībām, aktualitātēm, dabas apskates objektiem, dabas takām, lielajiem zālēdājiem, putnu vērošanas iespējām, ūdens tūrisma maršrutiem un citu informāciju. Mājas lapā informācija ir regulāri aktualizējama (vismaz 6 reizes gadā) un nākotnē tā kļūst par patstāvīgu informācijas avotu, ko uztur dabas parka pārvalde.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.15.5. Esošo informācijas stendu uzturēšana un informācijas atjaunošana

Līdz šim dabas parkā ir uzstādīti 27 informācijas stendi. Pasākums ietver sekošanu līdzīto stāvoklim un atjaunošanas organizēšanu, ja stendi vai informācija uz tiem ir sabojāti un informācija noveco.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.15.6. Jaunu tematisko informācijas stendu izgatavošana un uzstādīšana

Dabas parka teritorijā turpmāk ir vēlams papildināt gājēju un velosipēdistu takas ar jauniem stendiem, kuri sniedz apmeklētājiem informāciju par apskates objektiem, biotopiem un aizsargājamiem augiem. Pasākumā vēlams uzstādīti vismaz 10 tematiskos informācijas stendus vismaz trīs valodās (latviešu, angļu un pēc izvēles – lietuviešu, krievu vai vācu).

Pasākums ir vēlams (III prioritāte).

4.2.15.7. Informācijas zīmju un norāžu izgatavošana un uzstādīšana

Lai informētu dabas parka apmeklētājus par teritoriju, apskatāmajiem objektiem parkā, to atrašanās vietām, parka apmeklētāju uzvedības noteikumiem, ir jāuzstāda informācijas zīmes: virzienu norādes uz apskates objektiem parka infrastruktūras objektiem un uzvedības zīmes ("Nemest atkritumus, "Nebojāt labiekārtojumu", "Nelaist valā suņus", "Braukt pa ceļiem", "Eiropas nozīmes aizsargājama dabas teritorija – NATURA 2000" un citas). Šīm zīmēm jābūt izgatavotām pēc vienota dizaina. Vēlamais materiāls – koks. Plānotais uzstādāmo informācijas zīmju skaits vismaz 30.

Informācijas zīmju skiču un dizaina izstrādei ieteicams izmantot Dabas aizsardzības pārvaldes sagatavoto rokasgrāmatu "Īpaši aizsargājamo teritoriju vienotais stilis".

Zīmes "Eiropas nozīmes aizsargājama dabas teritorija – NATURA 2000" dizains ir izstrādāts un saskaņots ar Papes ezera projekta darba grupu LIFE-Nature projekta "Piekraistes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā". Minētā projekta ietvaros teritorijai ir izgatavotas 60 šādas zīmes. Pašlaik notiek to uzstādīšana dabā. Plānots uzstādīt - 30 zīmes, pārējās – rezerve, kura izmantojama zīmju atjaunošanai un papildināšanai dabas parka apsaimniekošanas laikā (4.2.18.10. pasākums).

Tāpat Papes ezerā ir jāizvieto bojas ar norādēm laivotājiem par sezonālo liegumu teritorijām un laivotāju maršrutiem.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.15.8. Ceļu satiksmes zīmes "Iebraukt aizliegts" uzstādīšana

Lai pasargātu dabas parka teritoriju no izbraukāšanas, kas rada jutīgo kāpu un meža biotopu eroziju un bojāeju, uz ceļiem nepieciešams uzstādīt ceļu satiksmes zīmes "Iebraukt aizliegts" - vismaz 20 zīmes, kā arī norādes zīmes iebraukšanai vai tās aizliegumam dažādām transporta līdzekļu grupām (piemēram, riteņbraucēju ceļš, aizliegts iebraukt kravas transporta līdzekļiem utml.). Zem šīm zīmēm izvieto paskaidrojošas plāksnītes, kas informē kādiem transporta līdzekļiem ir izņēmumi (piemēram, tikai ar pagasta padomes, LVM atļauju).

Dabas parka pārvalde, apsekojot teritoriju un izvērtējot situāciju, sagatavo ceļu satiksmes zīmju izvietojuma plānu. Ceļu satiksmes zīmju izvietojumu skaņo ar Ceļus satiksmes un drošības direkcijas reģionālo struktūrvienību. Regulāri ir jāseko līdzī uzstādīto ceļu satiksmes zīmju stāvoklim un tās jāatjauno.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.15.9. MK noteikumos noteikto īpaši aizsargājamas dabas teritorijas informācijas zīmju izgatavošana un uzstādīšana

Dabas parka teritorijas apzīmēšanai ir uzstādītas 40 informatīvās zīmes īpaši aizsargājamās teritorijas apzīmēšanai. Teritorijā vēl nepieciešams izvietot vismaz 40 šīs informācijas zīmes. Tās izvieto uz dabas parka robežas, pie ceļiem takām, stigām mežos, var izvietot kopā ar Natura 2000 zīmēm (skat. 4.2.15.7. pasākumu).

MK noteikumos noteiktās īpaši aizsargājamas dabas teritorijas informācijas zīmes izgatavo atbilstoši LR MK noteikumos Nr.415 1. pielikumā norādītajiem izmēriem un dizainam.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.15.10. Uzstādīto informācijas, ceļu satiksmes zīmju un norāžu uzturēšana un atjaunošana

Ievērojot to, ka teritorijā jau ir uzstādītas dažādas informācijas zīmes un ir plānots to darīt arī turpmāk šajā teritorijas apsaimniekošanas periodā. (4.2.15.7. pasākums), ir regulāri veikt to atjaunošanu gadījumos, ja tās ir bojātas. Atjaunojamas tāpat ir arī uzstādītās ceļu satiksmes zīmes (4.2.15.8. pasākums). Katru gadu, plānojot teritorijas apsaimniekošanu, ir jāparedz līdzekļi šim pasākumam.

Pasākums ir vēlams (II prioritāte).

Mērķis: 4.2.16. Izveidot tūrisma attīstībai nepieciešamo infrastruktūru, kas lautu tūristiem, nekaitējot videi apmeklēt Papes dabas parku

4.2.16.1. Autostāvvietas un telšu vietas Nidā projekta izstrāde

Dabas parkā "Pape" Nidā ir vairāki interesanti apskates objekti (kultūra piemineklis mājas "Gaiļi", 20.gadsimta 30to gadu Latvijas – Lietuvas robežstabi), kā arī kāpas un oļainā pludmale, kuras parasti apmeklē tūristi šajā dabas parka daļā. Lai organizētu tūristu plūsmas pie Nidas, novērstu kāpu izbraukšanu, ir nepieciešams uzbūvēt automašīnu stāvvietu un pie tās izveidot telšu vietu. Pasākumā paredzēta plānošanas un arhitektūras uzdevuma saņemšana Liepājas rajona apvienotajā būvvaldē, tehnisko noteikumu saņemšana no valsts iestādēm, tehniskā projekta izstrāde un saskaņošana normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Autostāvvietas segumu ieteicams veidot no optimālā grants maisījuma, iesedzot ģeotekstilu. Automašīnu stāvvietu projektējama 30 automašīnām. Tajā ir jāiekļauj arī velosipēdu novietnes līdz 10 vietām. Projektā jāietver arī atkritumu urnas, tualetes, ugunskura vietas aprīkojums, malkas novietne, un informācijas stends un informācijas zīmes par objektu atrašanās vietām, barjeras gar autostāvvietu. Nepieciešamības gadījumā var projektēt arī gājēju laipu uz jūru, atpūtas vietas ar soliem. Autostāvvietas tehniskā projekta izstrādi, ja iespējams, var apvienot ar ceļa no Liepājas - Klaipēdas šosejas līdz Nidai rekonstrukcijas projekta izstrādi (4.2.14.3. pasākums).

Pasākums ir prioritārs.

4.2.16.2. Autostāvvietas būvniecība un telšu vietas ierīkošana Nidā

Atbilstoši izstrādātajam un apstiprinātajam autostāvvietas un tās labiekārtojuma tehniskajam projektam tiek veikta būvniecība. Izpildītāji tiek noskaidroti iepirkuma procedūrā. Darbus var veikt firma, kurai ir licence būvdarbu veikšanai. Darbus beidzot, objekts tiek nodots ekspluatācijā.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.16.3. Nidas ceļa rekonstrukcijas projekta izstrāde

Lai organizētu transporta plūsmas un uzlabotu piekļūšanu dabas parka dienvidu, dienvidrietumu daļai, ir nepieciešams veikt ceļa rekonstrukcija no Liepājas - Klaipēdas šosejas līdz Nidai. Pasākumā paredzēta plānošanas un arhitektūras uzdevuma saņemšana Liepājas rajona apvienotajā būvvaldē, tehnisko noteikumu saņemšana no valsts iestādēm, ceļa rekonstrukcijas projekta izstrāde un saskaņošana normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Ceļa rekonstrukcijas projekta izstrādi, ja iespējams, var apvienot ar autostāvvietas tehniskā projekta izstrādi (4.2.16.1. pasākums). Izstrādājot ceļa rekonstrukcijas projektu, ir jāparedz arī vieta veloceliņam (4.2.16.5. pasākums), lai nodrošinātu drošu iespēju velotūristiem iekļūt teritorijā.

Ceļš no Liepājas - Klaipēdas šosejas līdz Nidai ir pašvaldības ceļš. Tādēļ pasākumu īsteno pašvaldība sadarbībā ar dabas parka pārvaldi.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.16.4. Nidas ceļa rekonstrukcija

Atbilstoši izstrādātajam un apstiprinātajam ceļa rekonstrukcija projektam tiek veikta ceļa rekonstrukcija. Izpildītaji tiek noskaidroti iepirkuma procedūrā. Darbus var veikt firma, kurai ir licence būvdarbu veikšanai. Darbus beidzot, objekts tiek nodots ekspluatācijā. Ceļa rekonstrukciju, ja iespējams, var apvienot ar autostāvvietas un tās labiekārtojuma būvniecību (4.2.16.2. pasākums).

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.16.5. Veloceliņa ierīkošana no Liepājas - Klaipēdas šosejas pie robežas ar Lietuvu līdz Papei

Dabas parka “Pape” teritoriju, lai iepazītos ar tā dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām, apmeklē velotūristi. Šobrīd velotūristiem posmā no Liepājas - Klaipēdas šosejas pie robežas ar Lietuvu līdz Papei nav informācijas iespēju nokļūt teritorijā, veloceliņš nav markēts, vietām segums ir bojāts. Pasākums ietver veloceliņa maršruta shēmas izstrādi, markējuma uzstādīšanu, ja nepieciešams veikt ceļa posmu labošanu un barjeru uzstādīšanu, lai to neizmantotu citi transporta līdzekļi. Posmā no Liepājas - Klaipēdas šosejas līdz Nidai ceļa rekonstrukcijas projekta izstrādes (4.2.16.3. pasākums) gadījumā, tajā ir iekļaujams arī veloceliņš.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.16.6. Veloceliņa ierīkošana no Papes līdz Jūrmalciemam

AS “Latvijas valsts meži” posmā no Papes līdz Jūrmalciemam 2006.gadā ir uzstādījuši 7 atpūtas vietas. Turpmāk ir nepieciešams šajā posmā ierīkot veloceliņu. Pasākums ietver veloceliņa maršruta shēmas izstrādi, markējuma uzstādīšanu, ja nepieciešams veikt ceļa posmu labošanu un barjeru uzstādīšanu, lai to neizmantotu citi transporta līdzekļi.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.16.7. Ierīkoto veloceliņu uzturēšana

2006.gadā Nīcas pagasts dabas parkā ir ierīkojis velo taku līdz Pāļu kalnam. Šā plāna īstenošanas gaitā paredzēts ierīkot vēl 2 veloceliņus parka apmeklētājiem. Apsaimniekojot dabas parku, turpmāk ir nepieciešams uzturēt un labot veloceliņu, atjaunot informācijas zīmes un atpūtas vietas. Katru gadu, plānojot teritorijas apsaimniekošanu, ir jāparedz līdzekļi šim pasākumam. Tas apvienojams ar 4.2.15.10. un 4.2.16.10. pasākumiem.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.16.8. Autostāvvietas rekonstrukcijas projekta izstrāde pie Brušvitiem

Dabiskās ganīšanas teritorijas apmeklētāju skaits palielinās t.sk. tūristi, lai iepazītos ar dabas parku, īpaši ar teritorijā esošajiem lielajiem zālēdājiem, bieži vien ierodas ar autobusiem. Pie Brušvitiem dabas parkā ir esoša autostāvvjeta 15 automašīnām. Tajā šobrīd nevar novietot autobusus, kā arī ir tā ir par mazu lielākam automašīnu pieplūdumam. Tādēļ ir nepieciešama tās paplašināšana līdz 30 automašīnu vietām ar iespēju tajā novietot arī tūristu autobusus. Pasākumā paredzēta plānošanas un arhitektūras uzdevuma saņemšana Nīcas pagasta padomes Būvvaldē, tehnisko noteikumu saņemšana no valsts iestādēm, autostāvvietas rekonstrukcijas projekta izstrāde un saskaņošana normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.16.9. Autostāvvietas pie Brušvitiem rekonstrukcija

Atbilstoši izstrādātajam un apstiprinātajam autostāvvietas rekonstrukcija projektam tiek veikta tās rekonstrukcija. Izpildītāji tiek noskaidroti iepirkuma procedūrā. Darbus var veikt firma, kurai ir licence būvdarbu veikšanai. Darbus beidzot, objekts tiek nodots ekspluatācijā.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.16.10. Atpūtas vietu ierīkošana un uzturēšana

Papes ezera piekrastē ir 10 laivu piestātnes. Pasākumā paredzēts labiekārtot vai no jauna izveidot atpūtas vietas pie laivu piestātnēm. Atpūtas vietu labiekārtojumā ir ietverams ugunskura vietas aprīkojums, malkas novietne, galds, soli un viena vai vairākas atkritumu urnas, kā arī laipas līdz laivu piestātnēm. Atpūtas vietas jāveido pēc vienota dizaina, izstrādājot skices un labiekārtojuma elementu izvietojumu, plānojumā ievērojot katras konkrētās vietas reljefu, ainavu un apmeklētāju daudzumu. Pie atpūtas vietām var izvietot arī informācijas stendus (4.2.13.6. pasākums) un zīmes (4.213.8. pasākums).

AS “Latvijas valsts meži” 2006.gadā LIFE-Nature Papes ezera projekta ietvaros ir izbūvējuši 7 atpūtas vietas gar piekrasti no Jūrmalciema līdz Papei. Uzņēmums ir labiekārtojis Pāļu kalnu.

Turklāt dabas parkā ir izveidotas 2 takas 36 km garumā, kurās izvietotas 10 atpūtas vietas.

Apsaimniekošanas periodā ir regulāri jāveic izveidotā labiekārtojuma to uzturēšana. Katru gadu, plānojot teritorijas apsaimniekošanu, ir jāparedz līdzekļi šim pasākumam.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.16.11. Putnu novērošanas torņu būvniecība un uzturēšana

Papes ezerā šobrīd ir 2 putnu torņi un 2 slēpņi putnu novērošanai. Attīstoties tūrisma infrastruktūrai dabas parkā, arvien vairāk palielinās apmeklētāju skaits. Tādēļ ir nepieciešama vēl papildus putnu novērošanas būvju celtniecība Papes ezerā. Pasākumā paredzēta 2 putnu novērošanas torņu būvniecība ezera ziemeļu un austrumu malā (skat. pielikumos karti “Dabas parka “Pape” tūrisma infrastruktūras objekti”). Tāpat regulāri ir nepieciešams finansējums esošo putnu torņu rekonstrukcijai un labiekārtošanai.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.16.12. Regulāra sadzīves atkritumu savākšana pie tūrisma infrastruktūras objektiem

Lai uzturētu kārtībā izveidotos tūrisma infrastruktūras objektus, veidotu pozitīvu priekšstatu par dabas parku, teritorijā regulāri (ziemā vismaz reizi mēneši, pavasara, vasaras unrudens sezonā vismaz 2 reizes mēnesī) tiek savākti sadzīves atkritumi un

izvesti uz izgāztuvi. Atkritumu savākšanu un izvešanu veic zemes īpašnieki vai lietotāji: privātie zemes īpašnieki pie objektiem, kurus tie izveidojuši par savi līdzekļiem, pašvaldība pie tās apsaimniekošanā esošajiem objektiem, piemēram, pašvaldības ceļiem, atpūtas vietas “Bākas stāvlaukums”, AS “Latvijas valsts meži” apsaimniekotajā mežā izveidotajā tūrisma infrastruktūrā, dabas parka pārvalde – Papes ezera projektā un turpmāk tās darbības laikā izveidotajos tūrisma infrastruktūras objektos. Vienojoties par katras iesaistītās puses līdzdalību, dabas parka pārvalde var organizēt vienotu sadzīves atkritumu savākšanu, slēdzot līgumu ar vienu izpildītāju.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.16.13. Dabas parka pārvaldes ēkas projektēšana

Pašlaik dabas parka ekspozīcija, Papes ezera projekta darba grupa izvietojas “Dabas mājā”. Tajā notiek daudzi ar parka apsaimniekošanu organizēti pasākumi (semināri, LIFE projekta uzraudzības grupas sanāksmes u.c.). Ēka atrodas uz privātā īpašumā esošas zemes (kopīpašums 5 īpašniekiem), tai ir nepieciešams kapitālais remonts, jāierīko no jauna ūdensapgādes un noteķudeņu savākšanas tīkli, arī citas komunikācijas ir novecojušas un pilnībā rekonstruējamas. Tādēļ, īstenojot šo plānu un attīstot dabas parka apsaimniekošanu, darba mūsdienīgai organizēšanai ir nepieciešama “Dabas mājas” rekonstrukcija. Taču iespējamie ēkas rekonstrukcijas izdevumi ir pārāk lieli. Tādēļ ir nepieciešams, meklējot lētākus risinājumus, projektē un būvēt jaunu dabas parka pārvaldes ēku, kurā organizēt visus ar dabas parka apsaimniekošanu saistītos pasākumus un izvietot dabas parka ekspozīciju. Pasākumā paredzēta plānošanas un arhitektūras uzdevuma saņemšana Liepājas rajona apvienotajā būvvaldē, tehnisko noteikumu saņemšana no valsts iestādēm, tehniskā projekta izstrāde un saskaņošana normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.16.14. Dabas parka pārvaldes ēkas būvniecība

Atbilstoši izstrādātajam un apstiprinātajam dabas parka pārvaldes ēkas tehniskajam projektam tiek veikta būvniecība. Izpildītāji tiek noskaidroti iepirkuma procedūrā. Darbus var veikt firma, kurai ir licence būvdarbu veikšanai. Darbus beidzot, objekts tiek nodots ekspluatācijā.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.16.15. Īpaša režīma zonas caurlaides punkta izveidošana

Pasākumā paredzēta caurlaižu posteņa izveidošana uz Rucavas - Papes ceļa pie Paurupes-Līgupes apvedkanāla atbilstoši MK noteikumu “Par īpaša režīma zonu Rucavas pagasta administratīvajā teritorijā Liepājas rajonā” un Rucavas pagasta padomes pieņemtajiem saistošajiem noteikumiem par autotransporta iebraukšanu šajā īpašā režīma zonā (4.2.4.4. pasākums).

Daļa iegūto līdzekļu (piemēram, 40%) ir izlietojami iebraukšanas režīma uzturēšanai un pārējā daļa (60 %) šajā plānā ietverto apsaimniekošanas pasākumu īstenošanai. Konkrēto izlietojumu plāno dabas parka pārvalde, sastādot ik gadējo budžeta izlietojuma plānu.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.16.16. Putnu novērošanas stacijas rekonstrukcijas projekta izstrāde un īstenošana

Latvijas Universitātes Bioloģijas institūta Ornitoloģijas laboratorijas bāzē – putnu novērošanas stacijā Papē tiek veiktas ilggadīgas putnu migrāciju uzskaites. Stacija ir

morāli novecojusi, ir nepieciešama tās labiekārtojuma, aprīkojuma un ornitologu sadzīves apstākļu uzlabošana, kā arī tās piemērošana izveidotā dabas parka mērķu sasniegšanai, nodrošinot tās darbību kā mūsdienīgai plaša profila monitoringa stacijai un vienlaikus arī sabiedrības izglītošanai

Pasākumā paredzēts:

- 1) sakārtot zemes īpašuma dokumentus un ierakstīt putnu novērošanas stacijas uz Latvijas Universitātes vārda;
- 2) normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā pieprasīt un saņemt Liepājas rajona apvienotajā būvvaldē plānošanas un arhitektūras uzdevumu, tehniskos noteikumus no citām valsts iestādēm putnu novērošanas stacijas rekonstrukcijai, izstrādāt un saskaņot rekonstrukcijas tehnisko projektu. Projektā ir ietverama esošo ēku kapitāla pārbūve atbilstoši mūsdienīgas putnu novērošanas stacijas kritērijiem, putnu novērošanas torņa rekonstrukcija, piebraucamā ceļā rekonstrukcija, ja nepieciešams stacijas darbības zinātnisko mērķu sasniegšanai, Ričardi murda uzstādīšana Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjoslā un tā darbības nodrošināšanai atsevišķu koku vai to zaru nociršanu. Atkarībā no finansu līdzekļu piesaistes iespējām atļauju saņemšana, projektēšana un projekta skaņošana ir veicama 2008.gadā jeb arī vēlāk šajā apsaimniekošanas periodā. Projektēšanu var veikt licenzēta firma vai sertificēts arhitekts;
- 3) rekonstrukcijas darbu veikšana atbilstoši izstrādātajam tehniskajam projektam, saņemot būvatļauju un nododot objektu ekspluatācijā normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Būvdarbus var veikt licenzēta firma, būvuzraudzību – sertificēts būvuzraugs. Gadījumā, ja ir iespējams piesaistīt finansu līdzekļus arī rekonstrukcijas darbu veikšanai, tā ir veicama šajā apsaimniekošanas periodā.

Ja pasākumu nav iespējams izpildīt šajā apsaimniekošanas periodā, tas ir pārceļams uz nākamo periodu.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

14.tabula. Sabiedrības informēšanas un teritorijas labiekārtošanas pasākumi

Nr.	Pasākums	Priori-tāte*	Izpildes termiņš, g.	Iespējamās izmaksas, Ls	Potenciālais izpildītājs, finansu avots	Izpildes rādītāji
<i>Mērķis: 4.2.15. Nodrošināta informācijas pieejamība par dabas vērtībām un dabas parka apsaimniekošanu</i>						
4.2.15.1.	Regulāra aktuālās informācijas par dabas parku izvietošana ekspozīcijā Dabas mājā, Rucavas un Nīcas TIC	I	2006. – 2012.g.		PDF, DP fonds	Dabas mājas, Rucavas un Nīcas TIC apmeklētājiem regulāri pieejama informācija par dabas parka apsaimniekošanas pasākumiem un to galvenajiem rezultātiem. Informācija tiek aktualizēta vismaz 4 reizes gadā
4.2.15.2.	Bukleta un rokasgrāmatas izdošana par dabas parku un tā apsaimniekošanu	I	2007.g.	14 600 EUR	Papes ezera projekts, LIFE-Nature fonda un projekta līdzfinansētāju līdzekļi	Izdots buklets par dabas parku un rokasgrāmata par dabas parka apsaimniekošanas paņēmieniem
4.2.15.3.	Filmas uzņemšana par dabas parku	I	2005. – 2007.g.	30 000 EUR	Papes ezera projekts, LIFE-Nature fonda un projekta līdzfinansētāju līdzekļi	Uzņemta filma par dabas parka dabas vērtībām, dabas procesiem ekosistēmās, parka apsaimniekošanu
4.2.15.4.	Regulāra aktuālās informācijas ievietošana par dabas parku mājas lapā	I	2006. – 2012.g.	1350 Ls/gadā	Papes ezera projekts, DP fonds	Regulāri pieejama informācija par dabas parka apsaimniekošanas pasākumiem un to galvenajiem rezultātiem mājas lapā http://www.pdf-pape . Informācijas tiek aktualizēta vismaz 6 reizes gadā
4.2.15.4.	Esošo informācijas stendu uzturēšana, informācijas atjaunošana	I	2006. – 2012.g.	1750 Ls gadā	Papes ezera projekts, DP fonds	Uzturēti 27 dabas parkā esošie stendi. Tajos tiek atjaunota informācija, papildinot ar aktuālo informāciju, atjaunojot sabojāto stendu noformējumu
4.2.15.6.	Jaunu tematisko informācijas stendu izgatavošana un uzstādīšana	III	2007. – 2012.g.	1000 Ls	DP fonds, LVAF, MSAF	Uzstādīti vismaz 10 tematiskie informācijas stendi gājēju un velosipēdistu takās, kas sniedz apmeklētājiem informāciju par apskates objektiem, biotopiem un aizsargājamiem augiem

Dabas parka “PAPE” dabas aizsardzības plāns 2007.–2018.g.

4.2.15.7.	Informācijas zīmju un norāžu izgatavošana un uzstādīšana	I	2007. – 2009.g	1250 Ls	DP fonds, Zivju fonds, MSAF, LVAF	Dabas parkā uzstādītas vismaz 25 jaunas informācijas zīmes un norādes, kas sniedz apmeklētājiem informāciju par objektu atrašanās vietām, uzvedības noteikumiem, balstoties uz izstrādātā DP Pape sabiedrības izglītošanas programmu
4.2.15.8.	Uzstādīto informācijas zīmju un norāžu uzturēšana un atjaunošana	II	2010. – 2012.g.	500 Ls gadā	DP fonds, Zivju fonds, MSAF, LVAF	Uzturētas un atjaunotas sabojātās informācijas zīmes un norādes, balstoties uz izstrādātā DP Pape sabiedrības izglītošanas programmu.
4.2.15.9.	MK noteikumos noteikto īpaši aizsargājamas dabas teritorijas informācijas zīmju izgatavošana un uzstādīšana.	I	2007. – 2008.g.	500 Ls/gadā	DP fonds, LVAF	Dabas parkā uzstādītas vismaz 40. MK noteikumos noteiktās īpaši aizsargājamas dabas teritorijas informācijas zīmes
<i>Mērķis: 4.2.16. Izveidot tūrisma attīstībai nepieciešamo infrastruktūru, kas lauto tūristiem, nekaitējot videi apmeklēt Papes dabas parku</i>						
4.2.16.1.	Autostāvvietas un telšu vietas Nidā projekta izstrāde	I	2008.g.	4000 Ls	Licenzēta projektēšanas firma vai sertificēts arhitekts. Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā. ES fondu līdzekļi	Saņemts plānošanas un arhitektūras uzdevums, tehniskie noteikumi projektēšanai. Izstrādāts un apstiprināts autostāvvietas un tās labiekārtojuma projekts
4.2.16.2.	Autostāvvietas būvniecība un telšu vietas ierīkošana Nidā	I	2009.g.	Tiek noteiktas projekta izstrādes gaitā	Firma ar licenci būvniecības darbu veikšanai. Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā. ES fondu līdzekļi	Uzbūvēta autostāvvieta saskaņā ar tehniskā projekta risinājumiem. Ierīkota telšu vieta
4.2.16.3.	Nidas ceļa rekonstrukcijas projekta izstrāde	II	2010.g.	7000 Ls	Pašvaldība, licenzēta projektēšanas firma vai sertificēts arhitekts. Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā. ES fondu līdzekļi	Izstrādāts un apstiprināts Nidas ceļa rekonstrukcijas projekts

Dabas parka “PAPE” dabas aizsardzības plāns 2007.–2018.g.

4.2.16.4.	Nidas ceļa rekonstrukcija	II	2011.g.	Tiek noteiktas projekta izstrādes gaitā	Firma ar licenci būvniecības darbu veikšanai. Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā. ES fondu līdzekļi	Veikta ceļa rekonstrukcija no Liepājas-Klaipēdas šosejas līdz Nidai
4.2.16.5.	Veloceliņa ierīkošana no Liepājas - Klaipēdas šosejas pie robežas ar Lietuvu līdz Papei	II	2008. – 2009.g.	Tiek noteiktas, sastādot darbu tāmi, aptuveni 3000 Ls	DP fonds, LVAF. Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā	Ierīkots veloceliņš ar markējumu, norādēm un informāciju par apskates objektiem
4.2.16.6.	Veloceliņa ierīkošana no Papes līdz Jūrmalciemam	II	2008. – 2009.g.	Tiek noteiktas, sastādot darbu tāmi, aptuveni 2000 Ls	DP fonds, LVAF. Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā	Ierīkots veloceliņš ar markējumu, norādēm un informāciju par apskates objektiem
4.2.16.7.	Ierīkoto veloceliņu uzturēšana	II	2007. – 2012.g.	Tiek noteiktas sastādot DP apsaimniekošanai nepieciešamo ikgadējo budžetu	DP fonds, slēdzot līgumus ar izpildītājiem, pašvaldību līdzekļi	Regulāri atjaunots un salabots 3 veloceliņu labiekārtojums
4.2.16.8.	Autostāvvietas rekonstrukcijas projekta izstrāde pie Brušvitiem	I	2007.g.	1500 Ls	Licenzēta projektēšanas firma vai sertificēts arhitekts. Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā	Sajemts plānošanas un arhitektūras uzdevums, tehniskie noteikumi projektēšanai. Izstrādāts un apstiprināts autostāvvietas rekonstrukcijas projekts
4.2.16.9.	Autostāvvietas pie Brušvitiem rekonstrukcija	I	2009.g.	Tiek noteiktas projekta izstrādes gaitā	Firma ar licenci būvniecības darbu veikšanai. Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā	Veikta autostāvvietas rekonstrukcija, to paplašinot. Autostāvvieta ir piemērota tūristu autobusu novietošanai
4.2.16.10.	Atpūtas vietu ierīkošana un uzturēšana	II	2007. – 2012.g.	5000 Ls – jaunu ierīkošanai, 1000 Ls gadā/uzturēšanai	DP fonds, slēdzot līgumus, ES fondu līdzekļi	Ierīkotas vismaz 10 atpūtas vietas dabas parka teritorijā pie laivu piestātnēm
4.2.16.11.	Putnu novērošanas torņu būvniecība un uzturēšana	II	2008. – 2009.g. būvniecībai. 2007. – 2012.g. uzturēšana	15 000 Ls – būvniecībai	DP fonds, slēdzot līgumus. Firma ar licenci būvniecības darbu veikšanai. Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā	Papes ezerā uzbūvēti 2 jauni putnu novērošanas torņi. Esošo regulāra uzturēšana

Dabas parka “PAPE” dabas aizsardzības plāns 2007.–2018.g.

4.2.16.12.	Regulāra sadzīves atkritumu savākšana pie tūrisma infrastruktūras objektiem	II	2007. – 2012.g.	DP fondu 2000 Ls/gadā	DP fonda, zemes īpašnieku un lietotāju līdzekļi, LVAF	Teritorijā, īpaši pie tūrisma infrastruktūras objektiem, regulāri tiek savākti sadzīves atkritumi
4.2.16.13.	Dabas parka pārvaldes ēkas projektēšana	II	2008.g.	5 000 Ls	DP fonda, slēdzot līgumu ar licenzētu firmu vai sertificētu arhitektu. Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā. LVAF, ES fondu līdzekļi	Izstrādāts un saskaņots dabas parka administrācijas ēkas tehniskais projekts
4.2.16.14.	Dabas parka pārvaldes ēkas būvniecība	II	2009. – 2010.g.	50 000 Ls	DP fonda, slēdzot līgumus ar licenzētu firmu. Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā. LVAF, ES fondu līdzekļi	Uzbūvēta dabas parka administrācijas ēka, kurā izvietota arī DP ekspozīcija
4.2.16.15.	Īpaša režīma zonas caurlaides punkta izveidošana iebraukšanai dabas parkā	II	2008. – 2009.g.	350 Ls/gadā	DP fonda, LVAF, Rucavas pagasta padome	Izveidots caurlaides punkts autotransporta iebraukšanas ierobežošanai
4.2.16.16.	Putnu novērošanas stacijas rekonstrukcijas projekta izstrāde un īstenošana	II	2008. – 2012.g. atkarībā no finansu līdzekļu piesaistes iespējām	Izmaksas nosakāmas projekta izstrādes un rekonstrukcijas darbu plānošanas gaitā	LU Bioloģijas institūts, piesaistot valsts un ES fondu līdzekļus. Izpildītāju noskaidro iepirkuma procedūrā.	Izstrādāts, saskaņots un īstenots tehniskais projekts putnu novērošanas stacijas rekonstrukcijai

Apzīmējumi: * I – prioritārs pasākums, II – būtisks pasākums, III – vēlams pasākums

4.5. Monitoringa un teritorijas turpmākās izpētes pasākumi

Mērķis: 4.2.17. Veikta dabas parka jūras teritorijas biotopu kartēšana un izpēte

4.2.17.1. Dabas parka jūras akvatorijas biotopu kartēšana un izpēte

Pasākums ietver Baltijas vides foruma vadītajā LIFE-Nature projektā projekta "Jūras aizsargājamās teritorijas Baltijas jūras austrumu daļā" veicamo dabas parka "Pape" jūras akvatorijas un tai blakusesošā teritorijas biotopu kartēšanu, tostarp aizsargājamo dabas vērtību apzināšanu. Pamatojoties uz šiem teritorijas kartēšanas un izpētes rezultātiem, tiek iegūta informācija jūras ĪADT robežas precīzēšanai (4.2.3.1. pasākums) un apsaimniekošanas pasākumu (4.2.3.2. pasākums) izstrādei. Pasākums tiek veikts par LIFE-Nature projekta "Jūras aizsargājamās teritorijas Baltijas jūras austrumu daļā" līdzekļiem.

Pasākums prioritārs.

Mērķis: 4.2.18. Veikta dabas parka faunas un meža biotopu izpēte

4.2.18.1. Bezmugurkaulnieku, abinieku un rāpuļu faunas izpēte

Šā plāna izstrādes gaitā dabas parkā veiktais bezmugurkaulnieku, abinieku un rāpuļu faunas pētījums nesniedz pilnīgu priekšstatu par minēto dzīvnieku grupu faunu.

Dabas parkā ir vērtīga sikspārņu fauna. Līdz šim ir pētīta sikspārņu migrācija, bet tā ir nepieteikama par ziemojošajiem sikspārņiem un arī vasaras sezonu. Dienvidlatvijā, t.sk. Papes dabas parkā varētu būt sastopamas arī retās sugas.

Tādēļ šajā apsaimniekošanas periodā ir jāveic pilnīgākā visas dabas parka teritorijas sikspārņu, bezmugurkaulnieku, abinieku un rāpuļu faunas izpēte.

Pilnīgas piejūras pļavu un kāpu divspārņu faunas pārskata iegūšanai (sugu saraksts), vienu gadu veic materiālu vākumus vienu reizi dekādē visu sezonu sākot no maija līdz septembra beigām. Tas ir nepieciešams pilnīga sugu saraksta sastādīšanai, jo daļai sugu aktivitātes periods ilgst no 1 līdz 2 nedēļām. Svarīgi zināt, ka dažādām sugām aktivitātes periods norit atšķirīgos laikos vienā sezonā.

Vispārēja divspārņu faunas pārskata iegūšanai, minimālais paraugu vākumu skaits ir 3 – 4 reizes vienā sezonā. Tad jāņem vērā, ka raksturīgais sugu skaita maksimums ir jūlijā. Šis periods var mainīties atkarībā no laika apstākļiem konkrētajā gadā – agra/vēla pavasara un vasaras iestāšanās, vidējās diennakts temperatūras un citiem faktoriem.

Divspārņu paraugu ievākšana veicama izmatojot metodi pļaušana ar entomoloģisko tīkliņu noteiktā maršrutā ar noteiktu vēzienu skaitu. Maršrutu, paraugu ievākšanas dienu skaitu un intensitāti maršrutā nosaka speciālists.

Vaboļu izpēti veic no maija sākuma līdz augusta vidum. Atkārtoti vākumi veicami vairākas reizes (līdz 5 reizēm) vienas sezonas laikā. Epigeisko vaboļu faunu ievāc ar Barjera lamatām. Fitofāgās vaboļu sugaras, kuras pārsvarā sastopamas zāles stāvā, ievāc pļaujot ar entomoloģisko tīkliņu. Maršrutu, paraugu ievākšanas dienu skaitu un intensitāti maršrutā nosaka speciālists.

Gliemju paraugus iespējams ievākt visa gada garumā, bet optimālais paraugu ievākšanas laiks ir jūlijā un augusta mēneši. Paraugu ievākšana veicama 2 reizes gadā. Metode – augsnes paraugu ņemšana.

Bezastaino rāpuļu un abinieku ievākšanas metode ir maršruta pārgājieni gar pastāvīgām transektēm. Optimālais paraugu ievākšanas laiks ar šo metodi ir maijs – jūnijs, kad

dzīvnieki ir aktīvi un lakstaugi vēl nav izauguši gari, kas varētu apgrūtināt dzīvnieku vizuālo uzskaiti. Abiniekus uzskaitē var izmantot arī speciālas ķeramās iekārtas, kas tiek eksponētas visas lauka sezonas garumā. Obligāts nosacījums, lietojot šo metodi, ir ķeramo iekārtu regulāra apsekošana un pārbaudīšana.

Ūdenstilpēs nārstojošo tritonu un smilšu krupju uzskaiti veic maijā ar tīkliņu metodi. Vasaras otrajā pusē – augustā – ir veicama tritonu kāpuru uzskaitē ar tīkliņu metodi.

Uzsākot izpēti, speciālisti atkarībā no izpētes veikšanai pieejamiem finansu līdzekļiem sastāda bezmugurkaulnieku, abinieku un rāpuļu pētījumu maršrutus un vietas, kā arī saskaņo tos ar dabas parka pārvaldi.

Pasākuma rezultātā tiek izstrādāti priekšlikumi šo bezmugurkaulnieku, abinieku un rāpuļu monitoringam nākamajā dabas parka apsaimniekošanas periodā.

Lai iegūtu kvalitatīvus datus par dabas parka bezmugurkaulniekiem, pētījumu veikšanā ir jāiesaista konkrēto dzīvnieku grupu speciālisti – entomologi, malakalogi, abinieku un rāpuļu speciālisti, kuri pārzina standartizētās pētniecības metodes un var profesionāli sniegt vērtējumu par bezmugurkaulnieku bioloģiju un ekoloģiju. Speciālisti ar šādu pieredzi un zināšanām ir Latvijas Entomoloģijas biedrībā, Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultātē un Latvijas Universitātes Bioloģijas institūtā.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.18.2. Putnu faunas izpēte

Apkopojot informāciju par putnu faunu dabas parkā, ir secināts, ka līdzšinējā putnu faunas izpēte ir nepilnīga un tās pētījumi apsaimniekošanas periodā ir turpināmi. Līdz šim detalizētāk izpētīts ir Papes ezers un tā apkārtnē, pļavas un meži Papes ezera austrumu krastā, Papes poldera teritorija, pļavas un kāpas pie Nidas ciema, Papes kanāla un Papes bākas apkārtnē. Detalizēta putnu faunas turpmāk izpēte ir veicama Nidas purvā un mežos tā austrumu malā, kā arī mežos Papes ezera ziemeļu galā. Pēc vajadzības (lai noskaidrotu atsevišķu sugu izplatību, piemēram, sugām, kurām veidojami mikroliegumi) izpēti var veikt arī pārējā dabas parka teritorijā. Meža zemēs īpaši svarīga ir to putnu sugu turpmākā izpēte, kurām saskaņā ar MK noteikumu Nr. 45 nosacījumiem ir veidojami mikroliegumi. Mikroliegumu izveidošanai prioritāra ir jūras ērgļa, mazā ērgļa un melnā stārkā izpēte un ligzdošanas vietu konstatēšana. Ir apzināti aizsargājamo dzeļu sugām un bikšainajam apogam piemērotie biotopi. Detalizēta ornitofaunas izpēte turpmāk ir veicama vismaz šajos meža nogabalos (skat. kartē “Dabas parka “Pape” dabas un kultūrvēsturiskās vērtības”), taču vēlams arī plašākā teritorijā, lai iespēju robežās maksimāli apzinātu teritorijas, kur veidojami mikroliegumu putnu sugu aizsardzībai. Izpētē iegūtā informācija ir arī pamats mikroliegumu veidošanai (4.2.10.2. pasākums). Organizējot šo pasākumu tiek sastādīta pētījumu programma ar pamatojumu par konkrētās sugas vai teritorijas izpēti, kura tiek saskaņota ar dabas parka pārvaldi un konsultatīvo padomi. Programmas izstrādi organizē dabas parka pārvalde. Izpēti, slēdzot līgumus ar dabas parka pārvaldi, veic eksperti ornitoloģijā no Latvijas Ornitotoloģijas biedrības, LU Bioloģijas institūta, LU Bioloģijas fakultātes vai citām iestādēm, kā arī brīvie eksperti ar specializāciju ornitoloģijā.

Gadījumā, ja tiek konstatēta putnu suga, kura iekļauta MK noteikumu Nr. 45 pielikumā, kā tāda, kam veidojami mikroliegumi, par to tiek informēts zemes īpašnieks vai lietotājs.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.18.3. Ziemojošo sikspārņu izpēte

Dabas parkā ir izcila sikspārņu fauna. Migrācijās dabas parkā "Pape" konstatētas visas 16 Latvijā sastopamās sikspārņu sugas. Nepietiekama ir informācija par ziemojošajiem sikspārņiem. Pasākums ietver ziemojošo sikspārņu izpēti dabas parkā. Uzsākot šo pētījumu tiek sastādīta pētījumu programma par konkrētās sugas vai teritorijas izpēti, kura tiek saskaņota ar dabas parka pārvaldi un konsultatīvo padomi. Programmas izstrādi organizē dabas parka pārvalde. Izpēti, slēdzot līgumus ar dabas parka pārvaldi veic eksperti, kuriem ir pamatzināšanas un pieredze sikspārņu izpētes jomā.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.18.4. Izlases cirtes ietekmes izpēte uz dažādu augšanas apstākļu tipu mežiem

Dabas parka zonā mežos ir atļauta izlases cirte līdz biezībai 0,4. Nosacījums par atļauto biezību ir salīdzinoši jauns, nav pieredes un zināšanu par izlases cirtes ietekmi uz atstāto koku noturību mežaudzē, par dabas aizsardzības nosacījumiem piemērotākajiem izlases cirtes realizēšanas nosacījumiem (biezība, atvērumi, ciršanas intensitāte un citi) vienlaikus nodrošinot īpaši aizsargājamo biotopu pastāvēšanu, meža atjaunošanos un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos. Pasākumā paredzēts ierīkot parauglaukumus izlases cirtes veikšanai dažādos meža apstākļu augšanas tipos, t.sk. pārmitrajā dabas parka zonā ar mērķi noskaidrot bioloģiskās daudzveidības un aizsargājamo biotopu saglabāšanai optimālakos nosacījumus izlases cirtes veikšanai dabas parkā. Uzsākot pasākumu, tiek sastādīta programma par parauglaukumu izvēli, kritērijiem izlases cirtes ietekmes uz biotopu atjaunošanos izvērtēšanai. To saskaņo ar dabas parka pārvaldi un konsultatīvo padomi. Programmas izstrādi organizē dabas parka pārvalde sadarbībā ar AS "Latvijas valsts meži" pārstāvjiem, mežu un dabas aizsardzības ekspertiem. Pasākumu realizē slēdzot līgumus ar izpildītājiem – juridiskām vai fiziskām personām. Pasākuma rezultātā, ja nepieciešams tiek izstrādāti priekšlikumi precizējumiem dabas parka individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos, kā arī tiek papildināti līgumi ar mežu apsaimniekotājiem (4.2.10.5. pasākums).

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

Mērķis: 4.2.19. Veikts Nidas purva un Papes ezera hidroloģiskais monitorings

4.2.19.1. Kompleksais Nidas purva hidroloģiskais monitorings

Lai realizētu hidroloģiskā režīma stabilizēšanu, jāveic Nidas purva kompleksais hidroloģiskais monitorings. Tas ietver patstāvīgus ūdens līmeņa novērojumus gan purva ietekmētajās, gan degradētajās daļās. To var veikt gan manuāli, gan arī ar automātiskajām ūdens līmeņa mērišanas iekārtām. Nidas purvā tiek ierīkoti 4 monitoringa posteņi – viens dabiskā purva daļā (centrā) un trīs purva malās (ziemeļu, dienvidu un rietumu), kur vērojama susināšanas ietekme. Katrā posteņi - 10 ūdens līmeņa mērījumu akas. Ūdens līmeņa mērījumus ieteicams veikt vienu reiz nedēļā. Purva hidroloģisko monitoringu ieteicams apvienot ar biotopu monitoringu.

Hidroloģiskajā monitoringā iegūtie rezultāti ir izmantojami Nidas purva hidroloģiskā režīma regulēšanas pasākumu ietekmes uz purva veģetāciju vērtēšanai (4.2.21.2. pasākums).

Pasākums ir prioritārs.

4.2.19.2. Kompleksais Papes ezera hidroloģiskais monitorings

Ezera kompleksā monitoringa īstenošanai tiek izveidoti 7 hidroloģiskā monitoringa posteņi: Papes kanāla iztekā jūrā, upes un ezera pusē pie aizsprosta (jaunveidojamā

akmeņu krāvuma ar zivju ceļu), pie Līgupes ietekas ezerā, ezera vidusdaļā, rietumu un ziemeļu daļā. Posteņu izvietojuma shēma sniegta J.Vlasakera (2006.) ziņojumā. Ūdens līmeņa mērījumi veicami reizi mēnesī. Apkopojoši datus tie ir atliekami uz topogrāfiskās kartes M 1:25 000, lai noteiktu optimālo ezera ūdens līmeni, vienlaikus nenodarot kaitējumu zemes lietošanai ezera sateces baseinā. Iegūtie dati un karte ir izmantojumi dabas parka hidroloģisko izmaiņu prognozes sastādīšanā (4.2.5.3. pasākums) un turpmāk arī veikto ezera hidroloģiskā režīma regulēšanas pasākumu ietekmes uz ezera un pļavu biotopu veģetāciju vērtēšanai (4.2.21.2. pasākums).

Pasākums ir prioritārs.

Mērķis: 4.2.20. Veikts teritorijas dabas vērtību un kvalitātes monitorings

4.2.20.1. Putnu un sikspārņu faunas un migrācijas monitorings

Viens no dabas parka “Pape” izveidošanas mērķiem ir ligzdojošo un caurceļojošo putnu aizsardzība. Tās ornitoloģiskās vērtības dēļ dabas parks ir iekļauts Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīklā Natura 2000 un starptautiskas nozīmes mitrāju jeb Ramsāres konvencijas vietu sarakstā. Lai izpildītu ES dalībvalstu pienākumus ES Putnu Direktīvas prasību ieviešanai, teritorijā ir veicama ligzdojošo un migrējošo putnu uzskaite.

Migrējošo putnu uzskaiti Papē (Papes ciems, piekraste) veic Latvijas Universitātes Bioloģijas institūta ornitoloģijas laboratorija Valsts monitoringa Bioloģiskās daudzveidība programmas ietvaros. Programmu finansē valsts, pasūtītājs Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra.

Arī dabas parka sikspārņu fauna ir izcila. Dabas parkā tiek veikts sikspārņu monitorings. To izpilda Latvijas Universitātes un Latvijas Lauksaimniecības Universitātes speciālisti, piedaloties amatieriem. Pamatā monitorings vērsti uz 1 sugu – Natūza sikspārni, taču tiek novērotas arī citas sugas. Gadījumā, ja līdz ar bāzes rekonstrukciju tiktu atjaunots lielais putnu murds, ir būtu iespējams atsākt arī sikspārņu monitoringu kombinācijā ar gredzenošanu un zinātniskiem pētījumiem.

Pasākumā paredzēts veikt ligzdojošo un migrējošo putnu uzskaiti Papes ezerā, Nidas purvā un to apkārtnē. Dabas parkam kā Latvijas un Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājami dabas teritorijai monitoringā ir prioritāras ES Putnu direktīvas I pielikuma un Latvijas īpaši aizsargāmo putnu saraksts (MK noteikumi Nr. 396). Lai veiktu kvalitatīvu putnu populāciju monitoringu, ir lietderīgi sašaurināt mērķa grupu izvēli, nosakot prioritātes. Monitoringam ieteicams izvēlēties teritorijas raksturīgas sugas, kas var kalpot par dabas parka stāvokļa un apsaimniekošanas indikatoriem. Dabas parkā “Pape” tās ir trīs ligzdojošas (lielais dumpis, niedru lija, mazais ormanītis), divas caurceļojošas (ziemeļu gulbis, sējas zoss) ūdensputnu sugas un migrējošie dienas plēsīgie putni. Monitoringā iekļauj vēl citas sugas, kas skar citus biotopus, piemēram, pļavas.

Dabas parka “Pape” monitoringa programmā ir svarīgi ietvert četras putnu grupas:

- 1) Papes ezerā ligzdojošie putni;
- 2) ūdensputni, kas migrāciju laikā pulcējas Papes ezerā un Nidas purvā;
- 3) migrējošie dienas plēsīgie putni;
- 4) ezera piekrastes pļavās ligzdojošās prioritāri aizsargājamās putnu sugas.

Monitorings apsaimniekošanas perioda laikā veicams katru gadu – 2 reizes gadā.

Uzsākot monitoringu dabas parka iekšzemes teritorijā, monitoringa programma ir sastādāma, precīzējama un skaņojam ar dabas parka pārvaldi un konsultatīvo padomi. Programmu sastāda un izpilda atsevišķi eksperti ornitoloģijā, Latvijas Universitātes vai Latvijas Ornitoloģijas biedrības eksperti.

Pamatojoties uz monitoringa rezultātiem tiek sagatavoti priekšlikumi nākamajam apsaimniekošanas periodam.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.20.2. Tauriņu faunas monitorings

Dabas parkā ir nepieciešams veikt dienas tauriņu monitoringu (prioritāti dodot īpaši aizsargājamam sugām). Visvērtīgākajās teritorijās eksperts izveido 0,5 km garus monitoringa maršrutus, kur veic tauriņu uzskaiti pēc dienas tauriņu monitoringa standarta uzskaites metodikas. Monitoringu veic katru gadu, divas reizes sezonā (maijs beigās - jūnija sākumā un jūnija beigās - jūlija sākumā). Par monitoringa maršrutiem pirms darba uzsākšanas vienojas ar dabas parka pārvaldi. Programmu saskaņo ar daba parka pārvaldi un konsultatīvo padomi.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.20.3. Sauszemes ekosistēmu un aizsargājamo augu sugu monitorings

Dabas parkā ir konstatēti 5 Latvijā un 15 Eiropas Savienībā aizsargājamo kāpu, pļavu un meža biotopi, kuros sastopamas aizsargājamo augu atradnes. Svarīgi periodiski ir turpmāk kartēt aizsargājamo sugu atradnes un novērtēt aizsargājamo biotopu stāvokli.

Kāpu biotopu inventarizācija ir veikta LIFE-Nature projektā "Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana" 2003.gadā. Kāpu biotopu monitorings veicams 2008. gadā un turpmāk ik pēc 5 gadiem. Monitoringu veic parauglaukumos 1 x 1 m, ieteicamais parauglaukumu skaits 30 katrā biotopā, mazāka - ja biotopa kopējā platība ir neliela.

Pļavu biotopi kartēti LIFE-Nature projektā "Papes ezers: saglabāšana, aizsardzība un attīstība" 2004. un 2005.gadā šā plāna izstrādes gaitā. Pļavu biotopu monitorings veicams 2009.gadā un turpmāk ik pēc 5 gadiem. Monitoringam ierīkojami parauglaukumi 2 x 2 m. To skaits katrā biotopā, ievērojot tā platību jānosaka ekspertam.

LIFE-Nature projektā "Papes ezers: saglabāšana, aizsardzība un attīstība" 2004. un 2005.gadā šā plāna izstrādes gaitā. Meža biotopu monitorings veicams 2009.gadā un turpmāk ik pēc 5 gadiem. Monitoringam ierīkojami parauglaukumi 2 x 2 m. To skaits katrā biotopā, ievērojot tā platību jānosaka ekspertam.

Monitoringu veic eksperts botānikā (Latvijas Dabas fonds, Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultāte un Latvijas Universitātes Bioloģijas institūts).

Programmu saskaņo ar daba parka pārvaldi un konsultatīvo padomi.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.20.4. Biogēno vielu noteču monitorings lielogu dzērveņu audzēšanas vietās

Ievērojot to, ka dabas parkā, kas ir Latvijas Natura 2000 – Eiropas nozīmes aizsargājama dabas teritorija, Papes tīrelī notiek lielogo audzēšana, kuras ietekme uz apkārtējo vidi šajā aizsargājamā teritorijā līdz šim nav skarta, tiek veikts biogēno vielu noteču monitorings. Kā ieteikts prof. V.Nollendorfa rekomendācijās, dzērveņu audzēšanā kā pamatlēmīgākais lietots vienkāršais superfosfāts, kālijmagnēzijs, slāpeklis amonija nitrīta vai amonija formā. Vegetācijas periodā reizi nedēļā dod papildmēslojumu. Pirms monitoringa

uzsākšanas, ievērojot dzērveņu audzēšanā lietojamos mēslošanas līdzekļus konkrēti Papes tīrelī, izstrādā programmu veicamajām analīzēm. To veic SIA “Purva dzērvenīte” sadarbībā ar dabas parka pārvaldi, Lauku atbalsta dienestu un ekspertiem. Programmu saskaņo ar dabas parka pārvaldi un konsultatīvo padomi. Iegūtie monitoringa rezultāti būs pamatojums lielogu dzērveņu audzēšanas iespēju izvērtēšanai Nidas purva izstrādātajā daļā un optimālu mēslojuma devu, kuras ir piemērotas Papes tīreļa kūdras fizikāliskājām īpašībām, izstrādei.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

Mērķis: 4.2.21. Regulāri veikts izpildīto apsaimniekošanas pasākumu ietekmes monitorings

4.2.21.1. Zālēdāju ietekmes uz pļavu atjaunošanos monitorings

Īstenojot pļavu atjaunošanas pasākumus, ir plānots nogānīt apmēram 800 ha dabas parka platības. Prognozējams, ka šā pasākuma rezultāti atspoguļosies pļavu augu un bezmugurkaulnieku sugu sastāva izmaiņās. Pasākumā efektivitātes novērtēšanai ir nepieciešams regulāri (katru otro gadu) veikt veģetācijas un bezmugurkaulnieku monitoringu. Parauglaukumu izveidošana un metodes - aprakstītas 4.2.18.1. pasākumā. Veģetācijas izmaiņu vērtējumam visā nogānāmajā platībā tiek ierīkoti vismaz 30 parauglaukumi. Parauglaukumu izvietojums, bezmugurkaulnieku izpētes maršruti, uzsākot darbu, tiek skanoti ar dabas parka pārvaldi. Tos izstrādā un monitoringu veic eksperti konkrētajā nozarē. Pamatojoties uz monitoringa rezultātiem šajā apsaimniekošanas periodā, tiek sagatavoti priekšlikumi apsaimniekošanas pasākumu korekcijām nākamajā apsaimniekošanas periodā.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.21.2. Veģetācijas monitorings Nidas purva apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes novērtēšanai

Nidas purva hidroloģiskā režīma regulēšanas pasākumi tieši atspoguļosies kā augstā purva augu sugu sastāva izmaiņas. Šo apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes konstatēšanai veic regulāru (katru otro gadu) veģetācijas uzskaiti pastāvīgos parauglaukumos. Parauglaukumus izvieto uz grāvjiem, kur plānota dambju būvniecība, susināšana ietekmētajās daļās un arī purva neskartā daļā, kur nav novērojama susināšanas ietekme. Uz katra grāvja izvieto vizma3 parauglaukumus Parauglaukumu izmēri 10 x 10 m. Parauglaukumos tiek uzskaitītas visas augu sugas, novērtēts to projektīvais segums, atzīmēts koku skaits, ciņu un iepļaku sastopamība parauglaukumā. Parauglaukumu atrašanās vietas tiek fiksētas ar GPS uztvērēju.

Apsaimniekošanas pasākumu monitorings jāuzsāk, pirms tiek veikta dambju būve. Parauglaukumu ierīkošanu un skaitu precīzē eksperts – biologs, kurš specializējies darbam ar purva biotopiem. Šādi speciālisti ir Latvijas Dabas fondā, Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultātē un Latvijas Universitātes Bioloģijas institūtā.

Pasākums ir prioritārs.

4.2.21.3. Papes ezera apsaimniekošanas pasākumu ietekmes uz ezera biotopu stāvokli un ūdeņu kvalitāti monitorings

Papes ezerā konstatēti trīs Latvijā un divi Eiropas Savienībā aizsargājami stāvošu ūdeņu biotopi (ezeri un to piekrastes ar dižās aslapes *Cladum mariscus* audzēm, mezotrofī ezeri, ezeri ar mieturaļgu *Charophyta* augāju). Ezera ekoloģiskā stāvokļa uzlabošanai un bioloģiskās vērtības paaugstināšanai šajā plānā ir plānoti pasākumi daļējai ezera hidroloģiskā režīma atjaunošanai, kā arī ezera un piekrastes biotopu bioloģiskās

daudzveidības saglabāšanai. Biotopu apsekošana ir veikta šā plāna izstrādes gaitā 2004. un 2005.gadā. Veicot Papes ezera apsaimniekošanu, lai pārliecinātos par pasākumu efektivitāti, regulāri ir jāveic ezera biotopu apsekošana, zivju faunas izvērtējums un ūdens kvalitātes mērījumi.

Biotopu apsekošana un zivju faunas izpēte šajā apsaimniekošanas periodā veicama katru otro gadu.

Biotopu apsekošanai eksperts botānikā izvēlas parauglaukumus (2×2 m) ezerā un tā piekrastē. Parauglaukumu atrašanās vietas tiek fiksētas ar GPS uztvērēju.

Zivju faunas izpētei veic kontrolzvejas ar nolūku novērtēt ezera zivju krājumus un to izmaiņas apsaimniekošanas pasākumu veikšanas rezultātā. Tieka veikta arī nārsta vietu novērtēšana. Monitoringu veic speciālists ihtiologijā.

Ūdeņu kvalitātes mērījumi (fizikāli-ķīmiskie un bioloģiskie kvalitātes rādītāji) Papes ezerā tiek veikti Valsts ūdeņu kvalitātes monitoringa programmas ietvaros. Konkrēti rādītāji, mērījumu periodisks un metodes ir noteiktas minētajā programmā. Monitoringu izpilda Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra par valsts līdzekļiem.

Pasākums ir būtisks (II prioritāte).

4.2.21. 4.Kāpu biotopu atjaunošanas pasākumu ietekmes monitorings

Kāpu biotopu atjaunošanas vietās, kur tiek veikta krokainās rozes izciršana un ierīkots labiekārtojums (gājēju laipas), ir prognozējama pakāpeniska kāpu vegetācijas atjaunošanās. Tādēļ parauglaukumos tiek veikta regulāra (katru otro gadu) augu sugu uzskaitē. Parauglaukumu izmēri 2×2 m krokainās rozes izciršanas vietas, 1×2 m pie laipām, izvietojot parauglaukumus 5 vai 10 m attālumā vienu otru visā tās garumā. Attālumu starp parauglaukumiem nosaka eksperts botānikā, kurš veic monitoringu. Parauglaukumu atrašanās vietas tiek fiksētas ar GPS uztvērēju.

Pamatojoties uz monitoringa rezultātiem, sagatavoti priekšlikumi apsaimniekošanas pasākumu korekcijām nākamajā apsaimniekošanas periodā.

Pasākums ir prioritārs.

15.tabula. Monitoringa un teritorijas turpmākās izpētes pasākumi

Nr.	Pasākums	Priori-tāte*	Izpildes termiņš, g.	Iespējamās izmaksas, Ls	Potenciālais izpildītājs, finansu avots	Izpildes rādītāji
<i>Mērķis: 4.2.17. Veikta dabas parka jūras teritorijas biotopu kartēšana un izpēte</i>						
4.2.17.1.	Dabas parka jūras akvatorijas biotopu kartēšana un izpēte	I	2006. – 2007.g.	Saskaņā ar LIFE-Nature projekta tāmi	LIFE-Nature "Jūras ĪADT" projekts, BVF	Apzinātas, kartētas un novērtētas dabas parka jūras akvatorijas dabas vērtības (biotopi, sugas). Iegūta pamatinformācija jūras ĪADT apsaimniekošanas pasākumu izstrādei
<i>Mērķis: 4.2.18. Veikta dabas parka faunas un meža biotopu izpēte</i>						
4.2.18.1.	Bezmugurkaulnieku, abinieku un rāpuļu faunas izpēte teritorijā	II	2008. – 2009.g.	6000 Ls	DP fonds, eksperti, ES fondu līdzekļi	Iegūti dati par dabas parka mežu, kāpu, Nidas purva un Papes ezera bezmugurkaulnieku, abinieku un rāpuļu faunu, kā arī par dabas parkā ziemojošo siksprānu sugām
4.2.18.2.	Putnu faunas izpēte	I	2008. – 2010.g.	3000 Ls/gadā	DP fonds, eksperti, ES fondu līdzekļi	Iegūta informācija par ornitofaunu Nidas purvā un mežos, pamatinformācija mikroliegumu izveidie putnu aizsardzībai. Sagatavoti priekšlikumi parka nākamajām apsaimniekošanas periodam
4.2.18.3.	Ziemojošo siksprānu izpēte	I	2008. – 2009.g.	1500 Ls/gadā	DP fonds, eksperti, ES fondu līdzekļi	Iegūta informācija par dabas parkā ziemojošiem siksprāniem. Ja nepieciešams sagatavoti priekšlikumi parka nākamajām apsaimniekošanas periodam
4.2.18.4.	Izlases cirtes ietekmes izpēte uz dažādu augšanas apstākļu tipu mežiem	II	2008. – 2012.g.	2000 Ls/gadā	DP fonds, eksperti, ES fondu līdzekļi	Izstrādāti priekšlikumi precizējumiem dabas parka individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos, papildināti līgumi ar mežu apsaimniekotājiem (4.2.10.5. pasākums)

<i>Mērķis: 4.2.19. Veikts Nidas purva un Papes ezera hidroloģiskais monitorings</i>						
4.2.19.1.	Kompleksais Nidas purva hidroloģiskais monitorings	I	2007. – 2012.g.	Var noskaidrot iepirkuma procedūrā. Apmēram 1000 – 1500 Ls gadā	Eksperti vai juridiska persona, kas noskaidrota iepirkuma procedūrā, DP fonds budžets vai ES fondu līdzekļi	Noteikts purva optimālais hidroloģiskais režīms. Regulāri iegūta informācija par veikto hidroloģiskā režīma regulēšanas pasākumu ietekmi uz dabas vērtībām parkā. Pamatojoties uz monitoringa rezultātiem, sagatavoti priekšlikumi apsaimniekošanas pasākumu korekcijām nākamajā apsaimniekošanas periodā
4.2.19.2.	Kompleksais Papes ezera hidroloģiskais monitorings	I	2007. – 2012.g.	Var noskaidrot iepirkuma procedūrā. Apmēram 1000 – 2500 Ls gadā	Eksperti vai juridiska persona, kas noskaidrota iepirkuma procedūrā, DP fonds budžets vai ES fondu līdzekļi	Noteikts Papes ezera optimālais hidroloģiskais režīms. Regulāri iegūta informācija par veikto hidroloģiskā režīma regulēšanas pasākumu ietekmi uz dabas vērtībām parkā. Pamatojoties uz monitoringa rezultātiem, sagatavoti priekšlikumi apsaimniekošanas pasākumu korekcijām nākamajā apsaimniekošanas periodā
<i>Mērķi:s 4.2.20. Veikts teritorijas dabas vērtību un kvalitātes monitorings</i>						
4.2.20.1.	Putnu un sīkspārņu faunas un migrācijas monitorings	I	2007. – 2012.g.	4000 Ls/gadā	DP fonds, eksperti vai juridiska persona, kas noskaidrota iepirkuma procedūrā, DP fonds budžets vai ES fondu līdzekļi	Iegūta informācija par Papes ezerā ligzdojošiem putniem, ūdensputniem, kas migrāciju laikā pulcējas Papes ezerā un Nidas purvā, migrējošiem dienas plēsīgie putniem, ezera piekrastes pļavās ligzdojošām prioritāri aizsargājamām putnu sugām, kā arī sīkspārņu sugām. Pamatojoties uz monitoringa rezultātiem, sagatavoti priekšlikumi apsaimniekošanas pasākumu korekcijām nākamajā apsaimniekošanas periodā
4.2.20.2	Tauriņu faunas monitorings	II	2007. – 2012.g.	1750 Ls/gadā	DP fonds, Eksperti vai juridiska persona, kas noskaidrota iepirkuma procedūrā, DP fonds budžets vai ES fondu līdzekļi	Iegūta informācija par aizsargājamām tauriņu sugām dabas parkā. Pamatojoties uz monitoringa rezultātiem, sagatavoti priekšlikumi apsaimniekošanas pasākumu korekcijām nākamajā apsaimniekošanas periodā

4.2.20.3.	Sauszemes ekosistēmu un aizsargājamo augu sugu monitorings	II	2008. - 2009.g.	2000 Ls/gadā	Eksperti vai juridiska persona, kas noskaidrota iepirkuma procedūrā, DP fonds budžets vai ES fondu līdzekļi	Iegūta informācija par aizsargājamo augu sugu un biotopu stāvokli dabas parkā. Pamatojoties uz monitoringa rezultātiem, sagatavoti priekšlikumi apsaimniekošanas pasākumu korekcijām nākamajā apsaimniekošanas periodā
4.2.20.4.	Biogēno vielu noteču monitorings lielogu dzērveņu audzēšanas vietās	II	2008. – 2012.g.	Nosakāmas monitoringa programmas sastādišanas gaitā	SIA “Purva dzērvenīte” sadarbībā ar DP pārvaldi, LVAF vai ES fondu līdzekļi	Iegūta informācija par biogēno vielu notečēm no lielogu dzērveņu audzēšanas vietas Papes tīrelī, kas ļautu izvērtēt lielogu dzērveņu audzēšanas iespējas Nidas purva izstrādātajā daļā un izstrādāt optimālas mēslojuma devas

Mērķis: 4.2.21. Regulāri veikts izpildīto apsaimniekošanas pasākumu ietekmes monitorings

4.2.21.1.	Zālēdāju ietekmes uz pļavu atjaunošanos monitorings	I	2007. – 2012.g.	2000 Ls/gadā	DP fonds, eksperti DP fonds budžets vai ES fondu līdzekļi	Iegūti dati par zālēdāju ietekmi uz pļavu atjaunošanās procesu. Pamatojoties uz monitoringa rezultātiem, sagatavoti priekšlikumi apsaimniekošanas pasākumu korekcijām nākamajā apsaimniekošanas periodā
4.2.21.2.	Veģetācijas monitorings Nidas purva apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes novērtēšanai	I	2007. – 2012.g.	1000 Ls/gadā	DP fonds ES fondu līdzekļi	Iegūti dati par hidroloģiskā režīma regulēšanas pasākumu ietekmi uz Nidas purva veģetāciju, t.sk. aizsargājamām augu sugām. Ietekmētos un degradētos purva biotopu aizstājuši purva biotopi ar dabiskajiem purviem raksturīgu veģetāciju
4.2.21.3	Papes ezera apsaimniekošanas pasākumu ietekmes uz ezera biotopu stāvokli un ūdeņu kvalitāti monitorings	II	2007. – 2012.g.	750 Ls/gadā	DP fonds, slēdzot līgumus, DP fonds budžets vai ES fondu līdzekļi	Iegūta informācija par stāvošo ūdeņu biotopu stāvokli, zivju faunu Papes ezerā, kā arī tā ūdens kvalitāti. Pamatojoties uz monitoringa rezultātiem, sagatavoti priekšlikumi apsaimniekošanas pasākumu korekcijām nākamajā apsaimniekošanas periodā
4.2.21.4.	Kāpu biotopu atjaunošanas pasākumu ietekmes monitorings	I	2007. – 2012.g.	1000 Ls/gadā	Eksperti vai juridiska persona, kas noskaidrota iepirkuma procedūrā, DP fonds budžets vai ES fondu līdzekļi	Iegūti dati par kāpu biotopu atjaunošanas krokainās rozes izciršanas un labiekārtoju. Pamatojoties uz monitoringa rezultātiem, sagatavoti priekšlikumi apsaimniekošanas pasākumu korekcijām nākamajā apsaimniekošanas periodā.

Apzīmējumi: * I – prioritārs pasākums, II – būtisks pasākums, III – vēlams pasākums

5. Nepieciešamie individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu un funkcionālā zonējuma grozījumi

5.1. Priekšlikumi individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu grozījumiem

Izvērtējot teritorijas dabas vērtības (3.nodaļa šajā plānā) un MK 08.04.2004. noteikumus Nr. 263 "Dabas parka "Pape" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi", šā dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitā ir izteikti priekšlikumi minēto noteikumu un dabas parka funkcionālā zonējuma grozījumiem.

1. Grozīt MK noteikumu Nr. 263 „Dabas parka "Pape" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”:
 - 1.1. *5.4.2. punktu* izteikt šādā redakcijā „cirst atsevišķus kokus, kuri atbilst vienam no šādiem kritērijiem:
 - 5.4.2.1. ozolus, kas vecāki par 180 gadiem vai kuru diametrs 1.30 m augstumā pārsniedz 50 cm;
 - 5.4.2.2. priedes, kas vecākas par 180 gadiem vai kuru diametrs 1.30 m augstumā pārsniedz 65 cm;
 - 5.4.2.3. egles, kas vecākas par 160 gadiem vai kuru diametrs 1.30 m augstumā pārsniedz 70 cm;
 - 5.4.2.4. ošus, kas vecāki par 160 gadiem vai kuru diametrs 1.30 m augstumā pārsniedz 60 cm;
 - 5.4.2.5. liepas, kas vecākas par 160 gadiem vai kuru diametrs 1.30 m augstumā pārsniedz 30 cm;
 - 5.4.2.6. bērzas, kas vecāki par 110 gadiem vai kuru diametrs 1.30 m augstumā pārsniedz 65 cm;
 - 5.4.2.7. melnalkšņus, kas vecāki par 110 gadiem vai kuru diametrs 1.30 m augstumā pārsniedz 45 cm;
 - 5.4.2.8. apses, kas vecākas par 80 gadiem”;
- 1.2. *8. punktu* sekojošā redakcijā: "Papes ezerā aizliegts pārvietoties ar motorlaivām, ūdensmotocikliem, kuteriem un airu laivām, izmantojot dzinēju vai elektromotoru, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams teritorijas uzraudzībai, apsaimniekošanai un valsts un pašvaldību amatpersonām, dienesta pienākumu pildīšanai";
- 1.3. *11.6. punktu* - "Dabas lieguma zonā bez saskanošanas ar dabas parka pārvaldi aizliegts Papes ezerā dedzināt niedres, plaut niedres, grīslī un citus virsūdens augus".
2. Grozīt MK noteikumu Nr. 415 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”:
 - 2.1. *16.29. punktu* sekojoša redakcijā: „aizliegts cirst slimību inficētos, kaitēklu invadētos vai citādi bojātos kokus kopšanas cirtē, sanitārajā cirtē un galvenajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma, astoņzobu mizgrauža invadētās eglu mežaudzēs un sveķu vēža inficētās mežaudzēs”;
 - 2.2. *18.13.2. punktu* sekojoša redakcijā: „aizliegts veikt zemes transformāciju un mainīt lietošanas mērķi meža zemēs, īpaši aizsargājamo biotopu atrašanās, aizsargājamo augu sugu atradņu un aizsargājamo putnu sugu ligzdošanas vietās,

bet pārējā dabas parka teritorijā aizliegts veikt zemes transformāciju un mainīt lietošanas mērķi bez rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju un ar reģionālo vides pārvaldi”;

2.3. 18.5. punktu sekojošā redakcijā “aizliegts cirst kokus kailcirtē un rekonstruktīvajā cirtē, kā arī galvenajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma, izņemot astoņzobu mizgrauža invadētās eglu mežaudzēs”;

2.4. svītrot 18.4. punktu.

3. Papildināt MK noteikumus Nr. 263 ar šādiem punktiem:

3.1. no 1.marta līdz 1.oktobrim virs Papes ezera un Nidas purva dabas liegumu zonām aizliegts pārvietoties (lidot) zemāk par 500 m ar deltaplāniem un citiem lidaparātiem, kas aprīkoti ar dzinējiem, kā arī gaisa baloniem;

3.2. putnu ligzdošanas laikā no ledus izkušanas līdz 15.jūnijam aizliegts iebraukt ar laivu Papes ezerā;

3.3. no ledus izkušanas līdz 30.septembrim aizliegts atrasties Papes ezera ziemeļrietumu niedrājos sezonālā lieguma zonā;

3.4. 2.1., 2.2. un 2.3. punktos minētie ierobežojumi ir spēkā izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams teritorijas uzraudzībai, apsaimniekošanai, zinātnisko pētījumu veikšanai un valsts un pašvaldību amatpersonām dienesta pienākumu pildīšanai;

3.5. Papes ezerā ārpus sezonālā lieguma teritorijas aizliegta niedru plaušana slīkšņās 50 m platumā gar un blakus atklātai ezera ūdens akvatorijai, izņemot gadījumus, kad tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto apsaimniekošanas pasākumu ieviešanai;

3.6. Nidas purva dabas lieguma zonā aizliegtas visa veida medības;

3.7. līdz 30.septembrim aizliegts medīt ūdensputnus Papes ezera ziemeļrietumu daļā ūdensputnu medību lieguma zonā un 300 m attālumā no putnu novēršanas torņiem, slēpņiem;

3.8. aizliegts ūdensputnu medībās Papes ezerā lietot lādiņus, kas satur svinu;

3.9. meža zemēs aizliegts ierīkot jaunus, atjaunot un padziļināt esošos meliorācijas un novadgrāvus, izņemot maģistrālo novadgrāvi - Tuklera kanālu, bet pārējā dabas parka teritorijā aizliegts ierīkot jaunus meliorācijas un novadgrāvus, izņemot gadījumus, kad tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto apsaimniekošanas pasākumu ieviešanai;

3.10. aizliegts nosusināt mitrājus un palieņu pļavas, kā arī ierīkot jaunus polderus vai polderu dambjus;

3.11. dabas lieguma un dabas parka zonā no 15.aprīļa līdz 31.jūlijam aizliegts veikt jebkādu mezsaimniecisko darbību, izņemot ugunsdrošības pasākumus un bīstamo koku ciršanu un novākšanu;

- 3.12. aizliegts cirst dobumainus kokus;
- 3.13. meža zemēs aizliegts cirst kokus, kuros atrodas putnu ligzdas, kuru diametrs ir lielāks par 50 cm, kā arī blakus augošos kokus vismaz 10 m rādiusā ap ligzdas koku;
- 3.14. aizliegts cirst kokus upju un ezeru palienēs, izņemot gadījumus, kad tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto apsaimniekošanas pasākumu ieviešanai;
- 3.15. aizliegts cirst nokaltušus stāvošus kokus, kuru diametrs 1,30 m augstumā virs koka sakņu kakla pārsniedz 50 cm;
- 3.16. aizliegts izvākt kritušus kokus, kritalas vai to daļas, kuru caurmērs resnākajā vietā ir lielāks par 50 cm, izņemot bīstamo koku novākšanu un slimību inficētos, kaitēkļu invadētos kokus;
- 3.17. ja kritalu īpatsvars mežaudzē nesasniedz 20 m^3 uz hektāru, aizliegts izvākt kritušus kokus, kritalas vai to daļas, kuru caurmērs resnākajā vietā ir lielāks par 25 cm, izņemot bīstamo koku novākšanu un slimību inficētos, kaitēkļu invadētos kokus;
- 3.18. dabas parka un dabas lieguma zonā aizliegts, veicot mežistrādes darbus, lietot treilēšanas tehniku;
- 3.19. pārmitru meža augšanas apstākļu tipu mežaudzēs (izņemot priežu mežaudzes), koku ciršana izlases cirtē ir atļauta tikai ziemā augsnē sasaluma apstākļos;
- 3.20. izsniegt jaunas zemes dzīļu izmantošanas atļaujas (licences) derīgo izrakteņu ieguvei;
- 3.21. veicot izlases cirtes, ir saglabājami 10 ekoloģiskie koki uz hektāru;
- 3.22. veicot mežsaimniecisko darbību meža degumos, ir saglabājami izdzīvojušie koki grupās vai izklaidus, mozaīkveidā izvietotas grupas ar bojā gājušiem kokiem, kritalas, kuru diametrs ir 25 - 50 cm, kadiķi, mežābeles, blīgznas un citu vietējo sugu pamežs, kā arī nolauztu koku stumbeņi un lielākie nokaltuši stāvoši koki;
- 3.23. dabas lieguma zonā aizliegta bebru dambju un to mītņu bojāšana, izņemot saskaņojot ar dabas parka pārvaldi šādus gadījumus :
 - 3.23.1. bebru darbība traucē saimniecisko darbību ārpus dabas lieguma zonas vai ārpus dabas parka;
 - 3.23.2. bebru darbība apdraud īpaši aizsargājamo sugu vai biotopu saglabāšanu un dabas aizsardzības plānā paredzēto biotopu apsaimniekošanas pasākumu ieviešanu;
 - 3.23.3. bebru darbības dēļ tiek bojāti vai appludināti ceļi;
 - 3.23.4. bebru darbības dēļ tiek appludinātas agrāk bebru neskartas mežaudzes dabas parka zonā vai ārpus dabas parka.
- 3.24. dabas parkā atļauts:

- 3.24.1. ierīkot jaunus aizsprostus un citas ūdens regulēšanas ietaises, kas nepieciešamas dabas aizsardzības plānā paredzēto Papes ezera un Nidas purva hidroloģiskā režīma atjaunošanas pasākumu īstenošanai, rakstiski saskaņojot ar dabas parka pārvaldi vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi;
- 3.24.2. niedru plaušana komerciālos nolūkos atļauta dabas aizsardzības plānā noteiktajās vietā un laikā.

3.24. Papes ezerā atļauts:

- 3.24.1. pārvietoties ar airu laivām un iebraukt ezerā tikai no pašvaldības noteiktām vietām (laivu bāzēm) un ezeram piegulošos privātos zemes īpašumos ierīkotām laivu piestātnēm. Šis nosacījums neattiecas un valsts un pašvaldību iestāžu amatpersonām, kas pilda dienesta pienākumus;
- 3.24.2. izveidot pavisam 10 laivu bāzes;
- 3.24.3. privātajās zemes, kuras robežojas ar ezeru, ierīkot laivu piestātni līdz 2 laivām;
- 3.24.4. pavisam lietot 85 laivas;
- 3.24.5. izmantot tikai CSDD reģistrētās laivas;
- 3.24.6. veikt rūpniecisko zveju no 21.jūnija;
- 3.24.7. medīt ūdensputnus:
 - no sezonas atklāšanas līdz 15.septembrim trešdienās un sestdienās līdz plkst. 12:00 un no plkst. 16:00 pēcpusdienā, svētdienās līdz plkst. 12:00;
 - no 16.septembra līdz sezonas slēgšanai trešdienās, ceturtdienās, sestdienās un svētdienās.

5.2. Priekšlikumi dabas parka funkcionālā zonējuma grozījumiem

Dabas parkā “Pape” ir apstiprinātas 3 funkcionālās zonas: dabas liegums, dabas parks un neitrālā zona. Izvērtējot teritorijas apsaimniekošanu un dabas vērtības, īpaši jūras krasta joslā, tiek ierosināts funkcionālo zonējumu grozīt šādi :

- a) dabas parka zonu, izslēdzot no dabas parka zonas Kalnišķu ciemu un nosakot tam neitrālo zonu;
- b) neitrālo zonu uz dabas lieguma zonu piekrastes joslā pa Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjoslu, kas noteikta pa īpaši aizsargājamo biotopu dabisko robežu pie Papes ciema, kas vienlaikus, veidojoties “pudeles kakla” vietai pie Papes ciema, ir zvirbuļveidīgo un sikspārņu rudens migrācijas ceļš piekrastē starp Papes ciemu un jūru;
- c) neitrālo zonu, izslēdzot no tās un nosakot dabas lieguma zonējumu Papes ezera dienvidrietumu teritorijai līdz Papes - Jūrmalciema ceļa, jo, veidojoties “pudeles kakla” vietai pie Papes ciema, tā ir otrs zvirbuļveidīgo un sikspārņu rudens migrācijas ceļa atzars ap Papes ciemu;
- d) neitrālo zonu uz dabas parka zonu teritorijā ap Papes kanāla ieteku jūrā, ap Rucavas – Papes ceļu, Papes tīreli un Nidas purva izstrādāto daļu, izņemot Rucavas teritorijas plānojumā iekļauto blīvās apbūves teritoriju. Šajā zonējuma maiņai piedāvātajā teritorijā lielā koncentrācijā konstatētas Latvijas un Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamas putnu sugas – griezes – ligzdošanas vietas, piekrastē konstatēti aizsargājami kāpu biotopi, kūdras ieguves purvi nākotnē ir pamatā izmantojami dabas aizsardzības pasākumu realizācijai un dabu saudzējošu saimniekošanas tehnoloģiju pielietošanai;
- e) neitrālo zonu, uz dabas parka zonu joslai piekrastē Nidas ciema ziemeļos un ziemeļaustrumos pieguļošajām teritorijām un pa Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjoslu, kas noteikta pa īpaši aizsargājamo biotopu dabisko robežu, jo tajā konstatēti īpaši aizsargājami biotopi (ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas un mežainas jūrmalas kāpas). Te lielā koncentrācijā konstatētas Latvijas un Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamas putnu sugas – griezes – ligzdošanas vietas (skat. pielikumos kartes “Dabas parka “Pape” plānotais funkcionālais zonējums” un “Dabas parka “Pape” dabas un kultūrvēsturiskās vērtības”).

Atbilstoši šai plāna izstrādes gaitā ieteiktajai funkcionālā zonējuma maiņai dabas parka zona aizņemtu 45166 ha (tostarp 4275 ha iekšzemes teritorijā), dabas lieguma zona – 6101 ha un neitrālā zona – 510 ha.

Izmantotie avoti

1. Biotopu rokasgrāmata. Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā, Rīga, 2004. Sagatavoja I.Kabucis.
2. Bittern (*Botaurus stellaris*). European Union Action Plan for 8 Priority Birds Species – Bittern. Compiled by P.Newbery, N.Schäffer, K.Smith, RSPB, UK.
3. Bukantis A., Valiuðkeviéienë L. 1999 Oro temperatūros anomalijos Lietuvoje. 1. ðaltasis metø laikotarpis. In: Geografijos metraðtis 32 t., 1999, 57 – 64.
4. Eberhards G. Jūra uzbrük! Ko darīt?, LU, 2004.
5. Eberhards G, Saltupe B., Accelerated Coastal Erosion - Implications for Latvia. *BALTICA*, vol.9, 1995. 16.- 28.
6. Eberhards G., Latvijas jūras krasti. Rīga, LU, 2003., 296 lpp.
7. Ilgtspējīgi apsaimniekots meža īpašums FSC. Sagatavoja G. Lagūns. A/S "Latvijas Finieris", Pasaules Dabas Fonds, 2001., 23 lpp.
8. FSC Koksnes piegādes lēdes sertifikācija. Sagatavoja G. Lagūns, Pasaules Dabas Fonds, 2005., 11.lpp.
9. Galeniece M. Latvijas purvu un mežu attīstība pēcleduslaikmetā. *Acta Universit. Latviensis*, Rīga, 1935.
10. Gavrilova G., Šulcs V. Latvijas vaskulāro augu flora. Taksonu saraksts., Rīga, 1999.
11. Juškevičs V., Kondratjeva S., Mūrnieks A., Mūrniece S., Latvijas ģeoloģiskā karte Liepāja. Valsts Geoloģijas Dienests. 1997., 31.lpp.
12. Karpa A. Flies (Diptera, Brachycera) of the Lake Engures (Engure) Nature Park, Latvia. Proceedings of the Latvian Academy of Sciences. Section B, Vol. 54, No 5/6., 2000. pp. 203 -212.
13. Kolligs D., Schmetterlinge Schleswig-Holsteins. Atlas der Tagfalter, Dickkopffalter und Widderchen. Bilanz und Analyse der Gefahrdungssituation. 2.Aufl., 2003., 212 S.
14. Krauklis, I. Nidas purvs. Latvijas Dabas enciklopēdija. 4. sēj. 1997. 38.lpp.
15. Latvijas biotopi. Klasifikators. Latvijas dabus fonds, Rīga, 2001., Sagatavoja I.Kabucis Latvijas kūdras fonds, 1980.
16. Latvijas daba. Enciklopēdija. Sēj. 1-VI. Izdevniecība "Latvijas enciklopēdija", Rīga, 1994-1997.
17. Latvijas pagasti. Enciklopēdija, Rīga, 2002.
18. Latvijas Sarkanā Grāmata. Bezmugurkaulnieki. 4. sējums. Galv.red. Z.Spuris, Rīga, 1998., 388 lpp.
19. Latvijas Sarkanā grāmata. Vaskulārie augi. 3.sējums. Galv.red.G.Andrušaitis, Rīga, 2003.
20. Melecis V., Karpa A., Kabucis I., Savičs F., Liepiņa L., Distribution of grassland arthropods along a coenocline of seashore meadow vegetation. Proceedings of the Latvian Academy of Sciences. Section B, Vol. 51, No 5/6, 1997., pp.222 - 233.
21. Melecis V., Karpa A., Spungis V., The grass - anthropod communities of thecostal reserve "Randu plavas" in Latvia. Latvijas Entomologs, 36, 1998., pp.55 - 65.
22. Melecis V., Karpa A., Spungis V. Assesement of the strategy used for insect population monitoring in the Lake Engures (Engure) Nature Park, Latvia. Proceedings of the Latvian Academy of Sciences. Section B, Vol. 54, No 5/6, 2000., pp.197 - 202.

23. Migrējošo putnu sugu monitorings 2005.gadā. Atskaite. Darba vadītājs J.Baumanis. Salaspils: LU Bioloģijas institūts, 2006., 22 lpp.
24. Nollendorfs V. Amerikas lielogu dzērveņu mēslošana sūnu kūdras purvos. Informatīvais materiāls. <http://www.strelnieki.lv>
25. Opermanis O. Mitrāji un Ramsāres konvencija Latvijā. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, 1998.
26. Pakalne M., Salmiņa L., Bambe B., Petriņš A. Inventory and evalaution of the most valuable peatlands of Latvia. Report to Ramsar. 1996.
27. Pakalne, M. Peatlands in Latvia. Report for the Central European Peatland Project. 2000.
28. Pakalne M., Kalniņa L. Mires in Latvia. *Suo*, 51(4), 2000. 213 - 226.
29. Pakalne M., Salmiņa, L., Segliņš V. Vegetation diversity of valuable peatlands in Latvia. *International Peat Journal*, 12: 99 - 112. 2004.
30. Privātā mežsaimniecība. Demonstrējumu teritorijas., Buklets., Pasaules Dabas Fonds
31. Račinskis E., Stīpniece A. Putniem starptautiski nozīmīgas vietas. Latvija. Rīga, LOB. 2000.
32. Telnov D., Gailis J., Kalniņš M., Napolov A., Piterāns U., Vilks K., Whitehead P.F., Contributions to the Knowledge of Latvian Coleoptera, 4. - Latvijas Entomologs 42. 2005. 16-38.
33. Thomas J., Lewington R., The butterflies of Britain & Ireland.- Dorling, Kindersley, 1991. 224 S.
34. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas programma dabas parkā "Pape". Izstrādātājs SIA "Grupa 93", LIFE-Nature projekts "Papes ezers: saglabāšana, aizsardzība un attīstība", Rīga, 2005.
35. Savenkov N., Šulcs I., Kerppola S., Huden L., Checklist of Latvian *Lepidoptera*.- Baptria, 21 (3a).1996. pp.1 – 71.
36. Spuņģis V. Fauna and Ecology of Bugs (Hemiptera, Heteroptera) in the Coastal Grey Dunes in Latvia. Latvijas Entomologs, 2005., pp. 95 - 105.
37. Spuņģis V. Wasp Spider *Argiope bruennichi* (SCOPOLI, 1772) (Aranea, Araneidae) in Latvia. Latvijas Entomologs, 2005., pp.106 - 107.
38. Sugu un biotopu aizsardzība Latvijā VARAM, 2001.
39. Šulcs A., Viidalepp J., Verbreitung der Grossschmetterlinge (Macrolepidoptera) im Balticum. 1. Tagfalter.- Deutsche Entomol. Zeitschr., N.F.21, 1974., 4/5: 353 – 403.
40. Vlasakker, J.W.G. van de Evaluation of The Natural Grazing in Nature Park "Pape", Flaxfield Nature Consultancy, the Netherlands. 2005.
41. Vlasakker, J.W.G. van de Evaluation of the Hydrological Regime Lake Pape, FNC report 2006.001,Flaxfield Nature Consultancy, the Netherlands. 2006.
42. Žilinskas G., Jarmolavičius D., Lithuanian sea coast dynamics. *Geografijos metraštis*, 36(1), 2003. 80 - 88.
43. Гринбергс Э., 1957. Позднеледниковая и послеледниковая история побережья Латвийской ССР., Рига., 123 стр.

Interneta avoti

- VidM Dabas aizsardzības pārvalde - <http://www.dap.gov.lv/>
- Papes ezera projekts – <http://www.pdf-pape.lv>
- Piekrastes projekts – <http://piekraste.daba.lv>
- Latvijas Ornitoloģijas biedrība – <http://www.lob.lv>
- Latvijas Valsts Mežzinātnes institūts “Silava” (LVMI "Silava")
<http://www.silava.lv/>
- Latvijas fiziskā ģeogrāfija - <http://latvijas.daba.lv/ainava/>
- Butinges lidostas laika dienesta dati
<http://www.fallingrain.com/world/LH/0/Butinge.html>
- Laika prognozes un statistika Sventājai
<http://www.fallingrain.com/world/LH/0/Sventoji.html>
- http://www.eurometeo.com/english/forecast/city_EYPA
- Laika apstākļu statistika Palangai <http://www.windfinder.com/report/palanga>
- Interpolētie dati par laika apstākļiem [Priedesgals](#) , [Pape](#) , [Kalniski](#) ,
[Pesuciems](#) , [Rucava](#) , [Pape](#) , [Nida](#) -
<http://www.fallingrain.com/world/LG/17/Pape2.html>
- Windfinder Ltd. materiāli (06.08.2005.)
http://www.windfinder.com/windstats/windstatistic_palanga.htm
- Zemnieku saimniecība „Strēlnieki” Informatīvie materiāli par dzērveņu audzēšanu
<http://www.strelnieki.lv/>